

Deel A Lesuitwerkingen les 1-42 van het Groene Boek

Conny Wesdijk, Jeanet Annema & Sonja van Boxtel

Voorwoord

Al bijna veertig jaar zijn de cursussen van de Delftse methode een begrip onder NT2-cursisten en docenten. Met de Delftse methode leert de cursist op een snelle, doelmatige en natuurlijke manier Nederlands. Hoe werken docenten met de Delftse methode om dit te bereiken? Deze handleiding geeft een driedelig antwoord hierop en is bedoeld voor docenten NT2 die willen werken met de Delftse methode of overwegen dat te gaan doen.

Deel A is meteen het meest praktische deel. Om duidelijk te maken hoe de methode in de praktijk werkt bevat dit deel gedetailleerde uitwerkingen van alle 42 lessen uit ‘Het Groene Boek’, het tekstboek van de beginnerscursus *Nederlands voor buitenlanders* (Sciarone, Meijer, Wesdijk, van Boxtel & Van Laar, 2018, 5de ed.), met letterlijke lesscenario’s, praktische tips, inspirerende ideeën, aandachtspunten, planning en toetsing (voor een voorbeeld Zie: Deel A, Les 8).

Deel B geeft systematisch antwoord op vele vragen en overwegingen van docenten en cursisten NT2 over de concrete lespraktijk: van praktische didactiek, les- en cursusvoorbereiding, toetsing en grammatica tot de velerlei aspecten van een conversatieles. Dit deel is bruikbaar voor alle uitgaven van de Delftse methode. De verwijzingen in deel A hebben betrekking op deel B.

Deel C tenslotte biedt inzichten uit wetenschap en lespraktijk en neemt de docent mee op een zoektocht naar wetenschappelijke onderbouwing van de uitgangspunten van de Delftse methode, mét referenties, om de vakkennis verder te verdiepen of te verbreden.

Deel B en C betreffen niet exclusief de beginnerscursus *Nederlands voor buitenlanders*: ook docenten die werken met ander lesmateriaal van de Delftse methode, bijvoorbeeld *de Basiscursus/Luister en Spreek* of *de Tweede* of *Derde Ronde*, kunnen deze uitgangspunten gebruiken. Door alle teksten heen verwijzen talloze *links* naar meer algemene of juist meer praktische onderdelen elders in deze driedelige Handleiding.

Verantwoording van het materiaal

Voor deze docentenhandleiding is uitbundig en met dankzegging gebruik gemaakt van eerdere handleidingen, met name die van Blom, A (2012). *De Delftse methode voor docenten* Daarnaast is ook geput uit: Sciarone, A.G. (1990). *Hoe leer je een taal*, Jan Erik Grezel i.o.v. BOOM (2007) *Effectief werken met de Delftse Methode* en Gabriël Hoezen (2020, ongepubliceerd) *Handleiding voor freelancers*. De huidige handleiding is ook het resultaat van intensief en doorgaand overleg binnen de afdeling Nederlands voor Buitenlanders van het ITAV/TU Delft.

Wij wensen u succes en plezier met deze handleiding en houden ons aanbevolen voor opmerkingen en vragen op connywesdijk@solcon.nl en nt2@boomamsterdam.nl.

Inhoud

Voorwoord	2
Inleiding	5
LES 1 Hoe heet je?	6
LES 2 Uit welk land kom je?	16
LES 3 Welke dag is het vandaag?	21
LES 4 De Nederlandse les	24
LES 5 Mijn dag	33
LES 6 Boodschappen doen	37
LES 7 Stap voor stap leren	41
LES 8 Eet smakelijk!	46
LES 9 Hoe kom je naar de les?	50
LES 10 De vier seizoenen	54
LES 11 Hoe wonen jullie?	59
LES 12 Hoe kom ik daar?	64
LES 13 Een leuk weekend	68
LES 14 Familie	72
LES 15 Pakje bij de bureu	79
LES 16 School	85
LES 17 Wie doet het huishouden?	91
LES 18 De huisarts	95
LES 19 De bank	101
LES 20 De mooiste reis	107
LES 21 Een dagje uit	112
LES 22 De Nederlandse bevolking	117
LES 23 Op de helft	122
LES 24 Trouwen, samenwonen of liever alleen blijven?	129
LES 25 De kaart van Nederland	134
LES 26 De politie: (niet) m'n beste vriend	139
LES 27 Feest vieren	144
LES 28 De Randstad	149
LES 29 Vrije tijd	154
LES 30 Werk	157
LES 31 Blijf gezond	161
LES 32 Mooi Nederland	165
LES 33 De papieren	169
LES 34 Van republiek naar Koninkrijk	173
LES 35 Gelukkige kinderen	178
LES 36 De twaalf provincies	181
LES 37 De gemeente	185
LES 38 Een beter klimaat begint bij jezelf	189

LES 39	Politiek	193
LES 40	De tijden zijn veranderd	197
LES 41	Mijn leven in Nederland	201
LES 42	De laatste les	205
APPENDIX: in de scenario's gebruikte lesaspecten / onderwerpen + lesnummer		209

Inleiding

Een les volgens de Delftse methode bestaat vooral uit gesprekjes op basis van de tekst die behandeld wordt, in het Nederlands.

U vraagt zich misschien af hoe dat kan, vanaf les 1 alleen Nederlands praten? Dat wordt in de eerste les en daarna in de 41 andere hoofdstukken uit het tekstboek *Nederlands voor Buitenlanders* (Groene Boek, vijfde editie) aanschouwelijk gemaakt met tips, adviezen en letterlijke beschrijvingen van stukjes mogelijke conversatie.

Elke lesuitwerking bestaat uit de volgende vaste onderdelen:

- een **inleiding** over aard en inhoud van de les
- tips voor docent en cursist over de **voorbereiding** van de les
- een of meerdere zgn. **scenario's**: een voorbeelduitwerking van levensechte gesprekjes in de les tussen docent en cursist of tussen cursisten onderling, gevolgd door
- **aandachtspunten**: wat doet de docent hier, wat gebeurt er?
- **suggesties** voor spreken en schrijven
- **lesplan**: hier krijgt u suggesties voor deelonderwerpen uit de tekst, die u kunt samenvoegen tot een samenhangende lesindeling
- **de tekst onder de loep**: een grammatica-onderdeel, of betekenisaspect uit de tekst of het blokje in de betreffende tekst nader toegelicht
- **vragen**: grammaticale en andere tekstvragen **aan** de cursist en **van** de cursist –met mogelijke antwoorden.
- **toetsing**: verwijzing naar het onderdeel toetsen in Deel B 6.1-6.4 met soms aanvullende tips.

Door heel de tekst heen wordt verwezen naar relevante stukjes, uitleg of onderbouwing in de meer algemene, maar evenzeer praktische afdelingen B.

LES 1 Hoe heet je?

Inleiding

Waarover valt er te praten, op basis van deze eerste les met 54 woorden? En: moeten de cursisten niet eerst het alfabet leren? (Zie 1.11) Nee, want praten doe je niet met losse klanken, maar met zinnestelsels, in een zinvolle context.

Dat kan natuurlijk alleen, als uw cursisten hun huiswerk gedaan hebben. Anders zullen ze niet begrijpen wat u zegt, en u dus niet kunnen antwoorden. Zij hebben dus de tekst grondig bestudeerd en alle woorden opgezocht. Daarna hebben ze de tekst beluisterd, met tekst en daarna zonder, net zo lang totdat zij alles direct kunnen verstaan en reproduceren. Op hun smartphone is de online cursus geschikt voor onder de afwas en in de tram, voor het serieuzere leerwerk waarbij ze stap 1-4 uitvoeren is een laptop of tablet handiger. (Zie 3.2.2) Online hebben ze ook luisteroefeningen gemaakt: stap 5. Met de gaten tekst (Zie 3.25) in het boek hebben zij gecontroleerd of ze de tekst werkelijk kennen. Als ze tijd hadden, hebben ze de online invuloefeningen (Zie 3.2.3) met *feedback* gemaakt: online stap 6, en hebben zij alleen, met een huisgenoot of met een medecursist antwoorden geformuleerd op de vragen in het tekstboek: p.14. Dan zijn ze klaar voor de les!

Voorbereiding (Zie 4.3)

Is uw eigen voorbereiding (Zie 4.3) ook in orde? Hebt u voldoende onderwerpjes paraat, en hebt u genoeg geschikte vragen daarbij bedacht waarmee u uw cursisten aan de praat kunt krijgen en houden? Want zo'n conversatie gaat niet vanzelf, zoals dat in het dagelijks leven (vaak) het geval is. U *ensceneert* het gesprek, u vraagt, houdt zich van den domme, veinst verbazing, lokt de cursisten uit hun tent, en, heel belangrijk, u bent de spelverdeler. Dat is toch geen authentieke conversatie, denkt u? Maar waarom niet? Ook de meest basale informatie: land van herkomst, woonplaats, waarom zou dat niet interessant zijn binnen een grotere groep? Daarnaast is het natuurlijk een 'leergesprek', waarin uw cursisten die zinnestelsels waar ze zo op gezwogen hebben, in telkens ander verband weer horen en gebruiken.

Ook hebt u er bij uw voorbereidingen scherp op gelet dat u alleen woorden gebruikt die in de tekst aangeboden zijn. Onderschat u dit niet, dit valt in het begin niet mee! Zo bevat een bij een eerste kennismaking voor de hand liggend zinnestelsel als *Mag ik me even voorstellen?* maar liefst vier woorden die niet in de tekst staan – dat kunt u dus niet gebruiken! Het woordje *voornaam* wordt pas in tekst 2 aangeboden, dus een vraag als *Wat is je voornaam?* kunt uw cursisten niet stellen, ook al kennen ze al wel het woord *achternaam*. U hebt dus vragen voorbereid die uitsluitend woorden bevatten die in de tekst staan, en **die ook met die woorden beantwoord kunnen worden** door uw cursisten. Dit vergt enig denkwerk (vooraf: de index (Zie 4.3.3) is onmisbaar hulpmiddel hierbij!) en de nodige zelfbeheersing (gedurende de les), maar dan hebt u ook wat: u kunt u deze les helemaal in het Nederlands afwerken.

SCENARIO'S

Hoe gaat zo'n eerste gesprekje in z'n werk? Wilt u beginnen met een voorstelrondje? We geven er hieronder wat extra, 5 stuks: kiest u maar: *Ik heet ...*, *Ik ben ...*, *Mijn naam is ...*, *Hoe heet jij?*, *Wat is je naam?*, *Wat is uw naam?*, het staat allemaal in de tekst. Ongetwijfeld vindt u in de praktijk uw favoriete aanpak, maar hieronder vast wat mogelijke beginnetjes van zo'n rondje.

Scenario 1 - Voorstellen: docent schakelt van de ene cursist naar de andere

docent Hallo, ik heet Christa, hoe heet jij?
cursist 1 Ehh ... I ... ik naam Mehdi.
docent Ehm ... Ik heet Christa, hij heet Ivan. Nu jij: ..
cursist 1 Eh ... ja ... Ik heet Mehdi.
docent Oké! En jij? Heet jij Paula? [kijkt nu plotseling cursist 2 aan]
cursist 2 Oh?? Me? Paula? No, ehm ... no, ik Carmen!
docent Ik heet Christa, hij heet Mehdi. En jij?
cursist 2 Ja, o ja, ik heet Carmen. docent Hallo Carmen! Waar woon je nu?
cursist 2 Spanje ... no ... Delft!
docent En jij, woon jij in Den Haag? [kijkt nu cursist 3 aan]
cursist 3 what ... me? Yes ...no Nee, ik in Delft!
docent Oké! En hoe heet je? Wat is je naam?
cursist 3 Mij name ben Sarah.
docent Mijn naam IS ...
cursist 3 Mij naam is Sarah
docent Oké, Sarah! En wat is je telefoonnummer? 😊
cursist 3 pfff! ... drie ehm six ...

- De docent bevraagt een cursist, schakelt **na** (!) een volgende vraag onverwachts door naar een ander, **niet op de rij af** - zo blijft iedereen bij de les (Zie 5.2.4).
- De docent geeft veel positieve reacties ('oké!', 'ja!') en laat daarbij de meeste fouten gewoon zitten, om de communicatie niet te onderbreken en spreekangst tegen te gaan;
- corrigeert (Zie 5.3.1) alleen bij fouten die echt storend zijn, en die, gegeven een goede tekstkennis, niet nodig zijn – in deze les bijvoorbeeld de vormen van de werkwoorden *heten* en *zijn*; soms laat zij de correctie nazeggen ('Nu jij: ...');
- hoewel in de tekst alle cijfers aan de orde geweest zijn, is de vraag naar het telefoonnummer natuurlijk een lastige – de docent brengt deze vraag dan ook als plagerijtje, om de stemming er een beetje in te houden.

Scenario 2 - Voorstellen: doorgeefrondje

docent Hallo, ik heet Christa, hoe heet jij?
cursist 1 Ik ... naam Mehdi.
docent Ik heet Christa, jij heet Mehdi. Nu jij:
cursist 1 Jij ... ik heet Mehdi
docent Oké! En uit welk land kom je, Mehdi?
cursist 1 Ik out van Iran

docent Ik kom uit Nederland. En jij?
 cursist 1 Ik kom out Iran.
 docent Ja! En waar woon je nu?
 cursist 1 Ik nu Delft, woon nu Delft.
 docent Hoe heet zĳ? *[wijst op cursist nummer 2]*.
 cursist 1 ????? O! ... ehm Hoe ... wat je naam?
 cursist 2 Mij naam Carmen
 docent Mijn naam IS Christa, zijn naam IS Mehdi. Kijk hier! *[wijst op eerste regel in les 1]*
 cursist 2 Mij naam IS Carmen.
 docent Oké! *[fluisterend tot cursist 1 Uit welk land komt Carmen?]*
 cursist 1 Welke land ... out welke land komt je?
 cursist 2 Oet Spanje.
 docent *[tot cursist 2]* Hallo Carmen! Hoe heet hĳ? *[wijst op cursist 3]*
 cursist 2 Ehm hallo, mij naam is Carmen, hoe heet hij ... oh, jij ... Hoe heet jij?

- De docent vraagt naam, land van herkomst en woonplaats aan één cursist, laat deze vervolgens diezelfde vragen aan een andere cursist stellen, en zo verder totdat iedereen zich voorgesteld heeft.
- Fouten die tot onbegrip kunnen leiden, corrigeert de docent (Zie 5.3): bij een opeenhoping van verkeerde woorden ('out van Iran') grijpt zij in, en vormen van de werkwoorden *heten* en *zijn*, verder laat de docent veel fouten passeren, om het gesprek gaande te houden, en spreekangst bij de cursisten weg te nemen.
- Soms laat zij, maar zeker niet meer dan één keer per cursist, deze correcties nazeggen ('Nu jij::...', 'En jij? ...:').
- TIP: Voor de vele onbekende landsnamen kunnen de kaartjes op p. 18, 20 en 21 uitkomst bieden, voor de verschillende plaatsnamen in Nederland zou een kaart in het lokaal behulpzaam kunnen zijn. (Zie 4.8.2)

Scenario 3 - Voorstellen: huiswerk niet gemaakt

docent Hallo, ik heet Christa, hoe heet jij?
 cursist 1 Who? Me...? What ... beg you pardon???
 docent Wat is je naam? Hoe heet jij? Paula? Anna?
 cursist 1 How am I supposed to ... can't you ...
 docent Oké, luister! *[maakt luister-gebaar, kijkt cursist 2 aan]* Hallo, ik heet Christa, hoe heet jij?
 cursist 2 Ik naam Mehdi.
 docent Ehm ... Ik heet Christa, hij heet Ivan. En jij?
 cursist 2 Ik heet Mehdi.
 docent *[kijkt nu cursist 1 weer aan]* Oké! Nu jij! Ik heet Christa. Hij heet Mehdi. Hoe heet jij?
 cursist 1 I errrm ... ich hiet Lyn.
 docent Oké!

- docent spreekt Nederlands, gebruikt alleen woorden uit de tekst, maar de aangesproken cursiste, Lyn, raakt in opperste verwarring;

- docent probeert haar op haar gemak te stellen, herformuleert de vraag ('Wat is je naam?') en suggereert een paar mogelijke antwoorden ('Paula? Anna?');
- maar moet dan concluderen dat Lyn niet goed voorbereid is (Zie 5.7.8), schakelt over naar een andere cursist, om vervolgens Lyn een herkansing te geven;
- maakt zo duidelijk wat de bedoeling is, licht dat eventueel na de les individueel nog even toe: heeft Lyn wel de audio, heeft ze die wel lang genoeg beluisterd (Zie 5.7.6), heeft ze de online cursus, en heeft ze die ook gebruikt?

Dit was het voorstelrondje. Handig, u hebt de presentielijst meteen bijgewerkt. Maar hoe nu verder? Hoe aan de hand van een inhoudelijk zo beperkt tekstje een conversatie van de grond te krijgen? Precies zoals u bent begonnen: u stelt vragen aan uw cursisten, en zij geven antwoord. Let op: u bent geen quizmaster die losse voorgebakken vragen stelt waar de kandidaten om de beurt het juiste antwoord op proberen te geven. U gebruikt de vragen als een voorzetje, waarop de cursist een reactie geeft, waarop u op uw beurt weer reageert met een vraag om nadere informatie of verduidelijking, en waarna u vervolgens doorschakelt naar een andere cursist met dezelfde of een andere vraag, enzovoort, enzovoort. U vuurt de vragen dus niet één voor één op uw cursisten af, maar u speelt met de vragen om de bal zo lang mogelijk in het spel te houden en zodoende de situatie van een normaal, niet-schools gesprek zo dicht mogelijk te benaderen. In scenario's 4 en 5 vindt u twee mogelijke beginnetjes. Omdat u deze gesprekjes ook direct uit het voorstelrondje had kunnen laten volgen – idealiter bestaat een (Delftse) les uit één doorlopende conversatie – beginnen de scenario's telkens weer met een vraag naar naam of herkomstland.

Scenario 4 - Converseren op basis van de vragen op p. 16: Komt Inge uit Frankrijk?

- docent Dag, ik heet Christa. Hoe heet jij?
- cursist 1 Ik naam ... ik heet Boris.
- docent Hallo Boris. En mevrouw van Dijk? Heet ze Paula?
- cursist 1 Docent niet Paula.
- docent Nee? Ze heet niet Paula? Hoe heet mevrouw van Dijk?
- cursist 1 Zij naam Inge.
- docent De naam is Inge: ze **HEET** Inge.
- cursist 2 Ze **heet** Inge.
- docent Oké! En komt Inge uit Frankrijk [*kijkt nu plotseling naar cursist 2*]
- cursist 2 Huh? Moi? Non ... de ... eh ... oet Kameroen.
- docent Ja, jij komt uit **Kameroen**. Maar komt **INGE** uit **FRANKRIJK**?
- cursist 2 Ah, non! Nee, Inge nee out France, Inge out Nederland.
- docent Inge **KOMT** uit Nederland.
- cursist 2 Inge kom out Nederland.
- cursist 3 [*neemt ongevraagd het woord*] Inge docent! Dus zij uit Nederland!
- docent Ja, Inge **IS** de docent, zij **KOMT** uit Nederland.
- cursist 3 Ach ja sorry! Inge **KOMT** uit Nederland. Ja, want moet de taal spreken goed!
Anders
- docent Je hebt gelijk, maar niemand begrijpt je!
- cursist 3 Sorry hoor!

docent Kun jij dat aan hém [*wijst naar cursist 4*] vragen? Komt hij uit Frankrijk?
 cursist 3 Hallo goedemorgen! ... jij uit Frankrijk?
 docent **KOM JIJ** uit Frankrijk?
 cursist 3 O ja ja ... **Jij** uit Frankrijk, eh ... **Kom jij** uit Frankrijk?
 cursist 4 Nee, ik uit ... ik komt uit Russia.
 docent Waar komt ze vandaan, weet je het? Rusland, denk ik!

- De docent stelt vragen over naam en land van herkomst, haakt in op antwoorden, switcht na een paar beurten naar een ander;
- laat veel fouten passeren, om het gesprek niet te onderbreken;
- maar ook omdat de correcte vorm nog niet geleerd is: zo zou *zij naam* verbeterd moeten worden met *haar naam*, maar de vorm *haar* is nog niet aangeboden;
- als zij denkt dat de uiting onbegrijpelijk is, corrigeert de docent wel, vooral de werkwoordsvormen ('*heet*', '*komt*') en laat de correctie soms herhalen;
- honoreert initiatieven van cursisten, maar houdt het heft in handen: iedereen moet het gesprek kunnen volgen!
- Cursist 3 kan, na wat stevige correcties ('*is*', '*kom*'), de extra taak op zich nemen van het ondervragen van een volgende cursist,
- of ... zit cursist 3 niet in de juiste groep? Bij twijfel na de les apart nemen voor een (mondelinge) niveautoets (Zie 6.7).

Scenario 5 - Cursisten bevragen elkaar: land van herkomst, naam

docent Hallo Sarah, waar kom je vandaan?
 cursist 1 Ik kom van ... kom uit England.
 docent Oké! En Sarah, hoe heet híj? [*wijst op cursist 2*] Heet hij Li?
 cursist 1 Ehhm ... ik ... how ... nee?
 docent Hoe heet hij? [*gebaren van 1 naar 2, op fluisterton: hoe heet je?*]
 cursist 1 Oh wait ... I see ... Hoe heet jij?
 cursist 2 Ik George
 docent Ik **HEET** Christa, zij **HEET** Sarah, en jij, hoe heet jij?
 cursist 2 Ik **heet** George.
 docent Oké! En Sarah, is George de docent?
 cursist 1 Nee docent ... jij docent?
 cursist 2 Nee, ik niet docent
 cursist 1 Hij niet docent.
 docent Hij **IS** niet de docent. ... Sarah?
 cursist 1 Hij **is** niet de docent
 docent Nee! En Sarah, waar komt hij vandaan? Uit China?
 cursist 1 niet ... waarvandaan komt je?
 cursist 2 Ik kom van Australia.
 docent [*Kijkt cursist 2 aan, wijst op cursist 3*] George, waar woont híj?
 cursist 2 Eh, hallo ... waar woont hij ..., waar woont jij?

- De docent bereidt de onderlinge communicatie tussen cursisten voor door de ene cursist vragen te laten stellen aan de andere;
- maakt eventueel met gebaren duidelijk wat er moet gebeuren;
- corrigeert selectief, weer vooral werkwoordsvormen;
- stelt vaak vragen naar de bekende weg (*'Is George de docent?'*), het gaat er bij de conversatie immers vooral om, de cursisten het woordmateriaal te laten gebruiken, ook al is de informatieve lading hierbij, vooral in het begin, niet altijd even groot.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Dit zijn vijf voorbeelden van het begin van een gesprekje naar aanleiding van de vragen in de tekst en bij de tekst. Op den duur zult u er zeker handigheid in krijgen om het woordmateriaal van de tekst in allerlei variaties te *recyclen*. Als u even wat anders wilt dan de door u gestuurde conversatie, kunt u uw cursisten onderlinge gesprekken laten voeren. U wijst twee-, drie- of meertallen aan, en laat ze, eventueel aan de hand van de vragen onder het kopje Spreken, elkaar hun gegevens opvragen. Maar dat weten ze toch allang, denkt u? Nou, u misschien, omdat u de presentielijst bijhield, maar uw cursisten zijn al die namen allang weer vergeten. Dus u zet ze gewoon met dezelfde vragen aan het werk. Zij kunnen elkaar helpen, en u loopt rond om assistentie te verlenen, om te corrigeren waar nuttig en nodig, en ... om te controleren welke taal er gesproken wordt! (Zie 5.2.1) Terugkoppelen is hierbij belangrijk: dit doet u door na afloop uw cursisten te vragen om te vertellen wat ze zojuist gehoord hebben. De docent loopt rond terwijl cursisten elkaars gegevens opvragen, en na een minuut of wat stelt iedereen de gesprekspartner voor aan de anderen.

Schrijven

Als u uw cursisten ook wilt laten schrijven (Zie 4.4.4), kunt u hun de antwoorden die ze hebben gegeven bij **Spreken** op laten schrijven (dus hun eigen gegevens), of u kunt het formulier op p. 18 in het oefenboek in laten vullen. Als u een pauze inlast, kunt u de schrijfpdracht ook in de pauze laten maken, of u kunt ze gedurende het onderdeel Toets (Zie hieronder) aan het schrijven zetten. Als het even kan, corrigeert u schrijffouten direct: men moet het ijzer smeden wanneer het heet is! U corrigeert selectief: bijvoorbeeld alleen spelfouten.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Samenvatting: cursisten aan de praat

We hebben nu enkele interactiepatronen de revue laten passeren:

- a) de docent als initiator van dialogues met cursisten,
- b) de docent als spil in gesprekjes tussen cursisten onderling,
- c) de cursisten gaan zelf in gesprek met elkaar.

Dit alles kan in verschillende werkvormen tot stand komen:

a) klassikaal gesprek, b) onderling gesprek, c) rollenspel.

Er zijn verschillende bronnen waar u de deelonderwerpen voor uw gespreksstof uit kunt halen:

- a) de tekst,
- b) de vragen bij de tekst in het tekstboek,
- c) de vragen bij de tekst in het oefenboek,
- d) de oefeningen in het oefenboek.

Ziet u door de bomen het bos niet meer? Misschien beschouwt u dit alles als een programma dat punt voor punt afgewerkt moet worden. Maar dan wordt uw les een uitputtende hordenloop waar u en uw cursisten weinig plezier aan zullen beleven. Uw les is pas interessant en tegelijkertijd leerzaam als u, links en rechts puttend uit deze verzameling mogelijkheden, uw cursisten zodanig aan de praat brengt dat ze bijna vergeten dat ze een les aan het volgen zijn. Ja, zo'n les moet u zelf ontwerpen. U maakt een keuze uit de vele mogelijke onderwerpen die hier gepresenteerd zijn, zet zo een lijn uit van inhoudelijk samenhangende onderwerpen, en daar bedenkt u vragen en vervolgvragen bij, die gesteld en beantwoord kunnen worden binnen de beperkingen van de woordenschat van dat moment. Hoe meer ervaring u hebt met deze manier van lesgeven, des te makkelijker zult u uitstijgen boven starre indelingen en alles kunnen integreren in een vloeiende conversatie. U zult dan zelfs merken dat u toe kunt met steeds minder onderwerpen met bijbehorende vragen.

Deelonderwerpen in deze tekst:

Voor deze les 1 zijn de **deelonderwerpen**:

- zichzelf voorstellen (Ik ben ...,Ik kom uit ...)
- anderen bevragen (Waar kom je vandaan? Hoe heet je?)
- en anderen voorstellen (Hij heet Ansar. Hij komt uit India...)
- adres geven en vragen: welke stad, straat, dicht bij het centrum...
- de woonsituatie van de docent in de tekst en in de klas (woont je docent ook in Rotterdam?)
- als grapje of echt: telefoonnummer vragen en geven

Hieronder vindt u twee voorbeelden van een lesindeling, één voor een korte, en één voor een wat langere les. Als u werkt met groepen waarbij thuis huiswerk (Zie 4.9.1) maken niet aan de orde is wegens gebrek aan tijd of studievaardigheden, dan begint u de les met minimaal een uur begeleide zelfstudie (Zie 4.9.2). In dat geval komen er natuurlijk steeds minstens twee uur bij.

1½ uur	Voorstelrondje + Conversatie: Komt Paula uit Nederland? – Is de docent een meneer? – Hoe heet Alex? – Hallo ...!	± 40 minuten
	Onderlinge gesprekken	± 10 minuten
	De tekst onder de loep	± 10 minuten
	Toets	15-30 minuten
2½ uur	Voorstelrondje + Conversatie: Komt Inge uit Frankrijk? – Is de docent een meneer? Hoe heet Alex? – Sarah, hoe heet hij?	± 50 minuten
	Pauze	± 10 minuten
	Conversatie: Jij bent Inge: dag mevrouw! – Waar woont u, mevrouw van Dijk? – Hallo Paula!	± 30 minuten
	Onderlinge gesprekken	± 10 minuten
	Schrijven + correctie	± 10 minuten
	De tekst onder de loep	± 10 minuten
	Toets	15-30 minuten

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

De grammatica expliciet onderwijzen heeft weinig zin. Het daartoe benodigde vocabulaire (onderwerp, hoofdzin, persoonsvorm, inversie) ontbreekt en daarnaast heeft expliciet uitleg van de grammatica weinig direct effect op de praktische beheersing van de taal – en daarom draait het in de Delftse methode. Maar het kan verhelderend zijn om het grammaticablokje uit de les in de vorm van een gesprekje te ‘behandelen’, en daarbij te letten op slechts 1 aspect tegelijk, bijvoorbeeld woordvolgorde, zoals in onderstaand voorbeeld, met voorbeeldzinnetjes uit de tekst.

docent Ik kom uit Nederland. En jij?
cursist 1 uit Spanje
docent [*maakt handgebaar waaruit duidelijk wordt dat de zin langer moet*] Ik kom...
cursist O ... Ik kom uit Spanje.
docent Ja, jij **komt** uit Spanje! En hij? [*wijst naar buurman*] Waar komt hij vandaan?
cursist 1 Hij kom uit China.
cursist 2 Nee, ik **kom** uit Amerika!
docent Ah.. [*tegen cursist 1*] waar **komt** hij vandaan?
cursist1 Hij **komt** uit Amerika.
docent Kom je ook uit Amerika, John?
cursist 3 Nee,

Cursist 1 geeft een volstrekt duidelijk en goed antwoord met 'uit Spanje' maar voor dit deel van de conversatie waarin een grammaticaonderdeeltje wordt behandeld is het noodzakelijk aan te geven dat de zin langer moet.

Vragen van de cursist

In de conversatie ligt de nadruk op de inhoud. Maar het is zinvol om, juist *na* de conversatie, nog wat details (Zie 4.6) door te spreken met uw cursisten, en wellicht hebben zij ook nog vragen over details van de tekst. Hiertoe last u aan het eind van de les 5 à 10 minuten in om de tekst of een deel daarvan nog eens door te lopen op woordkeus, woordvorm, woordbetekenis, volgorde en andere detailkwesties. Maar ook nu moet u binnen de woordenschat van de cursisten zien te blijven! Grammatica uitleggen is er dus niet bij, het daarvoor benodigde vocabulaire ontbreekt. U kunt dus weinig anders doen dan voorbeelden geven, bij voorkeur uit de tekst. Hieronder twee scenario's.

Scenario - Vragen van cursisten aan docent

vraag 1 *What's the difference between de and het?*

antwoord *stad, straat: de stad, de straat*
land, nummer: het land, het nummer

vraag 2 *Wann sagt man welke, und wann welk?*

antwoord *Zij vraagt: wanneer welk, wanneer welke?*
stad, straat: de stad: welke stad? - de straat: welke straat?
land, nummer: het land: welk land? - het nummer: welk nummer?

vraag 3 *Je, jij: c'est le même?*

antwoord *Hij vraagt: jij = je? Ja en nee.*
Ja: Kom jij? = Kom je?
Wie ben jij? = Wie ben je? Kom jij? = Kom je?
Nee: je zegt niet: En je? Nu je!

- In les 1 starten cursisten vaak in een andere taal, de docent zegt er niets van maar gaat ook *niet* in het Engels of andere taal verder, spreekt vanaf het begin Nederlands. In les 1 kunt u de Engelse vraag van iemand snel in het Nederlands omzetten, later zegt u: ik spreek geen Engels hier! of iets dergelijks.
- Bij de vraag over het verschil tussen *de* en *het* kun je de schouders ophalen om aan te geven dat er geen simpele verklaring is: het is zo! Leer de combinaties: **DE** stad, **HET** centrum
- Gebruik voorbeelden uit de tekst: **de** docent, **de** Marktstraat, **het** centrum; **welk** land, **welke** stad.
- Gebruik bij het antwoord *nee* op vraag 3 intonatie: de benadrukte vorm **JIJ** om aan te geven dat **JIJ** vaak in contrast met een ander wordt gebruikt.

Vragen van de docent

Scenario - De docent neemt stukjes tekst onder de loep

- docent De docent **is** Inge van Dijk. En jij?
- cursist 1 Ik **ben** Sarah
- docent Ja! En hij? *[wijst een andere cursist aan]*
- cursist 2 Ehm hij bent Mehdi.
- docent Hmm ... En hij ... ? *[kijkt vragend om zich heen]*
- cursist 3 Hij **is** Mehdi.
- docent Dank je! Inge **woont** in Rotterdam En jij?
- cursist 4 Ik woon in Delft.
- docent Oké! Ik **kom** uit Nederland. En meneer Wang?
- cursist 5 Meneer Wang **kom** uit China.
- docent Nee, meneer Wang ... *[kijkt weer om zich heen]*
- cursist 6 Meneer Wang **komt** uit China.
- docent Ja! Mijn naam is Christa. En u? Wat is ...
- cursist 7 Wat is uw naam?
- docent Oké! En jij? Hoe heet jij? Wat is ... ?
- cursist 8 Wat is je naam? Mijn naam is Oscar!

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

Na de eerste les meteen al toetsen? Inderdaad, vanaf de eerste les moeten de cursisten eraan wennen: niet alleen moeten zij tijdens de les hun tekstkennis demonstreren, maar voor of na de les worden zij ook nog individueel langs een wat exactere meetlat gelegd. U gebruikt voor de toets de letterlijke tekst van les 1, zodat iedereen die die tekst goed geleerd heeft een voldoende kan halen. U kunt een papieren gatentoets geven, een dictee, of een luistertoets op de pc. Wie een onvoldoende resultaat heeft, gaat aan de zelfstudie, om vervolgens een andere toets over dezelfde stof te maken.

Aan een half uur hebben de meeste cursisten meer dan genoeg; als ze klaar zijn kunnen ze hun huiswerk voor de volgende les gaan maken, of een schrijfpodracht, of naar huis. U hebt de tijd om de papieren toetsen snel even na te kijken, of een enkele cursist van een individueel studieadvies te voorzien.

LES 2 Uit welk land kom je?

Inleiding

Deze tekst gaat over de verdere uitwisseling van persoonsgegevens: voornaam en achternaam, land van herkomst, nationaliteit, duur van verblijf in Nederland, woonplaats, leeftijd, huisgenoten, burgerlijke staat, gezinssamenstelling. Allemaal onderwerpen waar u met uw cursisten over kunt praten. U kunt ze ernaar vragen, u kunt ze elkaars gegevens laten opvragen, en soms kunt u er ook een gesprekje over voeren. Mits uw cursisten hun huiswerk gedaan hebben, en u zich ook goed voorbereid hebt!

Voorbereiding (Zie 4.3)

Tip: Als u les geeft aan cursisten bij wie huiswerk maken niet aan de orde is, wegens gebrek aan tijd of studievaardigheden, dan zult u uw toevlucht moeten nemen tot begeleide zelfstudie in lestijd (ze 4.9.1 en 4.9.2). U roostert dan twee uur extra lestijd in, en laat uw cursisten de voorbereiding ter plekke afwerken.

Scenario 1 - Achternamen

- docent Hoe heet Amber?
- cursist 1 Amber heet Bakker.
- docent Is Bakker haar voornaam?
- cursist 1 Nee, nee voornaam, aftenaam, achtnaam, ... achternaam.
- docent Ja! Bakker is haar achternaam, NIET haar voornaam. Heeft ze **twéé** achternamen?
[kijkt nu cursist 2 aan]
- cursist 2 Eh no ... ja, Bakker-baker, due ...no ... twee achternaam!????
- docent Amber **HEEFT** ... *[maakt luistergebaar]*
- cursist 2 Amber **heeft** twee achternaam, ja.
- docent *[Kijkt vragend naar cursist 3]* TWEE achternamen??
- cursist 3 Baker haar achternaam, Bakker naam van man Daan.
- docent Baker **IS** haar achternaam, en Bakker **IS DE** naam van haar man Daan.
- cursist 3 Ja ... en Bakker **is de** naam van man Daan.
- docent Ja! Heb jij twee achternamen?
- cursist 3 Ja, ik twee achternaam.
- docent Ik **HEB twee** ... *[maakt een luistergebaar]*
- cursist 3 Ik **heb** twee achternaam.
- docent Aha, je bent getrouwd!
- cursist 3 Nee ... ik niet trouwd.
- docent Ik **BEN** ... *[luistergebaar]*
- cursist 3 Ik **ben** niet trouwd. Achternaam mij ... padre i madre!
- docent Ah! Van je vader en je moeder!

- De docent begint bij het lijstje op p.186 met een vraag naar de bekende weg (*hoe heet Amber?*);
- en is kennelijk niet uit op een authentiek gesprek, maar op reproductie van de tekst;
- stuit evenwel meteen op een ‘echt’ gespreksonderwerpje: twee achternamen?
- schakelt door naar cursist 3, die wellicht uit Spanje of Zuid-Amerika komt, waar de namen van beide ouders gevoerd worden;
- corrigeert selectief, vooral op lidwoorden en de vormen van *hebben* en *zijn*, om de communicatie niet te onderbreken, en om spreekangst te vermijden.

Scenario 2 - De kinderen en hun nationaliteit

docent Woont Amber alleen?

cursist 1 Amber?? ehm ... Niet alleen!

docent Amber **WOONT** niet alleen. Nu jij:

cursist 1 Amber **woont** niet alleen. Met man en twee kids.

docent Met **HAAR** man en twee kind**EREN**:

cursist 1 O ja! ... **haar** man en twee kinderen

docent Ja! Heb jij ook een man en twee kinderen?

cursist 1 Nee niet kinderen, woon met vrienden

docent Ah, met vrienden. Hoeveel, 2, 3 4??

cursist Nee, één vrienden!

docent ah, ok, met één vriend! [*laat even in woordenlijst zien nr. 78: vrienden (de vriend)*]

docent En jij, woon jij alleen, of ben je getrouwd? [*kijkt nu naar cursist 2*]

cursist 2 Ik getrouwd! Met Polisch man. We hebben twee drie kids.

docent ...met een **POOLSE** man. Welke nationaliteit hebben je **KINDEREN**?

cursist 2 Mij kinderen ... **kindren** ... zijn **Poolse**, en Thai, ik uit Thailand, en één kind is American nationality, daar geboren!

docent YESS! Je **kinderen** hebben de Poolse nationalit**EIT**, de Thaise nationalit**EIT** en de Amerikaanse nationalit**EIT**! Internationaal!

cursist 2 nationalty ... nationality ... nationaliteit.

- De docent schuwt de herhaling niet, en begint weer met een vraag naar de woonsituatie van Amber: een taal leren is vooral in het begin een kwestie van eindeloos herhalen.
- Met de vraag uit de tekst ‘woon je alleen, bij familie of bij vrienden’ kan de woonsituatie meestal uitgelegd worden, samenwoners moeten dan het enkelvoud gebruiken, u kunt in ieder geval het verschil vriend/vrienden oefenen (het woord ‘vriendin’ komt pas in les 13).
- Ook een gesprek over de ingewikkelde situaties die kunnen ontstaan als de ouders verschillende nationaliteiten hebben (in Nederland moet één van je ouders Nederlander zijn, in veel andere landen moet je in dat land geboren zijn) kan aan de orde komen.
- De docent corrigeert selectief op werkwoordsvormen, maar ook woorden als *haar* en *kinderen* mogen wel eens correct uitgesproken worden!

Suggesties voor spreken en schrijven

Misschien wilt u niet de hele les als spelverdeler fungeren? Geen probleem, er zijn andere werkvormen waarmee u uw cursisten aan het praten kunt krijgen.

Spreken: onderlinge gesprekjes

U kunt uw cursisten elkaars personalia laten opnemen, eventueel aan de hand van de vragen en het voorbeeld van ene Sven op blz. 19, onder het kopje **Spreken**. Natuurlijk verleent u assistentie bij de uitspraak van landennamen en geboorte- en woonplaatsen. Uw cursisten gebruiken daarbij de kaartjes op p. 18, 20 en 21, en voor de geboortedata het schemaatje op p. 19 met de maanden; ook daarbij moet u waarschijnlijk bijspringen voor de uitspraak. Vergeet u niet na een minuut of tien enkele van uw cursisten na te laten vertellen wat zij te weten gekomen zijn, om te voorkomen dat de gesprekjes een al te vrijblijvend karakter hebben?

Rollenspel

U kunt ter afwisseling een rollenspel (Zie les 1 scenario 6) laten spelen. U spreekt één cursist aan als Amber: *Hallo, jij bent Amber! Uit welk land kom je, Amber?*, en laat vervolgens de anderen vragen stellen aan deze 'Amber', die antwoordt conform de tekst. Misschien kan een andere cursist vragen beantwoorden uit naam van Daan Bakker?

Schrijven

Als u uw cursisten wilt laten schrijven, dan kunt u ze de antwoorden laten opschrijven die ze hebben gekregen op de vragen onder het kopje **Spreken** in het tekstboek p.19 Wie ben jij?

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Hoe nu verder? U hebt een hele verzameling onderwerpjes, en een aantal mogelijke andere werkvormen. Nu moet u nog een lesplan maken: Zie 4.3.1 voor een uitgebreide instructie voor een lesplan.

Deelonderwerpen uit deze tekst:

- informatie over het land van herkomst en nationaliteit
- woonsituatie: alleen, bij vrienden of familie, vader, moeder,
- woonlocatie: adres maar ook in (les 1) of buiten (les 2) het centrum
- uitwisseling van geboortedata: dag, maand, jaar, getallen juist uitspreken
- getrouwd of niet, kinderen of niet, leeftijden kinderen. Bij jonge studenten: geef de informatie over Amber en Daan en hun kinderen.

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

In de les staat de inhoud voorop: u corrigeert, maar u onderbreekt het gesprek er niet voor. Het kan nuttig zijn om aan het eind van uw les de tekst of een stukje daarvan nader onder de loep te nemen (Zie 4.6). Vaak komen uw cursisten zelf met vragen, zo niet, dan neemt u zelf het heft in handen. U doet er goed aan zich zo veel mogelijk te beperken tot het geven van (meer) voorbeeldzinnen uit de tekst, of uit tekst 1, en zich niet te verliezen in grammaticale explicaties. Veel gegevenheden van het Nederlands *zijn* niet uit te leggen: we zeggen het nu eenmaal zo en niet anders. Zie voor voorbeelden hieronder.

Vragen van de cursist

vraag 1 *komt/kom*: waarom: *je komt*, maar *kom je*?

antwoord **de plaats**:

je + komt: met *-t*, *kom + je*: geen *t*

je + bent: met *-t*, *ben + je*: geen *t*

je + hebt: met *-t*, *heb + je*: geen *t*

maar: *hij + komt*, *komt + hij*? altijd met *+t*!

vraag 2 Waarom *haar man*, maar *hun moeder*?

antwoord **haar man** = de man **van Amber**

hun moeder = de moeder **van Amber en Daan**.

vraag 3 Wanneer *hij*, *hem*, *zijn*?

antwoord **Hij** is mijn man, ik ben **met hem** getrouwd, **zijn** naam is Daan.

vraag 4 Wanneer *nee*, wanneer *niet*?

antwoord **Nee**, ik ben **niet getrouwd**. **Nee**, ik woon **niet** in het centrum.

Vragen van de docent

Hallo Amber, uit welk land kom je? Dag meneer Wang, uit welk land ...?

Heb je de Nederlandse nationaliteit? Ja, ik En Daan? Ja, Daan ...

Ik heb twee kinderen. En jullie? Hoeveel ... jullie? En Amber en Daan? Hoeveel ... Amber en Daan?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1 - 6.4)

Hoe krijgt u uw cursisten aan het werk? Door een boeiende conversatieles te geven, waar ze direct aan kunnen deelnemen, maar ook door ze vanaf het begin individueel af te rekenen op hun kennis van de tekst, met een individuele toets (Zie 6.3) voor of na elke les. Direct nakijken

is essentieel: wie een onvoldoende haalt moet meteen aan de zelfstudie en later opnieuw toetsen over dezelfde stof.

LES 3 Welke dag is het vandaag?

Inleiding

Deze tekst gaat over de dagen van de week, en wat men zoal doet op die dagen en in het weekend. De activiteiten die beschreven worden zijn nu nog beperkt, let daarop bij het vragen naar de dagbesteding van cursisten. Verder kunnen er gesprekjes gehouden worden over de winkeltijden en wanneer de scholen open dan wel dicht zijn.

Scenario's

Hieronder twee mogelijke scenario's van het begin van uw les, om u een idee te geven van de praktijk van een les op z'n Delfts. U kunt dit natuurlijk niet zo reproduceren: het verloop van een is onvoorspelbaar, omdat de conversatie in elke groep weer anders verloopt. Als lesgeven met behulp van praatlessen nieuw is voor u, bekijkt u dan eerst de secties daarover in 5.2 en 1.2 en de uitwerking van les 1.

Scenario 1 - Dagen van de week

docent Welke dag is het vandaag?
cursist 1 Vandaag is dinsdag.
docent Ja, vandaag is het dinsdag. En gisteren? Welke dag was het gisteren?
cursist 2 Gisteren was woen...nee maandag. Gisteren was het maandag!
docent Ja. En wat doe jij meestal op dinsdag?
cursist 3 Dinsdag? Is vandaag? School.
docent Ah, je gaat naar school. Op welke dagen ga je naar school?
cursist 5 alle dagen! *[de docent kijkt geschokt rond: ALLE dagen??]*
cursist 2 Nee alle dagen, niet in weekend.
docent Dus jullie hebben geen school in het weekend????
cursist 6 Kinderen hebben niet les in weekend.
docent Jullie zijn geen kinderen! Dus jullie hebben tijd om naar school te gaan!
cursist 5 Docent hebben vrij in het weekend!

- In het eerste stukje gaat het vooral over welke dag het vandaag en morgen en gisteren is, met de bijbehorende tijd (is, was). Onderschat de amusementswaarde van het correct weer-geven van deze informatie niet! Je kunt het nog uitbreiden met: welke maand (ze kennen dat woord niet maar de namen van de maanden wel (les 2, p19), welk jaar... allemaal oefenen met woorden en getallen.
- Cursist 5 is een grapjas die de groep en de docent soms op het verkeerde spoor zet, daar maakt de docent dankbaar gebruik van.
- De docent plaagt op haar beurt ook de cursisten: ze zijn geen kinderen;
- let nog niet op verschil nee/niet/geen;
- het woord 'waarom' komt pas in les 4, maar de docent maakt gebruik van intonatie om toch een soort waarom-vraag te stellen: Jullie hebben geen school in het weekend?

Scenario 2 - reactie uitlokken door foute aanname

- docent Jij woont buiten het centrum, hè Sara?
- cursist 1 Eh, nee, niet, ik in het centrum!
- docent O ja, jij woont in het centrum. Is er een winkel in jouw straat?
- cursist 1 Ja veel winkels, leuk!
- docent O? Is het leuk om boodschappen te doen in die winkels?
- cursist 1 Nee, niet boodschappen, andere dingen!
- cursist 2 Andere leuke dingen, bijvoorbeeld Nederlands leren!
- cursist 3 Neee, Nederlands leren niet leuk!

- De eerste vraag van de docent volgt een beproefd recept om reacties uit te lokken: een foutieve aanname die de cursist dan meteen kan rechtzetten. Al bij de eerst les kan dat: 'Jij woont in Amsterdam!' 'Eh, nee, in Nijmegen...' enz. Wees als docent niet bang dit toe te passen, het zet cursisten aan tot spreken, of ze nu wel of niet doorhebben dat je onwetendheid veinst (of niet natuurlijk: zo repeteer je als docent ook zelf de namen of woonplaatsen van cursisten).
- De docent volgt de gedachtegang van de cursist, maar gaat niet in op de 'andere dingen' die in winkels te koop zijn, noch op de specifieke boodschappen die er gedaan kunnen worden: dat komt pas in les 6. De docent had misschien ook beter niet zelf over die winkels moeten beginnen, maar hier liep het goed af, een andere cursist kwam hier te hulp door, getriggerd door dat 'andere dingen', letterlijk een zin uit de tekst te reciteren.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

De vragen in tweetallen laten bespreken óf plenair iedereen een antwoord laten geven. Zet de vragen eventueel op het bord:

Wanneer heb je tijd om... Nederlands te leren..., boodschappen te doen.... ,naar de winkel/naar school/naar familie te gaan...., vrienden te Whatsappen.....

Schrijven

Laat de cursisten in korte maar complete zinnen antwoord geven op de vragen 1 t/m 5 of 6 t/m 10, of op de vragen 3, 4, 5 en 7 van blz. 24. Het is misschien goed om er op te wijzen dat ze niet naar waarheid hoeven te antwoorden in een schrijfoopdracht. Ook dat kan heel goed in het Nederlands: *Vraag 4: (cursist) Patricks vrouw doet altijd de boodschappen! Maar hij schrijft: 'ik doe elke dag boodschappen!' Dat is niet zo! Maar het is OK!*

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- de weekdays (welke dag is het vandaag/morgen... wanneer weekend)
- dagbesteding door de week en in het weekend

- leuke dingen doen: Nederlands leren? Boodschappen doen? Naar familie of vrienden?
- winkeltijden in Nederland en andere landen
- scholen: wanneer open en dicht in Nederland en andere landen, wanneer vrij

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

In het grammaticablokje wordt de meervoudsvormen die in les 2 al gebruikt worden in het schema gezet. Oefent u hier vooral mee in de vorm van gesprekjes waarin u vooral op deze vormen feedback geeft en speelt naar duo's waarmee u het meervoud kunt oefenen:

docent Ah, dus jij woont in Tilburg en jij ook? Dus Wij...?
 cursist 1 Wij in Tilburg! [*Docent maakt een handgebaar: meer!*]
 cursist 1 Wij woon in Tilburg.
 docent We ... [*docent kijkt vragend rond tot iemand de juiste vorm geeft*] ja, WONEN.
 En zij, waar wonen zij? ... enz.

Vragen van de cursist

vraag 1 Is het: Het woensdag, het maandag?
 antwoord: Nee, kijk: HET is dinsdag vandaag. Vandaag is HET dinsdag.

vraag 2 R. 7: de meeste mensen. Is 'meeste mensen' ook goed?
 antwoord: Nee, we zeggen: DE meeste mensen werken, DE meeste kinderen hebben vrij,
 DE laatste dagen, de eerste weken..

Vragen van de docent

Ik kom uit Nederland. Kom ... uit Nederland? Komt [*wijst naar cursist*] uit Nederland?
 En jullie? ... jullie uit Nederland? Wij ... niet uit Nederland. Uit welk land komen jullie? Wij komen ...
 ... Wanneer werkt de docent? De docent ... alle dagen. Ik heb geen vrij op woensdagmiddag.
 Kinderen ... vrij op woensdagmiddag. In de zomer ... ze vrij, zes weken!

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 4 De Nederlandse les

Inleiding

Deze les gaat over Nederlands leren: hoe en waarom en wanneer, over het cursusprogramma en lesrooster, en ook over de andere talen die men spreekt. Er is een vraag over de manier waarop ze Nederlands leren, namelijk door goed te luisteren naar de teksten van het Groene boek, maar let u op: u kunt nog niet praten over hoe de methode precies werkt, dat komt in Les 7 uitgebreid aan de orde. Vanaf deze les kunt u ook waarom-vragen stellen en is de vraag waarom men Nederlands leert een dankbaar onderwerp van gesprek. U kunt zelfs een eenvoudige discussie houden over de vraag of een taal leren moeilijk is! Hopelijk bereikt u met elkaar de slotsom: een taal leren is niet moeilijk (zelfs kleine kinderen kunnen het) maar het kost wel veel tijd! (kijk maar naar het lesrooster) . Deze hele les is in de vorm van 10 vragen, die u gerust letterlijk zo aan de cursisten kunt stellen, dan weet u tenminste zeker dat ze er op kunnen antwoorden...als ze hun les geleerd hebben.

Vorbereiding (Zie 4.3)

Scenario 1 - Je spreekt ook Nederlands!!!

docent 'Welke talen spreek je?'
cursist1 'Arabisch en Engels.'
docent Ja, en...???
cursist En, eh, mm, wat?
docent [*aan andere cursisten*] 'En nu? Spreekt ze nu Arabisch of Engels?'
cursist 2 'Nederlands'
docent 'Aha! Dus welke talen spreek je?'
cursist Arabisch, Engels en ... Beetje Nederlands!'

- Docent probeert een cursist over de streep te trekken om te zeggen dat zij ook Nederlands spreekt.
- Docent betreft andere cursisten bij deze poging.
- Docent neemt, om het spreken in dit prille begin niet te dwarsbomen, genoeg met korte antwoorden.

Scenario 2 - Nederlands leren

docent Spreek je goed Nederlands?'
cursist 1 'Nee, ik spreek beetje'
docent 'Wat zeg je? Spreek je EEN beetje Nederlands?'
cursist 1 Ja, spreek EEN beetje Nederlands!
docent OK!

- De docent probeert cursist die het nog erg moeilijk vindt te verleiden om meer te zeggen.
- De docent verstaat het wel maar speelt een rol, wendt onwetendheid voor om reacties uit te lokken.
- Neemt genoeg met de correctie van 'een beetje' en ziet daarbij de andere fout (het weglaten van 'ik') over het hoofd.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Wie kent de meeste talen? Dit is een zeer korte spreekopdracht maar het laat de cursisten even oefenen met het uitspreken van de namen van verschillende talen. U laat cursisten in duo's inventariseren welke talen men spreekt. Het lijstje op pag. 27 kan daarbij goede diensten bewijzen, maar helpt u af en toe individueel bij de uitspraak van deze talen (die staan niet in het audioprogramma). Laat na ca. 3 minuten een paar cursisten aan het woord over de talen die de gesprekspartner spreekt. Wie de meeste talen spreekt is kampioen (winnaar? Nee dat woord is onbekend, kampioen lijkt op het Engelse en Franse champion, en anders zegt u: nummer 1!)

Informatiekloof

De cursisten spreken in twee- of drietallen. Ze hebben samen één rooster voor een cursus Nederlands. Ze hebben allebei/alle drie slechts een deel van de informatie en moeten de rest aan hun medecursist(en) vragen. Er zijn twee versies:

A en B (voor tweetallen)

1, 2 en 3 (voor drietallen)

Zet cursisten tegenover elkaar (tweetallen) of in een soort driehoek (drietallen).

De roosters zijn onderaan de pagina geprint. Vouw het blad dubbel, zodat de bovenkant voorkomt dat de partner(s) het kan/kunnen zien.

Onderaan deze lesuitwerking vindt u een printversie van de opdracht.

Een lesplan (Zie 4.3)

Deelonderwerpen in deze les:

- Welke talen spreek je en waar
- Waarom leer je Nederlands?
- Hoe spreekt de docent(en), en waarom?
- Hoe leren kinderen een taal?
- Waarom talen wel of niet moeilijk zijn
- Hoe men Nederlands leert
- In details je rooster uitleggen
- Activiteiten na de lessen, in de avond en in het weekend

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Docent: Luister, we spreken Engels op mijn werk = Op mijn werk spreken we Engels.

Nu jullie: Ik spreek Nederlands in de les = In de les....?

Groep A begint om 9 uur. = Om 9 uur....?

Ik leer Nederlands. Waarom....?

Mijn les begint om 1 uur. Wanneer?

Vragen van de cursist

vraag r. 22 Waarom niet: *iedereen hebben*?

antwoord Zo zeggen we dat! **Alle mensen spreken** Nederlands = **iedereen spreekt** Nederlands.
Ook: r. 22: *We hebben vrij*; De meeste **mensen hebben** vrij; maar: **iedereen heeft** vrij

vraag Ik zit in groep A: Is 'Ik ben in groep A' ook goed?

antwoord: Nee, we zeggen: Ik ZIT in groep B. In welke groep zit jij?

Vragen van de docent

In r 15 staat: 's ochtends ? Dat is: in de ochtend;

Wat is dan : in de avond = ?

in de middag = ?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

Opdracht: Informatiekloof rooster, les 4

Compleet rooster

Cursus Nederlands

Docent Daan Bakker

Datum: 21 maart tot 12 mei

Dag	Tijd		Waar?
Maandag	9.00-10.00	13.00-14.00	H8
Dinsdag	Vrij	15.00-16.00	A5
Woensdag	9.00-10.00	15.00-16.00	H8
Donderdag	10.00-11.00	13.00-14.00	A5
Vrijdag	10.00-11.00	Vrij	E3
Zaterdag	11.00-12.00	Vrij	E3
Zondag	Vrij	Vrij	

A

Cursus Nederlands

Docent Daan Bakker

Datum: tot 12 mei

Dag	Tijd		Waar?
Maandag	9.00-10.00
Di	15.00-16.00	A5
Wo	H8
Do	10.00-11.00
Vr	Vrij	E3
Za	11.00-12.00
Zo	Vrij	Vrij	

B

Cursus Nederlands

Docent

Datum: 21 maart tot

Dag	Tijd	Waar?
Maandag 13.00-14.00	H8
Di	Vrij
Wo	9.00-10.00 15.00-16.00
Do 13.00-14.00	A5
Vr	10.00-11.00
Za Vrij	E3
Zo	Vrij	

1

Cursus Nederlands

Docent Daan Bakker

Datum:

Dag	Tijd		Waar?
Maandag	9.00-10.00
Di	15.00-16.00
Wo	H8
Do	13.00-14.00
Vr	10.00-11.00
Za	E3
Zo	Vrij	Vrij	

2

Cursus Nederlands

Docent

Datum: 21 maart tot

Dag	Tijd	Waar?
Maandag 13.00-14.00
Di	Vrij
Wo	9.00-10.00
Do	A5
Vr	E3
Za	Vrij
Zo	Vrij	Vrij

3

Cursus Nederlands

Docent

Datum: tot 12 mei

Dag	Tijd		Waar?
Maandag	H8
Di	A5
Wo	15.00-16.00
Do	10.00-11.00
Vr	Vrij
Za	11.00-12.00
Zo	Vrij	Vrij	

LES 5 Mijn dag

Inleiding

Deze tekst behandelt het dagprogramma: wakker worden, ontbijten (hoewel dat woord pas in les 8 geleerd wordt en u dat dus niet kunt gebruiken: maar : 's ochtends eten, als je wakker bent volstaat ook), de reis naar het werk met het openbaar vervoer en aan het eind van de dag weer terug naar huis. U gaat uw cursisten het hemd van het lijf vragen over deze onderwerpen: u werpt zich op als de onverzadigbare vraagstuk, of u laat uw cursisten elkaar uitvragen. U kunt rollenspellen laten spelen (*Jij bent Nick. Hallo Nick, hoe laat ben je meestal wakker?*), of een korte spreekopdracht laten verzorgen (*Het begin van mijn dag*). Van woorden die al in eerdere teksten zijn geleerd kunt u dankbaar gebruikmaken: 's ochtends, 's middags, 's avonds. En behalve naar het reguliere dagprogramma kunt u ook vragen naar het programma in het weekend. De uitspraak: *dat verschilt van dag tot dag*, zal waarschijnlijk door uw cursisten worden opgepikt als nuttige en komische inkopper in deze les, maar ook in de lessen hierna.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Hoe laat ben je meestal wakker?

- docent Hallo [*naam cursist 1*]. Hoe laat ben je meestal wakker?
- cursist 1 Eh ... meestal ... wakker ...?
- docent Ja, hoe laat ben je meestal wakker?
- cursist 1?
- docent Luister goed! [*luistergebaar*] Hoe laat ben je meestal wakker? [*naar cursist 2*]
- cursist 2 Ik wakker op om zeven ... ik wakker om zeven uur.
- docent Je bent om zeven uur wakker. En jij? Hoe laat ben jij meestal wakker?
[*naar cursist 3*]
- cursist 3 Ik ben meestal om acht uur wakker.
- docent Hij is om zeven uur wakker, hij is om acht uur wakker. En jij? Hoe laat ben jij wakker? [*kijkt cursist 1 weer aan*]
- cursist 1 Oh ... ja ... ik ben ... om zes uur ... wakker.
- cursist 4 O, dat is vroeg! Ik wakker half zes.
- docent Ehm ... **JE BENT** wakker om half zes? 5:30?? [*schrijft 5:30 op het bord*] Dat is vroeg!!
- cursist 4 O! Nee, nee, ... ik **ben** wakker ... half zeven.
- docent Half zeven is ook vroeg! Waarom staat hij om half zeven op? [*kijkt cursist 5 aan*]
- cursist 5 Want hij is getrouwd.
- docent O?
- cursist 5 Hij drinkt thee met zijn vrouw!
- docent Oh ja, met mevrouw ... [*achternaam cursist 1*]. En jij, hoe laat ben jij meestal wakker? [*kijkt nu cursist 6 aan*]
- cursist 6 Ik wakker kwartier voor acht.

docent Ik **BEN** om **KWART** voor **zeven** wakker. Jij ook?
cursist 6 Nee! Ik **ben** meestal wakker kwart voor **ACHT!** versjil ... verschel ...
verschillen van dag op dag.
docent Goed!! Dat **VERSCHILT** van dag **TOT** dag.

- De docent wordt geconfronteerd met cursist die er niets van begrijpt,
- stelt dezelfde vraag aan twee andere cursisten, en keert terug naar cursist 1,
- houdt de correcties minimaal, om eerst de conversatie op gang te krijgen.
- De docent gaat verder met dezelfde vraag anderen en vestigt met een plagerijtje (*Half zes? Dat is vroeg!*) de aandacht op de betekenis van tijdsaanduidingen met *half*;
- switcht met een onzinvraag (*Waarom staat hij om half zeven op?*) naar een volgende cursist, maar die maakt er iets moois van: *Want hij is getrouwd!*
- licht het onbekende woord *vrouw* nog even toe (*mevrouw X*);
- corrigeert op zinsbouw (**JE BENT**), woordkeus (**KWART VOOR**),
- maar laat ook dingen lopen, om niet teveel tegelijk te corrigeren,
- en juicht het gebruik van de vaste uitdrukking *dat verschilt van dag tot dag* toe!

Scenario 2 - Rollenspel

docent Jij bent Nick. Dag Nick, hoe laat ben je meestal wakker?
cursist 1 Ehm ... ik op acht, oh Nick? ... op zes!
docent Ik **BEN OM 9 UUR WAKKER**, en jij Nick? Hoe laat ben jij meestal wakker?
cursist 1 Ik op 6 uur wakker. Op zes uur wakker, en dan ik eet brood!
docent **IK BEN OM** zes uur wakker ...*[luistergebaar]*
cursist 1 ... ik ben om zes uur wakker,
docent en dan **EET IK**: ... *[idem]*
cursist 1 en dan eet ik brood.
docent *[kijkt cursist 2 aan]* Wat eet Nick 's morgens? Vraag jij dat aan Nick? *[wijst op cursist 1]*
cursist 2 Nick ... wat je eet? Ehm ... Nick, wat je eet 's morgens?
docent Nick, wat **EET JE** 's morgens?
cursist 1 Ik eet brood ... en ... thee.
docent O? Jij **EET** thee? *[maakt kauwende bewegingen]*
cursist 1 Nee, ehm jij drink thee ... ik drink thee.

- De docent start een rollenspel op, met vragen die bijna letterlijk in de tekst staan;
- en laat een andere cursist verder de vragen stellen aan 'Nick';
- corrigeert zinsbouw (**IK BEN wakker**) en de kloktijdaanduiding (**OM 6 UUR**);
- maar ook inversie (*dan EET IK ... Wat EET JE*: (Zie grammaticablokje bij les 4);
- plaagt cursist 1 een beetje met de verwisseling van *eten* en *drinken*.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

U kunt uw cursisten onderling laten spreken over hun dagprogramma, eventueel aan de hand van de vragen onder het kopje Spreken. U loopt rond om assistentie te verlenen en om in de gaten te houden welke taal er gesproken wordt. Na afloop rapporteren enkele cursisten wat de ander verteld heeft.

Spreekopdracht

U kunt enkele van uw cursisten een korte spreekopdracht laten verzorgen: *Het begin van mijn dag*. U laat ze het kort houden, en stimuleert hen met instemmende gebaren en geluiden. Achteraf bespreekt u enkele van de meest storende fouten. Zie 4.4.1

Schrijven

Als u uw cursisten wilt laten schrijven, kunt u ze een lijstje laten maken van de antwoorden die ze gekregen hebben op de vragen onder het kopje Spreken. Als uw cursisten het oefenboek gebruiken kunt u ze de schrijfpdracht laten maken op p. 40.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- dagindeling en de klok: hoe laat is het, hoe laat ga je... vertrek je..... eet je... enz.
- tijden waarop men 's morgens wakker wordt, eet, van huis gaat
- de reis van huis naar werk/school
- bezigheden op de reis naar werk/school
- terugreis van werk/school naar huis
- bezigheden 's avonds

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Docent: IK ben meestal om 9 uur wakker.

[Wijst naar een mannelijke cursist.]

HIJ

[Wijst naar een vrouwelijke cursist.]

ZIJ...

[Wijst meerdere cursisten aan.]

ZIJ....

DE BUS is niet altijd op tijd. Gisteren was H....

HET STATION is dicht bij mijn huis. H....

DE BUSSEN zijn te laat. Z....

Vragen van de cursist

vraag 1 Kwartier voor 8: why is that wrong?

antwoord **kwartier**: *Het duurt een kwartier, ik heb een kwartier.*

kwart: *kwart voor acht, kwart over zes.*

vraag 2 Ik ben om half acht uur wakker: ok?

antwoord Nee! Ik ben meestal om **half acht** wakker, maar in het weekend ben ik om **acht uur** wakker.

vraag 3 Waarom **hij** en niet **het** in: *De bus is niet op tijd. Hij is te laat.*

antwoord **de bus**: *Hij is te laat. De cursus: Wanneer is hij afgelopen?*

Het boek: *het heet het groene boek. Het station: Daar is het.*

vraag 4 Waarom: *Ik moet op mijn werk zijn*, en niet: *Ik moet op mijn werk ben?*

antwoord Na **moet/moeten** altijd de vormen **zijn**, **komen**, **missen**, **vertrekken**, ...

Kijk: *Ik moet op tijd van huis vertrekken. Ik moet om half tien stoppen.*

Vragen van de docent

Huis of thuis?

Ik woon in **een huis** buiten het centrum. Ik ga naar.... ? . ;

Ik ben **thuis**. Ik leer mijn lessen?

Ik werk... ofwerk ik

r. 23 Meestal **werk ik** tot half zes. **Ik**.....

r. 25 Soms **kijk ik** televisie. **Ik**.....

r. 25 Daarna **doe ik** mijn huiswerk. **Ik**...

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 6 Boodschappen doen

Inleiding

Deze tekst gaat over boodschappen doen in de supermarkt of op de markt. Met de woorden en de zinnestjes in deze tekst kunt u met uw cursisten hun gewoontes bespreken in verband met het boodschappen doen. Wanneer doen ze boodschappen, op welke dag(en), en gaan ze liever naar de supermarkt of naar de markt, en waarom? Ook kunt u situaties in de supermarkt laten uitspelen door uw cursisten. Tijdens de conversatie maar ook daarbuiten zullen uw cursisten gebruikmaken van dagelijkse uitdrukkingen zoals: *goedemiddag, tot ziens, fijn weekend*.

Vorbereiding (Zie deel B, 4.3)

Scenario 1 - Waar doet Amber boodschappen?

- docent Waar doet Amber boodschappen?
cursist 1 Ze gaat naar supermarkt.
docent Ze gaat naar **EEN** supermarkt.
cursist 1 O ja ... **een** supermarkt.
docent Wat gaat ze daar doen?
cursist 1 Ze gaat boodschaaapen doen.
docent Ze gaat b**OO**dsch**APP**en doen.
cursist 1 **Boodschapen**, ja. **Boodschappen** doen.
docent Koopt ze veel? [*kijkt nu plotseling cursist nummer 2 aan*]
cursist 2 Ehm melk, ...brood, ehm....fruit
docent Ja, melk, brood, fruit, ... [*kijkt cursist 3 vragend aan*]
cursist 3 aardappelen,....ehm, melk!
docent Koopt ze veel? [*kijkt cursist 4 aan*]
cursist 4 Ze koop voor de hele week!
docent [*kijkt cursist 5 aan*] Ze...
cursist 5 Ze koopt alles voor euh... de hele week.

- De docent begint dicht bij de tekst;
- corrigeert op een lidwoord dat ontbreekt, laat dat nazeggen, en blijft even zitten op de tongbreker *boodschappen*, zodat cursisten daar nog eens goed op kunnen oefenen;
- betreft in korte tijd door het geven van korte beurten verschillende cursisten in het gesprek;
- laat de cursisten meedenken over de correcte vorm van een uiting. (Zie 5.3.2)

Scenario 2 - Wanneer doet Amber boodschappen?

- docent Wanneer doet Amber meestal boodschappen? [*kijkt cursist 1 aan*]
cursist 1 In the weekend.
docent Ja, in **HET** weekend.

cursist 1 Ah, in **het** weekend.
 docent Wanneer doe jij boodschappen?
 cursist 1 Een keer in the week boodskappen ...
 docent Je doet één keer in **DE** week **boodschappen**? [*kijkt verbaasd*]
 cursist 1 Ja ... maar doet mij wife boodskappen...
 docent Ah, je bent getrouwd! Dat is makkelijk! [*kijkt naar cursist 2*]
 Ben jij getrouwd?
 cursist 2 ehhh ... nee ... ik niet getrouwd.
 docent Ik ... [*kijkt vragend de groep rond*]
 cursist 3 Ik ... **ben** niet getrouwd.
 docent [*kijkt cursist 2 aan*]
 cursist 2 Ik.. euh...niet ... Ik ...**ben** niet getrouwd.

- De docent begint dichtbij de tekst, maar gaat waar mogelijk direct over naar de eigen situatie van de cursisten;
- corrigeert op het lidwoord laat dat nazeggen;
- herhaalt de uiting van de cursist gecorrigeerd zodat de overige cursisten begrijpen wat er gezegd is;
- veinst verbazing om nog wat meer informatie van cursist 1 los te krijgen;
- plaagt cursist 1 een beetje met de rolverdeling thuis;
- schakelt vervolgens over naar de volgende cursist;
- betreft cursist 3 bij het gesprek voor correctie;
- gebruikt oogcontact om terug te schakelen naar cursist 2 minder spreektijd voor de docent levert zo automatisch meer spreektijd voor de cursisten op. (Zie 4.2)

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

U kunt ter afwisseling uw cursisten onderling laten praten over boodschappen doen, eventueel aan de hand van de vragen onder het kopje Spreken in het tekstboek. U loopt rond om assistentie te verlenen en om te controleren in welke taal er gesproken wordt. Na afloop vertellen enkele cursisten wat ze gehoord hebben.

Rollenspel

U kunt uw cursisten twee aan twee de rollen laten spelen van een klant en een meneer/ mevrouw van de supermarkt. De klant kan helemaal niets vinden! Waarom is de groente niet goedkoper? En waarom is het niet 'twee halen, één betalen' bij het brood? De meneer of mevrouw van de supermarkt probeert alle vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Na afloop spelen enkele tweetallen (een deel van) de gesprekjes uit voor de hele groep.

Schrijven

Uw cursisten kunnen iets schrijven over de supermarkt, hier en in eigen land. Ook kunnen ze de schrijfopdracht maken op p. 45 van het oefenboek. U kunt dit in de les laten doen – een

paar zinnetjes is al genoeg! Nakijken en scoren van de schrijfoopdracht heeft vooral zin als u het direct doet, zodat eventuele problemen nog vers in het geheugen liggen

Een lesplan (Zie 4.3)

Deelonderwerpen in deze les:

- boodschappen doen: wanneer, wat, waar, met wie, waarom...
- boodschappenlijstjes: waarom, wanneer, wat staat er op.
- aanbiedingen: 'twee halen, één betalen': waar, welke producten,
- vragen naar een product in de supermarkt
- verschillen markt en supermarkt in Nederland en elders

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Ik heb GEEN koffie meer.

Maar: Ik zie de koffie NIET. Deze koffie is NIET gratis.

Dus: GEEN koffie, GEEN melk, GEEN groente, GEEN fruit, GEEN.....

En: NIET gratis, NIET groen, NIET goedkoop, NIET vroeg, NIET....

En: Ik zie de koffie NIET, Ik mis de trein NIET, hij komt NIET uit Nederland.....

Nu jullie:

Alex, heb jij een auto? Nee, ik heb.....

Simone, kom jij uit India? Nee, ik...

Boris, heb jij kinderen? Nee,....

Ben jij in Moskou? Ben je op de markt nu? Enzovoort.

In lopende conversatie zijn korte antwoorden meestal prima, want natuurlijk taalgebruik, maar voor deze keer moeten ze in complete zinnen antwoorden en is een 'nee!' niet voldoende.

Vragen van de cursist

vraag 1 r.1: Waar doe **jij je** boodschappen? **Jij je?** Wat is **je?**

antwoord **Zij** doet **haar** boodschappen in de supermarkt.

Waar doet **zij haar** boodschappen?

Jij doet **je/(jouw)** boodschappen in de supermarkt.

Waar doe **jij je** boodschappen?

vraag 2 r.8/9: Meneer mag ik wat **vragen**. Waarom niet: Mag ik wat **vraag?**

Zoals: ik **vraag**.

antwoord Mag + vraag of vraagt = niet correct. De tweede vorm krijgt -en.

Kijk: Ik **moet** om half negen op mijn werk **zijn**.

Ik wil hier studeren.

vraag 3 één of **een** pak koffie?

antwoord één pak = 1 pak

een pak = niet specifiek/indefinit < > het pak = specifiek/definit

Vragen van de docent

Rondje niet/geen: A, heb jij kinderen? Nee, ik..... (Omdat het een oefening is neemt u geen genoegen met korte antwoorden: nee! Met handgebaren laat u de cursisten hun zin langer en compleet maken: Nee, ik heb GEEN kinderen....) B, heb jij een auto? C, Ben je getrouwd? D, Woon je in Amsterdam? E, doe je elke dag boodschappen?

Enzovoort. Iedereen krijgt een beurt.

Ik doe in het weekend boodschappen » Ik **moet** elke week

Ik koop alles voor de hele week. » Ik **moet** alles

r.3: Daar staat alles op: Waar staat alles op?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 7 Stap voor stap leren

Inleiding

Deze tekst gaat over Nederlands leren volgens de Delftse methode. Een droog onderwerp? Valt mee! Het is een uitgelezen kans om uw cursisten duidelijk te maken wat ze wel en wat ze niet moeten doen. U kunt dit het beste doen in gesprekjes, **niet** met uitzettingen van uw kant. Op basis van de tekst en de vragen erbij start u een discussie op over de beste studiemethode. Een mooie gelegenheid om te peilen of er minder effectieve studiemethoden zijn ingeslopen: *Ik leer de woorden met de lijst, Ik luister eerst naar de tekst, zonder boek, Ik leer de tekst uit het hoofd, Ik schrijf de betekenis van de woorden erbij, of Als ik de tekst begrijp, ga ik door naar de volgende tekst.* Nu hebt u de kans om bij te sturen!

Het is niet gering wat u vraagt van uw cursisten. U krijgt wellicht protesten tegen deze werklust: *Je moet de teksten gewoon uit je hoofd leren!* U vraagt dan of dit echt de enige manier is om elke zin in de tekst tot in detail te verstaan en te begrijpen. Op de verontwaardigde vraag hoe u denkt dat ze zoveel nieuwe woorden tegelijk kunnen leren, wel vijftig per tekst, stelt u de vraag wat makkelijker is: woorden leren met een woordenlijst of *via de tekst*, waar al die woorden in een zin staan waar ze iets *betekenen*. Sommige cursisten zullen aandringen op meer uitleg: zonder grammatica gaat het niet, volgens hen. U laat ze een voorbeeld geven, probeert een uitleg, laat die vast lopen op het gebrek aan grammaticale termen, en geeft nog wat voorbeelden van het desbetreffende verschijnsel. En als uw cursisten tegenwerpen dat het zo veel tijd kost om een tekst op deze manier te leren, beaamt u dat ten volle: ja, het kost veel tijd. Maar dan hebben ze ook wat. Ze kunnen praten over de onderwerpen in die tekst.

Maar ook u moet beslagen ten ijs komen. U hebt een lijn van onderwerpen uitgezet waar u over kunt praten, ongeacht de verrassende reacties van uw cursisten. Het zijn onderwerpen waar uw cursisten over kunnen praten, gezien hun vocabulaire op dit moment. Doordat u dit steeds gecheckt hebt met de index achter in het tekstboek, weet u bijvoorbeeld dat de woorden *grammatica, regel, voorbeeld, uitzondering, volgorde, betekenis* niet in dit vocabulaire zitten. Als u werkvormen bedacht hebt om de onderwerpen aan de orde te stellen, kan de les beginnen

Vorbereiding (Zie 4.3)

Scenario 1 - Ze spreken zo snel!

- docent Hallo! Hoe laat is het nu?
- cursist 1 Ehm ... is negen vijftig ... ehm kwartier na ...
- cursist 2 Kwartier over negen!
- docent Bijna goed! **Kwart** over negen! Vijf**TIEN**. Oké, we gaan praten over de Delftse methode. Hoe werkt die methode? Wat is stap 1? [*tot cursist 1*]
- cursist 1 Kijk boek en luister. Maar luister is moeilijk!
- docent Maar luisteren is moeilijk. Waarom **is** luisteren zo moeilijk?
- cursist 1 Spreken ... spreken snel. Te snel!

docent Hoeveel keer luister je naar elke zin?
 cursist 1 ... ehm vier keer! Duurt lang! Moeilijk!
 docent Wat te doen? Wie weet een goede methode? Jij? [*kijkt cursist 2 aan*]
 cursist 2 Eh ja ... tien keer? Ik tien keer luisteren!
 docent Zij luistert vier keer, en jij?
 cursist 2 Ik luistert ... nee ... luister tien keer!
 docent Ja! En kun je de tekst verstaan? Kun je alles verstaan? [*tot cursist 3*]
 cursist 3 Ja, alles. Ik luister en zeg na.
 docent Hoe doe je dat?
 cursist 3 Luister zin, en stop, en zin, en stop!
 docent Je luistert zin voor zin. Luister je met tekst, of zonder?
 cursist 3 Met tekst, zonder tekst. Tot ik alles kan te verstaan zonder tekst.
 docent Goed! Luister jij ook? [*terug naar cursist nummer 1*]
 cursist 1 weet niet ... moeilijk!
 docent Hoe doe jij dat? [*kijkt nu cursist 4 aan*]
 cursist 4 Niet moeilijk! Eerst start, ... dan kies les 7, dan stap 1 ...

- Docent roept de kloktijden in herinnering, corrigeert *kwartier* en *vijftig* nog even,
- en kondigt daarna het gespreksonderwerp aan: de Delftse methode, en laat de cursisten uitleggen hoe die werkt in plaats van zelf een lang betoog te houden;
- schakelt snel van de ene naar de andere cursist: als één er niet uitkomt (en er thuis dus ook niet uitgekomen is!), dan weet een ander misschien raad?
- corrigeert niet al te veel, hier en daar een werkwoordsvorm, om het spreken aan te moedigen.

Scenario 2 - Wat zegt u?

docent Praat jij veel met Nederlanders?
 cursist Ja, in supermarkt!
 docent Kun je ze goed verstaan?
 cursist Ja, ik zeg hallo en dank u wel. Maar andere Nederlanders spreken snel.
 docent Ja, als ze Nederlands spreken kun je ze niet altijd verstaan. Wat kan je doen?
 cursist Wat zegt u?
 docent Ja, dát kun je zeggen, heel goed! En hoe oefen jij de uitspraak?
 cursist 2 Ik altijd luister naar de uitspraak, ik zeg alles na, hardop. Uit mijn hoofd.
 docent Ken je zinnen uit je hoofd? Welke?
 cursist Praten, veel praten!
 docent Goed! [*duim omhoog*]

- Docent begint met gesprek over Nederlands spreken,
- gaat in op het heel reële probleem dat de cursist aanroert: Nederlanders spreken zo snel ...,
- gooit de bal terug naar de cursist en de groep: Wat kun je doen?
- Docent reageert adequaat op het antwoord van de cursist. Die reageert op die vraag met: Wat zegt u? Het is niet duidelijk of dit een antwoord of een vraag om herhaling is, maar de docent reageert adrem en enthousiast: dit is een oplossing, goed zo!

- Docent gaat verder met het uitspraakprobleem: Hoe oefen jij?
- Checkt toch even wat de cursist bedoelt met zinnen uit het hoofd kennen: dat valt meestal wel mee (tegen?), en als hij/zij ze toch een paar regels letterlijk opzegt is dat een compliment waard.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Voor de afwisseling kunt u uw cursisten onderling laten praten (Les 1 Suggesties voor spreken en schrijven) over de beste manier om de teksten te leren. Daarna wordt er per groepje gerapporteerd, of start u een discussie op.

Schrijven

Als u uw cursisten wilt laten schrijven, kunt u ze laten opschrijven wat ze besproken hebben onder **Spreken**: voors en tegens van de stelling. Als ze het Oefenboek erbij gebruiken, kunt u ze ook de oefening op p. 39 aldaar laten maken. Als u de producten meteen corrigeert, komen de correcties het meest direct binnen, omdat eventuele schrijfproblemen dan nog vers in het geheugen liggen.

Uitspraakrondje

Van nu af kunt u eisen stellen aan de uitspraak, uw cursisten weten nu precies hoe ze zich die eigen kunnen maken. U kunt dit doen met een uitspraakrondje (Zie 4.4.2). Het gaat als volgt: u laat de boeken dicht doen, u leest een willekeurige zin uit de tekst op, kijkt *dan* een willekeurige cursist aan met het verzoek dit na te zeggen. U geeft feedback op de uitspraak, ze moeten dit redelijk kunnen. U pikt weer een willekeurige zin uit de tekst, leest die op, kijkt *daarna* een volgende cursist aan, enzovoort, enzovoort. Als cursisten dit niet kunnen, vraagt u of ze het nazeggen van de tekst wel geoefend hebben thuis, en wijst u op het belang daarvan.

Gatentest

Op dezelfde manier kunt u éénmalig (een deel van) de gatentest in de les laten doen. U begint met een kort gesprek. Wat is de gatentest? Waarom doe je de gatentest? Hoe doe je de gatentest (hardop) Doen jullie allemaal de gatentest, voor de controle? Ja? Gaat het goed? Ja? Dan nu de controle, één keer. Boek open op bladzijde 42 (niet 40!) U laat iemand hardop beginnen met lezen, schakelt snel over naar de volgende, ook als het niet goed gaat, anders duurt het te lang en de boodschap is dan al overgekomen: als je dit niet kunt heb je niet genoeg gestudeerd. Nogmaals; dit doen we bij hoge uitzondering alleen maar in deze les, omdat dit zo goed illustreert wat de cursist geacht werd te doen: de tekst zo goed leren dat je de tekst hardop correct kunt lezen. (Zie 5.1)

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- hoe werkt de Delftse Methode
- uit je hoofd leren ja of nee en waarom
- de vier stappen: wat doe je bij elke stap
- hoe werkt de luistertoets,
- wat doe je met de oefeningen, de vragen, de woordenlijst
- hoe leer je praten?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Uw les is geheel op de inhoud gericht. U hebt terloops hier en daar wat gecorrigeerd, maar het ging om de inhoud. Maar het is wel goed om een stuk van de tekst op een andere manier door te lopen, met het oog op allerlei details (Zie 4.6) – woordkeus, woordbetekenis, woordvorm, zinsbouw en zinsbetekenis. Als u hiervoor de laatste tien minuten van de les inruimt, laat u zich dan niet verleiden om grammatica te gaan uitleggen. Expliciet grammaticaonderwijs heeft zoals u weet weinig direct effect op de praktische beheersing van een taal, en daar gaat het om in de Delftse methode. U moet zich dus oefenen in het geven van meer voorbeelden van een verschijnsel, bij voorkeur uit bekend tekstmateriaal.

Vragen van de cursist

vraag 1 *Ik kijk en luister naar elke zin r. 6/7: Is ik luister de zin ook goed?*

antwoord *Nee! Luister moet hier met naar.*

vraag 2 *Verstaan en begrijpen r. 2: wat is het verschil?*

antwoord *Praat wat duidelijker, ik kan je niet **verstaan**. = Ik **hoor** je niet goed.*

*Dat is een moeilijke zin, ik **begrijp** hem niet = Ik weet niet wat hij **betekent**.*

vraag 3 *Je zegt ook elke zin na. Is: 'je nazegt elke zin' ook goed?*

antwoord *Nee! Kijk naar grammatica op p. 43.*

Ik zeg elke zin na = ik kan elke zin nazeggen.

*Zo ook: ik **zoek** de woorden **op** = ik moet de woorden **opzoeken**.*

*Ik **kom** om 10 uur **aan** = ik wil om 10 uur **aankomen**.*

Vragen van de docent

*De woorden zoek ik op. Begin deze zin met: **Ik zoek** ...*

*Je weet dan wat ze betekenen. Begin deze zin met: **Dan** ...*

*Je zegt ook elke zin na. Begin deze zin met: **Elke zin**...*

*Zo leer je de uitspraak. Begin deze zin met: **De uitspraak...***

Wat betekent *die* in r.21, 25 en 26?

*Ik leer Nederlands. Ik woon nu in Nederland. Ik leer Nederlands **omdat** ...*

*Het is belangrijk. Overal spreekt men Nederlands. Het is belangrijk, **omdat** ...*

*Ik kan de cd niet verstaan. Ze spreken ze snel. Ik kan het niet verstaan, **omdat** ... Je moet die woorden niet opschrijven. Later heb je de gatentekst weer nodig. Je moet die woorden niet opschrijven, **omdat** ...*

*Je kijkt en luistert goed r. 6 Of: **Je moet** goed ... en*

*Je zegt ook elke zin na r. 9 Of: **Je moet***

*Zo oefen ik de uitspraak r. 18 Of: Zo **kun** je ...*

*Wat doe ik met de oefening? r. 24 Of: Wat **moet** ik ...?*

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

Vóór, tijdens of na de les neemt u uw cursisten een toets [Zie 6.3] af. Of dit nou een luistertoets op pc of laptop is, een papieren gatentekst of een dictee, het gaat altijd om letterlijke stukjes tekst: iedereen die de tekst geleerd heeft kan dus een voldoende halen. Ook hier kunt u problemen verwachten: 'Ik begrijp echt alles, alléén de spelling is een probleem, ik heb dus eigenlijk voldoende'. Het beste kunt u de toets samen even doorkijken. Veel fouten blijken dan op onbegrip te berusten, terwijl echte spelfouten vaak in de minderheid zijn.

Als u een half uur uittrekt voor dit onderdeel, hebben uw cursisten ruim de tijd, als ze klaar zijn kunnen ze een volgende tekst gaan leren of ergens anders naartoe. En zelf hebt u de tijd om de papieren toetsen na te kijken en te scoren, en om na te praten met deze of gene over de beste studiemethode.

Les 8 Eet smakelijk!

Inleiding

Op basis van deze tekst gaat u praten over eetgewoontes. Hoe vaak eet men in Nederland, hoe laat, wat eet men 's morgens, wat drinkt men erbij, wat eet en drinkt men tussen de middag, enzovoort. Natuurlijk laat u uw cursisten ook over de eetcultuur in eigen land vertellen. Verder worden ook persoonlijke voorkeuren besproken: hoeveel keer per dag eten uw cursisten, hoeveel warme maaltijden, eet men veel of juist weinig, en wat vind men lekker. Mochten er bijzondere eetgewoonten de revue passeren, dan kan de uitdrukking: *dat verbaast me!* goed gebruikt worden.

Hou er rekening mee dat het aantal ingrediënten waarover gesproken kan worden nog beperkt is: kaas, vlees, soep, pasta, rijst, groente, aardappelen, vis, kip, groente, fruit, brood, koffie, thee, melk, water... U zult dus creatief moeten zijn bij de formulering van uw vragen. Toch zult u zien dat ondanks deze beperkte mogelijkheden er heel wat te bespreken valt.

Vorbereiding [Zie 4.3]

Scenario 1 - Is een maaltijd in China anders dan in Nederland?

- docent Is een maaltijd in China anders dan in Nederland?
- cursist 1 Ja! Nederland brood met kaas!
- docent [*kijkt cursist 2 aan*] Ja, de Nederlanders eten brood met kaas. Wanneer?
- cursist 2 bij ontbijt
- docent Ja, bij HET ontbijt. [*kijkt cursist 3 vragend aan*]
- cursist 3 en 's middags
- docent 's Middags ook brood met kaas! Dat verbaast me!
- cursist 3 Ja! En soms soep.
- docent Ah, soms ook iets warmes.
[*kijkt cursist 4 aan*] En het avondeten is dat ook brood met kaas?
- cursist 4 Nee! Dat is warm maaltijd.
- docent Het avondeten is een warmE maaltijd.
[*kijkt cursist 1 aan*] En in China? Hoe is het ontbijt?
- cursist 1 euhh...Is rijs met soep.
- docent Aha! RijsT met soep. Een warme maaltijd!

- De docent betreft in korte tijd meerdere cursisten in het gesprek door na iedere beurt over te schakelen naar een volgende cursist.
- Het geven van beurten vindt impliciet plaats door oogcontact te maken.
- De docent borduurt in de vervolgvraag voort op de inbreng van de cursisten zodat er een duidelijke lijn in het gesprek zit.
- Houdt de feedback beperkt om vaart in het gesprek te houden.

- Veinst enige verbazing om zo zonder het stellen van een vragen reacties bij de cursisten los te krijgen.
- Komt op een zeker moment weer terug bij cursist 1 omdat de openingsvraag nog niet helemaal beantwoord was.

Scenario 2 - Hoe laat eet je 's middags?

docent Hoe laat eet je 's middags?
 cursist 1 Ik eten om ... één uur.
 docent [*kijkt cursist 2 aan*]: Ik...
 cursist 2 Ik eet!
 docent [*kijkt cursist 1 aan*]
 cursist 1 Ik ...euh... eet
 docent [*kijkt vragend cursist 1 aan*]
 cursist 1 Ik eet ... om één uur.
 docent Aha! Zij eet om één uur. En jij?
 cursist 3 Ik ...om twaalf uur.
 docent O! Dat is vroeg! [*kijkt cursist 1 aan*]
 cursist 1 Ja. Vroeg!
 docent [*kijkt cursist 4 aan*]: eet je ook vroeg 's middags?
 cursist 4 Ik eten... eet euh half over twaalf.
 docent [*kijkt vragend de groep rond*]: Zij eet om....
 cursist 5 Zij eet om half één!

- In dit stukje van de conversatie blijft de docent wat langer bij één onderwerp: hoe laat eet je 's middags?
- Dit geeft wat meer ruimte om feedback te geven op foutjes: *ik eten, half over twaalf*.
- De medecursisten worden ingeschakeld om mee te denken over de correcte vorm van de uitingen.
- De docent zegt zelf vrij weinig, gebruikt veel oogcontact om de verdeling van beurten te organiseren.
- Beurten worden soms aan een specifieke cursist toebedeeld, soms aan de hele groep.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

U kunt ter afwisseling uw cursisten onderling laten praten over maaltijden, eventueel aan de hand van de vragen onder het kopje Spreken in het tekstboek. Verder zou u cursisten een gesprek kunnen laten voeren op basis van een schema waarbij per maaltijd: ontbijt, middageten, avondeten besproken wordt hoe laat die maaltijd genuttigd wordt, waar wordt gegeten, met wie, of het een warme maaltijd betreft en of de persoon op dat moment van de dag veel of juist weinig eet.

U loopt rond om assistentie te verlenen en om te controleren in welke taal er gesproken wordt. Na afloop vertellen enkele cursisten wat ze gehoord hebben.

Schrijven

In schrijfopdracht op pagina 57 van het oefenboek kunnen uw cursisten hun opinie geven over het Nederlandse eten. U kunt de opdracht in de les laten doen – een paar zinnnetjes is al genoeg! Een andere opdracht kan zijn: kort nakijken en scoren van de schrijfopdracht heeft vooral zin als u het direct doet, zodat eventuele problemen nog vers in het geheugen liggen.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen uit deze tekst:

- maaltijden in Nederland en andere landen
- maaltijden vroeger en nu
- wat eet en drinkt men bij het ontbijt, middagedeten, avondeten
- welke maaltijd is het belangrijkste?
- wat verbaast je?

De tekst onder loep

Grammaticablokje

Dit grammaticablokje moet niet uitgelegd worden, zelfs de zinnen (uit het blokje) op het bord schrijven kan meer verwarring oproepen. Het nuttigst lijkt het om deze zinnen even in een rondje voor te zeggen en te proberen antwoorden te eliciteren, met daarop de reactie van de docent of een cursist: ja, DAT is makkelijk/gezond/interessant.

- docent Dat is gezond! Wat is gezond? [*Groente eten*] is gezond. Groente eten, dát is gezond!
 En nu jullie: Wat is gezond?
- cursist 1 Vlees!
- cursist 2 Groente en fruit!
- docent Ja, groente fruit en vlees eten, dát is gezond!
 (*Mogelijk komt dan een keer de reactie van een cursist:*)
- cursist 3 Koffie drinken, dát is gezond! ;-)
- docent Nederlands leren, is dat makkelijk?
- cursist 4 Nee, [*Chinees leren*] is makkelijk.

Zo kan de docent hiermee doorgaan: Chinees leren, pasta maken/ fietsen, dát is makkelijk!
Wat is makkelijk? Ditzelfde procedé met ‘dat verbaast me’: Wat verbaast me?
Agnese drinkt 6 koppen koffie per dag. Dát verbaast me! Jullie eten maar 1 warme maaltijd....
Dát verbaast me! Boris doet elke dag boodschappen.... dát verbaast me! En, wat verbaast jónu?

Vragen van de cursist

- vraag 1 r.3: Iedereen **at**. Waarom niet iedereen **aten**?
antwoord Iedereen = als rijst of water: rijst **is** lekker, water **is** gezond, iedereen **is** op tijd
Maar: **alle** mensen **zijn** op tijd
- vraag 2 r.10: Vaak drinken ze **daarbij** melk.
r.17: .Meestal drinken we **daar** water **bij**.
Waarom?
antwoord Er is geen verschil. Beide vormen zijn correct.
- vraag 3 r. 11: mensen **die** eten kopen.
Wanneer die/wie?
antwoord de mensen **die** eten kopen = is correct
de mensen **wie** eten kopen = **niet** correct
Wie ben jij? = is correct

Vragen van de docent

- r.10: **Vaak drinken ze** daarbij melk.
Of: **Ze**.....
- r. 15: **Vroeger aten we** vooral groente.
Of: **We**.....
- r.17: **Meestal drinken we** daar water bij.
Of: **We**....
- r.2: het antwoord is **makkelijk**
het mak..... antwoord
- r. 6 een kop **zwarte** koffie
de koffie is....

Toets [Zie 6.1 - 6.4]

LES 9 Hoe kom je naar de les?

Inleiding

Deze tekst over vervoer is opgehangen aan de vraag ‘Hoe kom je naar de les?/ Hoe ben je naar de les gekomen?’. In een groep waarin cursisten veel verschillende manieren gebruiken om naar de les te komen, kunt u deze vraag als kapstok gebruiken om de hele les aan op te hangen. Maar als bijna alle cursisten met de bus komen of juist met de fiets, werkt dat niet. Dan kunt u vragen naar de reis van Katja, Lisa en Fred, eerdere reizen naar school of werk (bijvoorbeeld in het land waar cursisten vandaan komen) of naar voor- en nadelen van de fiets, bus, trein en lopen in het algemeen. Dat laatste is erg leuk (en nuttig) om te doen in teams (Zie suggesties voor spreken en schrijven en scenario 2 hieronder).

Een deelonderwerp uit deze tekst is op tijd komen en smoezen om te laat te komen. Het is leuk om dit te gebruiken als in deze of een volgende les iemand te laat komt door te vragen of zijn/haar fiets kapot was of de brug open was. Ook kunt u in deze les uw cursisten nog andere smoezen laten verzinnen voor te laat komen. Tot slot kunt u de oneliner ‘Sommige mensen hebben nooit geluk’ gebruiken om voorbeelden te laten geven van problemen met de bus/trein etc. In deze tekst komen voor het eerst een paar vormen van de verleden tijd (o.v.t en v.t.t) voor. Uw cursisten hoeven die nog niet actief te kunnen gebruiken, zeker niet met werkwoorden die in de tekst in een andere vorm worden aangeboden, maar het is wel handig dat ú ze kunt gebruiken als dat nodig is. En het is een voorbereiding op latere lessen (bijvoorbeeld les 13 over het weekend) waarin cursisten de vorm wel actief gaan gebruiken. Ook voor het gebruik van ‘er’ geldt dat ze dit alleen nog hoeven te begrijpen en nog (lang) niet actief hoeven te gebruiken (behalve in testen die volledig gebaseerd zijn op de tekst uit het boek).

Voorbereiding (Zie 4.3)

Scenario 1 - Te hoog niveau voor cursist 5

- docent Hallo Lisa, hoe kom jij naar de les?
- cursist 1 Ik ben Martha.
- docent Vandaag ben jij Lisa [*wijst op de tekst*].
- cursist 1 Ah, Lisa. Eh, met de boes.
- docent Met de bUs
- cursist 1 bus
- docent Komt Lisa met de bus naar de les?
- cursist 2 Nee, Katja komt met de boes [*docent maakt mondgebaar*] eh bus. Lisa komt met de auto.
- cursist 1 Ah, ja met de auto. De witte auto.
- docent Waarom kom jij met de auto, Lisa? Heb je geen fiets?
- cursist 1 Ja, ik heb fiets, maar de auto is sneller.
- docent En waarom komt Lisa niet met de bus? [*kijkt cursist 3 aan*]

cursist 3 Er komt geen bus bij Lisa in eh [*kijkt vragend rond, docent ook*]
 cursist 4 in buurt
 docent Ah, er komt geen bus bij Lisa in de buurt! En Katja, gaat Katja met de auto?
 cursist 5 Auto? [*cursist kijkt vragend*]
 docent Ja, Gaat Katja met de auto naar de les? [*cursist blijft vragend kijken*] of lopend?
 [*cursist kan duidelijk niet antwoorden*]
 cursist 6 Nee, Katja komt met de bus
 cursist 7 Of met fiets!
 docent Komt Katja met de bus of de fiets?
 cursist 8 Soms met bus, soms met fiets

- De docent begint de les met het aanspreken van een cursist als Lisa.
- Die is even in de war, maar door te wijzen op de tekst maakt de docent heel snel duidelijk wat de bedoeling is.
- Als cursist 3 even niet op een woord kan komen, nodigt de docent de anderen non-verbaal uit om te helpen.
- De docent houdt zich soms van den domme om zelf zo min mogelijk te hoeven zeggen en cursisten te stimuleren om te reageren.
- Cursist 5 begrijpt de vragen van de docent niet. Na twee pogingen geeft de docent de beurt aan anderen. Na afloop van de les neemt de docent deze cursist apart om te kijken wat de reden is. Niet goed gestudeerd? Of misschien is het niveau toch te hoog? Zie ook 5.7.

Scenario 2 - Spreekopdracht in drie teams

docent Jullie [*de docent wijst een paar cursisten aan die naast elkaar zitten*] zijn *Team fiets*. Jullie [*idem*] zijn *Team bus* en jullie [*idem*] zijn *Team auto*. *Team fiets* geeft voordelen van de fiets of nadelen van de bus of auto. *Team bus* geeft voordelen van de bus of nadelen van de fiets of auto en jullie [*wijst naar team auto*] ...
 cursist 1 voordelen van auto en nadeel van fiets of boes
 docent Is dat duidelijk? [*cursisten geven aan dat ze het begrijpen*]
 Elk voordeel is 1 punt (point) [*dit woord hebben cursisten nog niet gehad*]. Als je Engels spreekt, of Turks of Spaans ... krijg je geen punten.
 Eerst één man of vrouw van *Team fiets*, dan *Team bus*, dan *Team auto*. Dan een andere man of vrouw van *Team fiets* etc. *Team fiets* mag beginnen.
 cursist 2 De fiets is goedkoop!
 docent Ja, heel goed, 1 punt [*de docent loopt naar het bord en turft*], maar in de bus ...
 cursist 3 Je wordt niet nat als regent.
 docent Ja, in de bus word je niet nat als het regent. Dat is een voordeel!
 cursist 4 De auto is sneller dan de fiets of bus!
 cursist 5 De auto heeft geen vertraging
 cursist 6 De bus ...
 docent Niet allemaal! Een per keer. 1 punt voor *Team auto*. Nu is *Team fiets*.
 ...

- De docent geeft een korte instructie met uitsluitend woorden die de cursisten kennen (behalve ‘punt’).
- Door het laatste deel door een cursist aan te laten vullen checkt de docent of cursisten het begrijpen en is ze zelf minder aan het woord.
- De docent geeft vooral impliciete feedback om het spel goed op gang te brengen en de vaart erin te houden.
- Als cursisten te veel door elkaar gaan praten grijpt de docent in.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Bij deze tekst is het erg leuk en nuttig om een spreekopdracht in twee of drie groepen te doen. U kunt daarvoor de spreekopdracht gebruiken op pagina 51 van het tekstboek. Met drie groepen voegt u team bus toe. U kunt de opdracht laten voorbereiden, maar ook direct beginnen. Denk van tevoren goed na over de instructie. Houd het simpel en controleer uw instructie op onbekende woorden. De groepen mogen om de beurt een voordeel noemen van hun vervoersmiddel of een nadeel van een ander vervoersmiddel. U zorgt ervoor dat de groepen om de beurt aan het woord komen en dat alle cursisten van één groep iets zeggen. Als uw cursisten competitief zijn ingesteld kan het heel goed werken om er een wedstrijd van te maken: Elk goed argument is 1 punt. Als cursisten een andere taal gebruiken dan Nederlands krijgen ze geen punten.

Schrijven

Ook voor een schrijfopdracht kunt u vragen naar voor- en nadelen van de fiets/bus/auto. Daarnaast kunt u vragen naar tips voor Fred (als hij weer te laat is) of vragen naar andere voorbeelden van ‘nooit geluk hebben’. Natuurlijk kunt u ook opdracht B3 uit het oefenboek gebruiken. Dat is een vrij korte, gesloten opdracht.

Een lesplan (Zie 4.3)

Deelonderwerpen in deze les:

- hoe lang doe je erover?
- fiets/lopen
- bus
- auto (file)
- te laat komen, smoezen (Fred)
- geluk hebben

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

De grammaticablokjes gaan over twee soorten 'er': er + prepositie (erover, ervan, erin etc) en 'er' als voorlopig onderwerp. De reden dat we hier zo vroeg al aandacht aan besteden is dat deze woorden veel voorkomen, zinnen erg onnatuurlijk worden als je ze zou weglaten en dit vaak vragen oproept bij cursisten.

Voor er + prepositie (tweede blokje) gaat het er vooral om dat ze de betekenis begrijpen. Voor 'er' als voorlopig onderwerp (eerste blokje) is het vooral belangrijk dat ze begrijpen dat het geen betekenis heeft (en dus niet 'daar' betekent). Daarnaast is het handig om te weten dat het niet alleen voorkomt met 'zijn', maar met allerlei werkwoorden en dat het niet op dezelfde manier wordt gebruikt als in andere talen waarin zo'n soort woordje voorkomt (met name West-Europese talen; in de meeste talen in de wereld komen dit soort woordjes helemaal niet voor). In het blokje geven we daarnaast met heel simpele bewoordingen aan dat je 'er' als voorlopig onderwerp gebruikt in combinatie met een niet-specifiek onderwerp. U kunt eventueel nog wat extra voorbeelden geven. In dit stadium hoeven cursisten nog niet zelf actief 'er' te kunnen gebruiken in bijvoorbeeld een schrijfoopdracht of in de conversatie.

Vragen van de cursist

cursist 1 r. 2: waarom 'lopend', waarom niet 'lopen'?

docent Wij lopen. Ik moet lopen, maar:

Hoe ben je naar school gegaan? Ik ben lopend naar school gegaan.

Ik fiets, wij fietsen, maar: Ik ben fietsend naar school gegaan.

cursist 2 r. 27: Waarom 'moest'? Wat is het verschil tussen 'moet' en 'moest'?

docent Wie weet dat?

cursist 3 'Moest' is vroeger, voor gisteren bijvoorbeeld.

docent Ja, heel goed. Ik moet vandaag boodschappen doen. Amber moest gisteren boodschappen doen.

Vragen van de docent

R. 7: 'Hij is dan te laat'. Wat is 'hij'? → hij = de bus → voor de-woorden altijd 'hij')

R. 14: 'daar staat hij'. Wat is 'hij'? → hij = de auto → voor de-woorden altijd 'hij')

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 10 De vier seizoenen

Inleiding

Deze tekst gaat over tijdsindelingen, in het bijzonder de seizoenen, en in verband daarmee, over het weer en het klimaat. U kunt gesprekjes beginnen met de eerste vragen in de tekst zelf of bij de tekst als aangrijpingspunt, om van daaruit over te stappen op ervaringen van uw cursisten en de seizoenen in diverse andere landen. Maak vooral ook gebruik van de prikkelende uitspraken: ‘Nederland heeft een heerlijk klimaat’ en ‘Nederland is het beste plek van de wereld’ om de tongen los te krijgen. Door snel heen en weer te schakelen tussen uw cursisten houdt u de spanning erin.

Het eerste scenario is één van de vele mogelijke manieren waarop u uw cursisten aan de praat kunt krijgen op basis van deze tekst. Het is niet de bedoeling dat u dit allemaal in deze volgorde afwerkt, dat zou wel een erg ontmoedigend spelletje pingpong worden. Het gaat erom dat u een idee krijgt van de manier waarop u een balletje op kunt gooien voor uw cursisten en kunt inspelen op de antwoorden die zij geven.

Het tweede scenario begint ook met een uitdagende stelling waarop cursisten meestal graag en direct op reageren, maar met een onverwachte reactie van een cursist die Nederland het beste plekje van de wereld vindt omdat zijn eigen land in puin ligt en ook zijn familie er niet goed is afgekomen. Niet altijd kent de docent de (voor)geschiedenis van elke cursist, en dit soort pijnlijke momenten is niet altijd te voorkomen. Het is dan zaak goed te bedenken wat uw rol is in de les: niet die van hulpverlener of psycholoog, zelfs niet die van goede vriend of begeleider, maar nog steeds van een docent die de les met de hele groep moet voortzetten. U kunt de situatie benoemen: ‘vervelend’ is in dit verband natuurlijk zwak uitgedrukt maar er is nog niet meer vocabulaire voorhanden. Na de les kan wellicht nog even nagepraat worden met de cursist, medeleven betuigd en gecheckt of dit een goede reactie was van de docent. Onze ervaring is dat in de meeste gevallen het erkennen van het pijnlijke van de situatie en even napraten voldoende is, en beter dan het stilleggen van de les om dieper op de situatie, hoe tragisch ook, in te gaan, iets dat in (veel)latere lessen eventueel wel mogelijk is puur op basis van meer vocabulaire.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - De seizoenen en de uitspraak van moeilijke woorden

docent	Goedemorgen allemaal. We gaan praten over tekst 10. Was het een moeilijke tekst?
cursist 1	Nee, deze tekst is makkelijk! Alleen paar woorden: her ... herfest, ... , bijna moeilijk!
docent	... een beetje moeilijk. Even proberen: her-f-s-t,: ja, wie?
cursist 1,2,3,4	Herft herfest herf-st sch .. pffttt ...
docent	Goed! Oké, de seizoenen. Welk seizoen is het nu?

cursist 1 Is nu januari – is winter.

docent Ja, **HET** is januari, **HET** is winter. Koud hè? [*kijkt naar cursist 2*]

cursist 2 Nee, ik vind niet koud. Ik vind warm! Nederlanders vinden koud! Ik niet!

docent Zij vinden **HET** koud. Wanneer vind jij **HET** koud?

cursist 2 Ik vind het koud fiftie graden onder nul. In Rassia is het koud in de winter! Heerlijk!

docent **RUSLAND**, het beste plekje op aarde! 50 graden onder nul! [*schrijft 50 op het bord*]

cursist 2 Nee nee! **FIFTIE** [*wordt gesouffleerd*] o! ... fiftien graden in winter in **Roessland!**

docent Ah, het is **VIJFTIEN** graden onder nul in **DE** winter. [*schrijft 15 op het bord*]

docent En jij, vind jij de winter in Nederland ook zo warm? [*tot cursist 3*]

cursist 3 Nee, nee, koud! Is koud! Zo koud!

docent Vertel eens over de winter in jouw land?

cursist 3 In mijn lan we hebben niet winter.

docent In mijn lan**D HEBBEN WE** geen winter.

cursist 3 In mijn lants **hebben we** niet winter.

docent Welke seizoenen heb je in jouw lan**D**?

cursist 3 In mijn lants hebben we twee sézonen.

docent En wat is het verschil tussen die twee **SEIZOEnen**? Is het nooit koud?

cursist 3 Een seizoen wij nomen ... nomen wij nat seizoen, is niet koud, regent

docent **HET** is niet koud, **HET** regent dan.

cursist 3 Ja, **het** is niet koud, regent ... **het** regent dan.

docent [*cursist 4 komt binnen*] Oók goedemiddag! De les is al een kwartier bezig! Was je fiets kapot?

cursist 4 Nee, de brug was open en file!

docent Sommige mensen hebben nooit geluk!

- Docent introduceert eerst het onderwerp van gesprek: les 10,
- en oefent op verzoek de uitspraak van een wat moeilijke woord,
- daagt cursist 2 uit tot een reactie (*Koud hè?*), en speelt daar vervolgens op in,
- en maakt een punt van het verschil tussen vijftig en vijftien;
- corrigeert de woordvolgorde (in les 4 en 7 aan de orde geweest),
- en voegt her en der het woordje *het* in, zorgt dat cursisten dat nazeggen (*Ze vinden **HET** koud. Wanneer vind jij **HET** koud?*);
- probeert ook die bijna onhoorbare slot-t bij cursist 3 wat duidelijker te krijgen, en laat daarom de *niet-geen*-fout even zitten;
- en kan nog heel wat cursisten aanspreken over dit onderwerp: *Heb je in jouw land ook een regenseizoen? Is het in jouw land ook zo warm?*
- laat cursist 4 niet weggelaten met een te late entree in de les, maar honoreert natuurlijk het gevatte antwoord met eveneens een zin uit les 9.

Scenario 2 - Stelling poneren en wel/niet ingaan op een pijnlijk antwoord

docent Nederland is het beste plekje van de wereld!
cursist 1 Ja ...
cursist 2 Nee! Regent altijd!
docent Het regent altijd? Kijk eens naar buiten. Wat voor weer is het vandaag?
cursist 2 O ja, niet regent
cursist 3 Niet het regent niet NU! Maar bijna!
alle cursisten 😊😊😊😊😊😊
docent Maarre... jij vindt Nederland het beste plekje van de wereld, cursist 1?
cursist 1 Ja, mijn land alles kapoet. Familie ook kapoet. Vevelend!
docent Oi, alles is kapot in jouw land. [*knikt en is even stil*] Ja, dan is praten over het beste plekje vervelend, dat vind ik ook. Sorry! Wil je misschien praten over de seizoenen in Nederland ?
cursist 1 Ja... is beter! nu is lente, nu is bloemen, mooi.

- De docent begint met een prikkelende stelling die cursisten meestal graag willen tegen spreken, zoals hier ook direct gebeurt.
- De docent gaat terug naar de eerste, wat afwijkende reactie van cursist 1 en wil dan weten waarom Nederland het beste plekje, is. Zie Inleiding.
- De docent oppert een ander gespreksonderwerp waarop de cursist ingaat en de les voortgezet kan worden. Dit is geen doodzwijgen van moeilijke onderwerpen maar erkenning van het probleem en, in samenspraak met de cursist, voortzetting van de les.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

De vraag wat het mooiste seizoen is in Nederland of een ander land is - evenals vraag 1 of 2 onder Spreken op blz. 56 een goed onderwerp om cursisten snel in tweetallen met elkaar in gesprek te brengen. U loopt rond om assistentie te verlenen en om te controleren in welke taal er gesproken wordt. Natuurlijk vertellen cursisten erna in de groep wat ze gehoord hebben.

Schrijven

De vragen onder 'Spreken' op blz. 56 zijn ook geschikt voor een korte schrijfo opdracht: een paar zinnestjes is in dit stadium al genoeg! Nakijken en scoren van de schrijfo opdracht heeft vooral zin als u het direct doet, zodat eventuele problemen nog vers in het geheugen liggen.

Een lesplan (Zie 4.3)

Deelonderwerpen in deze les:

- Vragen uit de eerste alinea: winkeltijden, cursusduur, vakantie, lessen u kunt u natuurlijk voor de grap achter elkaar op uw cursisten afvuren, maar ze bieden op zich allemaal ruim

stof tot een langere interactie, en vormen een prachtige gelegenheid om het vocabulaire van de vorige lessen nog even te oefenen.

- Tijd laten indelen: we verdelen een jaar in...? En een maand in..., een week? Dag? Uur? Minuut?

De seizoenen: aantal karakteristieken, wat je ziet en kunt doen in elk seizoen

Het beste seizoen ...in Nederland..., in een ander land.

Het beste plekje van de wereld.

Nederlanders praten vaak over het weer. Waarom, denk je?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Ongetwijfeld komen de vergrotende en overtreffende trap al in de conversatie en de gesprekjes op een natuurlijke manier aan de orde, maar als u e.e.a. iets explicieter wil aankaarten is een kleine landencompetitie misschien een idee. Op het bord zet u:

het beste land voor een vakantie, of:

het natste land van de wereld, of:

land met de hoogste temperaturen...

de mooiste bloemen...

het lekkerste eten...

... en laat cursisten daarop reageren.

Vragen van de cursist

vraag 1 Waarom **jaren**, **maanden**, enz., maar **zeven jaar**?

antwoord Let op **zeven**, **vijf**, **tien**, **twee**, ...: **zeven jaar**, **twee uur**.

Net zo: **vijf euro**, **tien kilo**, **honderd meter**.

Maar: tien **lessen**, **honderd bloemen**, **vijf minuten**, **vier weken**.

vraag 2 Welke dag is **het vandaag**, 's zomers is **het warm**: ik begrijp niet **het vandaag**, **het warm**?

antwoord Die twee woorden horen niet bij elkaar! Kijk:

Het is vandaag warm = vandaag is het warm. Net zo:

Het is 's zomers warm = 's zomers is het warm.

vraag 3 r. 9: 'in de zomer is het warm' r.18 'het wordt warmer'. Wat is het verschil?

antwoord In Spanje is het warm: 30 graden; in India is het warmer: 40 graden. En het is het warmst nu in Marokko: 45 graden! Kijk op blz. 54 en 55.

vraag 4 Mijn vrienden zeggen: OP vakantie. In het boek staat MET vakantie. Wat is goed?
antwoord Op vakantie is goed en MET vakantie is ook goed: wanneer ga je op/met vakantie?

Vragen van de docent

Welke dag is het vandaag? Vandaag

Hoe laat gaan de winkels dicht? Om

Wanneer ga je met vakantie? In juli

Hoe laat sta je op? Op werkdagen

Het weer verschilt per seizoen. Nederland heeft vier verschillende seiz....

Het waait! Eerst valt één ... van de boom, daarna vallen alle

Is dit is het mooiste plekje op aarde, of zijn er nog meer mooie p...?

Déze winkel is op zondag open. Is dit zo voor alle w... ?

Toets (Zie 6.1 - 6.4)

LES 11 Hoe wonen jullie?

Inleiding

Deze tekst gaat over woonomstandigheden: eigen huis, huurhuis of op kamers, flat of een heel huis, alleen, bij familie of met gezin, groot of klein, duur of goedkoop, in het centrum of buiten het centrum. U kunt met uw cursisten praten over Katja en Lisa, maar natuurlijk vooral over hun eigen woonsituatie. En waarom zijn die Nederlandse keukens zo klein, en wat is samenwonen? Het is belangrijk om te weten welke woorden u moet vermijden, omdat ze pas na deze tekst voor het eerst voorkomen. Zo komt het woord licht (Is je kamer licht genoeg?) pas in les 21 (lichtjes) en 26 ((fiets)licht) - dus u moet het met het woordje donker doen. Uw cursisten kunnen nog aanvullend woordmateriaal onttrekken aan het plaatje op p. 59 (balkon, muur, stoel, kast en tafel enz.), maar allerlei andere woorden voor delen van een huis: gang, hal, trap, zolder, kelder, ingang, voordeur, komen helemaal niet voor in het boek, of worden later pas aangeboden, evenals de adjectiva lang, hoog en breed. Een gewaarschuwd mens telt voor twee!

Voorbereiding [Zie 4.3]

Scenario 1 - Afmetingen van een kamer

- docent Hallo allemaal. We praten over wonen, vandaag. Vertel eens hoe groot is jouw kamer? [*kijkt cursist 1 aan*]
- cursist 1 Mijn kamer is euhh ... drie met ... bij vier meter.
- docent Hoeveel vierkante meter is dat?
- cursist 1 Euhh? Verkant meter? Wat is? Begrijp niet?
- docent Dat staat in de tekst, hoor! Weet jij het? [*kijkt nu cursist 2 aan*]
- cursist 2 Is twaalf vierkant meter.
- docent Begrijp je? 3 bij 4 meter = 12 vierkantE meter. Heb je een ruime kamer? [*weer tot cursist 1*]
- cursist 1 Ja ja, nu ik begrijp. Nee, niet ruimte kamer.
- docent Nee, ik heb GEEN RUIME kamer. [*luistergebaar*]
- cursist 1 Nee, ik heb geen ruim kamer.
- docent En jij? Heb jij een ruime kamer? [*tot cursist 2*]
- cursist 2 Oh ja! Ik heb vierentwintig euhhh tweeënveertig vierkante meter.
- docent Weet je 't zeker? Tweeënveertig? [*schrijft 42 op 't bord*]
- cursist 2 Ja, ja, zeker, zes bij zeven, tweeënveertig!
- docent Wow! Dat is ruim! Heb jij ook zoveel ruimte? [*cursist 3*]
- cursist 3 Meer! Ik heb ik geloof meer dan tweehonderd!
- docent Tweehonderd?? Maar dat is al je kamers samen! Hoeveel kamers heb je?
- cursist 3 Ik heb één woonkamer en vier slaapkamer. Mijn huis 3 ... etages?
- docent Ah, nu begrijp ik het, je huis heeft drie etages! [*de etage op het bord*].

- De docent vraagt cursist naar de afmeting van zijn of haar kamer, maar ‘vierkante meter’ geeft een probleem;
- switcht naar een ander, die het wel weet, en daarna weer terug naar nummer 1;
- probeert de verwarring tussen ruimte en ruim(e) te bestrijden,
- vestigt nog even de aandacht op de verwarrende uitspraak van ‘42’,
- en schrijft een nieuw woord even op het bord (etage).

Scenario 2 – Bij familie/bij een familie

docent En Sylvie, vertel eens hoe jij woont.
 cursist 1 Ik woon ... Ik woon op kamer.
 docent Op kamerS, oké. Bij wie woon je op kamerS?
 cursist 1 Op kamers bij fámilie.
 docent Zijn ze faMllie van JOU, of woon je bij EEN faMllie?
 cursist 1 O! I think ... bij een fámilie.
 docent Bij een faMllie. Een Franse faMllie?
 cursist 1 Nee, een Nederlandse familie.
 docent Heb je veel contact met die faMllie?
 cursist 1 Ja, veel contact. Ik eet samen.
 docent Altijd? Eet je altijd samen met HEN? Elke dag?
 cursist 1 Nee! Nee! Niet elke dag bij hen!
 docent Eet je AF EN TOE samen, met die faMllie?
 cursist 1 Ja ja ik eet af en toe.
 docent Is het eten lekker?
 cursist 1 hmmm (lacht)
 docent [...]

- De docent probeert het verschil tussen *bij familie* en *bij een familie* duidelijk te maken;
- probeert het verschil in uitspraak tussen de Engelse uitspraak Family en faMI lie duidelijk te krijgen;
- corrigeert ook het voornaamwoord hen, het onderwerp van het blokje op p. 61;
- gaat hierna natuurlijk nog even in op dat (niet) lekkere eten en kan dan vocabulaire uit les 8 gebruiken.

Scenario 2 - Rollenspel: Katja, vertel eens hoe je woont?

docent [*kijkt cursist 1 aan*] Ha Katja, hoe woon jij, KATJA?
 cursist 1 Huh? Nee, ik..o I see Katja.. Ik eh.. woon bij moeder...i think.
 docent [*tegen hele groep*] woont Katja nu bij haar moeder?
 cursist 2 Nee, in zijn land woonde bij zijn moeder, niet nu
 docent O ja. Maar: ZIJN land, ZIJN moeder? Katja is een mevrouw he, dus...bij ...? [*blijft vragend kijken*]
 cursist 3 o ja, bij bij ..haar moeder....in haar land.
 docent ja, in haar land bij haar moeder. En nu, Katja, hoe woon je nu?

- cursist 1 O ja, nee, ik woon op kamer... kamers. Met huisgenoten. Maar ik... wij... heb eigen kamer maar brauken we de koeken samen.
- docent Jullie hebben je eigen kamer, maar jullie GEBRUIKEN de KEUKen samen. En is het een ruime keuken? Heb je genoeg ruimte in de keuken Katja [*kijkt nu naar cursist 4*]
- cursist 4 Nee, we hebben geen ruimte keuken! Geen genoeg ruimte!
- docent Je hebt geen RUIME keuken, je hebt niet genoeg RUIMTE.
- cursist 4 Ja, geen rau ... ruime kamer. Typisch Nederlands!
- docent O ja, is dat typisch Nederlands? Waarom? Vertel!

- De docent enceneert een rollenspel: één cursiste is Katja,
- maar moet even doorvragen om deze zwijgzame Katja tot meer output te bewegen,
- probeert boven water te krijgen wanneer je *zijn* en *haar* gebruikt (het onderwerp van het blokje op p. 61);
- tracht wat orde te scheppen in de opeenhoping van die vreselijke tweeklanken (gebruiken, keuken, ruimte);
- kan dit soort vragen natuurlijk aan steeds andere cursisten te vragen – er is ook nog een rol voor ene Lisa vacant!
- grijpt dankbaar de suggestie ‘typisch Nederlands’(uit les 8) aan om door te gaan op het onderwerpje *kleine keuken*.

Suggesties voor spreken en schrijven

Rollenspel

Bij het rollenspel ‘Jij bent Katja, hallo Katja’, kunt u heel goed (ook) de andere cursisten de verdere vragen aan Katja laten stellen; ditzelfde geldt natuurlijk als u de huisgenoot van Katja of de vriend van Lisa laat optreden.

Spreken

Ter afwisseling kunt u onderlinge gesprekken (Zie Les 1 Suggesties voor spreken en schrijven) laten voeren over de vragen onder het kopje Spreken op p. 61. Na afloop laat u een paar cursisten over de woning van hun gesprekspartner vertellen.

Teken/sprekopdracht 2: Hoe woont Katja?

Met de hele groep: U roept iemand voor het bord, een willekeurige cursist of iemand van wie u weet dat hij graag/goed tekent (In Delft vragen we wie er Bouwkunde/Architectuur studeert...) die de plattegrond op blz. 59 op het bord moet krijgen. De cursisten uit de groep mogen in hun boek kijken en aanwijzingen roepen: ‘de keuken is beneden! Nee, rechts!’ Enzovoort. Met de woorden *links*, *rechts*, *beneden* moet dit mogelijk zijn, eventueel schrijft u het extra woord BOVEN (komt in les 12) op het bord erbij. Iedereen moet minimaal 1 aanwijzing geven, desnoods geeft u beurten.

In tweetallen: cursist A beschrijft zijn/haar woonsituatie, cursist B tekent, cursist A corrigeert, alleen met woorden, daarna andersom. U loopt rond, en stelt vragen.

Schrijven

Uw cursisten kunnen iets opschrijven over hun eigen huis naar aanleiding van hun onderlinge gesprekken. Het hoeft niet veel te zijn! Dan kunt u het snel ook even nakijken. U kunt ook de schrijfpodracht uit het Oefenboek gebruiken (p. 74).

Een lesplan (Zie 4.3)

Deelonderwerpen in deze les:

- woonsituatie in eigen of ander land en nu
- (redelijke) huurbedragen
- contacten met huisgenoten/vrienden/Nederlanders
- de manier waarop men aan de kamer /woning is gekomen
- de (huidige en gewenste) woonsituatie van Lisa en haar vriend .

Als u zo veel mogelijk (bezittelijke) voornaamwoorden in uw vragen invlecht (jouw, zijn, hun, hem, jou ons enz.) , kunnen uw cursisten oefenen met die vormen, Zie ook het blokje p.61.

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Vragen van cursisten

vraag 1 Waarom is het op kamers, het is toch één kamer?

antwoord Dat weet ik niet! Als iemand een kamer huurt bij iemand anders, dan zeggen we: die woont 'op kamers'.

vraag 2 Waarom is het onze eigen kamer en niet: onze eigen kamers?
Het gaat toch over twee kamers?

antwoord Ja, en dat is óók goed: onze eigen kamers. Maar het is niet nodig om kamers te zeggen. Net zo: Ons boek helpt ons = Onze boeken helpen ons.

vraag 3 Waarom Het zijn Nederlandse studenten en niet,
en niet: Zij zijn Nederlandse studenten?

antwoord Kijk: **Het zijn** Nederlandse **mensen, ze zijn** Nederlands. **Ze zijn** aardig, **het zijn** aardige studenten. **Hij is** aardig, **het is een** aardige student.

vraag 4 Wie is hij in: *Hij is donker r.16?*

antwoord Hij = de keuken. Net zo: De trein is er nog niet. Hij is te laat.
Maar: Het boek is groen. Het heet het Groene Boek.

vraag 5 Waarom zelf in: *Zelf vind ik dat een redelijke huur. r. 20?*

antwoord Wat vind jij? Zelf vind ik het een redelijke huur.

vraag 6 *Waarom Hoe ben je aan die kamer gekomen?* R.22
antwoord Zo zeggen we dat! Hoe ben je aan ... gekomen = Hoe heb je ... gevonden.

vraag 7 Ik zei: Lisa en **zijn** vriend. Maar u corrigeerde: Lisa en **haar** vriend. Waarom?
De vriend is toch een man?

antwoord Maar Margo is geen man! Daarom is het **haar** vriend.
Dus: Margo en **haar** vriend en Fred en **zijn** vriendin.

Vragen van de docent

Hoe wonen jullie? Hoe woon ...? Hoe woont .../.../...?

Hebben jullie een eigen huis? En Katja, heeft zij ...? Anna en Jaap, hebben ...? En jij, h...?

Wij hebben onze eigen kamer. Ik heb Heb jij ...? Hebt u ...? Heeft hij ...? Hebben zij ..?

Soms hebben wij contact met hen, soms hebben zij contact met.... Soms eet ik bij hem,
soms Soms eet ik bij jou, soms Soms eet zij bij jullie, soms Soms eten wij bij haar,
soms

Wat betekent **ervoor** in r. 19?

Onze eigen kamer: de kamer, of het? Een dure woning: de woning, of het? Een redelijke huur:
de huur, of het? Hoe weet je dat?

Dus als jullie iets weten, ... r. 23/4: wat kan er op de plaats van de stippeltjes staan?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 12 Hoe kom ik daar?

Inleiding

Deze tekst gaat voor een groot deel over de weg wijzen, een onderwerp dat minder belangrijk is dan vroeger nu bijna iedereen kaarten op z'n telefoon of in de auto heeft, maar toch nog steeds handig als bijvoorbeeld je telefoon uitvalt. Een aardige manier om de les te beginnen is dan ook om te vragen wat cursisten dan kunnen doen (Zie scenario 2). Voor het oefenen met de weg wijzen is het handig om dat eerst een (paar) keer plenair te doen en daarna in tweetallen. Daarbij is het handig om één of meerdere plattegronden te gebruiken, op papier of digitaal. U kunt de plattegrond uit het oefenboek of tekstboek gebruiken (let er dan op dat cursisten de woorden apotheek en bakker niet kennen), zelf een plattegrond tekenen of bijvoorbeeld een plattegrond opzoeken van de plaats waar u lesgeeft. Het handigst is een plattegrond waar niet te veel dingen opstaan waar uw cursisten de Nederlandse woorden niet voor kennen (rotondes, tunnels e.d.) en waarmee uw cursisten zo veel mogelijk woorden uit de tekst kunnen oefenen: een plein, een brug, een kerk, een hoog gebouw, een brede weg oversteken. Naast de weg wijzen bevat deze tekst nog een ander interessant onderwerp: gaan eten bij iemand uit de groep. U kunt vragen of uw cursisten soms ook bij elkaar gaan eten, of je iets meeneemt als je op bezoek gaat, wat een goede tijd/dag is om af te spreken enz.

Vorbereiding [Zie 4.3]

Scenario 1 - Aanpak Engelse woorden in conversatie

- docent Wat gaat Alex doen?
- cursist 1 Alex gaat eten bij Sara.
- docent Gaan Alex en Sara samen eten?
- cursist 2 Nee, Lisa ook.
- cursist 3 En een paar anderen van de groep.
- docent Group? Ik begrijp geen Engels. [*docent wijst op zijn keel*]
- cursist 3 ah, groep
- docent Welke groep?
- cursist 2 Ik denk Nederlandse groep.
- docent Gaat Alex alleen naar Sara?
- cursist 4 Nee, met Lisa.
- docent Waarom?
- cursist 3 Omdat Lisa woon around, wat is around? [*de docent kijkt vragend rond*]
- cursist 1 om
- cursist 3 Omdat Lisa woon om de hoek
- docent Omdat Lisa om de hoek ...
- cursist 3 Woon? Nee, woont.

docent Ja, Lisa woont bij Alex om de hoek. Woon jij ook om de hoek bij iemand van jouw groep [*kijkt rond*], Karima?

- De docent begint met vragen over de personen uit de tekst om van daaruit te vragen naar de situatie van cursisten.
- De docent schakelt andere cursisten in als één cursist een woord niet weet.
- Hij gebruikt verschillende vormen van feedback (doen of hij het niet begrijpt 'Ik spreek geen Engels'; elicitatie ('omdat Lisa om de hoek ...') en gebaren (wijzen naar de keel voor de uitspraak van de 'g').

Scenario 2 - Een groepsgenoot de weg vragen en uitleggen

docent Daniel vraagt jou om bij hem te komen eten. Hoe vind je de weg?

cursist 1 Mijn mobiel wijst me de weg!

docent Dat is makkelijk! Maar je mobiel stopt. Wat doe je?

cursist 1 Ik weet niet

cursist 2 Jij moet vragen!

docent Kunnen jullie dat in het Nederlands, de weg vragen?

cursisten Ja; een beetje; nee!; ja; nee; is moeilijk

docent Daniel, jij kan in het Nederlands de weg vragen. Wil jij aan Martin vragen hoe je moet fietsen naar het station?

Daniel Martin, hoe moet ik fietsen naar het station?

Martin Van hier? [*docent knikt*]

Je moet hier linksaf.

docent Oké, ik ga eerst linksaf [*maakt gebaren of laat het zien op een kaart*].
En dan, Kartik?

Kartik Dan de weg oversteken en dan linksaf.

cursist 5 Nee, rechtsaf!

...

- De docent begint met duidelijk maken wat het belang is van dit onderwerp en laat cursisten dan oefenen met de weg vragen en wijzen.
- Hij gebruikt non-verbale middelen om zo min mogelijk zelf aan het woord te zijn.
- De docent kiest een route die de meeste cursisten kennen (naar het station), zodat zo veel mogelijk cursisten mee kunnen doen met het uitleggen van de route en elkaar kunnen corrigeren als het niet goed gaat.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Naast het spreken met de hele groep, leent deze tekst zich het meest voor spreken in tweetal- len. Dat kunt u natuurlijk doen aan de hand van de spreekopdrachten in het tekstboek of oefen- boek (de opdrachten in het oefenboek bij deze tekst kunnen ook los van de leestekst gebruikt

worden), maar ook aan de hand van een onbekende plattegrond (let daarbij op de woorden: Zie inleiding). U kunt dat op verschillende manieren doen, bijvoorbeeld:

A: Eén van de twee cursisten krijgt een plattegrond die de ander niet kan zien, zodat hij/zij echt moet luisteren naar wat de ander zegt. De cursist die luistert kunt u (in de ik-vorm) laten herhalen wat de ander zegt, bijvoorbeeld:

cursist A: Eerst moet je rechtdoor en dan rechtsaf

cursist B: Oké, dus eerst moet ik rechtdoor en dan rechtsaf. En dan?

cursist A: En dan ga je bij de tweede straat links

Etc.

B: De cursisten krijgen allebei een plattegrond, maar alleen cursist A weet waar de weg naartoe leidt. B luistert en tekent de weg.

Schrijven

U kunt uw cursisten ook schriftelijk de weg laten uitleggen van punt A naar punt B aan de hand van een plattegrond of vragen stellen over op bezoek gaan bij een vriend of vriendin.

Een lesplan Zie 4.3.1

Deelonderwerpen in deze les:

- op bezoek gaan, eten, iets meenemen
- de weg vinden: mobiel, uit je hoofd, makkelijk/moeilijk, in welke taal
- de weg wijzen
- hoog gebouw: hoeveel verdiepingen, voor- en nadelen, trap, lift

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje gaat over moeten versus hoeven. ‘Nodig hebben’ staat erbij, omdat cursisten die Engels spreken vaak in de war raken door het Engelse ‘need (to)’. De voorbeelden spreken voor zich. Het gaat erom dat cursisten begrijpen dat ‘niet hoeven’ het tegenovergestelde is van moeten en dat je ‘moeten’ niet met ‘niet’ of ‘geen’ kunt gebruiken (behalve in heel specifieke contexten, maar dat voert te ver voor dit niveau) en ‘hoeven’ niet zonder. Eventueel kunt u oefenen met een paar zinnen uit de tekst. (Zie Vragen van de docent)

Vragen van de cursist

cursist 1 met z’n tweeën (r. 7). Kun je ook zeggen: ‘Met z’n drieën?’

docent Ja, met z’n drieën, met z’n vijven, met z’n tien. Nederlands is makkelijk!

cursist 2 Wat is het verschil tussen ‘rechts’ (r. 25) en ‘rechtsaf’ (r.15)?

docent ‘rechtsaf’ betekent ‘naar rechts’

cursist 3 r. 28: ‘Het zijn maar vier trappen.’. Waarom ‘maar’?

docent Dat betekent: Het is niet veel. Het zijn maar vier trappen. Hij heeft vijf kinderen. Ik heb maar 1 kind. Ik moet dertig minuten fietsen. Jij hoeft niet lang te fietsen, maar vijf minuten.

cursist 4 Kan je ook zeggen: ‘alleen vier trappen’?

docent Nee, met een cijfer (number) zeggen we ‘maar’, anders ‘alleen’, bijvoorbeeld: Alleen op zaterdag en dinsdag is er markt. De markt duurt maar 3 uur.

Vragen van de docent

Hoe laat is ‘een uur of zes’ (r. 1)?

Nemen Alex en Lisa iets mee? Ja, Alex en Lisa ... Wat? Alex ... Lisa ...

Moeten Alex en Lisa iets meenemen? Nee, ze ...

Moeten Alex en Lisa een drukke weg oversteken? Moet Sara een drukke weg oversteken?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 13 Een leuk weekend

Inleiding

Deze tekst gaat over het weekend van Nick en Katja. U kunt dat gebruiken als kapstok om te praten over het weekend van uw cursisten (Zie scenario 1) of u kunt direct met de woorden uit de tekst praten over het weekend van uw cursisten (Zie scenario 2). Het voordeel van de eerste optie is dat uw cursisten kunnen oefenen met de hij- en zij-vorm. Het voordeel van de tweede optie is dat uw cursisten meer oefenen met taal die ze ook buiten de les kunnen gebruiken. In deze tekst zitten allerlei deelonderwerpen: bezoek, musea, schoonmaken, koken, bellen/mailen/Skypen, tijdsverschil en cultuurverschillen. We raden u aan om daar niet te uitgebreid over te praten. Daar hebben cursisten de woorden nog niet voor en veel van deze onderwerpen komen verderop in het boek nog aan bod. Over cultuurverschillen is er zelfs een aparte tekst verderop in het boek (les 41).

Let op: de kans bestaat natuurlijk dat uw cursisten willen vertellen over iets wat ze hebben gedaan waarvoor ze de woorden nog niet kennen, probeer toch binnen de woorden van de tekst te blijven.

Door een fout bij het opnemen is de tekst een beetje vreemd geworden (en kloppen de plaatjes niet helemaal bij de tekst). Nick zegt eerst dat hij niets bijzonders heeft gedaan, op zaterdag heeft uitgeslapen en dergelijke en vervolgens dat hij een druk weekend had en op zaterdag moest werken. Dit kan interessante gespreksstof opleveren. Wanneer heeft Nick gewerkt op zaterdag? Wanneer heeft hij dan boodschappen gedaan? Etc.

In deze tekst over het weekend komen best al wat verleden tijden (o.v.t. en v.t.t) voor. Daardoor kunt u cursisten niet alleen vragen wat ze meestal doen in het weekend, maar ook wat ze het afgelopen weekend hebben gedaan. Zo heeft u meer gespreksstof en oefent u de verleden tijd in een communicatieve context.

Deze tekst eindigt met de oneliner: 'Tjonge, wat spreek jij al goed Nederlands!'. Deze zin kunt u vanaf deze les af en toe gebruiken om op een grappige en herkenbare manier positieve feedback te geven op een uiting, beurt of presentatie van een cursist.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Conversatie aan de hand van Nick en Katja uit de tekst

- docent Wat heeft Katja het afgelopen weekend gedaan?
cursist 1 Weet niet.
docent Heb je de tekst niet geleerd? Dat staat in de tekst!
cursist 2 Ze was op bezoek bij vriendin.
docent [kijkt de groep rond] bij een vriendin?
cursist 3 Nee, niet bij vriendin, bij vrienden.
docent Bij Nederlandse vrienden?

cursist 4 Nee, Zie wonen pas drie maand in Nederland.
 docent Ah, die vrienden wonen pas drie maandEN in Nederland. Uit welk land komen ze, denk je? Nikos?
 Nikos Ik denk out Spanje. Ze hebben Spaanse maaltijd gekookt.
 docent uit Spanje
 Nikos uit Spanje
 docent Denken jullie dat ook?
 cursist 2 Ik denk uit Frans.
 docent Uit FrankRIJK. Waarom denk je dat?
 cursist 2 Ze praten over verschil tussen Nederlandse en Franse cultuur.
 docent Praat jij vaak met vrienden over verschillen tussen culturen?
 ...

- De docent begint met een vraag over Katja.
- Cursisten die de vraag niet kunnen beantwoorden, omdat ze de tekst niet goed hebben geleerd (cursist 1) worden daarop aangesproken.
- De docent begint met wat korte vragen aan verschillende cursisten om dynamiek te creëren en vraagt daarna door (Waarom denk je dat?)
- De docent gebruikt antwoorden op vragen over Katja en Nick om te vragen naar de ervaring van cursisten (Praat jij vaak met vrienden over ...)

Scenario 2 (direct over eigen ervaring van cursisten)

docent Hebben jullie een leuk weekend gehad?
 cursist 1 Nee, ik moest leren, leren, leren!
 docent Het hele weekend? Heb je geen andere dingen gedaan?
 cursist 1 Nee, alleen leren.
 docent Je hebt niet geslapen, niet gegeten?
 cursist 1 Ah, ja, ik heb ook gegeten en geslaapt!
 docent En jij, heb jij een leuk weekend gehad, Claudia?
 Claudia: Ja, maar druk.
 docent Vertel eens!
 Claudia: Ik was met vrienden. Was erg gezellig.
 docent aan andere cursist: Wat heeft Claudia gedaan met haar vrienden?
 cursist 3 Wat hebben jullie gedaan?
 Claudia: Wij heb gepraat en gelachen.
 docent Jullie hebben gepraat. Ging jullie gesprek ook over verschillen tussen culturen?
 ...

- De docent vraagt gelijk naar het weekend van cursisten.
- Als cursisten antwoorden dat ze niets hebben gedaan, behalve leren, vraagt de docent door d.m.v. een grapje.
- Ze elicitteert het woordmateriaal uit de tekst door te vragen of cursisten ook dingen hebben gedaan die genoemd worden in de tekst ('Ging jullie gesprek ook over verschillen tussen culturen?')

- Met ‘vertel eens’ nodigt ze Claudia met zo’n kort mogelijke uiting uit om meer te vertellen.
- Claudia krijgt een wat langere beurt, maar tussendoor schakelt de docent naar andere cursisten.
- De docent nodigt de cursisten uit om vragen te stellen aan elkaar door vragen over de ene cursist aan anderen te stellen.

Suggesties voor spreken en schrijven

Bij deze tekst kunt u uw cursisten laten schrijven of in twee- of drietallen laten praten over wat ze het afgelopen weekend hebben gedaan (dan oefenen ze met de verleden tijd) of over wat ze meestal doen in het weekend. Dat laatste lijkt makkelijker, maar is het niet per se, omdat uw cursisten dan veel werkwoordsvormen uit de tekst niet direct kunnen gebruiken. Voor cursisten die snel klaar zijn is het handig om wat steekwoorden te geven (zoals in de spreekoefening in het tekstboek) of per dagdeel te (laten) vragen wat ze doen/hebben gedaan.

Wat geldt voor de conversatie over deelonderwerpjes uit de tekst, zoals musea, cultuurverschillen, bellen/mailen/Skypen/Whatsappen of opruimen en schoonmaken (Zie inleiding), geldt natuurlijk ook voor spreek- of schrijfopdrachten over deze onderwerpen, zoals oefening B3 of C2 uit het oefenboek.

Een lesplan Zie 4.3.1

Deelonderwerpen in deze les:

- bezoek/vrienden (+ praten over cultuurverschillen)
- musea
- schoonmaken, opruimen, koken
- bellen/mailen/Skypen + tijdsverschil
- Nederlands leren en spreken
- iets nieuws/iets bijzonders (in het weekend/in Nederland)

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit grammaticablokje gaat over de vorm van de v.t.t. Het gaat er hier natuurlijk niet om dat cursisten alle ins en outs van de v.t.t. kennen of het perfect kunnen gebruiken. Het belangrijkste is dat cursisten het patroon hebben/zijn + ge... herkennen en verschil kunnen maken tussen nu en vroeger. Dat is al heel wat, dus probeer het als het enigszins kan hiertoe te beperken en stel cursisten die veel vragen hebben gerust dat de rest later wel komt. Dat geldt bijvoorbeeld voor wanneer je ‘hebben’ gebruikt en wanneer ‘zijn’, evenals hoe je het voltooid deelwoord vormt van werkwoorden als schoonmaken en opruimen. De regel voor ‘-d’ of ‘-t’ (soft ketchup) kunt

u hier wel noemen als cursisten daarnaar vragen (grammatica 4 achterin het boek), maar ook bewaren voor later, bijvoorbeeld bij les 16.

De reden dat we ‘soft ketchup’ gebruiken is dat het makkelijker te onthouden is voor buitenlanders dan ‘t kofschip’ of ‘t fokschaap’ en werkwoorden op een ‘x’ komen zo weinig voor dat we die buiten beschouwing laten.

Als u extra voorbeelden wil geven of wil controleren of cursisten het patroon begrijpen kunt u bijvoorbeeld de volgende werkwoorden uit de tekst gebruiken:

Ik **bel** mijn ouders. – Ik **heb** in het weekend mijn ouders **gebeld**.

Ik **stuur** een paar mails. – Ik **heb** een paar mails **ge...**

Nick **werkt** op zaterdag. – Nick **heeft** op zaterdag **gewerkt**.

Nicks collega **stelt** veel vragen. – Nicks collega **heeft** veel vragen ...

Nick **praat** met een collega. – Nick ...

Vragen van de cursist

cursist r. 2: Waarom ‘met jou’? Kun je ook zeggen ‘en jij?’

docent Nee, in het Nederlands zeggen we niet: ‘Hoe ben jij?’, maar ‘Hoe **gaat het met jou?**’, ‘Het gaat goed **met mij**. **En met jou/En met hem/En met haar?**’

cursist r.11/12: ‘We hebben een film gekeken’, maar ‘We hadden een interessant gesprek’. Kun je ook zeggen: ‘We hebben een interessant gesprek gehad?’

docent Ja, dat kan ook. Er zijn twee manieren [dit woord kennen ze nog niet dus moet u vertalen of non-verbaal duidelijk maken] om te praten over vroeger. ‘We hadden een interessant gesprek’ of ‘We hebben een interessant gesprek gehad’. Dat is allebei goed. Het verschil is nu niet belangrijk. Dat komt later.

Vragen van de docent

Wat is het verschil tussen ‘vrienden’ (r. 3) en ‘vriendin’ (r. 18)?

En tussen ‘mijn vriendin’ en ‘een vriendin’?

Een vriend, twee vrienden; Een vriendin; twee ???

Nieuw → iets nieuws; bijzonder → iets bijzonders; goed → iets ???

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 14 Familie

Inleiding

Deze tekst gaat over allerlei aspecten van (schoon)familie: gezinsgrootte, familie in het buitenland, schoonfamilie, gescheiden ouders, opa's en oma's die al dan niet gestorven zijn of op kinderen hebben gepast. Voldoende stof dus om over te praten. Let er wel op dat cursisten weinig woorden voor beroepen kennen. Pas dus op met de vraag wat voor werk hun ouders doen. Vermijd daarbij de valkuil van extra woorden aanbieden. Uw cursisten moeten al heel veel woorden leren. Extra woorden gaan ten koste van de frequente woorden en de kans dat ze beklijven als ze niet terugkomen is erg klein.

U kunt uw cursisten uitvragen over hun gezin en familie, voor- en nadelen van de jongste/oudste zijn, van een klein versus groot gezin of een kleine versus grote familie, de relatie met (Nederlandse) schoonouders etc. Reken er niet te vast op dat het onderwerp 'grote gezinnen' in elke groep zal aanslaan: als kleine gezinnen voor alle groepsleden heel gewoon zijn, moet u direct kunnen uitwijken naar een ander onderwerp! Een interessante vraag is ook of er iemand in hun familie is die ze niet hebben gekend, maar over wie ze veel hebben gehoord. De kans is groot dat u onverwachte, interessante verhalen te horen krijgt!

Voor sommige cursisten kan dit onderwerp heel beladen zijn, omdat ze familieleden hebben verloren. U kunt hun wat algemenere vragen stellen (Zie scenario 2), bijvoorbeeld over wat een normale gezinsgrootte is in het land waar ze vandaan komen en over de betekenis van woorden als gezin, oom/tante (ook aangetrouwde familie) en van neef/nicht. In veel talen zijn de onderscheiden anders dan in het Nederlands. Denk aan het Engels cousin/nephew/niece, maar bijvoorbeeld ook aan talen waarin er een apart woord is voor oudere broer/zus versus jongere broer/zus. Dat kan leiden tot verwarring, maar is ook interessant om over te praten.

U kunt bij deze les ook prima praten aan de hand van foto's van uzelf of uw cursisten. Als u dit van plan bent, ga dan van tevoren na of dat voor sommige cursisten niet te beladen is.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Vragen over de familiesituatie van cursisten)

- docent Hoeveel broers en zussen heb jij [*kijkt rond en wacht heel even*], Fariba?
- Fariba Ik heb twee broers en één zoes.
- docent zus
- Fariba zus
- docent Fariba's ouders hebben vier kinderen. Vinden jullie dat een groot gezin?
- Wei Ja, ik vind groot. Ik heb alleen één zus.
- docent Jij hebt MAAR één zus. [*aan de rest van de groep*] Is Wei's zus ouder of jonger dan Wei.
- cursist 3 Ik weet niet. Ouder?
- docent [*maakt non-verbaal duidelijk dat cursist 3 dit kan vragen aan Wei*]

cursist 3 Wei, is jouw zus ouder of jonger?
Wei Mijn zus is jongger.
docent Jouw zus is joNGer. Jij bent dus de oudste. Wie is ook de oudste?
[De docent kijkt rond en geeft vervolgens een cursist die de oudste is de beurt]
Is dat een voordeel of een nadeel?

- De docent begint gelijk met vragen over de familie van cursisten. Hij begint met een vraag aan een specifieke cursist en vraagt door met een vraag aan de hele groep.
- De docent stimuleert dat cursisten vragen aan elkaar stellen, zodat hij zelf zo min mogelijk aan het woord komt.
- De docent bepaalt wie de beurt krijgt o.b.v. het antwoord op een (gesloten) vraag (Wie is ook de oudste?).
- Door korte vragen afwisselend aan de hele groep en aan bepaalde cursisten te stellen ontstaat er dynamiek en blijft iedereen bij de les.

Scenario 2 - vermijden van praten over de familiesituatie van cursisten

docent Sara heeft drie broers en twee zussen. Vinden jullie dat een normaal gezin?
cursist 1 Nee, is kroot.
docent [Docent wijst op keel.]
cursist 1 groot. Ik heb één broer.
docent Wat vinden jullie?
cursist 2 Ik vind groot ook. In mij land is normaal twee of drie kinderen.
docent In jouw land zijn gezinnen met twee of drie kinderen normaal. En in Brazilië?
cursist 3 In Brazilië meestal mensen twee kinderen, soms drie.
docent In Brazilië hebben DE MEESTE mensen twee kinderen. Een klein gezin. Wat is het voordeel van een klein gezin?
Etc.

- De docent vermijdt vragen naar de persoonlijke familiesituatie van cursisten en stelt vragen over Sara en wat cursisten een normaal gezin vinden, voor- en nadelen van een klein gezin etc.
- De docent geeft op verschillende manieren feedback: wijzen op de keel voor de uitspraak van de g, een nadrukkelijke recast (DE MEESTE) en een onnadrukkelijke recast (zijn gezinnen met twee of drie kinderen normaal).
- Ook hier schakelt de docent snel tussen cursisten om de vaart erin te houden.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Zoals gezegd in de inleiding is het bij dit onderwerp belangrijk na te gaan of u met uw cursisten over hun familiesituatie kunt praten. Dat geldt zeker ook voor schrijfp opdrachten en spreekopdrachten in tweetallen of kleine groepjes.

Als dat geen probleem is kunt u alle vragen en oefeningen uit het tekstboek en oefenboek

gebruik of cursisten in tweetallen vragen laten beantwoorden over hun eigen gezin, familie en schoonfamilie, eventueel aan de hand van een foto. Als u voor dat laatste kiest geef dan voor de les de opdracht om een foto mee te nemen of te sturen, zodat dat geen leestijd kost.

Als het wel een beladen onderwerp is, kunt u de spreekopdracht op p. 76 van het tekstboek gebruiken (kan ook als schrijfopdracht) en schrijfopdracht B3 uit het oefenboek.

Ook kunt u een informatiekloof oefening gebruiken. U vindt een printversie van zo'n oefening onderaan deze lesuitwerking. Uw cursisten maken deze oefening in tweetallen. De een krijgt stamboom A, de ander stamboom B. De complete stamboom gebruikt u zelf ter controle. Cursisten zitten tegenover elkaar en mogen elkaars stamboom niet zien (vouw daarom de bovenkant van het vel naar binnen, zodat ze het neer kunnen zetten tegen elkaar aan). Door vragen te stellen aan elkaar (hoe heet de dochter van tante Aaf? Hoe heet de broer van Inge?) moeten ze de stamboom compleet maken.

Schrijven

U kunt bovengenoemde schrijfopdrachten (Oefenboek B3) laten maken óf naar aanleiding van de ingevulde informatiekloof oefening een korte beschrijving laten geven van de eigen familie of die van de gesprekspartner.

Een lesplan Zie 4.3.

Deelonderwerpen in deze les:

- aantal broers en zussen + positie in het gezin + voor- en nadelen
- Wat is een normaal gezin?
- voor- en nadelen van een groot/klein gezin
- familie: ooms, tantes, neven, nichten (in het buitenland/Nederland), feestdagen en verjaardagen
- schoonfamilie
- beroep ouders, wie paste op kleine ...?
- opa's en oma's; familieleden die je niet hebt gekend, maar over wie je veel hebt gehoord

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

U kunt nog een paar extra voorbeelden geven, bijvoorbeeld: het groene boek, mijn groene boek, maar **een** groen boek. Of: de kleine stad – een kleine stad; het kleine land – een klein land. Veel meer kunt u niet doen.

Bij dit onderwerp is de kans groot dat een van uw cursisten zal vragen waarom het zo is. Daar is natuurlijk geen goed antwoord op te geven. U kunt op zulk soort vragen prima antwoorden met een grapje, bijvoorbeeld: 'Nederlanders houden van variatie, in het weer en in de taal!'

Vragen van de cursist

cursist 1 r. 5: Waarom ‘mee’?

docent ‘mee’ komt van ‘met’; je speelt **met** iemand

cursist 1 Kan ik ook zeggen: ‘niemand om met te spelen?’

docent Dat kan, maar dat is geen goed Nederlands.

cursist 2 Wat betekent ‘wel’ in ‘Je mist je familie zeker wel?’ (r. 10)

docent “zeker wel” gebruiken we als we denken dat het antwoord JA is; als we dat **bijna zeker** weten. Net zo: Je hebt **zeker wel** lang gestudeerd? Je hebt **zeker wel** zin in koffie?

cursist 3 R. 17: Zijn dat je ouders. Ik begrijp niet waarom ‘dat’.

docent Zo zeggen we dat in het Nederlands. [*schrijft op het bord*]:

Dat is je vader. **Hij** is jong.

Dat zijn je ouders. **Ze** zijn jong.

Het zijn Nederlandse studenten. **Ze** zijn aardig.

Vraag van de docent

Waarom schrijf je foto’s en opa’s zo? We doen dat na **a, é, o, u** en **i**.

Dat is voor de uitspraak. We zeggen niet *fotos*, maar *fotoos* en niet *opas*, maar *opaas*.

Sara’s familie, maar Marks familie

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

Printversie opdracht informatiekloof bij les 14

Instructies:

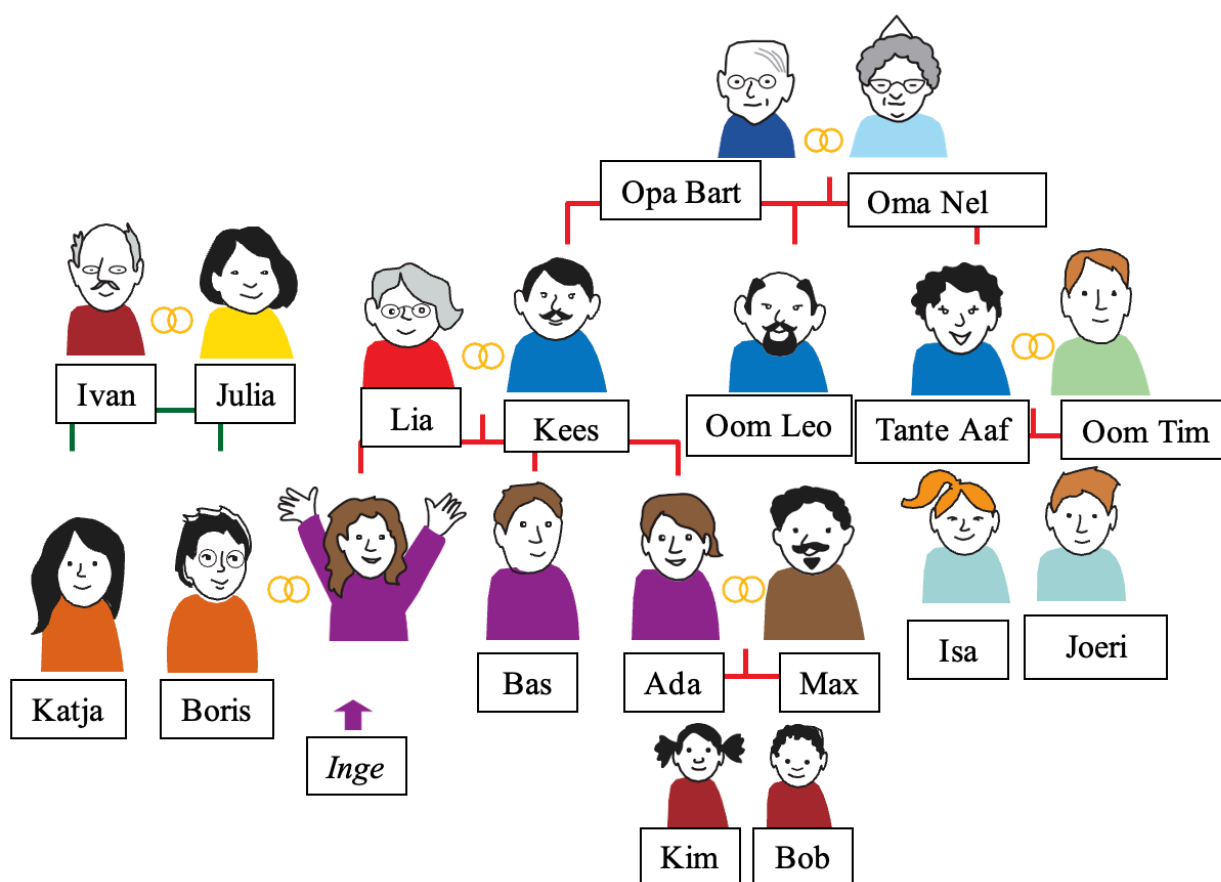
Zet uw cursisten in tweetallen tegenover elkaar.

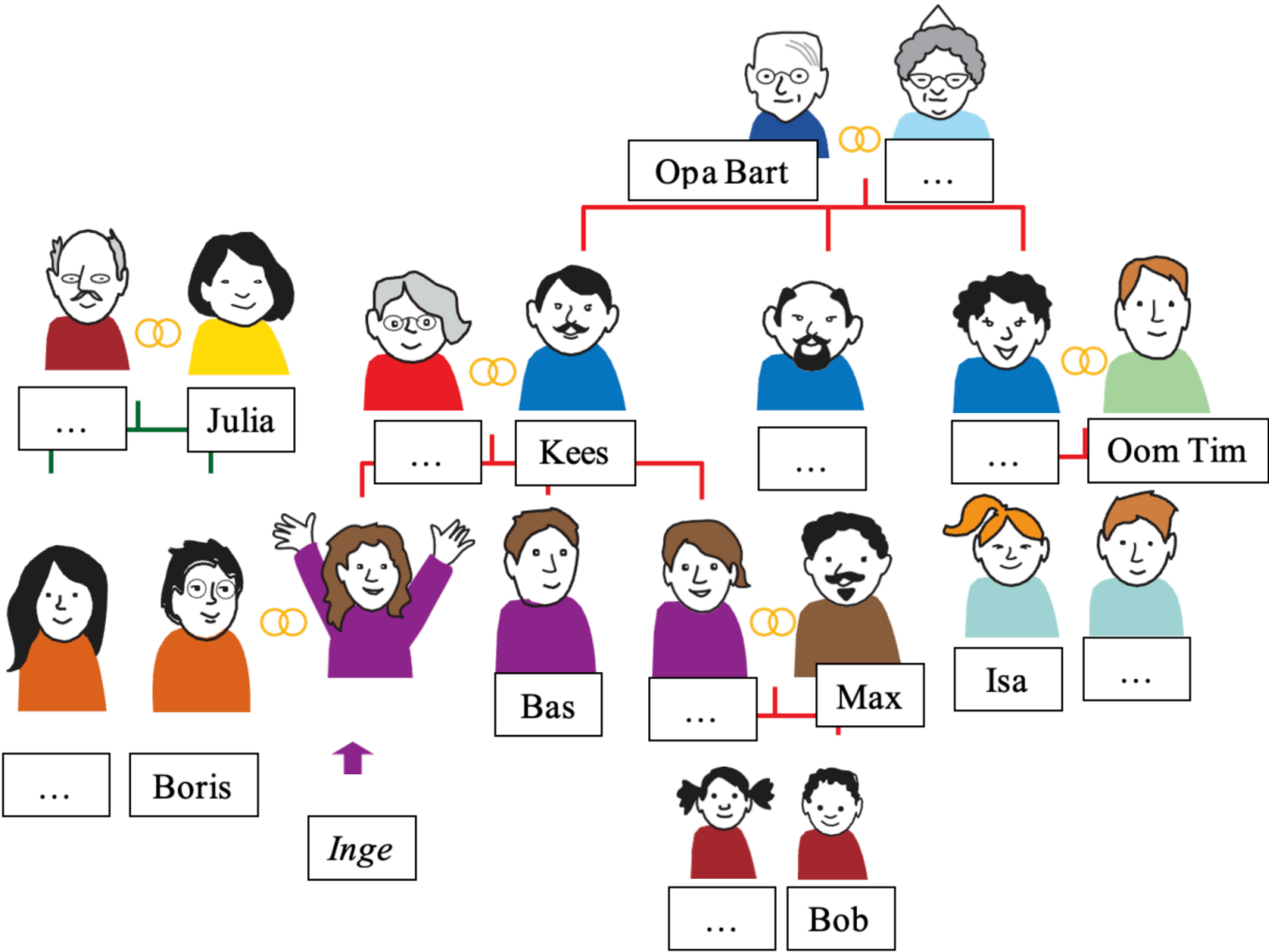
Vouw de blaadjes bij de lijn naar binnen.

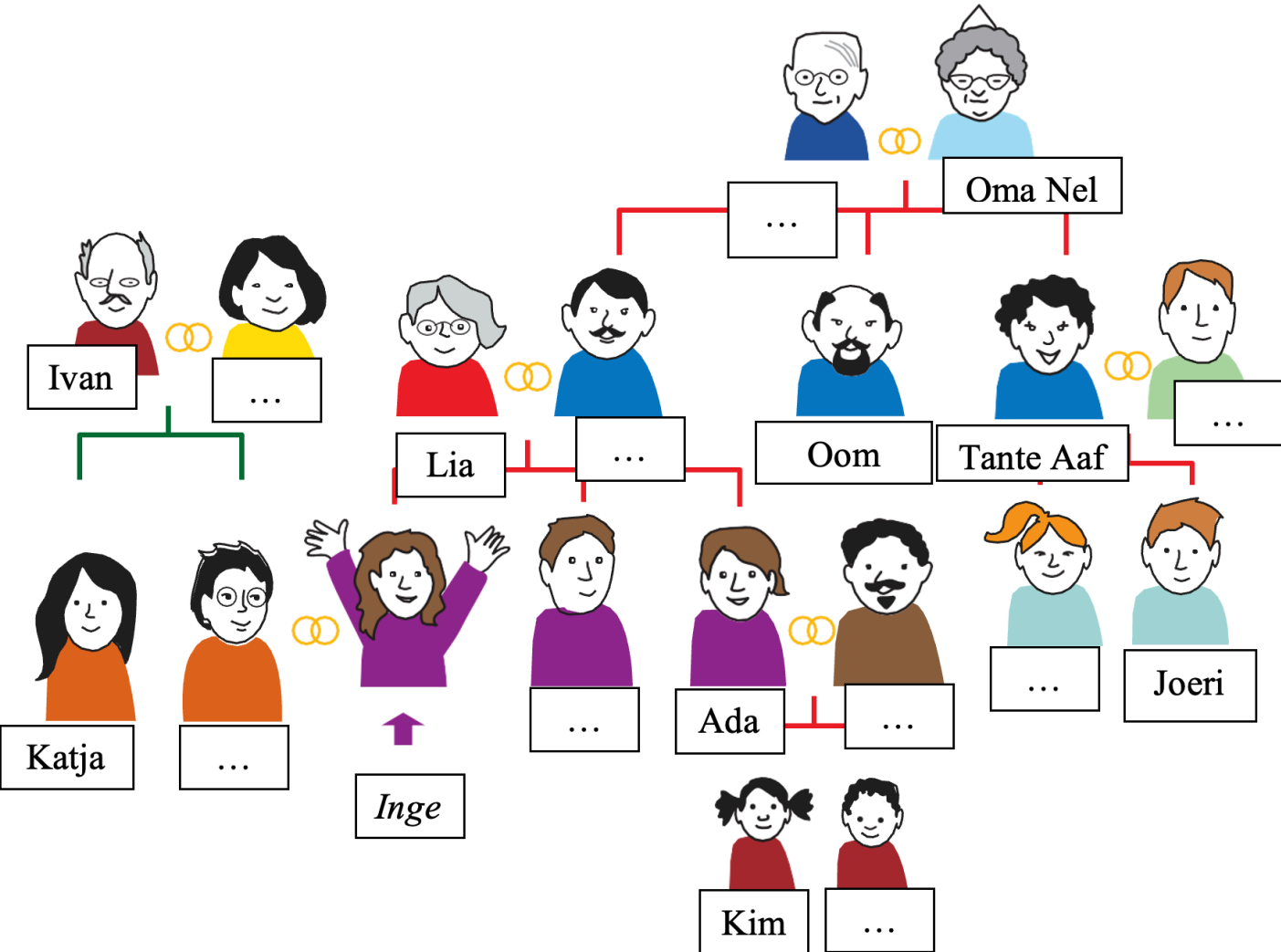
Geef van elk tweetal één cursist versie A en de ander versie B

Zet de blaadjes tegen elkaar aan, zodat cursisten elkaars stamboom niet kunnen zien.

De stamboom op deze pagina gebruikt u ter controle.

LES 15 Pakje bij de buren

Inleiding

In Les 15 gaat Fred naar de buurman om een pakje op te halen, een mooie gelegenheid voor hem om even Nederlands te spreken. Cursisten kunnen naar aanleiding van deze tekst spreken over hun relatie met de buren, in Nederland en in hun geboorteland. Welke rol spelen de buren? En hebben zij al kennis gemaakt met hun buren in Nederland? Welke taal spreken ze dan?

Verder kunt u met de groep praten over kleding kopen. Waar kopen uw cursisten kleren? Online zoals Fred, of liever in een winkel, of op de markt wellicht? En dan de boodschappen! Er zijn veel manieren om aan je boodschappen te komen. U kunt de verschillen laten bespreken tussen de supermarkt, online bestellen, en de markt: de prijs, de kwaliteit, gezellig, te druk, makkelijk, En hoe zit nu precies met de producten op de markt? Waarom dalen de prijzen daarvan? Zijn de boodschappen in de supermarkt ook goedkoper aan het eind van de dag? En zakt de prijs van kleren in de winkels ook?

Tot slot kan de groep spreken over het avondeten. Fred krijgt recepten bij zijn boodschappen; koken uw cursisten ook met een recept, hebben ze recepten uit de familie, of eten ze elke dag pizza? Fred kookt 's avonds. Misschien koken uw cursisten niet, of op een ander moment van de dag of van de week. Dit onderwerp is ook een goede aanleiding om de thema's en woorden uit les 8 te herhalen.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

De dialoog tussen Fred en de buurman bevat veel spreektaal. U kunt proberen deze woorden en combinaties veel te gebruiken en te eliciteren tijdens de les: *klopt dat? inderdaad! alsjeblijft-bedankt, jawel, graag gedaan, tja, dat valt dus mee, afgesproken, bedankt, geen probleem*. Ook combinaties uit eerdere lessen, bijvoorbeeld om verbazing te spelen, kunt u inzetten om reacties uitlokken: *dat meen je niet! echt waar? dat is toevallig!* Etc. Zie de lijst 'oneliners' uit het Groene Boek in 4.3.7

Scenario 1 - Koffie bij de buren?

- docent Fred gaat naar de buurman. Heeft hij zin in koffie?
- cursist1 Nee, niet tijd!
- cursist 2 Je moet afspraak maken.
- docent Hij heeft GEEN tijd en ze hebben ook GEEN afspraak. [*noteert de afspraak op het bord*] Is een afspraak nodig voor koffie met de buurman?
- cursist 3 Afspraak is typisch Nederlands.
- docent Zeker! En Fred heeft geen afspraak. Waarom gaat hij naar de buurman?
- cursist 1 Fred vond briefje

docent Fred vond EEN briefje. Wat staat er op?

cursist 3 Wie hebben gemist.

docent Wie?

cursist 3 We hebben gemist

cursist 4 U

docent Heel goed! We hebben **U** gemist. Wie heeft dat briefje in de bus gedaan?

de groep Pakket, PostNL, TNT, UPS

docent Wie zijn dat?

cursist 4 Zij brengen pakjes.

docent Leuk! Wanneer brengen ze pakjes? Op een verjaardag? [*kijkt naar cursist 2*]

cursist 2 Nee, niet op verjaardag, elke dag.

docent Krijg jij elke dag pakjes? Dat verbaast me! Krijg jij ook elke dag pakjes, [*kijkt naar cursist 1*]

cursist 1 Nee, krijg ik nooit pakjes.

docent Ik? [*docent maakt een draaiend handgebaar*]

cursist 1 Ik krijg nooit pakjes.

cursist 4 Sommige mensen hebben nooit geluk.

de groep 😊😊😊😊😊

docent Jij hebt NOOIT geluk, helaas. Fred heeft veel geluk vandaag. Er is een pakje gebracht! Wat zit erin?

cursist 2 neue kleren

docent NIEUWE kleren. Tjonge, Fred koopt zijn kleren online! Dan kan hij ze toch niet passen?

cursist 3 Hij terugstuurt de kleren.

docent Fred STUURT de kleren TERUG? Waarom?

cursist 2 Eerst passen. Als past de kleren, ik stuur niet terug.

docent Als ... ?

cursist 2 Als de kleren past, ik stuur niet.

docent ALS de kleren PASSEN, dan stuur ik ze niet terug. Dus: Als....?

cursist 2 Als de kleren passen, stuur ik niet terug.

docent Als de kleren passen, stuurt Fred ze niet terug, oké! En als de pizza niet lekker is? Kun je die ook terugsturen?

- Fred staat bij de buurman voor de deur. Met de vraag of Fred zin heeft in koffie, lokt de docent een reactie uit over de (on)mogelijkheid om spontaan bij je burens lang te gaan voor een kop koffie. Kan dat, of moet je eerst dat hebben afgesproken? Hoe zijn uw cursisten dat gewend?
- Cursist 2 gebruikt het woord *afspraak*, dat nog niet bekend is. In deze les leren de cursisten wel het woord *afgesproken*. De docent noteert *de afspraak* op het bord en gebruikt het daarna zelf ook in de conversatie.
- Fred vond een briefje in de bus. Een bekende situatie voor de meesten, dus moet iedereen kunnen reageren. Het woord *bezorger* is nog niet bekend maar wel de namen van bezorgdiensten. De docent veinst onbekendheid hiermee om zo uitleg uit te lokken.

- Met de suggestie dat het gaat om pakjes voor een verjaardag, moedigt de docent cursisten aan om te spreken;
- Als cursist 2 zegt dat het pakjes zijn voor elke dag, neemt de docent dit letterlijk, vraagt of hij echt elke dag pakjes krijgt en speelt direct door naar cursist 1 die nog weinig heeft gezegd;
- Cursist 1 reageert inhoudelijk adequaat. Maar de docent wil de zin nogmaals horen met het werkwoord op de juiste plek. Ze herhaalt het eerste woord, telt op haar hand en kijkt bij de tweede vinger vragend?
- Nadat cursist 1 de zin correct heeft herhaald, reageert cursist 4 spontaan met een zin uit een eerdere tekst. Met de hilariteit die ontstaat, wordt het treurige feit dat cursist 1 nooit pakjes krijgt ontzenuwd. Fijn om een zin uit een eerdere tekst op zo'n moment te kunnen gebruiken!
- Student 2 heeft moeite met de woordpositie in een 'als'-zin en maakt ook een congruentiefout. De docent corrigeert de uiting en vraagt om herhaling door de cursist;
- Na correcte herhaling door de cursist, schakelt de docent over op het thema 'pizza's laten brengen' en stelt een gespeeld domme vraag om reacties uit te lokken.

Scenario 2 - Winkel je graag of koop je liever online?

docent Fred houdt van winkelen, geloof ik. Hij heeft iets nieuws gekocht!

cursist 1 Fred niet graag winkelt

docent Fred? [*maakt draaiend handgebaar*]

cursist 1 Fred winkelt niet graag.

docent Inderdaad, hij winkelt niet graag! Maar hij heeft wel nieuwe kleren?

cursist 2 Hij heeft gekocht online.

docent Hij heeft ze ... ?

cursist 2 Online gekocht.

docent Tjonge, Fred koopt zijn kleren online! Waarom ? [*De docent kijkt rond.*]

de groep makkelijk, snel, goedkoop....

docent Loïs? [*geeft de beurt aan iemand die niet zo veel zegt*]

Loïs Online is duur.

docent Waar koop jij je kleren?

Loïs In de markt.

docent OP de markt? Waarom koopt Fred zijn nieuwe kleren niet OP de markt?

cursist 4 Kwaliteit van markt is niet goed

docent Is DE kwaliteit wel goed? [*kijkt weer naar Loïs*]

Loïs In markt is goedkoop.

docent OP DE markt zijn kleren goedkoop. En de prijs zakt nog verder aan het eind van de dag: dubbel voordeel! Waarom dalen dan de prijzen?

cursist 2 Niet de kleren, maar fruit en groente!

docent De prijs van fruit en groente daalt. Waarom?

cursist 4 Kwaliteit is niet goed.

docent En aan het begin van de dag? Zijn de producten dan vers?

cursist 1 De kwaliteit is goed vandaag maar niet morgen!

docent Ik begrijp het! De markt moet de verse producten vandaag verkopen! Fred winkelt niet graag. Hij KOOPT zijn kleren LIEVER online. En wat DOEN jullie LIEVER: GA je LIEVER naar een winkel om nieuwe kleren te kopen? Of KOOP je ze LIEVER online?

- De docent lokt reacties uit met de suggestie dat Fred graag winkelt;
- wisselt vervolgens vragen over Fred af met vragen naar de eigen ervaring van cursisten.
- Na de kleren op de markt van Loïs, komt de docent terug bij Fred. Door steeds terug te komen op Freds situatie, de rode lijn in de les, worden cursisten continu gedwongen om het nieuwe woordmateriaal te gebruiken.
- De docent wil graag horen waarom de prijzen op de markt dalen aan het eind van de dag; zijn de producten dan niet meer vers misschien? En hoe zit dat eigenlijk met de producten in winkels?
- De docent geeft niet op alle fouten feedback (Zie 5.3.1) maar legt wel nadruk op het gebruik van de juiste prepositie (op de markt), op de uitspraak van *fruit* en laat horen dat *liever* altijd samengaat met een werkwoord.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Cursisten kunnen verder spreken met de spreekopdracht uit het tekstboek en spreekopdracht B2 uit het oefenboek. Daarnaast kunnen ze in groepjes van 2-4 cursisten praten over de voor- en nadelen van de winkel, de markt en online. Ook de vraag naar verschillen tussen Nederlandse markten/winkels en die in andere landen, is een uitgangspunt voor gesprekken.

Het thema van deze les leent zich ook goed voor een plenaire discussie. (Zie: Les 9.) Team A: net als Fred kopen ze alles online & Team B: zij houden juist van winkelen.

Schrijven

De schrijfoopdracht *Retourformulier* uit het Oefenboek (p.97) is snel te realiseren:

'Je hebt online kleren/schoenen/boeken/..... gekocht maar je bent niet tevreden. Je wilt de kleren/schoenen/boeken/..... terugsturen. Schrijf op het briefje waarom je het pakje wil terugsturen. Schrijf ook je naam en adres op het briefje en begin zo:

Dit pakje stuur ik terug , want..... (noem 2 dingen).

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- contact met bureaus
- pakketbezorging: als je niet thuis bent
- pakketbezorging in Nederland en elders
- manieren van winkelen: online, winkel, voor-en nadelen

- opinies over de markt versus supermarkt versus online
- wat eet je vanavond/ wat doe je vanavond?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het blokje gaat over vervoeging van werkwoorden en over de combinatie van hulpwerkwoord en infinitief. U kunt cursisten wijzen op een voorbeeld hiervan in de tekst (Ik **moet koken** vanavond) en ze vervolgens antwoord laten geven op vragen als:

- ‘Fred **moet koken** vanavond. Wat **moet** jij **doen**?’ – Vanavond **moet** ik
- ‘Wat **ga** jij vanavond **doen**? **ga** je pizza **eten**?’ – Vanavond **ga** ik
- ‘**Gaan** jullie allemaal **koken** vanavond?’ – Nee, vanavond **ga** ik
- ‘Wat **kun** jij goed **maken**? Pizza?’ – Ja, ik **kan**
- ‘Wat **moet** je morgen **doen**?’ – Morgen **moet**

Vragen van de cursist

cursist r.3: **Er staat op** Kan ik ook zeggen: **Het staat op**?
 docent Nee, dat is geen goed Nederlands. **Er staat op** betekent **op het briefje staat dat**

cursist Ik zie **aangekomen**. Waarom niet **geaankomen**?
 docent Het is hetzelfde als met **uitslapen**: ik slaap uit – ik heb uitgeslapen. De kleren komen aan – de kleren zijn **aangekomen**. Kijk ook in r.24: **Dat valt dus mee** – Dat is dus? En in r.28: **afgesproken** – We spreken het ...?

cursist In r.12 staat **gewoon terug**. Ik begrijp niet **gewoon**.
 docent **Ik stuur ze gewoon terug** betekent: het is makkelijk om de kleren terug te sturen. Het is normaal om kleren terug te sturen als je niet tevreden bent.

cursist In r.21 staat: Ik kom er niet graag. Wat is **er**?
 docent **Er** is de plaats waar hij niet graag komt: de markt

cursist In r.23 staat ook **Er**
 docent Er staat: **Er** zit zelfs een recept **bij**. **Waarbij** zit een recept? **Er** zit een recept **bij** de boodschappen die Fred krijgt. Dus **erbij** = bij de boodschappen.

Vragen van de docent

De tekst bevat meerdere vormen van **onregelmatige werkwoorden**. Herkennen de cursisten ze? En kunnen ze deze ook zelf gebruiken? In korte gesprekken kunt u deze vormen eliciteren:

Vraag 1: r.2: Fred **vond** een briefje in de bus. Wanneer **vond** hij dat?

cursist: Fred **vond** het briefje

docent: Gisteren **vond** ik ook een briefje in de bus. Ik **vind** vaak briefjes van pakjes. En jij?
Vind jij vaak briefjes in de bus? Wie **vond** gisteren een pakje?
cursist: Gisteren... Vandaag ... Morgen ... Volgende week ...

Vraag 2: Er **is** een pakje voor Fred **gebracht**. Wanneer **is** het **gebracht**?

cursist: Het pakje ...

docent: **Wordt** er voor jou ook vaak een pakje **gebracht**?

cursist: Voor mij ...

docent: Wie **brenkt** die pakjes?

cursist: De bus van de online winkel ...

Vraag 3: De buurman houdt van winkelen. Hij **weet** dat je op de markt vaak dubbel voordeel hebt. **Wist** Fred dat ook?

cursist: Ja, Fred

docent En **wisten** jullie dat ook? Of **weten** jullie het nu omdat de buurman in Les 15 het zegt?

cursist: Ik ...

docent: **Wisten** jullie vroeger wat de woorden in Les 15 betekenen?

cursist: Nee, ...

docent: Wanneer **weten** jullie wat alle woorden in het Groene boek betekenen?

cursist: Na de cursus ...

Vraag 4: Freds buurman **dacht** dat studenten alleen maar pizza's eten. **Denkt** hij dat nu nog steeds?

cursist: De buurman...

docent: Wat **dachten** jullie vroeger over Nederland?

cursist: Vroeger...

docent: En nu, wat **denken** jullie nu?

cursist: Nu

Vraag 5: De tekst bevat enkele combinaties met voorzetsels. Hebben de cursisten ze gezien? En kunnen ze deze zelf gebruiken?

docent: Je gaat naar de markt. Het is druk. Er staat een lange rij bij de groente. Wat doe je?

cursist: **Wachten op** je beurt (r.21)

docent: Er komt iemand bij je op bezoek. Hij wil iets drinken. Wat vraag je?

cursist: **Heb je zin in** koffie? (r.25)

docent: Je fiets is kapot. Je buurman helpt je. Wat zeg je daarna?

cursist: **Bedankt voor** uw hulp!(r.28)

docent: Een vriend zegt: Meestal eet ik pizza want koken vind ik moeilijk. Maar vandaag ga ik zelf koken. Wat zeg jij?

cursist: **Succes met** koken! (r.30)

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 16 School

Inleiding

In deze tekst staat van alles over de Nederlandse basisschool: de leeftijd van de kinderen, inschrijven & wachtlijsten, de openbare school in de buurt, de reis naar school, opvang buiten schooltijd, de leerstof in de verschillende groepen, meningen van ouders over het geringe huiswerk, het (niet) naar je zin hebben op school en tot slot de keuze voor een middelbare school. Misschien zijn er cursisten in de groep met kinderen op de Nederlandse basisschool waarover ze iets kunnen vertellen. En natuurlijk kunnen alle cursisten spreken over hun ervaringen toen ze zelf op de basisschool zaten!

Het is niet nodig om tijdens de les het Nederlandse schoolsysteem uit te leggen. Op p.84 in het tekstboek staat een lijstje met de leeftijden van leerlingen in de verschillende groepen. De ervaringen van het gezin uit de tekst bieden voldoende aanknopingspunten voor het gesprek.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - De basisschool

- docent Vertel eens, zitten Tom en Kate al op school?
- cursist 1 Op de basisschool.
- cursist 2 Openbare school in de buurt.
- docent Wat is dat, een openbare basisschool?
- cursist 1 Dat is publiek.
- cursist 2 Voor iedereen.
- docent Op een openbare basisschool is dus iedereen welkom! Welke openbare school hebben Tom en Kate gekozen?
- cursist 3 Nee, ouders gekozen.
- docent Hun ouders **hebben** gekozen. Was het een moeilijke keuze?
- cursist 2 In de buurt!
- docent Waarom hebben ze een school gekozen in de buurt?
- cursist 3 Zij gaan met fiets.
- docent Met **de** fiets? Dat verbaast me, het regent hier altijd. Waarom gaan ze niet met de schoolbus? [*kijkt plotseling cursist 4 aan*]
- cursist 4 Nederland heeft geen skoelbus.
- docent Nederland heeft geen **schoolbus**. Dus de afstand is belangrijk. Wat nog meer?
- cursist 1 Hoge cijfers!
- docent Vinden Nederlandse ouders cijfers belangrijk?
- cursist 4 Niet cijfers. Geluk van kinderen.
- docent Hoe is het geluk van Tom en Kate? Hebben zij het naar hun zin op school?
- cursist 3 Ja, ze hebben hun zin.

docent Zij hebben **het**

cursist 2 Naar hun zin

docent Heel goed! Waarom **hebben** zij **het naar hun zin**?

cursist 1 De juffrouw is niet streng

docent Was jullie juffrouw vroeger streng?

cursist 4 Ja, in my land joeffrouws zijn altijd streng. Dat is zwak poent.

docent Dus jij had strenge **JUffrouwen**. Wat was een zwak **punt** van jouw school vroeger?
[kijkt naar cursist 2]

cursist 2 Wij moeten de hele dag stil zijn.

docent [maakt handgebaar naar achter] Vroeger

cursist 2 Wij moesten stil zijn.

docent Is dat slecht voor kinderen?

cursist 3 Niet voor de juffrouw, maar voor de kinderen.

- De docent opent het gesprek met een vraag over Tom en Kate;
- vraagt naar de keuze voor de openbare school waar zij heen gaan;
- reageert gespeeld verbaasd op de opmerking dat Tom en Kate op de fiets naar school gaan.
Maar het regent hier altijd!
- De docent schakelt **na** (!) een volgende vraag onverwachts door naar een ander, **niet op de rij af** - zo blijft iedereen bij de les 5.2.4;
- concludeert dat het belangrijk is dat de school op fietsafstand ligt en vraagt naar andere overwegingen van veel Nederlandse ouders.
- De docent start, na de reactie *Hoge cijfers!* een discussie over wat ouders belangrijk vinden in het (basis)onderwijs;
- en komt zo op een natuurlijke manier bij eigen ervaring van cursisten.
- De docent gebruikt veel nieuwe woorden uit de tekst en wil de combinatie ‘het naar hun zin hebben’ correct krijgen.
- NB: cursist 4 had meer uitspraak- en ook intonatie problemen. Om daar gericht iets aan te doen Zie 5.7.5 : intonatie en ritme oefenen

Scenario 2 - Zingen, spelen, schrijven

docent Tom en Kate zitten op de basisschool. Wat leren kinderen eigenlijk op de basisschool?

cursist 4 Ze leert zing liedjes en verhalen.

docent De kinderen **leren** liedjes zingen en luisteren naar verhalen. Is dat belangrijk?

cursist 3 Ja, viel belangrijk.

cursist 2 betekenis van nieuwe woorden

docent Zo leren ze **veel** nieuwe woorden. Liedjes en verhalen zijn dus **heel** belangrijk! Doen ze dat de hele dag?

cursist 2 Nee, Tom misschien. Hij is in groep 1.

cursist 4 Tom vier jaar, ik denk. Basisschool begint met vier. Eerst beetje zingen en spelen, is normaal.

docent Ik begrijp het, Tom **is** vier jaar en **zit** in groep 1. Dan is spelen en zingen belangrijk, **denk ik**. Wat leert hij later?

cursist 3 Later leert hij lezen en skri Sjrij ... schchchrijven. Als hij is in groep 3.

docent Heel goed! **Als** hij in groep 3 **zit**, leert hij zowel lezen als schrijven. En wat leren kinderen verder op de basisschool?

cursist 3 Rekenen ook

docent Dus: lezen, schrijven, rekenen. Wat nog meer?

cursist 2 Ook over natuur

cursist 1 En geschiedenis

docent Ze krijgen les over de natuur, en ze leren over de **geschiedenis**. Wat leren kinderen eigenlijk bij geschiedenis?

cursist 3 Over vroeger en belangrijke mensen.

docent Dus dat is geschiedenis. Missen we nog dingen die kinderen leren op school?

cursist 4 Ja, in my land we leren ook over literature.

docent Over literatuur [*noteert dit onbekende woord op het bord*]? Wat is dat?

cursist 4 Boeken lezen.

docent Oké, we weten nu dus ongeveer wat belangrijke is op de basisschool. De zus van Tom, Kate, zit al in het laatste jaar! Dus zij weet alles al. Wat gaat zij doen ná de basisschool? Andere leuke dingen?

- Naar aanleiding van Tom en Kate uit de tekst, vraagt de docent wat kinderen leren op de Nederlandse basisschool.
- De docent corrigeert de vervoeging van het werkwoord (leren);
- maakt het verschil duidelijk tussen *veel* en *heel* (**heel** belangrijk);
- vraagt naar de vakken op de Nederlandse basisschool en naar het onderwijs in andere landen;
- schakelt daarna over op een volgend gespreksonderwerp: wat doen kinderen eigenlijk ná de basisschool. En geeft alvast een schot voor de boeg met een combinatie uit Les 3: *Andere leuke dingen?*

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Deze les leent zich voor een discussie over het geluk van kinderen op de basisschool. Wat is belangrijk voor hun geluk? Cursisten kunnen eerst in drietallen een top-5 maken. Daarna kunt u een korte plenaire discussie voeren.

U kunt uw cursisten in drietallen herinneringen laten uitwisselen over hun eigen tijd op de basisschool. Aan welke docent en aan welke lessen denken ze met plezier terug en waarom? En welke dingen vonden ze juist helemaal niet leuk? Na een minuut of tien kunt u enkele cursisten vragen te laten vertellen wat zij te weten gekomen zijn, om te voorkomen dat de gesprekjes een al te vrijblijvend karakter hebben.

Schrijven

U kunt de schrijfpdracht uit het Oefenboek gebruiken (p. 103). Cursisten schrijven een briefje aan een docent uit hun basisschooltijd. Daarvoor moeten ze de verleden tijd gebruiken, het onderwerp van het grammaticablokje bij deze les.

De spreekopdracht op p.85 vormt ook een goed uitgangspunt voor een korte schrijfpdracht: 'Wat is belangrijker voor kinderen: geluk of hoge cijfers? Waarom?'

Een lesplan Zie 4.3.1

Deelonderwerpen in deze les:

- de Nederlandse basisschool: de openbare school
- de Nederlandse basisschool: inschrijven en wachtlijsten
- de Nederlandse basisschool: de school in de buurt
- de Nederlandse basisschool: leeftijd van de kinderen & groepen
- de Nederlandse basisschool: wat leren de kinderen
- hoe ga je naar school (fiets, schoolbus,)
- kinderopvang op school
- het (helemaal niet) naar je zin hebben op school
- thuis werk doen voor school: goed of slecht
- wat is belangrijker: geluk of hoge cijfers
- (niet) zelf kiezen voor de middelbare school

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje gaat over de verleden tijd van regelmatige werkwoorden, een herhaling van Les 13. Deze les is een goed moment om de *soft ketchup*-regel te behandelen of te herhalen. Zie hiervoor ook: *Grammatica 4* achterin het boek (p.206).

Verder staan er in het grammaticablokje 3 onregelmatige werkwoorden die voorkomen in de tekst. Probeer deze vormen in het gesprek met uw cursisten veel te gebruiken en te eliceren.

Vragen van de cursist

cursist r.4. Kan je zeggen 'alleen vanaf 5 jaar?'
docent Nee, we zeggen 'pas vanaf 5 vijf'.

cursist r.6 **kon**, in r.10 **kan**. Wat is het verschil?
docent **kon** is vroeger, **kan** is nu.

- cursist **Waarom te** in r.11?
- docent ik ga/moet/wil/kan/mag lezen, fietsen , ...zonder **te**. Maar: We **hoeven** alleen Tom **te** brengen. Ook: Hij kon niet wachten om naar school **te** gaan. En: Ik vind het leuk/moeilijk/.... om **te** zingen/om **te** tekenen,
- cursist Ik begrijp niet r.10: ‘... kan Kate zelf met de fiets naar school.’
- docent Je kunt ook zeggen: ‘... kan Kate zelf met de fiets naar school gaan.’
Bij kunnen/willen/moeten + **gaan** naar de/het ...is **gaan** niet nodig. ‘Ik kan/wil/moet met de fiets naar school (gaan).’ Hij moet naar school. Zij willen naar de supermarkt. Hetzelfde in r.28: In de groep van Kate mogen de meeste kinderen zelf kiezen naar welke middelbare school ze willen [gaan].

Vragen van de docent

- Vraag 1: r.6 Tom **kon** niet wachten. Waarom **kon** hij niet wachten?
En Jullie? **Konden** jullie ook niet wachten om te beginnen met deze cursus?
Ik heb zin in koffie! **Kunnen** jullie ook niet wachten op de pauze?
- Vraag 2: r.8 Gelukkig **was** er geen wachtlijst. Hoe is dat in jullie land?
Was er vroeger een wachtlijst, toen jullie moesten beginnen met school?
Is er nu een wachtlijst.
- Vraag 3: r.15 Zelf **vond** ik vroeger school helemaal niet leuk.
Hoe **vonden** jullie de basisschool vroeger?
Hoe **vinden** jullie het onderwijs in Nederland?
- Vraag 4: r.17 We **moesten** de hele dag stil zijn.
Moesten jullie vroeger ook de hele dag stil zijn?
En hoe is dat nu; moeten kinderen de hele dag stil zijn?
- Vraag 5: r.11 Wij **hoeven** alleen Tom te brengen (r.11).
Vroeger: Wij **hoefden** alleen Tom **te** brengen.
- Vraag 6: r.7 Voor sommige scholen **moet** je je kind al vroeg inschrijven.
Vroeger: Je **moest** je kind inschrijven.
- Vraag r.7: Waarom staat er **je je**?
Je moet je kind inschrijven. Je **schrijft** jouw/je kind **in**.
- Vraag 8: In de tekst staat meermaals de tegenstelling: *moeten - hoeven niet*. Als voorbeeld kunt u r.10 laten zien en toelichten: We **hoeven** alleen Tom **te** brengen. Het **is** alleen **nodig om** Tom **te** brengen. We **moeten** hem brengen. We **hoeven** Kate **niet te** brengen. Het **is niet nodig om** haar **te** brengen. Vervolgens kunt

met onderstaande vragen een ontkennend antwoord uitlokken waarin de vorm *hoeven niet* gebruikt moet worden:

docent (r.8) Voor sommige scholen moet je je kind inschrijven. Voor deze school was geen wachtlijst. Moesten zij Tom en Kate inschrijven?

cursisten: Nee, ...

docent (r.17) We **moesten** de hele dag stil zijn. Moesten Tom en Kate ook de hele dag stil zijn?

cursisten Nee, ...

docent (r.25) Wij **moesten** vroeger wel huiswerk veel doen. Moeten Tom en Kate ook veel huiswerk doen?

cursisten Nee, ...

Vraag 9: r.14 **zowel** op de opvang **als** op school. Wat is de betekenis?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 17 Wie doet het huishouden?

Inleiding

Deze tekst gaat over het huishouden doen: wie doet het, wie heeft er plezier in, wie heeft er nooit zin in, wat is er allemaal veranderd sinds de tijd van onze (groot)ouders? In de tekst komen verschillende soorten huishoudens aan bod: een man die alleen woont, een gezin, een cursistenhuis, een stel. U kunt met de cursisten spreken over hun huishouden in Nederland, over het huishouden van het gezin waarin ze zijn opgegroeid, over hun ideale taakverdeling, over de taken waar ze plezier in hebben en over de zaken die beslist geen hobby zijn.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

In deze tekst staan veel scheidbare werkwoorden (*opruimen, afwassen, schoonmaken*), werkwoorden met vaste voorzetsels (*vragen aan, zin hebben in, plezier hebben in, zorgen voor*) en voorzetselvoorwerpen (*daarvoor, daarin*). Cursisten leren deze vormen te begrijpen en te gebruiken door er in gesprekken zoveel mogelijk mee te oefenen. Probeer ze daarom zelf tijdens het gesprek veel te gebruiken en met uw vraagstelling aan cursisten te ontlocken.

Scenario 1 - Een moderne man

- docent Meneer, doet u graag het huishouden? [*kijkt naar cursist 1*]
- cursist 1 Nee, ik heb te druk.
- docent U heeft **het** te druk? Wie doet dan uw huishouden?
- cursist 2 Hij heeft een aardige mevrouw.
- docent Dat is makkelijk! Hoeveel betaal je haar daarvoor, als ik vragen mag?
- cursist 1 Ik moet niet betalen, ik ben getrouwd.
- docent Ik **hoef**
- cursist 1 Ik **hoef** niet betalen.
- docent Ik **hoef** niet **te** betalen. Waarom **hoeft** hij die aardige mevrouw niet **te** betalen?
- cursist 3 Hij is getrouwd met de aardige mevrouw.
- cursist 4 Ik vind dat is niet modern. Wij zijn heel moderner. We hebben een roe rooster.
- docent Je **vindt dat dat** niet modern **is**.
- cursist 4 **Ik vind dat** niet modern **is**. Wij zijn heel moderner, ja.
- docent Een rooster is **heel** modern. Jouw huishouden is dus **veel** moderner.
- cursist 4 My huishouden is heel modern, veel moderner.
- docent Heel goed! Vertel eens over dat **rooster**. Wat heb jij gisteren gedaan?
- cursist 4 O ja, ...**rooster**. Gisteren heb ik de wc geschoonmaakt.
- docent ... heb ik de wc **schoongemaakt**
- cursist 4 ...wc geschoonmaakt schoongemaakt ...
- docent Je hebt de wc schoongemaakt! Hebben jullie plezier in schoonmaken? [*kijkt rond*]
- cursist 2 Is niet my hobby.

docent De man en de vrouw in de tekst wassen samen af. Vinden jullie dat ook zo gezellig?
cursist 3 Ik heb een machine voor dat.
docent Jij hebt **daar** een machine **voor**, het is wel makkelijk tegenwoordig!
cursist 2 Ja, afwassen is hobby van de machine.

- De docent valt met de deur in huis en vraagt een cursist of hij graag het huishouden doet;
- en wil de combinatie **het druk hebben** compleet hebben;
- corrigeert **ik vind dat is** en **heel moderner**. Als de cursist het eerste deel juist heeft gecorrigeerd, maar **heel moderner** niet, laat de docent dat even zitten, net als **dat** taak. Alle fouten tegelijk verbeteren is niet mogelijk.
- De docent probeert zoveel mogelijk woorden en combinaties uit de tekst zelf te gebruiken (*plezier hebben in, modern, daar ... voor, rooster, schoonmaken*).
- De docent richt de aandacht op de vorm van scheidbare werkwoorden: schoongemaakt en corrigeert voor dat: **daarvoor**.

Scenario 2 - De dagelijkse taken

docent Is jullie huis altijd schoon?
cursist 1 Dat is onmogelijk.
docent Werkelijk? Woon je met dertien vrouwen in één huis?
cursist 2 Nee, de cursus kost te veel tijd.
cursist 3 Absoluut! We moeten hard werken nu.
docent Iemand moet het doen! Wat zijn eigenlijk de dagelijkse taken in jullie huishouden?
cursist 1 Koken, opruimen, boodschappen doen, afwassen
docent Dat soort zaken, is dat ook jouw hobby? [*kijkt naar cursist 2*]
cursist 2 Nee, my hobby is koffie zetten.
docent En hoe zet je zo'n heerlijk kopje koffie?
cursist 4 Ik heb een Nespresso.
docent Wat heeft hij?
cursist 2 Een koffiemachine.
docent Tuurlijk, tegenwoordig hebben mensen daar een machine voor. Hoe zet dat apparaat een heerlijk kopje koffie?
cursist 3 Je zegt: 'Oké machine, zet nu koffie!'
docent Een moderne machine! Dat lijkt me heerlijk. Maar er is meer te doen....vertel eens, wie doet de dagelijkse dingen bij jou thuis? [*kijkt nu cursist 4 aan*].
cursist 4 Dagelijkse dingen doe ik! Ik woon alleen. Boodschappen, koken, schoenmaken, ehhstofzuigen.
docent Boodschappen, koken, **schoonmaken**, stofzuigen, iemand moet het doen. Dus jij moet hard werken!
cursist 3 Sommige mensen hebben nooit geluk!

- De docent probeert zoveel mogelijk frases uit de tekst zelf te gebruiken (*dagelijkse dingen, koffie zetten, tuurlijk, tegenwoordig, daar ... voor, is dat werkelijk zo, iemand moet het doen*).
- De docent corrigeert de uitspraak van cursist 4. Cursist 4 heeft een heel korte beurt. De

docent schakelt gelijk door, maar geeft de beurt even later weer non-verbaal aan deze cursist, zodat hij wat meer spreektijd krijgt.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Onder Spreken op p.89 in het tekstboek staat een groepsopdracht om de taken in het huishouden te verdelen. Daarna kunt u plenair bespreken welke groep het beste rooster heeft gemaakt. Cursisten kunnen in groepjes spreken over de verschillen tussen het huishouden vroeger en nu, in Nederland en in andere landen.

Het Oefenboek biedt twee groepsopdrachten op p.108:

- Opdracht B2: cursisten moeten zich verplaatsen in het leven van Inge op verschillende leeftijden.
- Opdracht B3: deze schrijfoopdracht kan ook gebruikt worden als spreekopdracht. Cursisten spreken in tweetallen over het huishouden op twee momenten in hun leven: toen ze kind waren en nu. Wat is er veranderd? Zijn ze tevreden?

Schrijven

Op basis van de schrijfoopdracht in het Oefenboek (p.108) kunt u cursisten laten schrijven over hun huishouden *nu* en *vroeger*. Cursisten moeten dan zowel de vele scheidbare werkwoorden uit deze tekst gebruiken, als de verledentijdsvormen.

U kunt uw cursisten een berichtje laten schrijven aan hun huisgenoten, met als opdracht: *Je woont met 8 studenten in een huis en je bent niet tevreden over het huishouden.*

- Vertel waarom je niet tevreden bent.
- Vertel jouw plan (een rooster / een aardige mevrouw vragen om te helpen /)

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- 25%: is dat veel? een onderzoek doen
- Het huishouden doen: wat is dat? dagelijkse dingen; verschillen tussen vroeger en nu
- een aardige mevrouw; machines in het huishouden
- (geen) plezier in het huishouden; hobby's; gezellig afwassen
- de taken verdelen: - in het gezin; - in het studentenhuus; - tussen partners; - je woont alleen
- gezinnen met 6 kinderen; - een modern gezin

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje gaat over de spelling van korte en lange klanken, met en zonder medeklinkerverdubbeling. Deze tekst en eerdere lessen bieden volop voorbeelden.

U kunt uw cursisten vragen of ze het verschil horen tussen:

- de **a** in **pak** en de **aa** in **maak**
- de **o** in **kop** en de **oo** in **koop**
- de **e** in **het** en de **ee** in **heet**

Vragen van de cursist

cursist: Mijn man afwast nooit: Kan ook?

docent: Nee. Bij afwassen staat **af** altijd ergens aan het eind van de zin. Dus: Mijn man wast nooit **af**. Hij maakt ook nooit **schoon**. Hij ruimt ook niet **op**.

cursist: r.9 **daar** heb ik een aardige mevrouw **voor**. Kan je ook zeggen: **daarvoor**?

docent: Zeker! **daar** heb ik een aardige mevrouw **voor** = **daarvoor** heb ik een aardige mevrouw.

cursist: r.12 Wat is **nou**?

docent: Nou, ik moet even denken 😊: **Nou** zeg je als je wat tijd nodig hebt.

cursist: r.16 **Neem**?

docent: Dat kun je zeggen als je een voorbeeld geeft.

- Mijn dochter bijvoorbeeld, heeft een modern huishouden. **Neem** het huishouden van mijn dochter. Dat is modern.
- Sommige mensen hebben de taken verdeeld. **Neem** die cursisten. Zij hebben een rooster.

Vragen van de docent

Vraag 1: r.9 Wat betekent **daar ...voor**?

Vraag 2: r.16 Maar dat is verleden tijd. Wat is **dat**?

Vraag 3: r.23 Wat betekent **daar ...in**?

Vraag 4: r.26 **deden** is vroeger, wat zeg je nu?

Vraag 5: r.27 Ik doe het grootste deel van het huishouden, denk ik. Begin de zin met: **Ik denk dat ...**

Vraag 6: r.28 **Wie er kookt?** Is deze zin compleet?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 18 De huisarts

Inleiding

Deze tekst gaat specifiek over de Nederlandse huisarts; in les 31 komt gezondheid in het algemeen aan de orde. Het is niet nodig om het complete Nederlandse gezondheidszorgsysteem of allerlei ziektes te bespreken.

Naar aanleiding van de tekst kunt u met uw cursisten spreken over de rol van de Nederlandse huisarts. Bij welke problemen ga je naar de huisartsenpraktijk? En hoe gaat dat dan precies? Is de praktijk altijd open? Kun je langskomen wanneer je wilt, of moet je eerst bellen? En wat doet de huisarts als je naar het spreekuur komt? De tekst biedt hiervoor wat basistermen: oorpijn, pijn in je rug, been of hand, bloed laten onderzoeken, medicijnen, recept, patiënt, etc. Het plaatje op p.91 geeft nog wat extra woorden, die niet in de woordenlijst staan.

Er zijn vast cursisten die wat willen vertellen over hun ervaringen met de huisarts in Nederland. Zijn ze tevreden? Verder kunt u spreken over de verschillen tussen de Nederlandse huisarts en dokters in andere landen.

Verder geeft deze tekst een voorbeeld van een telefoongesprek met de assistente van de huisartsenpraktijk. Dit gesprek tussen Amber en de assistente kunt u gebruiken als aanleiding voor de plenaire conversatie of als basis voor een rollenspel. Zie hiervoor Scenario 1.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Het plaatje op p.91 geeft de woorden voor veel lichaamsdelen. Cursisten kunnen deze woorden gebruiken in hun gesprekken, maar hoeven ze verder niet actief te kennen, omdat ze niet in de tekst staan.

Verder in het boek worden de woorden *afspraak*, *verzekering* en *overlijden* aangeboden, dus die kunnen nu nog niet gebruikt worden. *Afgesproken* kan wel, dat is bekend uit les 15.

Scenario 1 - Telefoongesprek met de dokter en de assistente

- docent Goedemorgen, met de assistente van dokter Jansen. Kan ik u helpen? [*maakt een uitnodigend gebaar naar cursist 1*]
- cursist 1 Ehhh?
- docent Zegt u het maar! Mevrouw Bakker?
- cursist 1 Ik ben ziek. De dokter moet komen.
- docent Assistente? [*maakt uitnodigend gebaar naar cursist 2*]
- cursist 2 Is niet moeilijk dokter te komen.
- docent MoeilijkAh, je wilt zeggen: Het is niet **mogelijk** dat de dokter komt. Heeft de dokter een vrije dag? [*kijkt rond*]

cursist 3 Nee, de dokter heeft niet vrije dag. Hij later kan komen.

docent Dokter Jansen heeft **geen** vrije dag. Gelukkig, **hij kan** later komen [*docent telt de woorden op zijn/haar vingers: kan op positie 2*]! Waarom komt hij niet zo snel mogelijk?

cursist 2 Amber moet naar het spreekuur.

docent Het spreekuur, wat is dat?

cursist 3 Ik vind Nederlandse dokters zijn niet goed. Ze komen niet als jij ziek. En geven geen medecins.

docent Je vindt **dat** de dokters niet goed **zijn**? Ze **komen** niet als jij ziek **bent**? Ze geven geen **medicijnen**. Dat meen je niet?

cursist 3 Alleen paracetamol, altijd.

docent Vertel, je was een keer ziek, en toen?

cursist 3 Ik was ziek, pijn in mijn hoofd, en in mijn land ik altijd krijg medicins medicijnen. En Amber heeft hele lichaam pijn. Dokter Jansen moet snel komen.

docent In jouw land krijg je altijd medicijnen en hier niet! Wat vervelend! Maar nu ben je gelukkig toch weer beter!

Amber is ook ziek, haar hele lichaam **doet** pijn. Sofia, jij zegt dat Amber moet langskomen op het spreekuur. Wat is dat; gaat de dokter een uur spreken met Amber?

Sofia Nee, geen tijd voor dat. In het spreekuur de dokter ziet veel mensen.

docent Wat gezellig! Komen alle patiënten op hetzelfde moment?

Sofia Nee, eerst bellen met de assistente.

cursist 1 Zij zegt wanneer je kan komen.

docent Ik begrijp het! Eerst **moet** je **bellen** met de assistente. Zij maakt het rooster van de huisarts en zegt wanneer je kunt langskomen. Hoe laat kan Amber op het spreekuur komen?

cursist 3 Zij is te ziek voor komen naar het spreekuur. De dokter moet naar haar huis gaan.

docent Het is ernstig met Amber. Ze is te ziek **om** naar het spreekuur **te** komen. Dus de dokter moet zo snel mogelijk bij Amber langskomen!

cursist 1 Nee, eerst assistente overleg ... legt met de dokter, dan dokter komt. Later.

docent Dat valt dus mee. Eerst **overlegt** de assistente met de dokter, en dan **komt de dokter later**.

cursist 1 Dan komt dokter later. Ik heb een vragen ...

docent Je hebt een **vraag**.

cursist 1 Moet je altijd bellen voor de spreekuur?

docent Tja, wie weet hoe dat zit? [*kijkt vragend rond*] Moet je bellen als je wilt langskomen op **het** spreekuur? [*cursist 4 meldt zich*]

cursist 4 Mijn dokter heeft spreekuur elke dag. Kan je zo naartoe.

cursist 3 My huisarts alleen in 's ochtends. Is niet goed.

docent Dus het spreekuur verschilt van praktijk tot praktijk!
Assistente en dokter, kunnen jullie even overleggen over Amber? [*maakt uitnodigend gebaar naar twee cursisten*]

- De docent maakt het telefoongebaar en begint met een rollenspel, waarbij cursisten stukjes tekst kunnen reproduceren;

- maar wordt al snel onderbroken door cursist 3 met klachten over de Nederlandse dokter. De docent gaat hier kort op in, corrigeert op woorden en zinsbouw, en schakelt dan weer terug naar Sofia die heeft gezegd dat Amber naar het spreekuur moet. Wat is dat eigenlijk: een spreekuur? De docent lokt reacties uit door ‘domme’ vragen te stellen: spreekt de dokter met alle patiënten en uur? En komt iedereen gezellig op hetzelfde moment?
- Sofia legt uit wat het spreekuur is en wordt aangevuld door cursist 1. De docent vat dit samen en komt weer terug op Amber.
- De docent corrigeert op zinsbouw en woordgebruik.
- Cursist 1 heeft een vraag waarop het antwoord niet in de tekst staat. De docent speelt de vraag door aan de groep: is er iemand die het weet?
- De docent reageert ditmaal niet inhoudelijk als cursist 3 weer klaagt over haar huisarts in Nederland, maar vat luchtig samen: ‘Het verschilt dus van praktijk tot praktijk’;
- en nodigt dan 2 cursisten uit om het gesprek te voeren tussen dokter Jansen en de assistente.

Scenario 2 - Wat doe je als je ziek bent?

- docent Je bent ziek. Wat doe je?
- cursist 1 Ik moet ga naar het ziekenhuis
- docent Moet je naar het ziekenhuis **gaan**? Is het ernstig?
- cursist 2 Ik heb medicijnen nodig.
- docent Heb je een tijd afgesproken voor het spreekuur?
- cursist 2 Nee, dat is niet nodig.
- cursist 3 Wel in Nederland.
- docent Tjonge, jij kun jij langskomen wanneer je wilt? Sommige mensen hebben altijd geluk! Amber moet eerst bellen met de assistente.
- cursist 3 Typisch Nederlands.
- docent Hoe is dat in andere landen?
- cursist 1 Ik altijd ga naar de ziekenhuis
- docent Ik? [*docent telt op de hand en wijst de tweede positie aan*]
- cursist 1 Ik ga naar de ziekenhuis altijd.
- docent **Ik ga altijd** naar het ziekenhuis. [*kijkt cursist 1 aan, nodigt uit de zin te herhalen*]
- cursist 1 Ik ga altijd naar de ziekenhuis.
- cursist 4 In my land ook. De specialist is nodig.
- docent Dus jullie gaan altijd naar **het** ziekenhuis. Werken daar huisartsen?
- cursist 4 Niet huisartsen, specialisten.
- docent Er werken **geen** huisartsen. Hoe weet je naar elke specialist je moet gaan?
- cursist 1 Als ik heb hoofdpijn, ik ga naar de hoofdspecialist. Als ik heb buikpijn, ik ga naar de buikspecialist.
- docent **Als ik ...**, [*maakt handgebaar voor positie van het werkwoord in een als-zin*]
- cursist 1 Als ik hoofdpijn heb, ik ga naar de hoofdspecialist.
- docent 2 **Als** ik hoofdpijn **heb**, [*maakt draaiend handgebaar*] **ga** ik naar de hoofdspecialist.
Als ik buikpijn heb, ...?
- cursist 1 ... ga ik naar de buikspecialist.
- docent En schrijft de specialist altijd een recept voor medicijnen?

cursist 4 Natuurlijk, dat is nodig voor beter worden.

docent Zijn medicijnen altijd nodig **om** beter **te** worden?

- De docent vraagt aan de cursisten wat zij doen als ze ziek zijn;
- en belandt meteen bij een groot verschil tussen de Nederlandse situatie en die in sommige andere landen.
- De docent corrigeert vooral op woordpositie.
- Via het spreekuur, het ziekenhuis en de specialist komt het gesprek op medicijnen. Volgens cursist 4 zijn medicijnen altijd nodig om beter te worden.
- Dit vormt - na correctie van *voor beter worden* - een mooie aanleiding voor een discussie met de groep.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Cursisten kunnen in groepjes ervaringen uitwisselen over het onderwerp: *Naar de dokter in Nederland en in mijn geboorteland*. Cursisten kunnen onderling telefoongesprekken voeren op basis van de opdracht onder Spreken op p.93. U kunt ze eerst vijf minuten laten oefenen, en daarna enkele groepjes vragen hun gesprek plenair te voeren. Na afloop van elk gesprek kunnen de klasgenoten reageren; ook u kunt wat correcties geven op de meest storende (uitspraak) fouten.

De tekst leent zich ook goed voor rollenspellen, bijvoorbeeld:

- tussen een zieke cursist en de assistente ('Jij bent ziek. Je hebt oorspijn/pijn in je been/problemen met je hart etc. Je belt de assistente')
- tussen een zieke cursist en de dokter ('Jij gaat naar het spreekuur. De huisarts wil weten wat er aan de hand is.')

Schrijven

De cursisten kunnen schrijven over het onderwerp: *Naar de dokter in Nederland en in mijn geboorteland*. U kunt uw cursisten een bericht laten sturen aan hun docent om uit te leggen waarom ze niet naar de les kunnen komen. 'Je bent ziek en kunt niet naar de les komen vandaag. Daarom schrijf je een e-mail aan je docent. Vertel dat je niet kunt komen en leg uit wat er aan de hand is. Schrijf ook wanneer je denkt dat je weer kunt komen.'

Een lesplan (Zie 4.3)

Deelonderwerpen in deze les:

- taken van de huisarts
- taken van de assistente
- het spreekuur
- vragen van de assistente
- vragen van de huisarts

- problemen die de huisarts (niet) kan oplossen
- patiënt worden bij een praktijk
- de huisartsenpraktijk en het ziekenhuis
- Wat doe je bij koorts?
- medicijnen: mét en zónder recept
- wachten (aan de telefoon/in de praktijk/...)

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het blokje bij deze tekst gaat over het gebruik van **te / om te + inf.** In de tekst kunnen cursisten zelf opzoeken bij welke werkwoorden niets nodig is voorafgaand aan de infinitief -dus geen **(om) te-**, bij welke werkwoorden **te** en wanneer **om te** nodig is.

- Ik ben te ziek om naar het spreekuur te komen.
- Kan de dokter niet zelf komen?

Vragen van de cursist

- cursist r.1: Kan ik zeggen: Die kijkt **als** je naar het ziekenhuis moet gaan?
 docent Nee, dat kan niet. De huisarts kijkt **of** je naar het ziekenhuis moet gaan. De dokter vraagt **of** je koorts hebt. Ik weet niet **of** het ernstig is. Dus: als je het niet weet en bij een vraag, gebruik je **of**.
- cursist Wat is het verschil tussen *dokter* en *arts*?
 docent Er is geen verschil. Maar als je spreekt met de dokter/de arts, dan zeg je: ‘Goedemorgen, dokter’. Je kunt niet zeggen: ‘Goedemorgen, arts’.
- cursist r.2 Kan je zeggen: *De huisarts oplost veel problemen?*
 docent **Oplossen** gaat hetzelfde als **opruimen** en **uitslapen**: de huisarts **lost** veel problemen **op**. De huisarts **kan** veel problemen oplossen. Hetzelfde als: Ik **ruim** mijn kamer **op**. Ik ga mijn kamer **opruimen**. Op zaterdag **slaap** ik altijd **uit**.
- cursist r.18 Wat betekent *Wat is er aan de hand?* Heeft ze pijn in haar hand?
 docent Nee, het is een combinatie. Dus de woorden hebben samen een betekenis. Je kunt ook zeggen: Wat is het probleem?
- cursist r.19 Mijn hele lichaam doet pijn. Kan je zeggen: Mijn hele lichaam is pijn? Of: mijn hele lichaam heeft pijn?
 docent Nee, dat zeggen we niet. **Pijn doen** is een combinatie. Mijn hoofd **doet pijn**, mijn buik **doet pijn**. Je kunt wel zeggen: **Ik heb pijn in** mijn buik/hoofd/..... Of: **Ik heb last van** mijn rug/.....

cursist r.30 - r.7 Hij *zal* je bijvoorbeeld vragen ... & r.30 Dat *zal* ik doen. Waarom *zal*?
docent In r.7 kan je ook zeggen: de dokter **gaat** je bijvoorbeeld vragen Of: de dokter **kan** je bijvoorbeeld vragen
En als Amber tegen de dokter zegt: *Dat zal ik doen*, kan ze ook zeggen: Dat ga ik doen. Of: Afsproken!

In reactie op de vraag naar *Dat zal ik doen* volstaat op dit moment een kort antwoord; de cursisten kennen de woorden *beloven/belofte* nog niet. Het woord *afgesproken* is al wel bekend.

Vragen van de docent

Vraag 1 r.10 De huisarts kan je bloed **laten** onderzoeken. Wat is de betekenis? Wie onderzoekt het bloed? *De huisarts kan je bloed laten onderzoeken door...*

Vraag 2 r.26 Vanochtend **lukt** niet meer. Wat lukt niet meer?
- Het lukt niet meer **om**? (... langs **te** komen).

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 19 De bank

Inleiding

Deze tekst gaat over geldzaken: geld ontvangen, uitgeven, rood staan. En over de gegevens die banken van hun klanten willen hebben. Verder komen verschillende vormen van betalen aan bod: contant, met een pasje, de telefoon of automatisch.

Omdat niet iedereen graag en makkelijk spreekt over geld, zijn luchtige en algemene vragen een geschikt startpunt, bijvoorbeeld: Wat weet de bank vandaag van jou? Hoe kan de bank dat allemaal weten? Is het een probleem dat de bank dit allemaal van je weet? Verschilt dit van land tot land? En hoe zit het eigenlijk met de rol van contant geld: is dit officieel geld, of niet altijd?

De tekst biedt voldoende mogelijkheden om bankzaken in het algemeen te bespreken. Hoewel vragen over geld soms als te direct of als privé kunnen worden ervaren, zijn er vast wel cursisten die iets willen vertellen over hun eigen situatie. Hoe hebben zij in Nederland hun financiën geregeld. Zijn er verschillen met andere landen? En wat zouden zij doen als ze zomaar een miljoen rijker waren?

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Hoe werkt de geldautomaat en de pincode?

- docent Deze les gaat over geld en over de bank. Is de bank belangrijk?
- cursist 1 Niet de bank maar wel geld.
- cursist 2 In Nederland is alles duur, ik heb nodig veel geld.
- docent Je hebt veel geld **nodig**. Hebben jullie veel geld bij je?
- cursist 3 Nee, een pasje.
- docent Wie heeft wel contant geld bij zich? [*kijkt vragend rond*]
- cursist 4 Niet nodig in Nederland.
- cursist 4 Ik alles betaal met my pas.
- docent Ik? [*maakt draaiend handgebaar*]
- cursist 4 Ik betaal alles met my pas.
- docent Kan je overal betalen met je pasje?
- cursist 3 Soms niet op de markt.
- docent Hoe betaal je dan het fruit en de bloemen?
- cursist 2 Dan ga ik naar de ATM.
- docent De ATM? Wat is dat?
- cursist 1 de geldautomaat
- cursist 4 Je kan geld krijgen van de automaat.
- docent Krijgen? Dat is aardig!
- cursist 3 Krijgen nee, het staat op mijn rekening.

docent Je krijgt het **niet**. Hoe haal je geld uit de automaat? [*docent pakt haar/zijn bankpas*]

cursist 4 Jouw pasje moet in de automaat.

cursist 2 Ja, en dan geef jij jouw code.

docent Dus ik geef twee dingen aan de automaat: eerst mijn pasje en dan een code. Welke code?

cursist 3 Vier nummers.

cursist 1 Die weet je uit je hoofd.

docent Dat is makkelijk: 1-2-3-4.

cursist 2 Nee! Jij krijgt die code van de bank.

docent O. Wat is jouw code?

cursist 1 Dat kan ik niet zeggen.

docent Is zij haar code vergeten? Dat is vervelend. [*kijkt naar cursist 2*]

cursist 2 Het is dom als je de code geeft aan iemand.

cursist 3 Iemand pint mijn geld.

docent Dus ik geef mijn pasje en mijn code aan de automaat. En dan pin ik geld, hoe precies?

cursist 3 Je typt hoeveel geld jij hebt nodig.

docent Je typt hoeveel geld

cursist 3 jij nodig hebt!

docent Dat klinkt goed! Ik heb 1 miljoen euro nodig. Dus dat typ ik. Klaar is Kees!

cursist 1 Nee, jij krijgt dat niet. Je krijgt alleen jouw geld. Het is op de bankrekening.

docent Ik begrijp het nog niet helemaal. Hoe komt mijn geld op de rekening van de bank?

cursist 2 Misschien jouw werkgever, of jouw ouders overmaken dat geld.

docent Misschien **maakt** mijn **werkgever** dat geld over! En dat geld haal ik bij de automaat; daarna betaal ik contant op de markt. Wie betaalt er contant op andere plaatsen? [*kijkt naar cursist 4, die eerder heeft gezegd in NL geen contant geld nodig te hebben*]

cursist 4 In my land heb ik altijd contant.

docent Waarom niet in Nederland? Is contant geld hier geen officieel geld?

- Docent speelt onwetendheid: hoe het zit met de geldautomaat en de pincode?
- De docent speelt de vraag over de pincode door aan een andere cursist;
- en opent een gesprek over het verschil tussen contant en digitaal geld: is contant geld niet officieel?
- De docent corrigeert hier en daar op zinsbouw en op het scheibare werkwoord *overmaken*;
- maar laat ook foutjes passeren om het gesprek niet teveel te onderbreken. (Zie 5.3.1)

Scenario 2 - Wat weet de bank van jou?

docent De bank weet veel van mij. Hoe weet de bank dat allemaal?

cursist 1 Als jij pint, de bank ziet waar je bent.

docent **Als** jij pint, ... [*draaiend handgebaar*]

cursist 1 ... ziet de bank waar jij bent.

docent Wat doet de bank met alles wat ze van ons weet? Bewaren, of geeft ze dat aan iemand?

cursist 2 Misschien aan de bestalingdienst.

docent Je bedoelt de **Belasting**dienst? [*schrijft dit op het bord*] Wat is dat?

cursist 3 Dat is niet goed.

cursist 4 Betalingdienst belastingdienst je moet betalen.

cursist 1 Taxes

docent Je spreekt Engels, moeilijk! Wat bedoel je?

cursist 4 Als je koopt iets, jij moet betalen.

docent Wie begrijpt het? [*kijkt vragend rond*]

cursist 3 Je betaalt voor de kleren. En ook voor de belasting.

docent Dan heb je dubbel nadeel! **Als** je iets **koopt**, **moet** je ook belasting betalen. Oké. De bank weet dus veel van ons, en de bank heeft ons geld. Wat doet de bank met ons geld? Uitgeven?

cursist 3 Bewaren.

cursist 4 Ik hoop dat 😊.

docent Kun je het geld niet thuis bewaren?

cursist 1 Hij heeft te veel geld!

cursist 2 Hij is rijk.

docent Dus hij staat niet rood! Dat is een voordeel. Wat doen jullie als je rood staat?

cursist 4 Dan bel ik mijn lieve ouders.

cursist 2 Ik vraag: kan ik eten bij jou vandaag?

cursist 3 Ik begrijp niet rood staan.

docent Wat is rood staan? Wie kan het uitleggen?

cursist 1 Je rekening is zonder geld.

cursist 4 Je hebt meer uitgegeven dan geontvangen.

docent Je hebt niet genoeg **ontvangen**. Dat is niet fijn! En als je zomaar een paar miljoen rijker bent, wat doe je dan?

- De docent start met de eerste zin van de tekst (*De bank weet veel van mij*) en wil van de groep weten hoe de bank dat allemaal kan weten.
- Cursist 2 gebruikt het nog niet bekende woord *Belastingdienst*. Het komt pas voor in Les 33. De docent noteert het op het bord;
- Cursist 4 maakt het nog ingewikkelder (*Als je koopt iets, jij moet betalen*). De docent vraagt de groep om hulp: wie begrijpt het?
- De docent reageert op de uitleg van cursist 3 met een aangepaste versie van *dubbel voordeel* uit Les 15;
- corrigeert de constructie **alsdan....**;
- en verbetert de vorm **geontvangen**.
- De docent schakelt na het thema *rood staan* over op het tegenovergestelde daarvan: Wat doe je als je zomaar een miljoen rijker bent?

Suggesties voor schrijven en spreken

Spreken

Rollenspel: tussen de bank en iemand die een rekening aanvraagt. Eerst in duo's, daarna klassikaal enkele gesprekken laten uitspelen.

Wie is Kees? (een student- iemand die werkt- een vader van een student- een werkgever-)

Wat wil de bank allemaal van Kees weten?

Wat moet Kees allemaal meenemen naar de bank?

Moet Kees betalen?

Storytelling: Kees is zomaar een paar miljoen rijker! We gaan hem advies geven. Wat kan hij allemaal doen met dat geld?

Een reis maken (waarheen? met wie? hoe?...).

Een huis kopen (waar? wat voor huis? hoe ziet het eruit? wat heeft hij allemaal nodig? ...).

Een extra cursus doen (welke? waar? waarom? ...)

Een feestje organiseren voor zijn vrienden (wat voor feest? waar? welke muziek? eten & drinken? wie komen er? ...)

Cadeaus kopen voor zijn vriendin (wat? waarom? waar koop je dat?...)

Schrijven

De spreekopdrachten na de tekst (Spreken, p.97) kunnen ook dienen als schrijfopdrachten.

Het Oefenboek (p.119) biedt een schrijfopdracht waarvoor cursisten zich moeten verplaatsen in iemand anders. Ze beschrijven hoe deze fictieve persoon zijn/haar geldzaken regelt.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- Wat weet de bank allemaal van ons. (Waarom weet de bank dat? Hoe krijgt de bank deze informatie? Wat doet de bank daarmee?)
- Een rekening aanvragen: hoe gaat dat?
- Waarom heb je een rekening nodig?
- Geld ontvangen: werkgever, overheid, lieve ouders ...
- Geld pinnen: hoe gaat dat precies?
- Parkeren regelen met je pasje of je mobiel: hoe gaat dat?
- Je ov-kaart opladen: hoe gaat dat precies?
- Het verschil tussen contant geld en het pasje.
- Welke eisen stelt de bank?
- rood staan
- Je bent zomaar een miljoen rijker: wat doe je?
- advies van de bank
- Betalen in NL en andere landen: zijn er verschillen?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje bij deze les gaat over de plaats van het werkwoord in de normale zin (positie 2), en in de bijzin (aan het eind) na de woorden: *dat, omdat, als, die, wanneer/hoe/waar* en *toen*. U kunt uw cursisten voorbeelden hiervan laten zoeken in de tekst. Maar probeert u vooral zelf veel van dergelijke zinnen te gebruiken en ze te eliciteren bij uw cursisten. Dat kan aan de hand van korte gesprekjes, bijvoorbeeld:

- Wat weet de bank allemaal van jou?
r.1 Ze [de bank] weet waar ik **werk** en waar ik boodschappen **doe**.
- Wanneer is een bankrekening noodzakelijk?
Als je geld van de overheid **krijgt**, [dan] is een rekening ook noodzakelijk.
- Wanneer sturen je lieve ouders geld?
Als je in het buitenland **studeert**, [dan] sturen je lieve ouders je geld via je rekening.

Vragen van de cursist

Vraag r.2: waarom *ze*?

Antwoord: de meeste *de*-woorden zijn *hij*. Sommige woorden zijn *zij*: bijvoorbeeld organisaties zoals de bank, de overheid, de gemeente, de universiteit. Maar ook: de natuur, de familie. Je moet het uit je hoofd leren of opzoeken.

Vraag r.3: Waarom **aangevraagd** en niet **geaanvraagd**?

Antwoord: **aanvragen** is uit de familie van **opzoeken**: ik **vraag** een rekening **aan**, ik heb een rekening **aangevraagd**. Hetzelfde met: **overmaken**, **opladen** en **uitgeven**. Maar let op: **ontvangen** is anders. Ik **ontvang** geld – ik heb geld **ontvangen**.

Vraag r.5: Klaar is Kees. Wie is Kees?

Antwoord: Je moet het samen vertalen. Het betekent: je bent klaar met een taak. En de taak was niet zo moeilijk als je eerst dacht.

- Vroeger heetten veel Nederlandse mannen Kees. *Klaar is Kees* betekent dus: hij (de man) is klaar. Tegenwoordig is deze combinatie algemeen; dus ook voor situaties met vrouwen.
- Sommige mensen zegen dat Kees een andere vorm is van kaas: de kaas is klaar.

Vraag r.10 Je lieve ouders sturen je geld via je rekening. Wie is **je**?

Antwoord: **Jouw** lieve ouders sturen geld naar/aan **jou** via **jouw** rekening.

Vraag r.23: Ik begrijp niet **sommigen**?

Antwoord: Sommige mensen = **sommigen**. **Sommigen** maken geld over naar familie. Anderen (= andere mensen) geven het liever uit aan leuke dingen.

Vraag r.28: Je eerste bezoek? Ik ga op bezoek?

Antwoord: Het **bezoek**. Ik **ga op bezoek bij** de bank. Het **bezoek** duurt lang want het is mijn eerste **bezoek**.

Vragen van de docent

Vraag 1: r.9 *Krijg je geld van de overheid? Ook dan is een rekening noodzakelijk.*

Je kan hetzelfde zeggen en beginnen met *Als*: **Als** je geld krijgt van de overheid, dan is een rekening noodzakelijk.

Nu jullie:

- r.10: *Studeer je in het buitenland? Je lieve ouders sturen je geld via je rekening.*

Als je in het buitenland studeert,

- r.12 *Wil je de boodschappen betalen? Je gebruikt...* **Als** je de boodschappen ..., ...

- r.13 *Heb je contant geld nodig? De geldautomaat* **Als je**

Vraag 2: r.11 Je ov-kaart kun je opladen. Kunnen jullie zinnen maken met *opladen*?

ik **laad** mijn kaart **op** – ik probeer mijn kaart **op te laden** – ik heb mijn kaart **opgeladen**

Vraag 3: r.15 Dat **wordt** automatisch **overgemaakt**. **Door wie** wordt het geld overgemaakt?

Wie maakt het geld over?

Vraag 4: r.20 Misschien heb je (...) **uitgegeven** dan **ontvangen** (...).

Uitgegeven:

Ik geef geld uit – Ik heb geld **uitgegeven**.

Ik vraag een rekening aan – Ik heb een rekening **aangevraagd**.

Ik maak geld over – Ik heb geld **overgemaakt**

Ik laat mijn ov-kaart op – Ik heb mijn ov-kaart **opgeladen**

Ontvangen:

Ik **ontvang** geld – Ik heb geld **geontvangen**

Ik kan de woorden niet **onthouden** – Ik heb de woorden **geonthouden**

Ik **betaal** contant – Ik heb **gebetaald**

Hoe laat begint de les? – De les is om 10 uur **gebegonnen**

Ik **vergeet** vaak mijn telefoon – Ik ben mijn mobiel **gevergeten**

Dat **verbaast** me – Dat heeft me **geverbaasd**

Het weer **verandert** van uur tot uur – Vandaag is het al drie keer **geverandert**

Ik **geloof** dat ik weer rood sta – Dat heb ik nooit **gegeloofd**.

Ik **gebruik** altijd mijn pasje – Op de markt heb ik ook mijn pas **gegebruikt**

Dus: bij woorden die beginnen met ge-, be-, ver-, ont-: geen **ge-** erbij!

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 20 De mooiste reis

Inleiding

Deze tekst gaat over verschillende vormen van reizen: zowel voor het werk als voor het plezier. Cursisten kunnen spreken over de reizen die zij als kind maakten en over hun reizen tegenwoordig. Andere thema's om te bespreken zijn: de mooiste, de verste, de langste, de duurste, de vervelendste ... reis.

Tijdens de reis naar China in Les 20 gaat alles mis. Hebben cursisten ook reiservaringen waarbij alles mis ging? Zie scenario 2.

Ook kan de groep discussiëren over zaken die absoluut noodzakelijk zijn om een reis echt fantastisch maken: feesten in de open lucht, aardige mensen ontmoeten, prachtige natuur misschien?

Vorbereitung (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Het grammaticablokje bij deze les gaat over: alle-alles-iedereen-allemaal. In de voorbereiding op de conversatie kunt u deze vormen verwerken in de vragen.

De sprekers in de tekst vertellen over vroeger. De reiservaringen van uw cursisten vormen een goede aanleiding om hen te laten oefenen met de verledentijdsvormen.

Scenario 1 - De mooiste reis; een huwelijksreis

- docent Wat was de mooiste reis van de man in de tekst?
- cursist 1 hoewelijk
- docent Reisde hij tijdens zijn huwelijk? Waar trouwde hij?
- cursist 2 Niet tijdens, na.
- docent Ná zijn huwelijk? Moest hij naar een vergadering met collega's?
- cursist 3 Nee, speciale vakantie na trouwfeest.
- docent Direct na **het** trouwfeest heeft hij een reis gemaakt. Met wie?
- cursist 2 Met zijn vrouw
- cursist 1 Honeymoon
- cursist 3 Misschien huwelijksvakantie?
- docent Ja! Hij heeft een huwelijksreis gemaakt! Waar gingen ze naartoe?
- cursist 4 Naar een eiland
- docent Naar welk eiland? Naar dit eiland? [*wijst naar een Waddeneiland op de kaart*]
- cursist 3 Nee, niet goede temperatuur.
- docent 1 Dat eiland heeft niet **de** goede temperatuur. Daar is **geen** goede temperatuur.
- cursist 3 Geen goede temperatuur, nee.
- docent Welke temperatuur heb je nodig voor een huwelijksreis?
- cursist 1 Warm!
- docent Gingen ze naar een warm eiland?

cursist 2 Ik weet niet. Met bergen en muziek.
 cursist 3 Het was een feest.
 docent Leuk, **er** was een feest. Vertel eens over dat feest!
 cursist 3 Er was feest, met theater
 cursist 4 en buiten
 docent Dat klinkt geweldig! Wat is volgens jullie een fantastische huwelijksreis?

- De docent vraagt naar de derde reis uit de tekst, de huwelijksreis, en speelt onwetendheid om uitleg uit te lokken;
- corrigeert de uitspraak van huwelijk, een nieuw woord in deze tekst;
- maar laat ook fouten passeren om het gesprek niet te veel te onderbreken.
- De docent heeft geluk: een andere cursist parafraseert het woord honeymoon: *huwelijks-vakantie!* De docent gebruikt daarna huwelijksreis, de meest gangbare term.
- De docent schakelt **na** (!) een volgende vraag onverwachts door naar een ander, **niet op de rij af** - zo blijft iedereen bij de les 5.2.4 ;

Scenario 2 - Wat ging er mis op die lange reis?

docent De vrouw in de tekst vertelt over haar langste en verste reis. Ze had geen geluk: alles ging mis die dag. Wat ging er allemaal mis?
 cursist 1 De bus aankwam op tijd. Maar trein vertraging.
 docent De bus kwam ...?
 cursist 1 De bus kwam aan op tijd.
 docent Dat is fijn! De bus **kwam** op tijd **aan** maar **de** trein? [*handgebaar voor 2^e positie*]
 cursist 2 De trein heeft vertraging.
 docent Vervelend, de trein **had** vertraging! Dat verbaast me. Nederlandse treinen zijn altijd op tijd.
 cursist 3 Als regen, zij altijd zijn laat.
 docent Als **het regent, zijn** de treinen altijd te laat. Waarom?
 cursist 3 Als het regent zijn ze laat. De trein heeft vertraging.
 docent Dus vertraging is normaal! Wat was dan het probleem voor de vrouw in de tekst?
 cursist 2 Zij mist de vliegtuig.
 docent **Het** vliegtuig? Waar moest ze naartoe die dag?
 cursist 1 China, zij moest naar China.
 cursist 3 Zij plan al lang naar China te gaan.
 docent Ze **was** al lang **van plan** om naar China te gaan!
 cursist 3 Zij was lang van plan.
 docent Heel goed! Waarom was ze eigenlijk van plan om naar China te gaan, denken jullie? Voor een vergadering, voor haar plezier, of misschien voor een feest?

- De docent vraagt naar de tweede reis uit de tekst. Wat ging er allemaal mis?
- De docent wil het gebruik van het scheidbare werkwoord *aankomen* correct hebben;
- verbetert de tijd (*heeft-had*), belangrijk in deze tekst over ervaringen in het verleden.
- De docent speelt verbazing over Nederlandse treinen met vertraging;
- en corrigeert de *als....dan*-zin en de combinatie *van plan zijn*, nieuw in deze tekst.

- De docent stelt dan een vraag waarop het antwoord niet in de tekst staat (*Waarom was de vrouw van plan om naar China te gaan?*). Ze geeft enkele suggesties van redenen die voorkomen in de tekst, maar cursisten kunnen ook hun fantasie de vrije loop laten gaan.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Cursisten kunnen spreken in groepjes over hun droomreis.

- Waarnaartoe?
- Met wie reis je?
- Hoe reis je? Met het vliegtuig? Met de fiets? Lopend?
- Waar slaap je: in een tent een hotel, ...?

Cursisten vertellen in viertallen over de bijzonderste reis die ze ooit hebben gemaakt. Ze moeten nu dus de verleden tijd gebruiken.

- Elk viertal kiest de leukste reis.
- Een groepslid vertelt plenair over deze reis.
- Daarna stemt de klas voor de geweldigste reis van de hele groep.

Schrijven

Als u uw cursisten wilt laten schrijven, kunt u daarvoor de spreekopdracht gebruiken uit het Tekstboek op p.101. Cursisten schrijven over hun leukste reis (n.a.v. de punten 1 tot en met 6 bij Opdracht A). Vervolgens schrijven ze ook waarom deze reis zo leuk was.

Een andere suggestie voor schrijven vindt u in het Oefenboek op p.126, onder B3 Schrijven. Uw cursisten schrijven een reactie op de vraag naar bijzondere dingen om te doen tijdens een vakantie in Nederland.

Een lesplan Zie 4.3.

Deelonderwerpen in deze les:

- reizen met het gezin vroeger
- voor en nadelen vervoersmiddelen: trein, bus, vliegtuig enz.
- wat er mis kan gaan op een reis
- reizen voor je werk of voor je plezier: verschillen en overeenkomsten
- alleen reizen of met een groep
- de langste, verste, mooiste, duurste, vervelendste.... reis
- de combinatie reis en feest: een huwelijk, en festival, een....

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Begrijpt iedereen de voorbeelden in het blokje? Cursisten leren de verschillende vormen (alle – alles – allemaal – iedereen) door ze veel te horen en te gebruiken. Laat cursisten in groepjes zelf zinnen maken met de betreffende woorden erin.

Vragen van de cursist

cursist r.1 zowel ...als?

docent Ik houd zowel van koffie als van thee.
Ik spreek zowel Nederlands als Engels.

cursist r.3 *Als kind?*

docent Je kunt ook zeggen: **Toen** ik kind **was**,

cursist r.8: alle / r.9: alles. Wat is het verschil?

docent We reisden met een groep. **Alles** ging mis = **Alle** dingen gingen mis
Alles ging mis: 1. de trein was te laat, 2. ik miste het vliegtuig. 3. het regende.

cursist r.10 Daardoor: Kan ik zeggen: daarom? Kan ik zeggen: omdat?

docent Kijk goed, de plaats van de woorden is anders:

- De trein had vertraging. **Daardoor** miste ik het vliegtuig.
- Ik miste het vliegtuig **omdat** de trein vertraging had.
- Het regende. **Daarom** ging ik met de bus.
- Ik ging met de bus **omdat** mijn fiets kapot was.

cursist r.12/13: Dat was het waard?

docent De vakantie in Thailand was het waard om zo lang in het vliegtuig te zitten.
De vakantie was de lange reis waard.
De film was het dure kaartje waard.
De Nederlandse taal is de moeilijke cursus waard.

cursist r.17 ontmoet: Waarom niet: ik heb geontmoet?

docent **ont** - Ontmoeten: ik heb geontmoet
be - Beginnen: ik ben gebegonnen.
Betalen: ik heb gebetaald
ver - Vergeten: ik ben iets gevergeten
Vertellen: Paula heeft iets geverteld

Dus: bij woorden die beginnen met ge-, be-, ver-, ont-: geen **ge-** erbij!

Vragen van de docent

Vraag 1: In deze tekst spreken de mensen over vroeger. Kijk goed:

r.3: vond. Wat zeggen we nu?

r.4: gingen. Wat zeggen we nu?

r.5: reden. Wat zeggen we nu?

r.5: sliepen. Wat zeggen we nu?

r.5: deden. Wat zeggen we nu?

r.8: vond. Wat zeggen we nu?

r.9: vertrok. Wat zeggen we nu?

r.10: kwam ...aan. Wat zeggen we nu?

r.12: zat. Wat zeggen we nu?

r.16: bezochten. Wat zeggen we nu?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 21 Een dagje uit

Inleiding

Deze tekst gaat over een dagje uit met z'n tienden: naar de film, uit eten, reserveren, afspreken waar elkaar te ontmoeten en hoe te betalen.

De cursisten kunnen het voorstel van Alex bespreken en praten over hún perfecte avondje uit. Verder kunt u met de groep spreken over gewoontes met betrekking tot avondjes uit: betekent uitgaan in elk land hetzelfde; wie betaalt er na het eten; komen mensen met de auto of juist niet? En u kunt uw cursisten vragen om in groepjes een voorstel te maken voor een perfect dagje uit en dit laten presenteren aan de groep.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

In de tekst staan veel manieren om te vragen naar een mening. Ook wordt er veel spreektaal gebruikt (Zie de lijst 'oneliners' uit het Groene Boek in 4.3.7). Probeer deze combinaties veel te gebruiken (en te eliciteren) in de conversatie (Lijkt het je leuk? Iedereen akkoord? Is iedereen het ermee eens? etc)

Scenario 1 - Strikvraag van de docent: 'Gaat Alex naar huis?'

- docent Aan het eind van de les gaat Alex staan. Gaat hij naar huis?
- cursist 1 Nee, hij heeft vraag.
- docent Hij heeft **een** vraag. Wat vraagt hij aan de docent?
- cursist 2 Niet de docent, de groep.
- docent Hij vraagt iets **aan** de groep. Wat?
- cursist 3 Hij voorstelt een dagje uitgaan.
- docent Leuk! Hij **stelt voor om** een dagje **uit te gaan**.
- cursist 3 Hij **stelt voor om** een dagje **uit te gaan**.
- cursist 1 Naar Rotterdam
- docent Waarom? Is er een feest?
- cursist 2 De cursus is afgelopen.
- docent Dat is een feest! Toch? Is het eind van de cursus een goed moment om uit te gaan?
[wacht even, kijkt dan naar cursist 4]
- cursist 4 Het is geen tijd in de cursus.
- docent Er ...?
- cursist 4 Er is geen tijd in de cursus.
- docent Prima! Is iedereen het eens met zijn voorstel?
- cursist 3 Niet de film.
- cursist 4 Markthal is uitstekend.

docent Er schijnt een spannende film te draaien. Waarom is de groep niet akkoord met dit voorstel van Alex?

cursist 1 Het is donker in de film. Niet gezellig.

cursist 4 In het donker naast elkaar. Zij mag niet praten!

docent Zij?

cursist 4 Zij mag praten niet.

docent Zij **mogen** niet praten.

cursist 4 Ze mogen niet praten in de film.

docent Ah, ik begrijp het. Ze willen Nederlands oefenen. Heeft er iemand een beter voorstel?

cursist 2 Een kleine Italiaanse restaurant.

docent [*luistergebaar*] een **klein Italiaans** restaurant.

cursist 2 Klein Italiaans restaurant.

cursist 3 Lekker en niet duur.

docent Dat klinkt perfect! Kan dat: erg lekker en niet duur?

cursist 1 Niet in Nederland!

- De docent zet de groep op het verkeerde been: ‘Gaaf Alex staan om naar huis te gaan?’
- De docent wil de combinatie **er is** goed hebben;
- corrigeert het samengestelde werkwoord **voorstellen**;
- verbetert **mag** in **mogen**;
- betreft cursist 4 erbij, die nog niets uit zichzelf heeft gezegd, zo blijft iedereen bij de les (5.2.4);
- start het volgende gespreksthema op met de vraag of een restaurant tegelijkertijd lekker en toch niet duur kan zijn.

Scenario 2 - Docent leidt de groep een situatie uit de tekst in

Het is zaterdagavond, negen uur. Alex zit met de hele groep in het kleine Italiaanse restaurant.

Een vrouw uit de groep ziet dat het al negen uur is.

docent [*kijkt op de klok*] ‘O, het is al laat!’ Wat is het probleem?

cursist 1 Betalen kost tijd.

docent Ze hebben een vrije avond. Genoeg tijd dus!

cursist 2 Nee, ze gaan naar de Euromast ook.

docent O ja, ze gaan **ook** naar de Euromast. Ze moeten allemaal snel naar de kassa.

cursist 3 Kost tijd, iedereen betaalt zelf.

docent Het kost tijd **als** ?

cursist 3 **als** allemaal betaalt zichzelf.

docent **als** iedereen voor zichzelf **betaalt**.

cursist 2 Dan Alex betaalt voor de groep. Het is zijn voorstel.

cursist 4 Hij is een aardige man. Dus hij betaalt met zijn creditcard.

cursist 1 Nee, later delen ze.

docent Wat delen ze straks?

cursist 1 Het totale bedrag.

cursist 3 Niet aardige man!

docent Is Alex **geen** aardige man? Betaal jij altijd voor de hele groep?

- De laatste alinea van de tekst is aanleiding om te spreken over de vraag wie er moet betalen bij een etentje met een groep. Dit is een variatie op de werkvorm monoloog in 5.4.3.
- De docent corrigeert op woordpositie;
- en op het verschil tussen **niet** en **geen**.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Spreken p.106:

- Cursisten maken in groepen een plan voor een dagje uit.
- Elke groep presenteert dit aan de klas. De docent vraagt: Lijkt het je leuk? Is iedereen het ermee eens? Wie gaat er mee? Iedereen akkoord? Etc.
- Na alle presentaties wordt er gestemd. Welke groep heeft het beste voorstel? Met welke groep willen de meeste mensen mee? Deze groep wint!

De spreekopdracht uit het Oefenboek (B2 Spreken, p.132) laat de cursisten eerst in kleine groepen en daarna plenair discussiëren over enkele stellingen, zoals:

- Het beste restaurant is een Italiaans restaurant.
- Het totale bedrag delen door tien is een uitstekend plan.
- Uit eten gaan om 18:00 uur is een prima tijd.

Schrijven

Cursisten kunnen naar aanleiding van deze tekst een voorstel schrijven voor hun perfecte dagje uit: waarom – wanneer – waarheen – met wie – het programma – hoe laat – waar spreken ze af – hoe (met de auto of juist niet) – wie betaalt – ...?

Een andere suggestie voor een schrijfoopdracht vindt u in het Oefenboek op p.132 onder B3 Schrijven. Cursisten schrijven twee voorstellen voor een dagje uit: een plan voor de zomer en een plan voor de winter.

Een lesplan (Zie 4.3)

Deelonderwerpen in deze les:

- reconstructie van de les: wie stelt wat voor, hoe reageren docent en de medecursisten?
- manieren om een stad te bezoeken en te bezichtigen
- dagje uit in een ander land
- verschillende restaurants, voor- en nadelen
- vis, vlees of vegetarisch
- reserveren in een restaurant: normaal of niet, hoe doet men dat

- manieren van betalen met een groep
- een perfect dagje uit bestaat uit: ...

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje bij deze tekst gaat over de trappen van vergelijking.

- Cursisten kunnen deze vormen opzoeken in de tekst.
- Ze leren het gebruik in gesprekken: probeer deze vormen te eliciteren tijdens de conversatie of bij het bespreken van de spreekopdracht van p.106.

Vragen van de cursist

- cursist r.5 De zin is niet compleet?
 docent Dat klopt. Eigenlijk zegt Alex: We kunnen naar de film **gaan**.
 We **kunnen/moeten/willen/mogen** naar de film (gaan).: bij deze zinnen is gaan niet nodig.
- cursist r.10 Laten? Wanneer zeg je ‘laten’?
 docent Dat zeg je als je iets voorstelt: Laten we naar de film gaan = Ik stel voor om naar de film te gaan.
- cursist r.16 Is iedereen het ermee eens? Ik begrijp niet.
 docent Iedereen is het eens **met het voorstel** – met het voorstel = ermee
 Ben jij het eens **met het plan?** = Ben jij het **ermee** eens?
- cursist r.17 Waarom *met z’n tienen*?
 docent Dat is een combinatie. Je zegt dat als je praat over een groep:
 - met z’n tweeën, met z’n drieën, met z’n allen, et cetera
- cursist r.24 Wat is *hoor*?
 docent **hoor**: Vergeet niet dat parkeren duur is! (*beware*).
- cursist r.29. Waarom *door*?
 docent Delen **door** ...

Vragen van de docent

- Vraag 1: r.2 Alex **dacht**. Dat is vroeger. Wat zeg je nu?
 Vraag 2: r.6 Wat is **daar ... in**?
 Vraag 3: r.11**heel** Rotterdam: de complete stad: alle gebouwen, de haven enzovoort.

- Vraag 4: r.13 Iedereen akkoord, hoop ik? Deze zin is niet compleet. Wat kun je ook zeggen?
- Ik hoop dat iedereen akkoord is.
 - Iedereen is akkoord, hoop ik?
- Vraag 5: r.18 Dat lijkt me beter. lijkt **me** – lijkt **je** – lijkt ...? etc
- Vraag 6: r.24**heel** erg duur: heel duur / erg duur / heel erg duur = super duur
te duur = dat kan ik niet betalen; zoveel geld heb ik niet.
- Vraag 7: r.27 Als iedereen voor **zichzelf** betaalt,: Ik betaal voor? Jij betaalt voor...? Hij/
zij betaalt voor ...? Etc.
- Vraag 8: r.30 Deze zin is niet compleet: *En nu onmiddellijk naar de Euromast!* Wat staat er
eigenlijk?
- En nu **gaan** we onmiddellijk naar de Euromast!

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 22 De Nederlandse bevolking

Inleiding

Deze tekst gaat over de bevolking van Nederland. U kunt met uw cursisten spreken over de vraag of Nederland een dichte bevolking heeft. Uit de tekst blijkt dat dit relatief is: het hangt ervan af hoe je het bekijkt. Verder gaat de tekst over de groei van de bevolking en de oorzaken daarvoor, over immigratie, en de verschillende godsdiensten.

Deze tekst biedt ook veel informatie in grafieken en cirkeldiagrammen. Deze kunt u laten uitlegen. Zo kunnen cursisten oefenen met specifieke taal die nodig is om grafieken te beschrijven. Verder kunt u met de cursisten spreken over de bevolking in het land waar ze vandaan komen. Hoe zouden de figuren met informatie over hun land eruitzien?

NB: De volgende les, les 23, halverwege het boek, is een goede aanleiding voor presentaties door de cursisten. Aan het eind van les 22 kunt u hiervoor instructie geven en de cursisten indelen. Als u bij de hoofdstukken 1-22 een presentatie-opdracht formuleert, kunnen cursisten zich (individueel of in duo's) intekenen (Zie ook 4.4.1).

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

In deze tekst over bevolking komt het woord (*dicht*)*bevolkt* niet voor. In plaats daarvan wordt de combinatie *dichte bevolking* gebruikt.

Scenario 1 - Een dichte bevolking

docent We gaan spreken over de Nederlandse bevolking. Die is nogal dicht volgens de tekst. Denken jullie vaak: tjonge, wat heeft Nederland een dichte bevolking!?

cursist 1 Ja. Ik denk: te veel mensen wonen hier! Als ik hiernaar rijd!

docent Als je hiernaar **TOE** rijdt.

cursist 1 Ja, ... hiernaar **toe** rijdt.

docent Waarom denk je dat dan?

cursist 1 Altijd file!

docent Er is altijd file. Maar ... als je hiernaar toe rijdt en je kijkt links en rechts van je, wat zie je dan? [tot cursist 2]

cursist 2 Ja wat zie ik ... groen, met ... dieren ... cows ... koewen?

docent Cows? Koewen?

cursist 3 Ja, koeien.

docent Wie weet wat dat zijn, koeien?

cursist 3 Dieren zijn dat. Grote dieren met zwart en wit. Voor melk.

cursist 2 Voor de kaas!

docent Zeker! Koeien zijn de grote zwart-witte dieren die melk geven voor de kaas. Als je in

- de file staat, zie je dus vaak veel groen met koeien! Dus daar heeft Nederland geen dichte bevolking
- cursist 1 Nee, niet van mensen!
- cursist 2 Maar in de stadden, eh steden wonen wel veel mensen! Steden wel dichte bevolking!
- docent De steden **HEBBEN** wel **EEN** dichte bevolking, zeg jij.
- cursist 3 [breekt in] Steden in Nederland klein! Niet dichte bevolking!
- docent De steden **zijn** klein. In de kleine steden is **GEEN** dichte bevolking.
- cursist 3 Nee, **geen** dichte bevolking.
- docent Waar kom jij vandaan? Zijn daar steden met een dichte bevolking?
- cursist 3 Ja, ik uit Cairo ... kom uit Cairo. Met 20 miljoen mensen! In Nederland geen steden met miljoen mensen.
- docent Je hebt gelijk! In Nederland **ZIJN** geen steden met 20 miljoen mensen
- cursist 3 ... **zijn** geen steden met 20 miljoen mensen.
- docent Het aantal inwoners in Nederlandse steden is dus niet zo groot. Maar de bevolking is wel dicht volgens de tekst.
- cursist 1 De dichte bevolking is relatief.
- docent Het hangt ervan af hoe je het bekijkt! En de groei van het aantal inwoners in de grote steden gaat door. Wat zijn de oorzaken daarvan?

- De docent introduceert het gespreksonderwerp, en stelt dat de Nederlandse bevolking nogal dicht is;
- als cursist 1 dit beaamt (*er is altijd file*), vraagt de docent wat er links en rechts van de file te zien is;
- dan blijkt dat er ook veel groene delen zijn, met koeien, een woord dat niet voorkomt in het boek. Kan iemand het even uitleggen; in het Nederlands?
- De docent vat samen en komt weer terug op het startpunt van het gesprek: buiten de Nederlandse steden is de bevolking dus niet dicht maar in de steden wel;
- wordt tegengesproken door cursist 3 die uit een miljoenenstad komt;
- geeft toe dat Nederland geen steden kent met zo'n groot aantal inwoners, maar dat de steden wel een dichte bevolking hebben.
- Cursist 1 valt de docent bij door in te brengen dat een dichte bevolking relatief is.

In bovenstaand gesprek zijn relatief weinig nieuwe woorden aan bod gekomen; het koste veel tijd om boven tafel te krijgen dat er een verschil is tussen het aantal inwoners en de dichtheid van de bevolking. Om ook de andere nieuwe woorden aan bod te laten komen, schakelt de docent over op de oorzaken van de groei van de Nederlandse steden.

Scenario 2 - Waarom worden vrouwen ouder?

- docent We kijken naar figuur 1. Wat zie je?
- cursist 1 Bevolking groeit.
- docent **De** bevolking groeit nogal, inderdaad! Dat verbaast me! Er worden toch minder kinderen geboren dan vroeger?
- cursist 2 Andere oorzaken misschien?

- cursist 3 Mensen worden ouder nu.
- docent **Er zijn** misschien andere oorzaken. Hoe oud worden de mensen gemiddeld?
- cursist 2 Vrouwen 85, mannen minder.
- docent Waarom?...
- cursist 3 Vrouwen zijn sterk. Ze hebben een sterke lichaam.
- cursist 4 Vrouwen werken niet zo veel.
- docent Een **sterk** lichaam en minder werk? Noemt de tekst andere oorzaken voor de hogere leeftijd van vrouwen?
- cursist 1 Minder kinderen dan vroeger?
- docent Hoeveel kinderen krijgen Nederlandse vrouwen gemiddeld?
- cursist 3 1,7 kind. Dat is bijzonder.
- docent Ja dat is een bijzonder aantal!
- cursist 2 Het is gemiddeld. [*docent kijkt vragend rond; wat betekent dit?*]
- cursist 1 Dus iemand krijgt 1 kind, iemand krijgt 3. Dus gemiddeld 1,7 kind.
- docent Duidelijk, dankjewel! Krijgen Nederlandse vrouwen relatief veel of weinig kinderen?
- cursist 4 In my land 4 kinderen is normaal.
- docent Tjonge, en wat is de gemiddelde leeftijd waarop vrouwen sterven in jouw land?
- cursist 4 Misschien 65 of 70?
- cursist 3 Ze leven niet lang! Waarom?
- cursist 2 Die kinderen niet gezond!
- docent Kinderen krijgen is niet gezond. Wat vinden jullie van deze verklaring?

- De docent vraagt de groep Figuur 2 te bekijken. Wat zijn de oorzaken voor het verschil in leeftijd waarop mannen en vrouwen gemiddeld sterven?
- Enkele cursisten suggereren oorzaken die niet in de tekst staat. De docent vraagt om verklaringen die in de tekst worden genoemd.
- Zo komt het gesprek op het gemiddeld aantal kinderen dat vrouwen krijgen.
- De docent speelt onbegrip over het bijzondere aantal van 1,7;
- en bedankt cursist 1 voor de perfecte uitleg;
- stapt over naar het volgende onderwerp: de gemiddelde leeftijd waarop vrouwen sterven;
- De docent plaatst enkele correcties, vooral op het ontbreken van kleine woordjes (lidwoorden, er) en de vorm van het bijvoeglijk naamwoord.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

De vragen onder Spreken A en B (p.112) vormen een geschikt onderwerp voor een spreekopdracht in twee- of drietallen. Daarna kunt u plenair bespreken in welke landen de bevolking het meest verschilt van Nederland en in welke landen de situatie lijkt op de Nederlandse. In het Oefenboek vindt u op p.137 een spreekopdracht waarmee cursisten kunnen oefenen met het beschrijven van figuren zoals grafieken en diagrammen.

Schrijven

U kunt uw cursisten iets laten schrijven naar aanleiding van de spreekopdrachten in het Tekstboek op p.112

Ook de spreekopdracht in het Oefenboek (p.137) is goed te gebruiken als schrijfoopdracht.

In de tekst worden verschillende verklaringen besproken voor Nederlandse immigratie. U kunt cursisten laten schrijven over hun redenen om naar Nederland te komen en om de grootste verschillen te beschrijven tussen het geboorteland en Nederland. Zie hiervoor: Schrijven B3 in het Oefenboek, p.137.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- Wat is een dichte bevolking, hoe bereken je dat?
- Vergelijkingen bevolkingsdichtheid tussen Nederland en andere landen
- Oorzaken van bevolkingsgroei
- Verschillen emigratie en immigratie
- Immigratie- en emigratiemotieven
- Godsdienst(en) in Nederland
- Grafieken bespreken: wat zie je? Wat zijn de cijfers? En de (mogelijke) verklaring?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje gaat in op de hulpwerkwoorden *hebben* en *zijn*. Laat de cursisten de voorbeelden bekijken (zowel in blokje als in de tekst) en afleiden bij welk soort werkwoorden *hebben* gebruikt wordt en bij welke soort werkwoorden *zijn*. Misschien heeft een van de cursisten het opgezocht in grammatica 8, achterin het boek?

Vragen van de cursist

cursist r.1 wat is *bekijkt*?

docent *Kijken naar*

cursist r.3 Een **relatief** dichte bevolking. waarom *relatief* en niet een *relatieve dichte bevolking*?

docent een **erg** dichte bevolking- een **heel** dichte bevolking- een **enorm** dichte bevolking- een **relatief** dichte bevolking. Dus: *relatief* hoort niet bij bevolking maar bij dichte.

cursist r.15 Waarom *juist*?

docent Met *juist* is het verschil tussen *komen* en *verlaten* extra sterk.

Mensen uit andere landen **komen** naar Nederland. Sommige Nederlanders **verlaten** het land juist. Je kunt ook zeggen:

- Mensen uit andere landen **komen** naar Nederland. Sommige Nederlanders **verlaten** het land **echter**.
- Mensen uit andere landen **komen** naar Nederland. **Maar** Sommige Nederlanders **verlaten** het land.

cursist r.22 Vaststellen: Zeg je: *Ik vaststel?* Of *Ik stel vast?*

docent Ik stel vast – Ik kan vaststellen. Hetzelfde als: We spreken een menu af - We kunnen een menu afspreken.

Vragen van de docent

Vraag 1: r.1 *Het hangt ervan af* hoe je het bekijkt. *Het hangt af van* de manier waarop je het bekijkt. *Het hangt af van* de veiligheid. *Het hangt ervan af hoe* de veiligheid is.

Vraag 2: r.6 Die groei gaat nu nog steeds door. Wat is *door*?

Vraag 3: r.7 Wat is *daarvan*?

Vraag 4: r.15 Wat is *daarvoor*?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 23 Op de helft

Inleiding

Deze tekst, halverwege het boek, grijpt terug op les 4. Daarin zegt Paula: ‘Nederlands is niet moeilijk. Het is een makkelijke taal. (...) Alle talen zijn makkelijk.’ Hoe denken de cursisten hierover nu ze 23 teksten hebben geleerd? In deze les kunt u met hen bespreken over welke onderwerpen ze inmiddels al kunnen praten. De spreker in Les 23 beargumenteert waarom het makkelijk is om een nieuwe taal te leren. Een mooi thema voor een discussie!

Verder is deze tekst halverwege bedoeld als reflectiemoment. Hoe verloopt het leren? Wat is makkelijk/moeilijk/vervelend? En welke teksten waren interessant, welke helemaal niet? En misschien kunnen cursisten elkaar tips geven over het leren en over oefenen buiten de les?

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Deze les halverwege het boek leent zich goed voor presentaties door de cursisten. Aan het eind van les 22 (of eerder) kunt u de cursisten alvast indelen per onderwerp. Als u bij de hoofdstukken 1-22 een presentatie-opdracht formuleert, kunnen cursisten zich intekenen. Dat kan individueel of in duo's. (Zie 4.4.2 voor meer uitleg en presentatieonderwerpen)

Scenario 1 - Welke onderwerpen heb je gemist in de eerste helft?

- docent Het gaat hard! We zijn al op de helft van het Groene boek. Wat voor onderwerpen hebben jullie behandeld?
- cursist 1 De regen.
- cursist 2 In The Nederlands het altijd regent.
- docent In Nederland **regent het** altijd. Vandaag ook?
- cursist 3 Nog niet.
- docent Dat valt dus mee! Het weer is belangrijk. Welk onderwerp heb je gemist?
- cursist 2 Ehm Ik wil meer weten over Nederlands taal. We hebben teksten geleerd ... geleren ... geleerd, maar kunnen we niets over de taal, de ... system.
- docent **Maar we weten** niets over het systeem. Dus over de regels van de taal.
- cursist 3 Ja, we weten niet grammatica.
- docent Hoe leren kleine kinderen hun taal? Hebben ze een boek met de grammatica?
- cursist 2 Niet kleine kinderen natuurlijk.
- docent Hoe verklaar je dan dat zij hun taal behoorlijk snel leren?
- cursist 1 Door luisteren en praten.
- docent Simpel dus! Gewoon door luisteren en proberen.
- cursist 3 Dat ben ik niet eens mee.
- docent **Daar ben ik het niet mee eens.**
- cursist 3 Daar ben ik niet mee eens

cursist 1 Met grammatica is het makkelijker.
 docent Dan hebben we allerlei moeilijke woorden nodig. En je praat nu heel goed zonder die kennis. Tjonge, wat spreek jij goed Nederlands!
 Wie heeft een ander onderwerp gemist?
 cursist 2 Ik heb gemist history van Nederland.
 cursist 3 gesjiedenis
 cursist 2 Wij moeten iets kennen van dat, ik vind.
 docent De **geschiedenis**. Wat er in de loop van de tijd is gebeurd? Zijn jullie het daarmee eens?
 cursist 1 Kennis van de land is nodig.
 docent Moet dat in het begin van de cursus of later, vind je?
 cursist 3 Ik denk later is goed. Kijk hier, in Les 34 over republic of Nederland.
 docent Gelukkig! In les 34 praten we over de geschiedenis van Nederland: het was vroeger een **republiek**. Wie heeft er verder nog iets gemist in de teksten?

- De docent gooit de discussie helemaal open: welke onderwerpen hebben ze gemist?
- Verder neemt de docent de kans waar om nogmaals uit te leggen dat praten over de regels van de taal niet mogelijk is (geen woorden) en ook niet nodig. (Tjonge, wat spreek jij al goed Nederlands!)
- De docent verbetert *kunnen in weten*. Verder wordt de combinatie *Daar ben ik het niet mee eens* gecorrigeerd (nieuw in deze tekst). En de nieuwe combinatie *in de loop van de tijd* komt van pas bij het woord *geschiedenis*.

Scenario 2 - Nabespreken van een presentatie

Een cursist heeft net een presentatie gehouden over de basisschool in zijn land.

docent Dank je wel voor je interessante presentatie! [*aan de groep*]: Hebben jullie nog vragen aan Jonathan?
 cursist 1 Je hebt gezegd in jouw land school is niet leuk. Waarom?
 Jonathan Voor de docent het is, maar niet voor de kinderen.
 docent Voor de docent **is het** wel leuk, maar niet voor de kinderen.
 Jonathan Ja, de docenten veel streng zijn.
 docent Ze **zijn heel** streng, dat is niet leuk!
 docent Jonathan heeft veel verteld over de basisschool in zijn land. Wat doet hij goed in de presentatie?
 cursist 2 Hij spreekt heel duidelijk.
 cursist 3 Ja, ik kan alles verstaan!
 docent Dat is een sterk punt voor jou, Jonathan! Maar het is ook een sterk punt voor de groep. Jonathan spreekt vrij snel. Toch kunnen jullie hem verstaan, dus jullie kunnen goed luisteren.
 Hoe kan dat eigenlijk? Hij spreekt snel en jullie verstaan hem.
 cursist 2 Hij uitspraak is heel goed en fluently.
 docent Zijn uitspraak is goed en de muziek van zijn zinnen klinkt Nederlands! Ja, dat helpt om hem goed te verstaan.
 docent Hebben jullie ook iets gehoord dat nog beter kan?

cursist 3 Niets, verder alles was goed.
 docent Verder **was alles** goed? Iemand anders?
 cursist 1 Hij zegt: Ik **heb** naar school gegaan. Dat is niet goed.
 Jonathan: Ik heeft naar school gegaan?
 cursist 2 Ik **ben** naar school gegaan.
 docent Jij hebt goed geluisterd! Meestal zeggen we: ik **heb** gefietst, we **hebben** geleerd. Maar soms zeggen we: ik **ben** geweest, we **zijn** gegaan. Dus: 'Ik ben naar school gegaan.'
 Jonathan heeft verteld dat kinderen in zijn land speciale kleren hebben op de basisschool. Hoe is dat in andere landen?
 cursist 3 Ja, alle kinderen hebben een uniform ook in mijn land.
 docent En waar koop je een schooluniform? Kan dat online? [*kijkt naar cursist 2 die een presentatie gaat geven over Les 15 Pakje bij de burens*]

- De docent bespreekt de presentatie van Jonathan kort na en betreft de andere cursisten daarbij. Hij vraagt eerst naar complimenten en dan ook naar tips.
- Hij complimenteert niet alleen de spreker met zijn vloeiende en natuurlijk uitspraak, maar geeft ook de groep een compliment. Dat jullie zo'n snelle spreker begrijpen, betekent dat jullie snel Nederlands verstaan!
- Bij de vraag naar tips noemt cursist 1 het hulpwerkwoord; het onderwerp van het grammaticablokje bij tekst 22.
- De docent komt terug op een thema uit de conversatie: speciale schoolkleren. Door te vragen waar je die kleren koopt, maakt de docent een inhoudelijk bruggetje naar de presentatie van cursist 2.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Halverwege het Groene Boek is een goed moment om de cursisten een presentatie te laten voorbereiden. Iedereen maakt met een medecursist een presentatie van maximaal 4 minuten over een thema uit een van de lessen 1-22. Suggesties voor spreekopdrachten vindt u hieronder.

Duo-presentaties lenen zich natuurlijk voor een (gespeelde) dialoog. Ook kan deze vorm de drempel verlagen om voor de groep te spreken. Cursisten spreken af waarover ze gaan spreken en wie wat zegt. Vervolgens oefenen ze samen hardop.

Tijdens de les komen de duo's om de beurt naar voren om hun presentatie te geven. De andere cursisten luisteren heel precies. Een van hen bewaakt de tijd. Als de sprekers begonnen zijn, laat u ze rustig uitspreken. Reacties bewaart u, tenzij mensen blokkeren door de spanning.

Na afloop kunt u klasgenoten de gelegenheid geven om vragen te stellen, of om complimenten en tips te geven. Hieraan kunt u zelf enkele lovende punten toevoegen. U wijst ook op één of twee opvallende (leer)punten. Nu uw cursisten op A1-niveau zijn, moeten ze zich verstaanbaar kunnen maken en moet de woordpositie in niet al te lange zinnen in orde zijn. *Je zinnen waren*

goed. Ga nu aan de uitspraak werken, vooral oo en aa. Je uitspraak was goed. Let speciaal op de kleine woordjes: de, het, op, van enzovoort

Als cursisten in dit stadium echt onverstaanbaar zijn en veel basale fouten maken, kunt u met hen hun studiemethode bespreken en ze erop wijzen dat de resultaten in de tweede helft van de cursus omhoog moeten. Anders komt doorstroming naar het volgende niveau in gevaar. Eventueel kunt u deze cursisten een paar keer apart nemen voor of na de les en ze een stukje van de geleerde tekst laten navertellen.

Deze les leent zich ook voor een klassikaal uitspraakrondje als blijkt dat bepaalde klanken of woorden nog onvoldoende ingeslepen zijn.

Als u minder tijd heeft en het niet mogelijk is om presentaties te organiseren, kunt u wellicht de spreekopdracht uit het Oefenboek (B2 Spreken, p.142) gebruiken. In plaats van cursisten zelf te laten kiezen uit de lijst, kunt u ook kaartjes uitdelen met daarop tekstnummer met vraag. Afhankelijk van de beschikbare tijd, kunnen cursisten zo één of meerdere eerder geleerde teksten herhalen. Als het goed is, merken ze dat het nu veel makkelijker is om te spreken over, bijvoorbeeld, het onderwerp van Les 12, dan toen die les op het rooster stond. Een motiverende ervaring!

Schrijven

U kunt uw cursisten een stukje laten schrijven over vraag 2 van de spreekopdrachten onder Spreken op p.117.

Een andere suggestie voor schrijven biedt het Oefenboek op p.143: cursisten schrijven een advies aan iemand die veel moeite heeft met het onthouden van nieuwe woorden. Uiteraard kunt u cursisten ook nog andere adviezen laten geven.

Suggesties voor presentatie-opdrachten (Zie ook 4.4.1)

Instructie voor de duo-presentaties bij les 23

Jullie gaan met z'n tweeën een presentatie geven. Kies samen een onderwerp uit de lijst hieronder.

Jullie gaan samen vier minuten praten voor de groep, dus twee minuten per persoon. Spreek af wie wat doet. Eén van jullie is A, de ander is B. Schrijf niet veel op papier, niet meer dan 20 woorden.

Onderwerpen:

- Les 8* A De lunch/Het ontbijt is de belangrijkste maaltijd.
 B het avondeten is de belangrijkste maaltijd.
- Les 9* A Je kunt het beste met de fiets overal naartoe.
 B Je kunt het beste de bus/trein/auto nemen.

- Les 10* A Het beste plekje van de wereld om op vakantie te gaan is ...
B Nee, het beste plekje van de wereld om op vakantie te gaan is ...
- Les 11* A Een huis huren/op kamers wonen is het beste.
B Een eigen huis is het beste.
- Les 13* Vertel allebei over een leuk weekend dat jullie pas hebben gehad of over wat jullie meestal doen in het weekend.
- Les 14* A Vertel over de voor- en nadelen van de jongste zijn of de voor- en nadelen van een klein gezin of een kleine familie.
B Vertel over de voor- en nadelen van de oudste zijn of de voor- en nadelen van een groot gezin of een grote familie.
- Les 15* A Ik koop het liefst mijn boodschappen, kleding enz. online, omdat ...
B Ik ga het liefst naar echte winkels, omdat ...
Of:
Cursist A heeft een pakje online gekocht en dat is gebracht bij cursist B.
A gaat het pakje ophalen bij B.
- Les 16* A Vertel iets over jouw basisschool en waarom je het er vroeger erg naar je zin had.
B Vertel iets over jouw basisschool en waarom je het er vroeger helemaal niet leuk vond.
- Les 17* Jullie wonen samen in een huis. Vertel hoe jullie de taken in het huishouden verdelen en waarom.
- Les 18* Vertel allebei over jullie ervaring met de huisarts die je nu hebt of die je had voordat je naar Nederland kwam.
- Les 19* A Je bent zomaar een paar miljoen rijker. Vertel wat je met dat geld wil gaan doen.
B Je vindt dat geen goed idee. Geef cursist A advies wat hij/zij beter kan doen met een paar miljoen.
- Les 20* A Vertel over de mooiste reis die je hebt gemaakt.
B Vertel over de vervelendste reis die je hebt gemaakt.
- Les 21* Maak samen een plan voor een leuk avondje uit en vertel jullie plan aan de groep.
Of:
Maak allebei een heel verschillend plan en vertel de groep waarom ze voor jouw plan moeten kiezen.

Een lesplan Zie 4.3.1

Deelonderwerpen voor een praatles over les 23:

- Welke onderwerpen kun je je nog herinneren van de eerste helft?
- Ben je tevreden over je Nederlands?
- Hoe kunnen zelfs kleine kinderen talen leren?
- Waarom fouten maken geen probleem is.
- Hoe leer je beter spreken?
- Hoe leer je beter woorden onthouden?
- Nederlands is niet moeilijk, ben je het daarmee eens?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje bij deze tekst gaat over de lidwoorden en bijbehorende aanwijzende voornaamwoorden: *het* → *dit/dat* – *de* → *deze/die* – *dat*.

U kunt met de groep deze vormen bekijken in de tekst:

Waarom *deze* in r.4? Waarom *dat* in r.9? Waarom *dat* in r.18? Waarom *dat* in r.19? Waarom *dat* in r.23? Waarom *dat* in r.27? Waarom *dat* in r.28? Waarom *dat* in r.30?

Voor *die* en *dit* kunnen de cursisten zelf wel wat voorbeelden bedenken!

Vragen van de cursist

cursist	r.2 Waarom behandeld en niet gebehandeld ?
docent	Behandelen zit in een familie van werkwoorden die beginnen met: be-ont-her-ver. Deze werkwoorden krijgen geen <i>-ge</i> . Beginnen : ik ben begonnen Ontmoeten : ik heb ontmoet Herhalen : ik heb herhaald Vergeeten : ik ben het vergeten

cursist	r.6 Wat is het verschil tussen <i>gemakkelijk</i> en <i>makkelijk</i> ?
docent	Er is geen verschil.

Vragen van de docent

Vraag 1:	r.14 <i>En maak je een fout,</i> Je kunt dit ook anders zeggen: <i>Als,</i>
Vraag 2:	r.15 <i>Door veel luisteren en praten,</i> Je kunt dit ook anders zeggen: <i>Als,</i>
Vraag 3:	r.22 Wat is <i>daar...mee</i> ?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 24 Trouwen, samenwonen of liever alleen blijven?

Inleiding

Deze les gaat over de manier waarop veel mensen in Nederland met anderen samenleven: getrouwd, samenwonend of alleen; met of zonder kinderen. De tekst begint met een gesprek over een trouwfeest van vrienden van Fred, gevolgd door de ideeën van de sprekers in de tekst over trouwen.

U kunt uw cursisten laten spreken over het trouwfeest waarbij Fred getuige was, en over hun eigen ervaringen. Misschien zitten er mensen in uw groep die getrouwd zijn en daar iets over willen vertellen. Als uw groep bestaat uit jonge, ongetrouwde mensen hebben ze vast wel ideeën over het huwelijk. Wie van hen heeft ouders, of grootouders, die niet getrouwd zijn? Welke tradities bestaan er in andere samenlevingen bij huwelijken? Hoe maken mensen in andere samenlevingen een huwelijk officieel? Wat is verplicht? Zijn er ook getuigen of mensen met andere belangrijke taken? En welke symbolen spelen een rol?

Ook de percentages van de samenstellingen van Nederlandse huishoudens (p.119) bieden gespreksstof. Kunnen uw cursisten het grote aantal alleenwonenden verklaren? Het plaatje bij deze grote groep is een jonge man. Wonen alleen jonge mannen alleen, of zijn er ook andere groepen? Hoe zit het bijvoorbeeld met oudere mensen van wie de partner is overleden? Wonen zij ook alleen? Wat zijn de tradities in andere samenlevingen op dit punt?

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

De tekst biedt veel woorden aan om te spreken over vormen van samenleven of alleen wonen. Heel specifieke woorden die passen bij bijvoorbeeld een Nederlandse trouwdag, staan niet in het boek. Mochten cursisten willen vertellen over *bruiloft*, *bruid*, *bruidegom* en *trouwjurk*, zullen ze deze begrippen moeten omschrijven.

Scenario 1 - De getuige

docent We hebben Fred vrijdag gemist in de les. Was zijn fiets weer kapot?

cursist 1 Nee, hij had een trouwfeest.

docent Wat leuk! Met wie is hij getrouwd?

cursist 2 Niet Fred. Zijn vriend.

cursist 1 Fred was getuuk.

[docent kijkt rond tot een andere cursist het wel goed zegt]

[docent geeft zelf een correctie als er niets komt]

docent **Getuige?**

cursist 1 Getuik is verplicht

docent Waarom is een **getuige** verplicht bij een huwelijk?

cursist 4 De getuige maakt de hoewelijk officieel.

docent Welke taken heeft de getuige bij het huwelijk?
 cursist 3 aanwezig
 docent Maak een hele zin. De
 cursist 3 De getuige aanwezig
 docent [*maakt tellend handgebaar en wijst naar 2^e vinger*]
 cursist 3 De getuige is aanwezig.
 docent Heel goed! De getuige is aanwezig! Waarom eigenlijk?
 cursist 2 Voor controle.
 cursist 4 Van de officieel deel in het gemeentehuis.
 docent Voor **de** controle van **het** officiële deel. Dat klinkt belangrijk! Wat gebeurt er als de getuige te laat is?

- De docent vraagt aan de groep waar Fred afgelopen vrijdag was; hij was niet in de les!
- De docent grijpt terug op Les 9: toen was Fred te laat, en de dag ervoor ook. Was zijn fiets vrijdag misschien weer kapot? Of was de brug open?
- De docent vraagt naar de taken die Fred had als getuige;
- en wil weten wat er precies gebeurt bij het officiële deel op het gemeentehuis.
- De docent wil de uitspraak goed hebben van: huwelijk-getuige-verplicht; een klassikaal uitspraakrondje kan nuttig zijn als blijkt dat bepaalde klanken of woorden nog onvoldoende ingeslepen zijn (Zie 4.4.2);
- neemt geen genoegen met een incomplete zin;
- en wil meer weten over het officiële deel; wat gebeurt er zonder getuige?

Scenario 2 - Waarom trouwen mensen?

docent Zijn jullie getrouwd? [*kijkt rond*] Jij bent getrouwd. Waarom als ik vragen mag?
 cursist 4 Zorgen elkaar en de kinderen.
 docent Kan zijn partner niet **voor** zichzelf zorgen? [*kijkt de groep rond*]
 cursist 2 Als zijn partner ziek is, moet hij voor haar zorgen.
 docent [*kijkt naar cursist 3*] Ben jij ook getrouwd om voor elkaar te zorgen?
 cursist 1 Nee, haar man is rijk 😊.
 cursist 3 Niet zo rijk, romantiesj.
 docent Romantisch? Dat is een nieuw woord. Wat doet een romantische man?
 cursist 3 Die geeft mij bloemen en cadeautjes.
 docent Sommige mensen hebben geluk! Zijn alle huwelijken romantisch, volgens de tekst?
 cursist 2 40% eindigen in scheiding.
 docent 40% **eindigt** in een scheiding. Wat ben jij negatief! 60% blijft samen, dat valt dus mee!
 We kijken naar de percentages op p.119. Waarom zou 38% van de Nederlanders alleen wonen?
 cursist 1 Heerlijk rustig misschien?
 cursist 2 Of studenten.
 cursist: En geschie....gescheiden mensen?
 docent Heel goed, dat zijn al drie verklaringen! Maar ik mis nog een verklaring.
 [*kijkt vragend rond*]

... [Geen reacties; docent geeft een hint]

docent Bij het percentage van 38% staat een jonge man. Zijn alle mensen die alleen wonen jong, en man?

- De docent spreekt een getrouwde cursist aan met de vraag: Waarom ben je getrouwd?
- De docent corrigeert de nieuwe combinatie *zorgen voor*;
- vraagt of partners niet voor zichzelf kunnen zorgen;
- en wil weten of cursist 3 ook om die reden is getrouwd.
- Een klasgenoot suggereert dat cursist 3 getrouwd is vanwege de rijkdom van haar man;
- waarop Cursist 3 reageert met romantiek als reden voor haar huwelijk.
- Het woord *romantisch* komt niet voor in het boek. Na uitleg hiervan door cursist 3 reageert de docent met een aangepaste woordcombinatie uit Les 9: *Sommige mensen hebben geluk!*
- De docent introduceert dan het thema *minder gelukkige huwelijken*;
- Corrigeert de meervoudsvorm na 40%, en geeft nogmaals een goed voorbeeld met: *60% blijft bij elkaar*.
- En vraagt de groep naar de grootste groep op p. 119: 'Waarom wonen zoveel mensen alleen?'
- Na enkele verklaringen vanuit de groep, geeft de docent een aanwijzing voor een oorzaak die niet genoemd wordt in de tekst.
- Met een opmerking over de leeftijd van alleenwonende mensen wil ze cursisten op het spoor zetten van alleenwonende ouderen.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

- Onder Spreken op p.121 vindt u suggesties voor een discussie. Cursisten kunnen eerst in duo's de stellingen bespreken, daarna kunt u plenair standpunten laten uitwisselen. Iedereen kan zijn/haar mening per stelling zichtbaar maken (groen-oranje-rood). Wie geeft de meeste/beste argumenten? (Zie ook 5.4.5 voor meer uitleg en andere suggesties voor werken met stellingen)
- Cursisten spreken in drietallen over tradities bij een trouwfeest in hun geboorteland. U kunt ze enkele suggesties geven om over te spreken:
 - eten: wat? voor wie?
 - muziek?
 - kleren: de mensen die trouwen?
 - kleren: de gasten?
 - cadeaus of geld?
 - wie betaalt voor het feest?
 - reis na het huwelijk?

Na een minuut of tien kunt u enkele cursisten vragen te laten vertellen wat zij te weten gekomen zijn, om te voorkomen dat de gesprekjes een al te vrijblijvend karakter hebben.

Schrijven

- Cursisten kunnen schrijven over de standpunten van Fred en Maria uit de tekst en vervolgens hun eigen standpunt beschrijven en beargumenteren.
- De stellingen op p.121 van het Tekstboek lenen zich goed voor een schrijfo opdracht.
- Cursisten kunnen schrijven over tradities en symbolen bij huwelijken in hun geboorteland.
- Op p.148 in het Oefenboek staat een schrijfo opdracht waarbij cursisten zich moeten inleven in een pas getrouwde man/vrouw die Selma schriftelijk bedankt voor haar hulp bij het trouwfeest.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- Wat zijn redenen waarom Fred eerder en nu niet in de les was?
- Wat zijn verschillen tussen trouwen, samenwonen, geregistreerd samenwonen en apart wonen?
- Wat maakt een huwelijk officieel in NL en elders?
- Wat is en doet een getuige?
- Met wie en op welke leeftijd kan men (niet) trouwen in NL en elders?
- Tradities rond huwelijksfeesten in Nederland, elders.
- Voor- en nadelen jonge en oudere ouders.

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Probeer tijdens de bespreking van de tekst de woorden uit het grammaticablokje te gebruiken of te eliceren. Vind jij hetzelfde? Wie heeft niet dezelfde mening?

Vragen van de cursist

cursist r.10 Waarom *wel*?

docent Anita vraagt: Kun je dat wel beloven? Zij denkt dat je dat niet kan beloven. Ze kan het zich niet voorstellen. Ander voorbeeld: Jullie moeten elke les 50 nieuwe woorden leren. Kan dat wel? (Ik denk dat het niet kan).

cursist r.16 Waarom *wel*?

docent Hier betekent *wel*: dat is veel! Sommige mensen eten wel 5 keer per dag. Dat zijn veel maaltijden. Andere voorbeelden:

- Mijn oma had wel 10 kinderen.
- In Amsterdam wonen bijna 1 miljoen mensen, maar in Cairo wonen wel 20 miljoen mensen!

cursist r.28 Waarom *toch*?

docent Met *toch* in de vraagzin zeg je: 'Ik denk dat je het met mij eens bent.' *Toch* kan ook helemaal aan het eind van de vraagzin staan: Het is voor kinderen veel leuker om een jonge vader en moeder te hebben, *toch*?

Vragen van de docent

docent r.7 Die maakte indruk.... Wat is *die*?

docent r.13 De zin begint met *Wat*, maar de zin is geen vraag. Dat begrijp ik niet!

docent r.23 Waarom dezelfde?

Trouwen en samenwonen: is dat hetzelfde?

Heb je bij samenwonen dezelfde rechten als bij trouwen?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 25 De kaart van Nederland

Inleiding

Deze tekst gaat over de kaart van Nederland: hoe klein het is, hoe vlak, hoe laag, met al dat water, de voordelen en nadelen daarvan, en of het ook een mooi land is. U kunt met uw cursisten praten over wat zij al weten over het land en wat ze ervan vinden. Natuurlijk kunnen ze een spreekopdracht verzorgen over hoe hun eigen land eruit ziet.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Het is handig als er in het lokaal een kaart van de wereld is, met daarop het kleine Nederland, en ook een grote kaart van Nederland.

Scenario 1 - Woorden uitleggen bij de kaart van Nederland)

- docent [staat bij de wereldkaart]
Kijk allemaal naar de kaart van de wereld. Zie je Nederland?
[kijkt naar een cursist die achteraan zit]
Wat is het eerste wat je erover kunt zeggen?
- cursist 1 Ten eerste is een kleine land.
- docent Ten **eerste** is het een **klein** land. Hoe klein is het?
- cursist 2 Van de noord naar de zuid is de afstand ongeveer 200 kilometers. Klein klein!
- docent Van **het** noorden naar **het** zuiden **is de afstand** 200 kilometer. Dat meen je niet!
Zo klein?! Is Nederland het kleinste land van de wereld?
- cursisten Nee, niet de kleinste. Vatican city, Monaco... Andorra, Israël ...Macedonië, San Marino... heel kleiner!
- docent Dat valt dus mee! Er zijn landen die **veel** kleiner zijn! In welk deel van Nederland zijn wij nu?
- cursist 1 In de west part
- docent In het **westen**. Wat weten we over dit gebied?
- cursisten onder de zee de zeeniveau stiegt....lage gebied
- docent Het zeeniveau **stijgt!** Voor welk deel van Nederland vormt dat een gevaar?
- cursist 4 Hier in de westen denk ik, is dicht bij zee.
- cursist 1 laagste gebieden zijn in de west bij die zee
- docent In **het** westen, dicht bij **de** zee. Dat water vormt een gevaar! Zijn jullie bang?
- cursist 2 Bang, nee. Nederland heb dijks.
- cursist 3 Dammen ook. En viel engineers.
- cursist 1 Maar in negentien vijfendertig een ramp gebeurde.
- docent Dus jullie zijn **niet** bang. Want Nederland heeft dijken en dammen. Wat voor ramp was er in negentien **drieënvijftig?**
- cursist 1 de dijks breken en ...

docent [onderbreekt]: Ik wil het graag horen van jou. Wat gebeurde er? [kijkt cursist 4 aan]
 cursist 4 de dijken breken, was ramp
 docent Er was een ramp met de dijken. Wat gebeurt er als de dijken breken? [kijkt 3 aan]
 cursist 1 veel water overal
 docent [kijkt 3 vragend aan?]
 cursist 3 Ja, ik dink veel water overal
 docent Dat **denk** ik ook. Dan is er **veel** water overal. Kan dat nog een keer gebeuren **denken** jullie?
 cursist 1 Hier regent elke dag.
 docent 😊 ja, dat is een nadeel.
 cursist 2 de zeeniveau stijgt, dus.....
 docent Als het zeeniveau stijgt, moeten we zwemmen. Kunnen jullie dat?

- Cursist 1 neemt regelmatig het woord. De docent wil andere cursisten ook spreektijd geven en knapt dus meermaals af, of negeert en kijkt iemand anders aan.
- De docent corrigeert: **het westen**.
- De docent wisselt vragen over de tekst af met andere vragen (Is Nederland het kleinste land? Zijn jullie bang? Kunnen jullie zwemmen?). Daardoor wordt het geen schoolse overhoring van de tekst, terwijl wel al het woordmateriaal wordt geoefend.

Scenario 2 - Waar zijn mensen uit Nederland en... trots op?

Op de vraag hoe Nederland eruitziet, heeft de groep gesproken over de eerste drie punten uit de tekst. De docent vat deze samen en vraagt daarna naar een volgend kenmerk.

docent Nederland is klein, vlak, laag en?
 cursist en 1, 2 moeinat
 docent Nederland is **mooi**! Wat noemen jullie **mooi** in Nederland?
 cursist 3 Amsterdam en Kuukenhof
 docent De **Keukenhof**? Wat is dat?
 cursist 2 met tulips
 docent Een gebied met **tulpen**?
 cursist 4 The Nederlands is trost op
 docent Ah! De Nederlanders zijn **trots** op de tulpen in de Keukenhof!
 cursist 4 Ja, trots op de tulpen.
 docent En **waar** is jullie land **trots op**?
 cursist 1 Mijn land is trots op die bergens
 docent Nederland ook. Kijk hier in het zuiden zijn **bergen**.
 cursist 2 Dat zijn niet bergen.
 docent Dat zegt de tekst! Wat noemen jullie bergen?
 cursisten 1, 2 The Himalayas, The Alps.
 docent Hoe hoog zijn de Alpen en de Himalaya?
 cursist 1 Zeven tauzend meters
 docent Zeven **duizend meter**? En die bergen in Limburg?
 cursist 4 Misschien 10 meter?
 cursist 3 Nee, meer. Daar zijn 3 grenzen op de berg.

docent

Er is in Limburg een berg met drie grenzen? Dat begrijp ik niet!

- De docent vat in één zin samen waarover tot dan toe is gesproken om een duidelijke lijn aan te brengen in de conversatie. Door deze samenvatting te laten eindigen met ‘en....?’ wordt de groep gevraagd nog meer kenmerken te noemen van Nederland.
- In het gesprek over mooie dingen in Nederland, vertelt cursist 4 waar de Nederlanders trots op zijn. De cursist gebruikt deze nieuwe combinatie op het juiste moment, maar moet wel even de juiste uitspraak herhalen.
- Vervolgens vraagt de docent waar de mensen in andere landen trots op zijn.
- De docent houdt zich van de domme als een cursist het drielandenpunt noemt. Misschien kan iemand even uitleggen waarom er drie grenzen zijn op die berg in het zuiden?

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Aan de hand van de vragen onder Spreken op p.125 kunnen uw cursisten met elkaar praten over hun geboorteland of een ander land dat ze goed kennen.

U kunt enkele cursisten vragen een korte presentatie te laten verzorgen over het land waar ze vandaan komen. Hierbij gebruiken ze hetzelfde stramien als in de tekst: *ten eerste, ten tweede,ten slotte.....*

Onder B2 in het Oefenboek (p.153) vindt u een spreekopdracht waarbij cursisten gevraagd wordt tips uit te wisselen over minder bekende plekken in Nederland. Na een minuut of tien kunt u enkele cursisten vragen te laten vertellen wat zij te weten gekomen zijn, om te voorkomen dat de gesprekjes een al te vrijblijvend karakter hebben.

Schrijven

Cursisten schrijven een informatieve tekst over een ander land dan Nederland. Ze gebruiken hiervoor dezelfde structuur als de tekst: *ten eerste, ten tweede,ten slotte.....*

Voor de schrijfopdracht in het Oefenboek (B3 Schrijven, p. 153) moeten cursisten de verleden tijd gebruiken. Ze kijken terug op een reis door Nederland en vertellen daarover op sociale media.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- grenzen, grootte en afstanden
- vlak/bergen
- laag land met veel water (dijken, dammen, 1953, zeespiegelstijging)
- groen, ruimte, natuur
- mooi?
- Hoe zien andere landen eruit? Waar zijn ... trots op?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

r.26 Tja, wat noem je mooi? Ik zelf vind de stranden 't mooiste. Dat is mijn mening. Misschien heb jij een andere mening?

Veel mensen vinden de tulpen mooi. Er zijn ook veel mensen die Amsterdam prachtig vinden. En ik? Wat vind ik mooi in Nederland?

Ik zelf vind de stranden het mooiste [wijst op zichzelf en legt klemtoon op *zelf*]. Maar misschien hebben jullie een andere mening?

Is het een dure kamer? Wat noemt u duur? Zelf vind ik dat een redelijke huur.

Dus: Ik vind de huur redelijk. Maar misschien is niet iedereen het met mij eens.

Kate kan zelf met de fiets naar school. Dus Kate kan alleen/op haar eigen fiets naar school. Maar haar broertje Tom niet.

De huisarts kan veel problemen zelf oplossen. Dus: de huisarts lost deze problemen alleen op, zonder hulp.

Vragen van de cursist

- cursist: r.1 Hoe ziet Nederland eruit? Wat is *ziet eruit*?
docent Hoe ziet Layla eruit? Ze is lang, ze heeft donkere ogen, ...
 Hoe ziet Nederland eruit? Het land is klein, vlak, groen, ...
- cursist: r.6 Ik begrijp niet: daar zijn we trots op.
docent We zijn trots op het bergje. Op het bergje = daarop. Daarop zijn we trots.
 Als we praten zeggen we vaak: Daar zijn we trots op.
- cursist *vormt een gevaar*. Kan je ook zeggen ... *is een gevaar*?
docent Ja, dan kan ook. Maar *een gevaar vormen* is een combinatie. Je hoort het vaak.
- cursist: r.20 *over enkele jaren*. Kan je ook zeggen: *na enkele jaren*?
docent over enkele jaren betekent: vanaf nu, vanaf vandaag.
- cursist: r.21 Waarom *wàs*?
docent De uitspraak van *wàs* is sterk, je zegt het een beetje hard. Dus **vroeger was** Nederland wel groen, **nu** niet meer.
- cursist: r.21 *overal wordt gebouwd*. Waarom *wordt*?
docent Je weet niet wie de huizen bouwt. En dat is hier ook niet belangrijk. Er wordt gebouwd (*door een bedrijf, door de overheid, ...*), dus de steden groeien.

Vragen van de docent

Vraag 1: r.6 *zag* is vroeger. Wat zeg je nu?

Vraag 2: r.16 Ook daar zijn we trots op. Waarop zijn we trots? We zijn trots op

Vraag 3: r.17 ...*dat dat*... Waarom staat er 2 keer *dat*?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 26 De politie: (niet) m'n beste vriend

Inleiding

Deze tekst gaat over de verhouding die we hebben met de politie. Kan de politie echt je vriend zijn, in Nederland en in andere landen? Of denk je meteen als je de politie ziet, dat je iets verkeerd doet?

In de les kunt u aansluiten bij de luchtige, ironische toon van de eerste spreker in de tekst: 'Heeft de politie van jou ook wel eens een mooie foto gemaakt? Heb je die mooie foto gekregen, of moest je ervoor betalen? Zo'n hoog bedrag voor één foto?'

Een boete krijgen voor fietsen zonder licht, is een ervaring die veel mensen wel eens hebben meegemaakt. Misschien kan iemand vertellen of de agent echt zo aardig was om te wijzen op de gevaren? En moest hij/zij eerst ook een kleine boete betalen?

En wie heeft wel eens een feestje gegeven waarbij een agent belangstelling toonde? 'Agenten tonen graag belangstelling als je feestje geeft. Waarom? Wil hij/zij graag een biertje komen drinken?'

Autorijden is niet makkelijk als je vijf biertjes hebt gedronken, maar 'de politie is je beste vriend; een agent zorgt zelfs dat je auto altijd veilig aankomt!' waarom doet die agent dat?

De tekst spreekt luchtig en ironisch over de taken van de politie in Nederland. Maar de politie is waarschijnlijk niet voor alle cursisten een thema om grapjes over te maken. Misschien zitten er cursisten in uw groep die alleen maar slechte ervaringen hebben met de politie, in Nederland of in een ander land. Misschien willen zij hier iets over vertellen?

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Deze tekst biedt veel woorden aan om te gebruiken in gesprekken over de politie. De woorden *dronken*, *bekeuring*, *dief* en *diefstal* komen niet voor in het boek. Als cursisten deze woorden nodig hebben om te spreken over hun ervaringen met de politie, kunt u ze vragen om te laten omschrijven wat ze bedoelen.

Scenario 1 - Ik heb mijn fiets gestolen??

docent Hallo Marc! Heb jij een fiets?

cursist 1 Ja, maar ... Ik heb vorige week my fiets gestolen.

cursist 2 Typisch Nederlands. Ik heb al drie fietsen gestolen.

docent Menen jullie dat? Waarom **hebben** jullie veel fietsen gestolen! Hebben jullie geen geld om een fiets te kopen?

cursist 1 Ja, voor een gestolen fiets.
 cursist 2 Is goedkoop, tien euro misschien?
 docent Wat denken jullie [*kijkt de groep rond*]: **hebben** zij fietsen gestolen?
 cursist 4 Nee, iemand heb zijn fietsen gestolen.
 docent Heel goed! Iemand anders **heeft** hun fietsen gestolen!
 [*kijkt cursist 3 aan*] Zij **heeft** jouw fiets gestolen! Wat ga je doen?
 cursist 3 Oh? Dan ik moet ehh aangeef ...aangeef te doen.
 docent Je moet **aangifte** doen! Waar kun je dat doen?
 cursist 2 Bij de politie.
 docent Oké, jij [*kijkt cursist 2 aan*] bent de politieagent, en jij [*kijkt naar cursist 3*] gaat aangifte doen. Wat zeg je?
 cursist 3 Help, politie. Ik heb my fiets gestolen!
 cursist 2 Hallo mevrouw. Heb je een fiets gestolen? Je mag niet stelen!
 cursist 1 Nee, daarom ik kom aangifte doen.
 cursist 4 Jij hebt niet de fiets gestolen, iemand heeft dat gedaan.
 cursist 3 Politie, iemand heeft gestolen my fiets.
 cursist 2 Vervelend mevrouw. Misschien u moet een nieuwe kopen?
 docent Haar fiets **is gestolen**, door iemand. Dus iemand **heeft** haar fiets **gestolen**. Daarom doet ze aangifte. De agent geeft een vreemd advies. Wat moet de politie doen?
 cursist 4 Misschien gaan ze de fiets zoeken?
 docent Dat is zeer aardig! Maar op het bureau staan al duizenden fietsen. Wie kan dat uitleggen?
 cursist 2 Misschien zij gebruiken die zelf
 cursist 3 Echt raar, Nederlandse politie op de fiets.
 docent Rijden agenten in andere landen niet op de fiets?

- De docent wil het probleem van de fietsendiefstal aansnijden, en heeft meteen beet: bij cursist 1 is de fiets gestolen.
- Andere cursisten met dezelfde ervaring haken instemmend aan.
- De docent kan zo het verloop van de conversatie door de inbreng van de cursisten laten bepalen, in plaats van het eigen vragenlijstje te volgen.
- Maakt een grapje om de foute formulering van de cursisten 1 en 2 te verduidelijken (*ik heb mijn fiets gestolen*)
- En enceneert een rollenspel op het politiebureau
- Corrigeert hier en daar, en laat ook fouten lopen, om het gesprek niet te onderbreken

Scenario 2 - Een dilemma: wat doe je als iemand je een fiets aanbiedt voor 10 euro?

docent Je fiets is gestolen en je staat rood. Maar je hebt geluk! Een onbekende op straat vraagt of je een fiets wilt kopen, voor 10 euro!
 cursist 1 Dat vind ik raar, voor 10 euro in Nederland.
 cursist 2 In my land je kan, maar niet in Nederland.
 cursist 3 Ik denk het is haar fiets! [*wijst naar cursist 3*]
 docent Waarom heeft de onbekende haar fiets? Dat verbaast me!
 cursist 2 Dat is de thief!

docent De thief?

cursist 3 De onbekende persoon die heeft gestolen de fiets.

docent Heel goed! De onbekende persoon die de fiets **heeft gestolen!**
Wat doe je, koop je de fiets?

cursist 1 Dat hangt van af.

docent Dat hangt **er** van af. Waar hangt het van af?

cursist 1 Is de fiets goed?

cursist 2 Kan ik pinnen?

docent Mag dat, een gestolen fiets kopen?

cursist 1 Dat is verkeerd. Maar misschien jij weet dat niet?

cursist 2 Een moeilijke keuze.

docent Wat zouden jullie doen? [*kijkt de groep rond*] Hugo?

Hugo Een foto maken.

cursist 2 Waarom?

Hugo Voor politie, aageef doen.

docent Hij doet aangifte [*wijst naar Hugo*]. De conclusie is dus: hij is de beste vriend van de politie! Wat doet de politie als ze de onbekende persoon vinden?

cursist 1 De politie uitlegt: je mag niet stelen.

docent De politie **legt** iets **uit**, dat is zeer aardig. Is dat alles?

cursist 2 En zij betaalt boete?

docent En de onbekende persoon betaalt een boete. Hoeveel, denken jullie?

- De docent legt een dilemma voor aan de groep: wat doe je als iemand jou een fiets aanbiedt voor 10 euro?
- De docent houdt zich van de domme: waarom heeft de onbekende haar fiets? En wil dat de cursisten uitleggen wat er aan de hand is.
- De docent begrijpt het onbekende woord ‘thief’ niet. De cursist die een mooie en correcte omschrijving geeft, krijgt daarvoor een compliment.
- De docent bevraagt een cursist, schakelt **na** (!) een volgende vraag onverwachts door naar een ander (Hugo). Zo blijft iedereen bij de les 5.2.4.
- De docent corrigeert het samengestelde werkwoord *legt ... uit*, dat nieuw is in deze tekst.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Kort rollenspel: cursist 1 is agent, cursist 2 is de vrouw op de afbeelding op p.128. Wat zegt de agent? Wat legt de agent uit? Waarom? Wat zegt de vrouw? Twee-aan-twee laten voorbereiden. Daarna kunt u 2 mensen aanwijzen die plenair de rollen van agent en vrouw op zich nemen. Vraag uw cursisten met wie ze het eens zijn: met de vrouw of met de agent.

Rollenspel: Spreken p.129 Twee-aan-twee bereiden uw cursisten de rollen agent-overtreder voor. Daarna laat u een paar willekeurige tweetallen het voor de groep uitspelen.

Schrijven

U kunt uw cursisten een klachtenbrief laten schrijven naar de politie:

‘De politie heeft je een boete gestuurd omdat je door rood bent gereden met de auto. Maar volgens jou heeft de politie een fout gemaakt. Jij hebt niets verkeerd gedaan! Dus je wilt de boete niet betalen. Daarom schrijf je een brief naar de politie. Je legt uit wat er volgens jou aan de hand is.’

U kunt uw cursisten ook een stukje laten schrijven voor sociale media om hun vrienden en familie te vertellen over de verschillen tussen de politie in Nederland en die in het land waar ze vandaan komen.

Een lesplan Zie 4.3.1

Deelonderwerpen in deze les:

- Beste vriend of niet?; gevoel dat je iets verkeerd doet
- te hard/door rood rijden (mooie foto); zonder licht fietsen; boete
- feestje met harde muziek; fietsen met vijf biertjes op
- fiets gestolen; gestolen fiets te koop
- ingebroken
- aangifte doen (online – op het bureau)

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

De grammatica bij de tekst gaat over woordvolgorde na *als*, *toen* en *wanneer* (bijvoorbeeld: *toen* r.1, *als* r.3/4). Het gebruik hiervan kunt u eliciteren door te vragen naar ervaringen of naar mogelijke situaties:

- *Je hebt vijf biertjes gedronken en je wilt naar huis. Wat doe je? → Als.....,*
- *Je ziet een agent op straat. Wat denk je? → Als,*
- *Jij bent agent. Je ziet dat er een ongeluk is gebeurd op straat. Wat doe je? → Als,*

Vragen van de cursist

cursist: r.2 *Waarom iets verkeerd en iets verkeerds?*

docent iets verkeerds = de fout. *Iets* is een combinatie met *verkeerds*.

iets leuks = een leuke activiteit

Ik **doe** iets **verkeerd** = ik **doe** dit/dat **niet goed**. *Iets* is een combinatie met *doe*.

cursist: r.4 *is gebeurd*. Kan je ook zeggen: *gebeurd is*?

docent ja, dat is hetzelfde.

cursist: Wat is in r.4 *of door rood*?
docent Deze zin is niet compleet. Eigenlijk staat er: Rijd je te hard of rijd je door rood?

cursist: r.6 Kan je zeggen: De politie wijst jij op de gevaren?
docent Nee, dat kan niet. De politie wijst jou op de gevaren. Of (de korte vorm): de politie wijst je op de gevaren.
Jij (je) wijst iemand op de gevaren. **Jij** (je) rijdt door rood. Heb **jij** (je) goede ervaringen met de politie?

cursist Wie is *ze* in r.16?
docent *Ze* is hier: de mensen van de politie/de agenten.

cursist Wat is *Laat me niet lachen?* (r.19)
docent Het betekent: dit kun je niet menen. Je bent niet serieus.

Vragen van de docent

Vraag 1:

r.4 *Rijd je te hard*, ... Begin de zin met *Als*

r.5 *Fiets je* ... Begin de zin met *Als*

r.6 *Heb je ...?* Begin de zin met *Als*

r.8 *Geef je ...?* Begin de zin met *Als*

r.9 *Koop je...?* Begin de zin met *Als*

Vraag 2:

r.15 Weten jullie een ander woord voor *meteen*?

r.15 Weten jullie een ander woord voor *zeer*?

Vraag 3: r.21 Wat betekent *Het schijnt dat ...?*

Vraag 4: r.23 Waarom staat er *toch*?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 27 Feest vieren

Inleiding

Deze tekst gaat over feest vieren in Nederland. Wanneer vieren veel Nederlanders feest en wat gebeurt er op die feesten? Misschien hebben uw cursisten al een Nederlandse (nationale) feestdag meegemaakt waarover ze kunnen vertellen!

Verder kunt u met de groep spreken over feesten en feestdagen in andere landen. Wat is er te eten en te drinken? Is het normaal dat de gasten dat zelf moeten pakken? Op welke feestdag krijgen mensen cadeautjes? Moet je die dan meteen open maken, of juist niet? Verjaardagen worden lang niet overal gevierd maar Sinterklaas komt ook in sommige andere landen langs. Misschien weten uw cursisten hoe Santa Claus aan zijn naam komt?

In de tekst worden meerdere Nederlandse feesten kort aangestipt. Er staan maar weinig woorden in de tekst die met specifieke feestdagen te maken hebben. Dus woorden als *paard*, *pepernoten*, *kerstboom*, *vrijmarkt* kunt u niet gebruiken. U kunt dus niet te diep ingaan op de verschillende feestdagen.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Is een verjaardag een nationale feestdag?

- docent We gaan het hebben over de mevrouw in de tekst. Zij geeft een feest. Waarom?
- cursist 1 Zij geeft feest omdat zij viert zijn verjaardag.
- docent **HIJ** viert **ZIJN** verjaardag, **ZIJ** viert **HAAR** verjaardag. Dus:**omdat** zij haar verjaardag **viert**. Ja, dat klopt. Wat is dat eigenlijk, een verjaardag? Is dat een nationale feestdag?
- cursist 1 Nee, nee, is geen nationale feestdag. Zij is geboren op deze dag, zijn ...**haar** geboorte geboortedag! Goed woord geboortedag?
- docent Prima, een prachtig woord! Vier jij ook altijd je verjaardag? [*kijkt naar cursist 2*]
- cursist 2 Nee, wij doen dat niet. Wij vieren de dag van eh ... jij naam.
- docent eh ... dat begrijp ik niet: **JOUW** naam???
- cursist 2 Je hebt de naam van een ... saint ... ehh een belangrijke persoon van de ... kurk ...?
- docent Ik snap het al! Van de **KERK**! Dat noemen we een *heilige*. Net zoals Sinterklaas, dat is ook een heilige.
- cursist 2 Ja en die heilige heeft speciale dag, dat is ook jij dag, **jouw** dag.
- docent De dag van de heilige is ook jouw dag, ja. Dat is duidelijk. Als iemand jarig is, in Nederland, geeft die dan cadeautjes aan iedereen? [*kijkt dan cursist 3 aan*]
- cursist 3 Nee, geeft niet cadeautjes, krijgt cadeautjes, ik denk? Geeft wel iets lekkers misschien, op die tafel?
- docent Ja! Je geeft iets lekkers en je krijgt cadeautjes. Kijk je meteen wat het cadeautje is, of na het feest?

cursist 3 Neeeeee! Niet meteen kijken, toch? Na de feest ... het feest.

- De docent kondigt het onderwerp van het gesprek aan, en begint over de verjaardag: wat is dat eigenlijk?
- De docent krijgt zo het verschil tussen verjaardag en naamdag boven tafel;
- en introduceert – alleen ter wille van cursist 2 – het nieuwe woord ‘heilige’ waarvan deze cursist overigens zelf al een adequate betekenisomschrijving geeft;
- stapt over op de Nederlandse gewoontes bij verjaardagen en vraagt of de jarige cadeautjes uitdeelt, kijkt daarna pas een cursist aan, **niet op de rij af** - zo blijft iedereen bij de les (Zie 5.2.4);
- vraagt wat de bedoeling is met de cadeautjes die je krijgt; moet je die meteen uitpakken of bewaren tot na het feest?

Scenario 2 - Wat doe je op een verjaardag?

docent We gaan naar de verjaardag van de mevrouw uit Les 27!

Wat doe je als je binnenkomt?

cursisten Ik zeg hallo eerst Je moet geven een kiss ... Ik geef een cadeau.

docent Je zegt **EERST HALLO**. Je moet een **KUS GEVEN**. Is dat verplicht? Is een hand niet goed?

cursist 3 Niet in mijn land. Dat is voor mannen.

docent Hoeveel kussen moet je geven?

cursist 2 Ik geef twee.

cursist 3 Nee drie is beter.

cursist 1 In my land je moet niet geven hand en kus.

docent In mijn land? [*maakt draaigbaar met vingers*]

cursist 1 ... moet je niet geven hand en kus.

docent In mijn land moet je geen hand en kus **GEVEN**. Dus het aantal kussen verschilt. En zeg je alleen ‘hallo’?

cursist 3 ook gefelciteer.

cursist 2 met jouw verjaardag.

docent **GEFELICITEERD!** Wat voor cadeau breng je mee?

cursist 3 Bloemen of chocola, voor een vrouw.

cursist 2 Voor een man wijn misschien.

docent Waarom geen bloemen of chocola?

cursist 1 Is typisch voor vrouwen.

cursist 2 Vrouwen hebben nodig veel chocola.

docent Vrouwen **HEBBEN** chocola **NODIG**, zeker! We geven het cadeautje en gaan naar binnen. Er staat allemaal eten op de tafel. Wat is de bedoeling?

cursist 3 Ik moet alles pakken.

docent Jij pakt **alles!** Heb je honger?

cursist 3 De mevrouw zegt: het is doelink dat jij pakt alles.

docent Het is de **BEdoeling** dat je alles zelf **PAKT**? Moet je **al het eten** pakken?

cursist 2 Nee, jij moet doen dat zelf. De mevrouw geeft het niet.

docent De gasten **MOETEN** dat **zelf DOEN**. Waarom brengt de mevrouw het niet naar de gasten?

cursist 1 Zij is druk met uitgebreide praten.

docent Tuurlijk! Zij **HEEFT HET** te druk. Ze moet **uitgebreid** praten. Met wie eigenlijk?

- De docent gaat met de cursisten naar het feest en doorloopt met hen de stappen vanaf binnenkomst tot de uitgebreide gesprekken in de woonkamer.
- De docent vertaalt het Engels woord *kiss*;
- corrigeert met een handgebaar de positie van het werkwoord;
- gaat in op het woordje *zelf*. Er is een groot verschil tussen *alles pakken* en *alles zelf pakken*. Cursist 2 legt uit.
- De docent corrigeert tot slot *is druk*: zij **heeft** het druk.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

Cursisten kunnen in groepjes spreken over belangrijke feestdagen in hun persoonlijke leven en over feestdagen in hun geboorteland. Wat gebeurt er dan? Zijn er cadeautjes? Is er iets speciaals te eten en te drinken? Welke feesten worden in veel landen gevierd? Welke feesten zijn heel speciaal voor een bepaald land? Na een minuut of tien kunt u enkele cursisten vragen te laten vertellen wat zij te weten gekomen zijn, om te voorkomen dat de gesprekjes een al te vrijblijvend karakter hebben.

Cursisten spreken in groepjes over hun ideale jaarkalender. Welke feesten moeten zeker elk jaar gevierd worden? Welke feesten zijn niet (meer) zo belangrijk en kunnen plaats maken voor een ander feest? Welke feesten uit andere landen zouden ze ook wel willen vieren? Erna plenair terugkoppelen zorgt voor meer motivatie en beloning voor de inspanning. Kan de groep misschien een top-drie maken?

Schrijven

Bovenstaande spreekopdrachten zijn ook een goed uitgangspunt om cursisten iets te laten schrijven over het thema *feest vieren*. Een voorbeeld kunt u vinden in 4.4.4.

Een andere suggestie voor schrijven is te vinden in het Oefenboek op p.163 onder B3 Schrijven. Cursisten schrijven over een verjaardag waar ze geweest zijn; de hele schrijfpodracht staat dus in de verleden tijd.

Een lesplan Zie 4.3.1

Deelonderwerpen in deze les:

- verjaardag: hoe? cadeautjes?
- bijzondere gebeurtenissen: examen, nieuwe baan, ... jaar getrouwd, je mag auto rijden

- nationale feestdagen
- Koningsdag
- 4 en 5 mei
- Sinterklaas
- ...
- feesten voor christenen/moslams/...
- Kerst, suikerfeest, ...

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje gaat in op het verschil tussen: het verschilt/verschillende – het is anders/andere. Dit kunt u verduidelijken met r.26:

De datum **verschilt** van jaar tot jaar. Je kunt ook zeggen:

- Elk jaar is de datum (**anders**).
- Het feest is elk jaar op een (**andere** datum).
- Het feest wordt op (**verschillende** data) gevierd.

Vragen van de cursist

cursist r.1 Waarom *vele jaren* en niet *veel jaar*? Je zegt ook: vijf jaar, toch?
 docent *en nog vele jaren* is een combinatie. Vele jaren = heel veel jaar. Dus: Ik hoop dat je nog heel vaak je verjaardag viert; Ik wens je een heel lang leven. Kijk ook naar r.24: de vele vrije dagen: alle dagen tussen Kerst en Nieuwjaar waarop de mensen vrij zijn.

cursist r.4 Waarom: *mee*?
 docent Daarmee ben ik blij. Ik ben blij met dat cadeau. Met dat cadeau = daarmee.

cursist r.15 *Van alles*?
 docent Dat betekent: heel veel verschillende dingen/activiteiten

cursist r.17 Waarom *ter*?
 docent *ter herinnering aan* is een combinatie. Je moet de woorden samen vertalen.

cursist r.18. Waarom het Sinterklaas? Sinterklaas is een man, dus de Sinterklaas, toch?
 docent Het is vandaag maandag, het is nu zomer, het is bijna 15:00 uur, het is morgen Sinterklaas.

cursist r.25 Ik begrijp niet *echter*.
 docent De betekenis is hetzelfde als *maar*. Maar de plaats in de zin is anders. Ik ben jarig, maar ik vier geen feest. --- Ik ben jarig. Ik vier echter geen feest.

Het is zomer. Maar het is niet warm. --- Het is zomer. Het is echter niet warm.

Vragen van de docent

- Vraag 1 r.16 De koning en koningin bezoeken elk jaar een bepaalde stad. Je kunt ook zeggen: De koning en koningin gaan ...
- Vraag 2 r.25. In plaats van *echter* kun je ook *maar* gebruiken. Kunnen jullie hetzelfde zeggen; zonder *echter*, met *maar*? Je ziet: de zinnen betekenen hetzelfde maar de plaats van de woorden *echter* en *maar* in de zin verschilt.

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 28 De Randstad

Inleiding

Les 28 gaat over het gebied in het westen van Nederland dat de Randstad wordt genoemd. Aan de orde komen: de naam van dit gebied, de niet toevallige ligging in het westen, de vele bedrijven, en als gevolg daarvan de dichte bevolking, het gebrek aan woningen, drukke wegen, etc.

In Les 25 (over de kaart van Nederland) staat dat de laagste gebieden van het land in het westen liggen. En juist daar ligt de Randstad. Om welke reden is dat lage westen een logische plek voor dit drukke gebied? Vormt dat water geen gevaar voor de steden, bedrijven en inwoners van dat drukke gebied?

De cursisten hebben in Les 22 al gesproken over de (relatief dichte) Nederlandse bevolking. Deze kennis kan worden toegespitst op de Randstad. Het woord *bevolkingsdichtheid* komt niet voor in het boek. U kunt met uw cursisten onder andere spreken over de voor- en nadelen van wonen in de Randstad. En misschien kunnen ze vertellen over een vergelijkbaar gebied in hun eigen land.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Is de Randstad een stad?

- docent De les van vandaag heet *de Randstad*. Waar ligt deze stad?
- cursist 1 Niet een stad maar een gebied.
- docent De Randstad is geen stad, zeg je?
- cursist 1 Nee, een gebied. We beschouwen als geheel. Maar met 4 steden in dat.
- docent De Randstad is een gebied met vier steden **erin**.
- cursist 1 Vier steden erin, ja.
- docent En we beschouwen dat gebied als één geheel. Oké! En waar ligt dat gebied?
- cursist 2 In de west van Holland.
- cursist 3 In Zuid-Holland, en delen van Noord-Holland en Utrecht.
- docent Heel goed! Dus in **het westen** van Nederland. En dat is niet toevallig! Waarom?
- cursist 2 Veel werk, bedrijven en grote bevolking.
- docent Ja, oké. Maar **waarom** is al dat werk juist in het westen? En niet in het oosten of het noorden?
- cursist 3 Is logisch want de zee is in de west.
- docent De zee ligt in **het westen**! Waarom is het logisch dat de Randstad bij de zee ligt.
- cursist 2 Voor handel.
- cursist 3 Ja, Rotterdamse haven is het grootste van Europa.
- docent **De** grootste van Europa? Voor welke handel is deze haven belangrijk?
- cursist 2 Misschien fruit, bloemen, groente.

cursist 3 Niet voor bloemen, ik denk. Vliegtuig is sneller.
 docent Voor bloemen is het **vliegtuig** sneller.
 cursist 3 vliegtuig- **vliegtuig** is sneller.
 docent Heel goed! Waarom moeten die bloemen snel zijn?
 cursist 1 Anders ze zijn niet mooi.
 docent Anders? [*draaiend handgebaar: 2^e positie*]
 cursist 1 zijn ze niet mooi.
 docent Niet mooi? Zijn de Nederlandse bloemen niet mooi?
 cursist 2 Ja, ze zijn mooi. Eerst. Maar niet als maken ze een lang reis.
 docent Ik begrijp het! Ze zijn niet meer mooi, **als ze**
 cursist 2 een lange reis maken.
 cursist 3 Ze zijn niet vers dan, dus niet mooi.
 docent Oké, verse producten gaan dus met het vliegtuig. Vertrekt het vliegtuig ook uit de Rotterdamse haven?

- Met de startvraag van deze les stelt de docent zich onwetend op: Is de **Randstad** een stad? (Zie 4.5 voor meer over rollen die de docent kan spelen in de les.)
- De docent gebruikt verschillende vormen van feedback: gebaren, elicitatie, nadrukkelijke recasts. (Verbeter *in dat*, waarvoor het voornaamwoordelijk bijwoord *erin* moet worden gebruikt en reageert verder op woordpositie en op uitspraak.) (Zie ook 5.3.2 voor meer over verschillende vormen van feedback.)
- De docent wil weten waarom de Randstad *niet toevallig* in het westen ligt;
- vraagt door als cursist 2 wijst op de hoeveelheid werk, de grote bedrijven en op de grote bevolking in het westen: 'Om welke reden kan je juist in het westen makkelijk werk vinden?'
- Als cursist 3 *de zee* noemt als reden voor werk, namelijk in de handel, wil de docent weten om welke handel het gaat. Is de Rotterdamse haven wel geschikt voor alle producten? Via bloemen komt het gesprek zo op handel met het vliegtuig.

Scenario 2 - Lijstje voordelen en nadelen van wonen in de Randstad

docent De tekst noemt voordelen en nadelen van wonen in de Randstad. We maken een lijstje met de voordelen!

cursisten dicht bij de zee haven en Schiphol veel werk Kuikenhof

cursist 1 Ja, de Keukenhof!

docent De **Keukenhof**? Is dat een voordeel? [*kijkt naar cursist 4*]

cursist 4 Ja, is veel mooi!

docent **Heel** mooi. Maar wat is dat precies, de Keukenhof? cursist 2 Een park?

cursist 4 Met veel bloemen.

docent De Keukenhof is **heel** mooi. Er zijn **veel** bloemen, **heel veel** tulpen. Nu jij!

cursist 4 Keukenhof is hie...heel mooi. Daar zijn heel veel tulips.

docent **Heel** goed! Het is een heel mooi park met heel veel tulpen! Wat is het logische gevolg daarvan?

cursist 1 Keukenhof is altijd druk.

cursist 2 Veel toeristen komen daar!

docent Oké, dus de Keukenhof is een voordeel. En jullie noemen ook de zee. Waarom is de zee een voordeel? *[kijkt naar cursist 1]*

cursist 1 Schips uit de wereld bereiken Rotterdam.

docent **Schepen** uit de **wereld** bereiken Rotterdam. Wat voor **schepen**?

cursist 1 Schepen met toeristen. Cruiseschepen misschien?

cursist 2 Nee, voor die handel.

docent Komen de schepen alleen voor de handel? Is Rotterdam niet leuk voor toeristen op cruiseschepen?

cursist 2 Die architecture is te interessant!

docent De architectuur is **heel** interessant. Ja? *[kijkt vragend rond]*

cursist 2 Ja, die architectuur van bruggen en bouwen.

docent Welke **gebouwen** ken je in Rotterdam?

cursist 3 Die cubic houses

docent De **kubus**-huizen *[noteert dit woord op het bord]*! Zijn de kubus-huizen geschikte woningen, denken jullie?

- De groep spreekt over wonen in de randstad. De docent stelt voor om samen een lijstje te maken met voordelen van wonen in de Randstad;
- laat eerst meerdere cursisten reageren;
- geeft aan een van hen de beurt; waarom is de Keukenhof een voordeel voor wonen in de Randstad?
- De docent wil dat de uitspraak van de nieuwe woorden uit deze les correct is en corrigeert **wereld, schip/schepen, Keukenhof**;
- benadrukt het verschil tussen **heel** en **veel** en laat cursist 4 de verbeteringen herhalen. Het Engels *tulips* laat de docent even zitten; het woord *tulpen* staat namelijk niet in deze tekst, maar komt pas in Les 32, een vergissing van de docent.
- Via de toeristen komt de groep op de interessante architectuur van Rotterdam. De docent corrigeert *te interessant* in *heel interessant*, en *bouwen* in *gebouwen*, gevolgd door een vraag naar voorbeelden van interessante gebouwen;
- De docent vertaalt *cubic houses* in *kubus-huizen* (schrijft het onbekende, maar makkelijk te vertalen woord *kubus* op het bord). Deze huizen vormen een goede aanleiding voor de docent om het thema *geschikte woningen* te introduceren.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken

U kunt cursisten laten discussiëren over voor- en nadelen van wonen in de Randstad. Dat discussiëren kan in teams (Zie 5. 4.5) of in twee- of viertallen. Als u dit in teams laat doen, deelt u de groep in tweeën en laat u de ene helft (bijvoorbeeld iedereen aan uw linkerhand) voordelen noemen van wonen in de Randstad en de andere helft nadelen.

Als u dit liever doet in twee- of viertallen kunt u dit doen in de vorm van een soort debat (Zie 5.4.5) of in de vorm van een rollenspelletje waarbij cursist A in de Randstad wil wonen en cursist B juist niet.

Deze tekst leent zich ook voor storytelling (Zie 4.3.4). Bijvoorbeeld:

Kennen jullie Amber en Daan nog van les 2 (of andere personen als u het oefenboek in de les gebruikt)? Ze krijgen een nieuwe baby en moeten verhuizen. Ze weten niet of ze in de Randstad moeten blijven. Wat doen ze?

U kunt uw cursisten ook in groepjes laten spreken over een economisch belangrijk gebied in hun land. Ze kunnen vertellen over de niet toevallige plek van dat gebied, het werk, de bevolking, de woningen, positieve en negatieve punten van wonen op deze plek, etc. U kunt hiervoor de spreekopdracht uit het boek gebruiken of een variant daarop.

Schrijven

Uw cursisten kunnen schrijven over voor- en nadelen van wonen in de Randstad. Hiervoor kunt u de schrijfoopdracht gebruiken uit het Oefenboek op p.169.

Cursisten kunnen ook een schrijfoopdracht maken over een economisch belangrijk gebied in hun geboorteland. Ze schrijven over de niet toevallige plek van dat gebied, het werk, de bevolking, de woningen, positieve en negatieve punten van wonen op deze plek, etc.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- Wat is de Randstad?
- Ligging, handel
- Wonen in de Randstad: ruimtegebrek; woningprijzen
- Files, luchtkwaliteit
- Nationaliteiten en talen
- Belangrijke economische gebieden in andere landen

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

De vormen van het werkwoord, 2^e persoon enkelvoud met –t en zonder –t, kan terloops herhaald en geoefend worden in de conversatie met de groep. In r.26 kunt u de cursisten de positie van de woorden laten veranderen, zodat ze zien dat de vorm van het werkwoord mee verandert met de plaats van *je*.

Vragen van de cursist

- cursist r.4 Waarom *aan zee*? Kan je ook zeggen: *op de zee*?
- docent - *Aan zee* is langs/naast/bij de zee.
 - Schepen zijn *op* de zee, *op* het water.

- Vissen zwemmen *in* de zee, dus *in* het water.

cursist r.9 Waarom *Ga maar eens*?

docent *Ga!* is een opdracht. Met *maar eens* is de zin aardiger. Het is een voorbeeld van een plaats met veel bloemen, een idee om daar een keer te gaan kijken.

cursist Kan je zeggen *gebrek van woningen*?

docent Nee. *Gebrek aan...* is een combinatie.

cursist r.19 *Vandaar dat*?

docent Je kunt ook zeggen: **Om die reden** is het altijd druk. Ander voorbeeld: Het is erg druk in het centrum. *Vandaar dat* ik altijd de fiets neem. *Om die reden* neem ik altijd de fiets.

cursist r.21 Het verkeer **zit** vast?

docent Dit is een combinatie. Vast zitten = niet kunnen bewegen. Het verkeer zit vast = Het is erg druk, de auto's staan in de file.

cursist r.24 Waarom *Neem*? Hetzelfde als *Neem* in r.25?

docent *Neem* in r.24 is hetzelfde als *Bijvoorbeeld*. **Neem** Amsterdam (kijk bijvoorbeeld naar Amsterdam) met 176 nationaliteiten, of neem Den Haag en Rotterdam met heel veel nationaliteiten. In r.25: **Neem** de tram = **Ga** met de tram.

cursist r.26 Zit jouw taal er ook bij? Waarom *Zit*?

docent Je kunt ook zeggen: Is jouw taal er ook bij? Als we spreken over een groep mensen of dingen, zeggen we vaak *zit*: Er zitten aardige mensen in mijn klas. Er zitten mensen bij uit de hele wereld. Mijn nationaliteit zit er ook bij. Of: Wat zit er allemaal in jouw tas? Daar zitten mijn boodschappen in.

Vragen van de docent

Vraag: r.3 *erin*. Waarin?

Vraag: r.8 *Om die reden*. Je kunt hetzelfde zeggen met 1 woord (daarom).

Vraag: r.10 *hiervan*. Waarvan?

Vraag: r.11 *Daardoor*. Waardoor?

Vraag: r.13 *daarvan*. Waarvan?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 29 Vrije tijd

Inleiding

Deze tekst gaat over vrije tijd, een onderwerp waar bijna alle cursisten graag over praten. Soms komt u er tijdens deze les ineens achter dat één van uw cursisten een heel bijzondere hobby heeft of topsporter was in eigen land. De tekst gaat niet alleen over wat mensen doen in hun vrije tijd, maar ook over wie en wat daar invloed op hebben. Mochten uw cursisten een intensieve cursus volgen of een cursus naast hun werk, dan hebben ze op dit moment waarschijnlijk weinig vrije tijd. U kunt dan praten over dingen die cursisten eerder hebben gedaan of na de cursus willen doen. De tekst heeft de vorm van een interview. U kunt dit gebruiken door bijvoorbeeld uw cursisten elkaar te laten interviewen met de vragen uit de tekst.

Voorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Heb jij geen vrije tijd? Jij was in het park!

- docent Hallo allemaal! We gaan het hebben over vrije tijd. Vrije tijd, wat betekent dat voor jou?
- cursist 1 Ehm .. vrij tijd ... vrij tijd ... ik heb niet vrij .. ik heb geen vrij tijd! Moet leren, leren, leren!
- docent Meen je dat nou? Geen **VRIJE** tijd? Kan je nooit van je rust genieten?
- cursist 1 Ik ben erg druk. Ik heb geen tijd om van rust genieten.
- cursist 2 En gisteren dan? Jij was in park! Ik zag jij daar!
- docent Zij zag **YOU** daar. Je was in **HET** park! Was je aan het studeren?
- cursist 1 Ja ik was in park het park met mij dochtertje.
- docent Jij besteedt al je vrije tijd aan je dochter. En jij, hoeveel tijd besteed jij aan je kinderen? [*kijkt nu cursist 3 aan*]
- cursist 3 Heel weinig! Ik heb geen kinderen!
- docent Maar dan heb je veel tijd voor andere dingen. Doe je veel aan sport?
- cursist 3 Ja, ik ga naar sportschool drie keer per week en ik fiets elke dag naar les.
- docent Je gaat drie keer per week naar de [*maakt gebaar*] sportschool. Jij ook?
- cursist 2 Nee, ik houd niet van sport. Ik prefer, wat is prefer?
[*De docent kijkt vragend rond*]
- cursist 1 liever
- cursist 4 Ik liever ga uit.
- docent Vertel!

- De docent begint met een open vraag (de eerste vraag van de vragenlijst) en veinst verbazing: *Meen je dat nou?*
- De docent volgt de interruptie van cursist 2, en geeft deze cursist later nog een beurt, om haar nog wat meer spreektijd te geven dan één enkel zinnetje;

- ze gebruikt woorden, zinsdelen en combinaties uit de tekst;
- ze nodigt met één woord (*vertel*) cursist 4 uit om wat meer dan één zin te zeggen.

Suggesties voor spreken en schrijven

Dit onderwerp is erg geschikt voor een aantal presentaties (Zie 4.4.1) over de tijdsbesteding van cursisten of bijzondere hobby's (let er dan wel op dat ze geen woorden gebruiken die de anderen niet kennen). U kunt cursisten ook van tevoren vragen om een foto mee te nemen (of op een digitaal prikbord te zetten) van iets (bijzonders) wat ze doen in hun vrije tijd en ze aan de hand daarvan laten praten.

U kunt uw cursisten elkaar laten interviewen aan de hand van vragen uit de tekst. Let er daarbij wel op dat niet één cursist alleen vragen aan het voorlezen is. U kunt dit ook doen in de vorm van een soort speeddate: u zet alle vragen uit de tekst (en/of varianten daarop) op een kaartje. Zorg ervoor dat u evenveel kaartjes heeft als cursisten. U geeft iedere cursist één kaartje. De cursisten zoeken iemand op en stellen hun vraag aan elkaar. Daarna wisselen ze van kaartje en zoeken ze een nieuwe partner. Zo moet iedereen evenveel vragen stellen als beantwoorden en horen ze van verschillende/alle medecursisten iets over hun vrijetijdsbesteding. In de nabespreking kunt u aan meerdere mensen vragen wat ze te weten zijn gekomen over de vrije tijd van cursist x.

U kunt uw cursisten ook in kleine groepjes (of als schrijfo opdracht) vragen laten beantwoorden over bijvoorbeeld hun vrijetijdsbesteding nu versus 10 jaar geleden.

Een lesplan Zie 4.3.1

Deelonderwerpen in deze les:

- Actief of niet? Sporten, wandelen, thuis ...
- cultuur: museums, films, muziek
- uitgaan
- hobby's, sociale contacten, burens
- invloed van media en vrienden

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit blokje zet wat combinaties op een rij. Erg nuttig, maar in de les hoeft u daar geen aandacht aan te besteden.

Vragen van de cursist

- cursist 'Ik **heb** 't drukker ...' r. 2: kan ik ook zeggen: 'Ik **ben** drukker'?
- docent Nee! Hier gebruiken we altijd **hebben**: **Heb je het ook zo druk?**
- cursist Wat betekent 'de manier waarop je je vrije tijd besteedt' r. 4?
- docent **de manier waarop** = **hoe je je vrije tijd besteedt, wie bepaalt wat je doet in je vrije tijd?**
- cursist *Vrienden hebben **daar** invloed **op*** r. 6: Kan ik ook zeggen *Vrienden hebben invloed **op dat?***
- docent Nee! Ik kan wel zeggen: *Zij hebben invloed **op mijn keuze***. Maar **op dat** gebruiken we nooit. Dan moet het **daarop** of **daar ... op zijn**.

Vragen van de docent

- r. 14: Ik ga ..., bij voorkeur naar serieuze films. Je kan ook zeggen: Ik ga het ... (liefst naar serieuze films).
- Ga je vaak uit? r. 26 – Vind je het leuk om ...?
- Ik nodig liever gasten bij mij thuis uit r. 31 = Ik vind het leuker om ...
- r. 23 *vrijwel* elke zaterdag. Kennen jullie een ander woord voor *vrijwel*?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 30 Werk

Inleiding

Het onderwerp van les 30 is werk in Nederland: werken in deeltijd, tijdelijk werk, de mogelijkheden om werk te vinden in verschillende sectoren, het belang van opleiding, leeftijd en ervaring, stages, vakantiebanen, bijbanen, maar ook de onderwerpen AOW, pensioen en uitkeringen komen heel kort aan bod. Dat laatste onderwerp komt terug in les 33.

Bij de tekst staat ook een grafiek met cijfers over hoeveel mensen werken. Die is niet zo makkelijk (bijvoorbeeld wat het verschil is tussen ‘wil wel werken’ en ‘werkeloos’) maar daardoor biedt hij wel stof om over te praten. Deze tekst leent zich natuurlijk heel goed om te praten (of schrijven) over de werkervaring van uw cursisten. Het probleem daarbij is echter dat uw cursisten (of de anderen in de groep) waarschijnlijk niet alle woorden kennen die ze daarvoor nodig hebben (bijvoorbeeld de naam van hun beroep). Omdat het niet de bedoeling is allerlei extra woorden aan te bieden (Zie ook 4.8.4)], is het belangrijk dat als u dit doet, u daarbij stuurt en vereenvoudigt en ervoor zorgt dat cursisten geen gedetailleerde beschrijvingen geven. Bijvoorbeeld als een cursist zegt ‘Ik ben verpleegkundige’ dan maakt u daarvan: ‘Jij werkt in de zorg.’ of bij een bakker ‘jij maakt brood en verkoopt dat’. Bij een schrijfofdracht is dat niet mogelijk. Zorg dan dat er (ook) een andere optie is waarbij cursisten de woorden uit de tekst kunnen gebruiken.

U kunt op basis van deze tekst op dit niveau wel prima praten over:

- de voor- en nadelen van voltijd versus deeltijdwerk
- vast versus tijdelijk werk
- hoe makkelijk of moeilijk het is in Nederland en andere landen om werk te vinden en hoe dit verschilt per sector
- het belang van leeftijd, ervaring en opleiding (en Nederlands kunnen spreken)
- of er over 30 jaar nog wel werk is voor mensen (of dat dan alles door machines en robots wordt gedaan)
- wat er gebeurt als je geen werk kan vinden, ontslagen wordt of 67 wordt (in Nederland en andere landen)

Vorbereitung (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Nederlands leren – is dat nodig?

docent Ga je hier werk zoeken, of heb je al werk?

cursist 1 Ehm ... ja ... ik heb al werk. Heel veel werk! Erg druk!

docent Wat voor soort werk? Werk je in de techniek? Of in het onderwijs misschien?

cursist 1 In het onderwijs ... ja ... ik volg cursus Nederlands! Heel belangrijk, belangrijk.

docent voor jou is Nederlands leren werk, aha! Waarom is dat heel belangrijk?

cursist 1 Ik heb gehoord veel werk stelt hoge eisen. Jij moet goed Nederlands spreken.
 docent **JE** moet goed Nederlands spreken.
 cursist 2 Zij zeggen ‘Nee u moet eerst Nederlands te leren.’ Ook als helemaal niet nodig!
 docent Ook als dat helemaal niet nodig **IS**. Wanneer is het niet nodig, geef eens een voorbeeld?
 cursist 2 Hangt van je werk.
 docent **DAT** hangt **AF** van je werk.
 cursist 2 **Dat** hangt **af** van je werk. In techniek alles in Engels!
 docent Alles in Engels? Alles **GAAT** in **HET** Engels, bedoel je.
 cursist 2 Alles **gaat** in **het** Engels, ja.
 cursist 3 Ik denk is altijd belangrijk dat je Nederlands kan praten. Als je baas en je collega’s praten, jij moet begrijpen!
 docent Als je baas en je collega’s praten, **MOET JE DAT** begrijpen.
 cursist 3 Ja, dan **moet je dat begrijpen**.
 docent Ja, dat lijkt me ook. Dus Nederlands begrijpen is belangrijk. Wat is nog meer belangrijk?

...

- De docent vraagt de eerste cursist naar de plannen en wordt in het oetje genomen.
- Dankzij cursist 2 belandt hij bij de vraag: is Nederlands leren altijd nodig?
- De meningen zijn verdeeld, de docent laat de tegenstanders aan het woord
- Hij corrigeert hier en daar: *je* in plaats van *jij*, **dat hangt af van je werk**, ... **moet je dat begrijpen**.
- Hij laat de correctie soms direct door een vraag volgen: *als DAT helemaal niet nodig IS. Wanneer is dat helemaal niet nodig?* Het is de vraag of de correctie dan overkomt. De volgende correcties zijn geconcentreerder, de cursist kan ze direct nazeggen. Maar het gesprek wordt wel doorbroken: een kwestie van afwegen!
- Nederlands spreken is geen deelonderwerp in deze tekst, maar het lukt de docent wel om hierbij woorden uit de tekst te eliciteren (dat hangt af van, techniek) en om vrij snel op een natuurlijke manier weer terug naar de tekst te gaan (Wat is nog meer belangrijk?).

Scenario 2 - Is het moeilijk om werk te vinden?

docent Is het makkelijk om werk te vinden in Nederland?
 cursisten Nee, Ja, Ja, Nee, hmm
 docent Jij zegt dat het makkelijk is, maar jij bent het daar niet mee eens. Waarom is het moeilijk?
 cursist 1 Je moet heb ervaring.
 docent Je moet [*maakt gebaar om zin af te maken*] ...
 cursist 1 Je moet ervaring hebben.
 cursist 2 En Nederlands spreken!
 cursist 3 Ook hangt af van beroep. Soms beroep is makkelijk, soms beroep is moeilijk.
 docent Carmen zegt dat het ook AFHANGT VAN je beroep. Voor welke beroepen is het makkelijk?

- De docent begint met een gesloten vraag dicht bij de tekst;
- ze inventariseert even wie wat vindt, geeft dan één cursist een beurt en vraagt door.
- Ze gaat even niet in op de opmerking van cursist 2 over Nederlands spreken, maar blijft bij de tekst.
- Ze geeft op verschillende manieren feedback, hier met gebaren en nadrukkelijke recasts (Zie 5.3.2 voor meer vormen van feedback).

Suggesties voor spreken en schrijven

U kunt uw cursisten natuurlijk laten schrijven of in tweetallen laten praten over hun werkervaring, bijvoorbeeld aan de hand van de opdracht op p. 145. In de inleiding hebben we besproken waar u dan op moet letten. U kunt in plaats daarvan ook vragen naar bijvoorbeeld de voor- en nadelen van deeltijdwerk of tijdelijk werk of een van de andere dingen die genoemd worden in de inleiding hierboven. Dit soort vragen zijn zowel geschikt voor een plenaire conversatie, een spreekopdracht in kleine groepjes, een schrijfoopdracht als een presentatie.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen bij deze tekst:

- mogelijkheden om werk te vinden
- opleiding
- leeftijd en ervaring
- stages, vakantiewerk, baan tijdens studie

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het onderwerp van dit blokje is de passief, tegenwoordige tijd. In les 37 staat de passief nog een keer op het menu, maar dan met de verleden tijd erbij. De passief komt in de teksten van het Groene Boek niet veel voor, maar wel een aantal keer. Op dit niveau is het niet zo belangrijk dat cursisten de passief goed kunnen gebruiken. Het gaat er vooral om dat ze zinnen met de passief begrijpen. Het is goed om u ervan bewust te zijn dat het vertalen van ‘wordt’ in veel talen lastig is, omdat in veel talen (bijvoorbeeld in het Turks en Japans) het passieve element wordt uitgedrukt door middel van een extra lettergreep in het werkwoord.

U kunt - als dat nodig is - zeggen dat we de passief meestal gebruiken als we niet weten wie iets heeft gedaan of als dat niet belangrijk is. Dat geldt natuurlijk niet voor zinnen met ‘door’, maar waarom we die soms gebruiken voert veel te ver voor beginners.

Vragen van de cursist

- cursist: Wat betekent *daar* in r. 29?
- docent *Daar* hoort bij *over*. *Daar ... over* = over de vraag of het bedrag te laag of te hoog is.
- cursist 1 Kan ik ook zeggen: ‘**Daarover** is discussie’?
- docent Ja! Dat kan ook! Maar meestal staan ***daar*** en ***over*** niet bij elkaar.
- cursist 2 Wat betekent ‘lang niet iedereen’ (r. 2)
- docent Dat betekent: er zijn ook veel mensen die niet werken.
- cursist 3 ‘zo zie je maar’. Wat betekent ‘maar’? Kun je ook zeggen ‘zo zie je?’
- docent Ja, dat kan ook. ‘Maar’ heeft hier niet echt een betekenis, maar het maakt de zin lekkerder.

Vragen van de docent

- docent Begrijpen jullie het verschil tussen ‘werk’ en ‘baan’?
- cursist 1 Is hetzelfde?
- docent Het betekent hetzelfde, maar je gebruikt het een beetje anders: [*schrijft op het bord*]

Ik heb werk. Ik heb een baan.

Ik heb leuk werk. Ik heb [*kijkt vragend naar cursisten, een paar cursisten zeggen ‘leuk baan’ en schrijft dan*] een leuke baan.

In Syrië werkte ik als docent. In Syrië [*Maryam?*].... had ik een baan als docent.

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 31 Blijf gezond

Inleiding

Het onderwerp van deze tekst is gezondheid, een onderwerp waar iedereen mee te maken heeft. U kunt in deze les praten over wat wel en niet gezond is en wat cursisten doen om gezond te blijven (en hoe moeilijk/vervelend dat is). U kunt hierbij ook lichaamsdelen en andere woorden gebruiken die uw cursisten hebben geleerd in de les over de huisarts (les 18).

Bovendien kunt u discussiëren over de vraag of roken en alcohol verboden moeten worden. Misschien heeft u wel cursisten uit landen waar alcohol verboden is. Dan kunt u vragen of dat werkt en of mensen daar gezonder zijn. Andere interessante discussieonderwerpen zijn bijvoorbeeld de vraag of rode wijn wel of niet goed voor je is, waarom Nederlanders zo lang zijn (door melk, regen?) en of je ongelukkig wordt van (te) gezond eten.

Bij deze tekst staat ook een grafiek. U kunt uw cursisten deze grafiek laten beschrijven (en daarmee gelijk laten oefenen met nuttige woorden die je gebruikt bij beschrijven van veranderingen) en discussiëren over de vraag waarom vrouwen ouder worden dan mannen en waarom mensen nu ouder worden dan ca. 40 jaar geleden.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Waarom zijn die Nederlanders zo lang?

- docent Nederlanders zijn de langste mensen van Europa. Hoe komt dat volgens jullie?
- cursist 1 Ze drinken veel melk!
- docent Denk jij dat ook?
- cursist 2 Ik weet niet.
- cursist 3 Het regent vaak!
- docent Ahmad zegt dat Nederlanders lang zijn, omdat het vaak regent. Ben jij het daarmee eens?
- cursist 4 Nee!
- docent Nee, ik ...
- cursist 4 Ik ben niet mee eens.
- docent Jij bent het er niet mee eens [*nadrukkelijk uitgesproken*]. Jij bent geen Nederlander, maar jij bent ook lang. Hoe komt dat?
- cursist 4 Ik eet gezond.
- docent Maar wat is gezond? [*kijkt de groep rond*]
- cursist 5 kroente
- ...

- De docent begint met de vraag waarom Nederlanders zo lang zijn en gaat van daaruit op een natuurlijke manier over naar het volgende deelonderwerp: gezond eten.
- De docent schakelt eerst een paar keer snel door om vervolgens een paar beurten te geven aan cursist 4;
- daarna weer een vraag aan de hele groep. Zo ontstaat er dynamiek en blijft iedereen op het puntje van z'n stoel zitten (Zie 5.2.4 voor meer tips over dynamiek en beurtverdeling);
- herhaalt een belangrijke uitdrukking uit een eerdere les (21) met de vraag 'Ben jij het daarmee eens?' en laat de cursist antwoorden met een complete zin.

Scenario 2 - Grafiek beschrijven

- docent Kijk op p. 147. Wat zie je in figuur 6?
- cursist 1 De gemiddelde leeftijd van vrouwen en mannen
- docent De gemiddelde leeftijd van alle vrouwen en mannen die leven?
- cursist 2 Nee, leeftijd van dood
- cursist 3 van overlijden
- docent Ja, heel goed. Je ziet de gemiddelde leeftijd WAAROP mannen en vrouwen overlijden. Er is een verschil tussen vroeger en nu. Vertel!
- cursist 4 Nu mensen ouder dan vroeger.
- docent Nu [*maakt gebaar*] ...
- cursist 4 Nu mensen zijn ouder dan vroeger.
- docent Bijna. Wie kan helpen?
- cursist 1 Nu worden mensen ouder dan vroeger.
- docent Ja, mensen worden steeds ouder. De leeftijd bij overlijden neemt toe. Hoe komt dat?
- ...

- De docent stelt vragen over de grafiek en gebruikt daarbij specifieke woorden en constructies (of lokt die uit), bijvoorbeeld het gebruik van de passief (dat ook het onderwerp is van het blokje bij deze tekst).
- Ze combineert hierbij beschrijvende vragen (Wat zie je?) met meer inhoudelijke vragen (Hoe komt dat?) om te voorkomen dat het saai wordt.
- Ze geeft door middel van gebaren feedback op fouten en laat soms andere cursisten helpen.

Suggesties voor spreken en schrijven

Bij deze tekst kunt u heel goed uw cursisten een debat laten voeren. Dat kan in twee groepen, in tweetallen (één tegen één) of in viertallen (twee tegen twee). Bij oneven aantallen kunt u een debatleider aanstellen [Zie 5.4.5 voor een uitgebreidere beschrijving en andere suggesties voor het werken met stellingen]. U kunt daarbij één of enkele stellingen gebruiken uit de opdracht op p. 149 of een overkoepelende stelling, bijvoorbeeld: 'Het is de taak van de overheid om ons te helpen om gezond te leven.' (het woord *taak* hebben ze nog niet gehad, maar *taken* wel). U kunt natuurlijk ook opdracht B2 uit het oefenboek gebruiken of uw cursisten in tweetallen laten spreken over vragen als: Wat doe jij om gezond te blijven? Eet je gezond? Geniet je van het leven? Heb je daar alcohol en ongezond eten voor nodig? Denk je dat er een verband is tussen

lang zijn en gezond eten? etc. Dit soort vragen lenen zich natuurlijk ook prima voor een schrijfopdracht.

U kunt uw cursisten ook een blog laten schrijven of een vlog op laten nemen, bijvoorbeeld over wat ze op een bepaalde dag eten en drinken / gegeten en gedronken hebben en of dat gezond is. Een andere optie is om uw cursisten per mail advies te laten geven over gezond eten/alcohol/roken (bijvoorbeeld als antwoord op de vraag 'Ik wil graag stoppen met roken en alcohol drinken, maar ik vind dat heel moeilijk. Heb jij advies voor mij?')

Een lesplan (Zie 4.3.1) en 4.9.2 (lesplannen van 1,2 of 3 uur)

Deelonderwerpen in deze les:

- gezond eten
- bewegen
- lengte van Nederlanders en ...
- alcohol
- roken
- verschil in leeftijd bij overlijden tussen vroeger en nu en mannen en vrouwen (fig. 6)
- genieten van het leven

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit blokje gaat over de plaats van het werkwoord na *en*, *maar*, *want*, (het ene) *of* en *dus*. U kunt zeggen dat deze woorden tellen als 0. Dan krijg je 1 en het werkwoord op de tweede plaats, net als in normale zinnen. Door de zinnen op het bord te schrijven of te projecteren met de nummers erbij wordt het patroon duidelijk. Bijvoorbeeld:

...	0	1	2	rest
Roken is verboden,	maar	stoppen	is	moeilijk.
Veel mensen eten te veel	of	ze	bewegen	te weinig.
Ze krijgen last van hun oren	en	ze	horen	niet meer goed.
Hij krijgt last van zijn oren	want	hij	luistert	naar harde muziek.

Let wel op dat bij *dus* ook inversie mogelijk is en dat er twee soorten *of* zijn. In zinnen als: Ik weet niet *of* alcohol gezond is, staat het werkwoord wel achteraan. Natuurlijk maakt u geen slapende honden wakker, maar misschien krijgt u hier vragen over van een slimme cursist.

Vragen van de cursist

cursist 1 Het *schijnt* r.6: Is dat hetzelfde als *blijkt* in ‘Uit onderzoek blijkt’, tekst 17?
docent Nee. Het schijnt dat = Ik heb gehoord/gelezen/de mensen zeggen dat.
Uit onderzoek blijkt = het is zeker.

cursist 2 Toch neemt het gebruik ervan toe r. 16: waarom staat er ‘toe’?
docent *Toe* hoort bij *neemt*: toenemen = meer worden.

cursist 3 Wat betekent Hebben ze gelijk (r. 18)?
docent Dat betekent: Is het zo, wat ze zeggen? Klopt het?

cursist 4 Waarom staat in r. 22?
docent Bij iets wat geschreven is, altijd staan: Dat staat niet in het boek, Wat staat er in de krant?

Vragen van de docent

Nederlanders worden steeds ouder. Ze bereiken een steeds ...

Om langer gezond te blijven moet ik goed eten. Als ik te veel suiker eet, dan En als ik te vet eet, dan En als ik te dik word, dan ...

Ten eerste moet je goed eten: ten eerste is het belangrijk om

Ten tweede is bewegen belangrijk: ten tweede is het belangrijk om

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 32 Mooi Nederland

Inleiding

Deze tekst biedt een goede gelegenheid om te praten over toeristische attracties in Nederland. Uw cursisten hebben ongetwijfeld al iets gezien van Amsterdam, de Keukenhof, de Zaanse Schans of iets dergelijks. Bovendien kunt u natuurlijk praten over toeristische attracties en wereldwonderen in andere landen. En natuurlijk kunt u uw cursisten een beetje plagen door te stellen dat zij natuurlijk speciaal voor het mooie weer naar Nederland zijn gekomen.

Het is goed om er rekening mee te houden dat sommige cursisten dit soort teksten als propaganda zien, omdat de tekst erg positief is over Nederland. Ook de bewering dat het Deltapark een van de zeven moderne wereldwonderen is kan ter discussie worden gesteld. Dit is een lijst gemaakt door grotendeels Nederlandse experts (de Quest-lijst). Er is ook een andere lijst, waar geen Nederlandse wereldwonderen op staan. Het kan helpen door dit als docent voor te zijn, bijvoorbeeld door zelf te vragen of dat wel echt een wereldwonder is. Ook kunt u de twee lijsten laten vergelijken.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Let op: 'Nu eenmaal' is als combinatie vertaald, maar 'nu' staat er niet bij in de woordenlijst. Maak duidelijk dat dit een vaste combinatie is, die (alleen) samen de betekenis heeft 'Het is zo. Je kunt er niets aan doen'.

Scenario 1 - Waarom bezoeken elk jaar zo veel mensen Nederland?

- docent Jullie zijn natuurlijk speciaal voor het mooie weer naar Nederland gekomen!
- cursist 1 Voor het weer? Nee, natuurlijk niet!
- docent Niet? [*kijkt heel verbaasd*] Heeft Nederland geen heerlijk klimaat?
- cursist 1 Nee, geen heerlijk klimaat. Het regent altijd.
- docent Maar waarom bezoeken er dan elk jaar zo veel mensen Nederland? Wat heeft Nederland te bieden?
- Verschillende cursisten roepen door elkaar: Amsterdam, de Kojkenhof, de bloemen, vrijheid
- docent vrijheid, Amsterdam, de bloemen in de keukenhof. Welke bloemen, Carlos?
- cursist 2 toelpen
- docent tUlpen
- cursist 2 tulpen
- docent Houd jij ook van tulpen (na rondkijken aan cursist 3)?
- cursist 3 Nee, ik houd van museums.
- cursist 4 Ja, Rijksmuseum en Van Kok

docent Ah, het Van GoGH museum. Is dat een bekend museum?

...

- De docent begint met een stelling waarvan ze weet dat cursisten het er niet mee eens zijn. Daardoor is iedereen er gelijk bij.
- De docent speelt vervolgens een rol door heel verbaasd te reageren als een cursist zegt dat hij niet voor het mooie weer naar Nederland is gekomen. Dat is een didactische truc om reacties uit te lokken en cursisten even te laten vergeten dat het een lessituatie is (Zie ook 4.5).
- Op het moment dat verschillende cursisten tegelijk reageren, neemt de docent de regie door te laten blijken de verschillende bijdragen gehoord te hebben en vervolgens één cursist de beurt te geven door zijn naam te noemen.
- De docent geeft feedback op de uitspraak als cursisten de klank veranderen waardoor er mogelijk een ander woord kan ontstaan. Andere uitspraakfouten (Kojkenhof) laat de docent zitten.

Scenario 2 - Wat is de Keukenhof eigenlijk?

docent Wat heeft Fred gedaan in Nederland?

cursist 1 Fred gegaan naar Keukenhof.

docent Fred ... *[nodigt cursist 1 met een gebaar uit om de zin af te maken]*

cursist 1 Fred is gegaan naar Keukenhof met zijn vriend.

docent Met zijn vriend? *[de docent kijkt rond]*

cursist 2 Nee, vriendin

docent Ah, Fred is naar de Keukenhof gegaan met zijn vriendin. Wat is de Keukenhof eigenlijk?

cursist 3 Een grote tuijn met bloemen.

docent Wie is daar ook geweest? *[De docent kijkt rond en geeft o.b.v. de reacties van cursisten de beurt aan iemand die vaak weinig zegt in de les] Yu?*

Yu Ik ben in lente in Keukenhof geweest.

docent En hoe vond je het?

Yu Ik vond prachtig!

docent En wat was de aanleiding voor Yu?

cursist 5 Yu, wat was aanleiding voor jou?

Yu Mijn familie was in Nederland, op bezoek.

- De docent wisselt vragen over Fred uit de tekst af met vragen naar de eigen ervaring van cursisten
- De docent geeft Yu een wat langere beurt, omdat zij uit zichzelf weinig zegt, maar schakelt tussendoor even naar andere cursisten om die erbij te houden.
- De docent geeft niet op alle fouten feedback, maar wel altijd op fouten die leiden tot misverstanden (vriend/vriendin)

Suggesties voor spreken en schrijven

Naast de spreekopdracht uit het tekstboek en spreekopdracht B2 uit het oefenboek, kunt u cursisten ook in groepjes van 2-4 cursisten laten praten over de twee lijsten met moderne wereldwonderen. U kunt uw cursisten de twee lijsten geven en vragen:

- welke wereldwonderen ze kennen
- of ze het terecht vinden dat die op de lijst staan
- welke gebouwen of bouwwerken volgens hen op de lijst horen

U kunt cursisten ook in kleine groepjes een top 3 laten maken van de belangrijkste bouwwerken en dit bijvoorbeeld op de online tool Padlet laten zetten.

U kunt over dit onderwerp natuurlijk ook plenair spreken of bovenstaande vragen als schrijfopdracht laten maken.

U kunt (een deel van) uw cursisten ook een korte presentatie laten geven (Zie 4.4.1) over een belangrijke toeristische attractie uit het land waar ze vandaan komen (of een ander land) of een Nederlandse trekpleister die niet in de tekst wordt genoemd. Natuurlijk kunt u uw cursisten hierover ook iets laten schrijven. Een andere mogelijkheid is om ze een foto te geven van een plek/attractie/wereldwonder en ze daarover te laten schrijven of praten.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- toeristen
- Amsterdam
- Keukenhof
- andere activiteiten
- wereldwonderen

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

U kunt met wat voorbeelden uit eerdere teksten controleren of cursisten begrijpen hoe je een voltooid deelwoord maakt (zonder die term te gebruiken). Bijvoorbeeld door een paar zinnen te geven in de verleden tijd en cursisten te vragen om dezelfde zin te maken, maar dan beginnend met bijvoorbeeld 'gisteren'.

Voorbeelden:

Ik woon nu in ... - Daarvoor heb ik in ...

Ik herhaal oude teksten → Gisteren heb ik ...

Hij ontmoet Beyoncé → Vorig jaar ...

De les begint altijd om negen uur → Vanochtend is

Mensen die trouwen beloven om altijd bij elkaar te blijven → mijn man/vrouw en ik hebben dat ook ...

Ik werk nu in Delft → Vroeger heb ik in Rotterdam

Herken je verschillende talen in de tram? → Heb je ...

Vragen van de cursist

cursist 1 r. 2: die komen niet speciaal voor het mooie weer. Kan ik ook zeggen: 'Die komen niet bijzonder voor het mooie weer'?

docent Nee, dat is geen goed Nederlands. Je kan wel zeggen: bijzonder weer of speciaal weer.

cursist 2 Ik heb een vraag over regel 13. Grote musea trekken nu eenmaal veel publiek. Ik begrijp dat niet. Waarom 'nu'?

docent 'nu eenmaal' is een combinatie. Samen betekent het: 'Het is zo. Je kunt er niets aan doen'.

cursist 3 In de tekst staat over een bekend lied over tulpen. Welk lied is dat?

docent 'Tulpen uit Amsterdam' [*zingt de eerste regel: Als de Lente komt dan stuur ik jou tulpen uit Amsterdam...*]

Vragen van de docent

Als cursisten niet vragen naar 'nu eenmaal' dan kunt u dat zelf ter sprake brengen.

Verder kunt u vragen wat 'wel' betekent in r.25. Dit woord komt eerder in verschillende betekenissen voor. In les 24 komt het voor in deze betekenis en is het in het Engels vertaald als 'no less than'. Dit is een voorbeeld van een woord dat moeilijk in andere talen te vertalen is, maar u kunt wel uitleggen wat het betekent: De spreker vindt het heel veel!! Bovendien kunt u nog een paar voorbeelden geven: Ik heb één kind, maar hij heeft **wel 10** kinderen! Ik heb wel 100 keer tegen mijn vriend gezegd dat ik niet van aardappelen houd, maar hij onthoudt het niet!

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 33 De papieren

Inleiding

Deze tekst gaat over bijna alles wat mensen moeten regelen als ze in Nederland komen wonen. Een onderwerp dus waar al uw cursisten mee te maken hebben (gehad). Natuurlijk zijn er wel grote verschillen tussen cursisten, bijvoorbeeld cursisten uit de EU en cursisten van buiten de EU. Daar kunt u naar vragen in de les (Waarom heeft ... geen verblijfsvergunning nodig en ... wel?).

Eigenlijk kunt u vrijwel de hele conversatie ophangen aan de vraag ‘Wat moet je regelen als je in Nederland komt wonen?’. Aan de hand van die vraag kunt u praten over het verschil tussen een visum en een verblijfsvergunning, hoe je een BSN moet aanvragen, de inburgeringstoets, een Nederlands rijbewijs, verzekeringen etc. Bij de meeste van deze onderwerpen gaat het vooral over hoe en waar je dat moet regelen, maar bij de inburgeringstoets kunt u ook discussiëren over wat ze daarvan vinden of het nodig is etc. (Zie ook de spreekopdracht op p. 157). Mocht u cursisten hebben die weinig weten van wat je moet regelen en hoe, omdat ze een Nederlandse partner of een werkgever hebben die veel voor hen heeft geregeld, dan kunt u altijd nog terugvallen op Alex en vragen wat hij moest regelen en of zij die dingen ook nodig hebben. Ook kunt u vragen wat Alex moet regelen als hij in het land komt wonen waar uw cursisten hebben gewoond. Bovendien kunt u een aantal situaties in de groep of in tweetallen laten naspelen, bv. naar de IND voor een verblijfsvergunning, je inschrijven bij de gemeente, een Nederlands rijbewijs aanvragen, een huisarts zoeken, een verzekering afsluiten etc.

Deze tekst bevat best wat lastige lange woorden, zoals verblijfsvergunning, burgerservicenummer en immigratiedienst. Het kan daarom nuttig zijn om een uitspraakrondje te houden of een woordenschatspel te doen waarbij cursisten woorden moeten omschrijven (Zie tips voor spreken en schrijven hieronder).

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Wat moest jij regelen toen je in Nederland kwam wonen?

- docent Waarom moest Alex zoveel regelen toen hij in Nederland kwam wonen?
- cursist 1 Hij komt niet uit EOE
- docent uit de EU
- cursist 1 uit de EU
- docent En jij? Kom jij uit een EU-land [*kijkt rond en dan vragend naar cursist 2*], Kasha?
- cursist 2 Ja, ik kom uit Polen.
- docent Wat moest Kasha regelen?
- cursist 3 Ik weet niet.
- docent Jij weet het niet. Vraag maar aan Kasha wat ze moest regelen.

cursist 3 Kasha, wat moet jij regelen?
docent [maakt gebaar voor vroeger]
cursist 3 Oh, moest. Wat moest jij regelen?
Kasha Ik moest inschrijven bij gemeente

- De docent stelt een vraag over Alex en stapt daarna gelijk over op vragen over wat de cursisten moesten regelen.
- De docent behandelt de tekst aan de hand van vragen over wat cursisten moesten regelen toen ze naar Nederland kwamen. De antwoorden van de cursisten bepalen de volgorde van de deelonderwerpjes.
- De docent laat cursisten vragen aan elkaar stellen door de ene cursist te vragen naar een andere.
- De docent geeft feedback op het gebruik van de verleden tijd (d.m.v. een gebaar), op de uitspraak van de *uu* en op de veel gebruikte uitdrukking ‘Ik weet het niet’.

Suggesties voor spreken en schrijven

Deze tekst leent zich uitstekend voor een uitspraakrondje (Zie 4.4.2) of een woordenschatspel. Er zijn verschillende manieren om de woordenschat in spelvorm te oefenen, bijvoorbeeld in twee teams die tegelijk woorden raden (Zie 5.4.6 voor een andere suggestie). Van beide teams gaat één cursist met zijn/haar rug naar het scherm zitten. Deze twee cursisten moeten raden. De andere cursisten zitten zo dat ze het scherm en de cursist die moet raden goed kunnen zien. De docent projecteert steeds één woord op het scherm (of houdt een bordje met het woord op achter de cursisten die moeten raden). De overige cursisten omschrijven het woord zonder delen uit het woord of andere talen te gebruiken. De cursisten die het woord niet kunnen zien moeten het woord raden. Zodra één van beide cursisten het woord heeft geraden, krijgt dat team een punt. Daarna gaan de raders omschrijven en komen er twee nieuwe cursisten met hun rug naar het scherm zitten en wordt het volgende woord geprojecteerd. Een voordeel van deze vorm is dat iedereen zo veel mogelijk actief is met het nadenken over of formuleren van omschrijvingen of vragen.

Voor het woordenschatspel kunt u de volgende woorden gebruiken: UWV, Formulier, belasting, vergelijken, immigratiedienst, verzekering, inburgeringstoets, burgerservicenummer, vergunning, uitkering, werkloos, afsluiten, diploma.

U kunt uw cursisten natuurlijk ook in kleine groepjes laten praten over een inburgeringstoets (aan de hand van de spreekopdracht in het boek) of over wat zij allemaal moesten regelen toen ze naar Nederland kwamen. Beide onderwerpen lenen zich ook prima voor een schrijfopdracht.

Een lesplan (Zie 4.3.1) (lesplannen van 1,2 of 3 uur)

Deelonderwerpen in deze les:

- wel of niet uit de EU
- inschrijven + BSN
- rijbewijs
- werk en uitkering
- opleiding
- huisarts + verzekering
- kinderen

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit blokje gaat over scheidbare werkwoorden. In les 7 staat daar ook een blokje over, maar deze is wat uitgebreider en laat ook zien hoe dat werkt in combinatie met ‘te’ en in de v.t.t. Natuurlijk is het niet nodig om de term ‘scheidbare werkwoord’ te gebruiken. U kunt aangeven dat werkwoorden zoals schoonmaken, uitstappen, invullen e.d. bestaan uit twee delen. Door de voorbeeldzinnen zien cursisten vanzelf dat een deel op de tweede plaats komt en het andere deel aan het eind van de zin. U kunt met een paar werkwoorden heel kort mondeling en/of op het bord oefenen door bijvoorbeeld te vragen:

Ik maak mijn kamer schoon. Gisteren heb ik mijn kamer ...?

Ik moet bij het volgende station uitstappen. Bij dit station hoef ik niet ...

Vragen van de cursist

- cursist 1 r. 11: Wat betekent ‘liet’?
- docent Dat betekent dat hij het niet zelf deed, maar hij vroeg iemand van de gemeente om hem in te schrijven. Andere voorbeelden:
Mijn wasmachine is kapot. Ik kan hem zelf niet maken. Ik laat iemand mijn wasmachine maken.
De dokter laat haar bloed onderzoeken. De dokter doet het niet zelf, maar vraagt iemand in het ziekenhuis om haar bloed te onderzoeken.
- cursist 2 r.15: Kan ik ook zeggen ‘Bij de gemeente hoorde hij ook als hij hier ...’ Waarom ‘of’?
- docent ‘als’ is niet goed in deze zin. Je moet ‘of’ gebruiken. Hij hoorde of hij hier met zijn buitenlands rijbewijs mocht rijden of niet. Andere voorbeelden:
Ik weet niet of zij een inburgeringstoets moet doen (of niet).
Zij vraagt of ze een inburgeringstoets moet doen (of niet).
- cursist 3 r. 16: Dat hangt ervan af in welk land u uw rijbewijs hebt gehaald. En r. 20: Dat bleek afhankelijk te zijn van ... Wat is het verschil?

docent Dat hangt ervan af = Het is afhankelijk van. Een paar voorbeelden:
Dat is afhankelijk van in welk land u uw rijbewijs hebt gehaald.
Het hangt af van je nationaliteit of je inburgeringsexamen moet doen.
Het hangt ervan af in welke stad je woont hoeveel je moet betalen voor een rijbewijs.
Hoeveel je moet betalen voor een rijbewijs is afhankelijk van de stad waar je woont.

Vragen van de docent

r. 12: Iedereen moet zich laten registreren. Ik moet me laten registreren. Jij moet ...
Hij moet ...

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 34 Van republiek naar Koninkrijk

Inleiding

Deze tekst vertelt de geschiedenis van Nederland, van het ontstaan tot de EU, in een notendop: de Tachtigjarige Oorlog onder leiding van Willem Van Oranje, de Republiek der Nederlanden, de kolonisatie, de Franse Tijd, het Koninkrijk der Nederlanden, de Tweede Wereldoorlog, de EU. Al die onderwerpen worden alleen aangestipt: niet meer. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat u een college Vaderlandse Geschiedenis gaat geven, aan de hand van allerlei extra informatiemateriaal. U kunt met uw cursisten de punten in de tekst langs en daarbij de kaarten op p. 160 en 161 gebruiken. Verder kunt u hun vragen naar mogelijke parallellen in de geschiedenis van hun eigen land. Houd er daarbij rekening mee dat sommige cursisten uit een land komen waar oorlog heerst en daar liever niet over willen praten. U kunt hen over een verder verleden laten praten of over de geschiedenis van Nederland. Mocht u een cursist hebben uit Indonesië, dan is dat natuurlijk een mooie gelegenheid om iets te horen over de kolonisatie van de andere kant!

U zult merken dat sommige cursisten dit onderwerp niet interessant vinden en weinig weten over de geschiedenis van hun geboorteland, terwijl andere cursisten het juist heel leuk vinden om over geschiedenis te praten en er veel over weten. Het is natuurlijk uw taak om te zorgen dat iedereen aan bod komt. De cursisten die weinig weten over hun eigen land kunt u meer laten vertellen over Nederland op basis van wat er in de tekst staat of vragen laten stellen aan andere cursisten die wel veel weten over de geschiedenis van het land waar ze vandaan komen.

Als u daar tijd voor heeft kunt u ook een paar cursisten een korte presentatie laten geven (Zie 4.4.1) over een belangrijke periode uit de geschiedenis van een ander land dan Nederland.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Nederland of Nederlanden??

- docent We praten vandaag over de geschiedenis van Nederland. Hoe kwam de Republiek der Verenigde Nederlanden tot stand?
- cursist 1 Nederland hoorde bij Spanje. Willem van Oranje voerde oorlog tegen Spanje, die heeft ... ehm ... gewind?
- docent Wie heeft ge**WON**nen?
- cursist 1 Nederland heeft **gewonnen**.
- docent En toen? [*de docent kijkt rond en geeft d.m.v oogcontact een beurt*]
- cursist 2 Nederland werd aparte staat, werd republiek. Republiek der Nederlanden.
- docent Nederland werd **EEN** aparte staat, **EEN** republiek. De Republiek der Nederlanden. Waarom 'Nederlanden' en niet: 'Nederland'?

- cursist 3 Het waren aparte staten, misschien?
- docent Ja, dat lijkt me de juiste verklaring. Ging het goed met de Republiek? [*kijkt nu cursist 4 aan*]
- cursist 4 Ja! Ging heel goed! Nederlandse schippen gaan naar verre landen.
- docent De **SCHEPEN** gingen naar verre landen. Wat gingen ze met die **SCHEPEN** daar doen, denk je?
- cursist 4 O ja ... **schepen** ... handel, ik denk? Te kopen en verkopen
- docent Ja, **OM** producten te kopen en te verkopen
- cursist 4 **Om** producten te kopen en te verkopen.
- docent Ging Griekenland ook met schepen naar verre landen?
- cursist 5 Ja! Maar veel geleden, veel ouder dan Nederland!
- docent **HEEL LANG** geleden? Vertel eens!
- cursist 5 **O ja ... heel lang geleden.** De Grieks! Die gingen ook met hun schips ... schepen voor de handel, om producten te verkopen.
- docent Ja, de **GRIEKEN** bedoel je! Ja, dat is **HEEL** lang geleden. Was Griekenland toen een koninkrijk?
- cursist 6 Nee, nee, Griekenland was democratie! De eerste democratie!

- De docent neemt de derde vraag bij de tekst (p. 162) als startpunt om cursisten woorden uit de tekst te laten gebruiken.
- De docent switcht van letterlijke vragen over de tekst naar vragen over andere landen.
- De docent corrigeert waar nodig, onder andere op onregelmatige vormen die in de tekst voorkomen (*schepen; gewonnen*).

N.B. De antwoorden van de cursisten zullen in deze fase meestal langer zijn dan in bovenstaand scenario, omdat over Griekenland en andere landen natuurlijk veel langer door te praten is dan hier gesuggereerd: geef uw cursisten de vrijheid, maar zorg wel voor een afwisseling tussen korte en lange beurten zodat de les dynamisch blijft en zorg ervoor dat iedereen ongeveer evenveel aan bod komt (Zie voor meer tips over dynamiek en beurtverdeling 5.2.4). Dat kan betekenen dat u soms een heel interessant verhaal moet afkappen.

Scenario 2 - Nabespreken van een presentatie

Een cursiste heeft net een presentatie gehouden over een paar belangrijke feiten uit de geschiedenis van Iran.

- docent Dank je wel. [aan de groep]: Hebben jullie nog vragen aan Farideh?
- cursist 1 Je zei Perzië was heel groot rijk. Waar was de grens?
- Farideh Ik weet niet precies, maar ik denk India in oost
- docent In het oosten
- Farideh In het oosten en Turkije en Libia in het westen.
- docent Tjonge, wat een groot rijk. Andere vragen? Nee? [*kijkt de groep rond*] Konden jullie alles begrijpen?
- cursist 2 Ja, ze sprak heel duidelijk.
- docent Dat vond ik ook. [*naar Farideh*]: Je uitspraak is heel goed. Een paar kleine dingen: Hoe heette Iran vroeger?

Farideh Perzië
 docent Perzië, zoals Italië, België, Libië
 Farideh Perzië, Libië
 ...
 docent En wat vonden jullie van de grammatica in deze presentatie?
 cursist 3 Heel goed.
 cursist 4 Ik vond ook goed, maar soms was de plaats van de woorden niet goed.
 docent Kun je een voorbeeld geven?
 cursist 4 Ze zei: ‘Vandaag ik ga vertellen over’, maar moet je zeggen ‘Vandaag ga ik vertellen over’.
 docent Ja, dat is een goed voorbeeld.
 ...
 docent Farideh vertelde dat Perzië andere landen in bezit heeft genomen. Heeft Turkije ook andere landen in bezit genomen?
 ...

- De docent bespreekt de presentatie van Farideh kort na en betreft de andere cursisten daarbij.
- Ze controleert ook even of iedereen het begrepen heeft en bespreekt een paar fouten die door veel cursisten worden gemaakt (bv. de uitspraak van ...ië) klassikaal.
- Vervolgens knoopt ze de conversatie als het ware vast aan de nabespreking van de presentatie door iets uit de presentatie te nemen en te vragen hoe dat in andere landen is.

Suggesties voor spreken en schrijven

U kunt de opdracht uit het boek (p. 164) of een variant daarop gebruiken voor een spreekopdracht in tweetallen, maar ook ter voorbereiding op een presentatie van één of enkele cursisten of voor een schrijfoopdracht. Mocht u veel cursisten uit hetzelfde land hebben dan kunt u cursisten laten vertellen over verschillende periodes van de geschiedenis van dat land. U kunt eventueel ook vragen gebruiken als: Vind je het vreemd dat Nederland zich heeft ontwikkeld van republiek tot koninkrijk? Waarom (niet)? Wat heb jij op school vroeger geleerd over Napoleon?

U kunt uw cursisten ook laten discussiëren over een stelling als: ‘Het is belangrijk om de geschiedenis te kennen, anders gebeurt hetzelfde nog een keer.’ Of laten antwoorden op de vraag: Jij woont op een van de eilanden boven Zuid-Amerika. Je mag kiezen: een bijzondere gemeente van Nederland worden, een aparte staat binnen het Koninkrijk der Nederlanden of helemaal apart van Nederland. Wat kies je en waarom?

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- ontstaan van Nederland
- handel en koloniën
- Franse rijk, koninkrijk, vlag
- Tweede Wereldoorlog
- EU

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit grammaticablokje gaat over een onderwerp waar veel cursisten moeite mee hebben. Het is dus goed om even na te gaan of cursisten het begrijpen en weten hoe ze het moeten gebruiken. Dit kunt u bijvoorbeeld doen door wat vragen te stellen zoals: Waarop ligt mijn boek? Waarmee kom je naar de les? Waarvan houd je? Wellicht kunt u vragen krijgen over het verschil tussen hierover en daarover of erover en daarover. Het verschil tussen hier... en daar... kunt u het beste duidelijk maken aan de hand van een concreet voorbeeld, bijvoorbeeld mijn boek ligt hierop (wijzend naar een tafel dichtbij); zijn boek ligt daarop (wijzend naar een tafel verder weg). Als ze vragen naar het verschil tussen er... en daar... kunt u zeggen dat dat meestal hetzelfde is, maar *erover/erop* etc. niet aan het begin van de zin kan staan.

Vragen van de cursist

cursist 1 Wat betekent *der* r. 7?

docent *Der* betekent *van de*; Het komt alleen in vaste, oude combinaties voor.

cursist2 Wat betekent *waarbij* r.26?

docent *Bij de Tweede Wereldoorlog* stierven miljoenen mensen. De oorlog, *waarbij* miljoenen mensen stierven. Andere voorbeelden: Het boek *waarmee* we Nederlands leren heet Het Groene Boek. Er zijn verschillende landen, *waarvan* de vlag rood, wit en blauw is.

cursist 3 Wat is het verschil tussen *gekomen was* (r. 18) en *gekomen is*?

docent Er gebeurden twee dingen: Er is een eind gekomen aan het Franse rijk van Napoleon en Nederland werd een koninkrijk. Eerst kwam er een eind aan het Franse rijk, daarna werd Nederland een koninkrijk. Daarom zeggen we ‘Nadat hieraan een eind *gekomen was, werd ...*’ Een ander voorbeeld: De les is begonnen, maar: De les **was** al begonnen, toen Fatih binnenkwam.

Vragen van de docent

Onder leiding van Oranje voerden ze oorlog. Of: ... hebben ze

Uiteindelijk wonnen ze. Of: Uiteindelijk hebben ze

Zo kwam de Republiek tot stand. Of: Zo is de

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 35 Gelukkige kinderen

Inleiding

Deze tekst over gelukkige kinderen geeft een tamelijk positief beeld van Nederland, ondanks dat er ook iets in staat over kinderen die in armoede leven. Sommige cursisten zien dit als propaganda. Het is goed om het daar over te hebben als dit voor uw cursisten het geval is. Verder kunt u onder andere praten over waarom jongens gelukkiger zijn dan meisjes, welke factoren belangrijk zijn voor het geluk van kinderen (bv. Aan de hand van de spreekopdracht voor kleine groepjes op p.167), over je vervelen en over de Nederlandse opvoeding en verschillen met hoe cursisten zijn opgevoed of hoe zij hun kinderen opvoeden (er zijn boeken in de VS en het VK over opvoeden op de Nederlandse manier). Natuurlijk is het ook belangrijk om aandacht te besteden aan kinderen die het minder goed hebben en in een arm gezin opgroeien en hoe dat is in andere landen.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - 'Deze tekst is propaganda!'

docent Welke indruk heeft deze tekst op jullie gemaakt? Wat vonden jullie van deze tekst?
cursist 1 Ik vind is propaganda! Ik vind heel slecht!
cursist 2 Dat is normaal. Dat doet elk land.
docent Orhan vindt deze tekst propaganda. Wie is het met hem eens?
cursist 3 Ik. Ze zeggen Nederlandse kinderen zijn de gelukkigste kinderen van de wereld!
docent Staat dat in de tekst?
cursist 4 Nee, ze behoren tot de gelukkigste kinderen. Het zegt niet dat ze zijn de gelukkigste.
docent Ja, dat is een belangrijk verschil! Wie vindt deze tekst geen propaganda?
cursist 2 Ik vind geen propaganda. Ze praten ook over kinderen in arm gezin.
cursist 1 Ja, maar klein beetje. De meestal tekst is heel positief.
docent De meestal tekst?
...

- De docent begint met de vraag wat cursisten van deze tekst vinden om een discussie te starten over of het propaganda is of niet.
- Ze blijft daarbij zo neutraal mogelijk en laat cursisten op elkaar reageren. ("Wie vindt deze tekst geen propaganda?")
- In dit stadium van de les geeft de docent weinig feedback (tenzij de fout echt de betekenis aantast (de meestal tekst)) om de discussie eerst op gang te brengen. Dat komt later wel.

Scenario 2 - Nabespreking spreekopdracht

De docent heeft de groep eerst in drietallen de spreekopdracht laten doen op. 167

- docent Wat vonden jullie het belangrijkste voor het geluk van kinderen?
- cursist 1 Wij vonden het belangrijkste opvoeding, familie en veiligheid.
- docent Jullie vonden opvoeding, familie en veiligheid het belangrijkste. Wie had iets anders?
- cursist 2 Wij hadden geld, eten en huis.
- docent *[aan andere cursist uit hetzelfde groepje]:* Waarom?
- cursist 3 zonder geld en eten kinderen kunnen niet leven.
- docent Zonder geld en eten [maakt gebaar] ...
- cursist 3 kunnen kinderen niet leven.
- docent Dat is waar. Maar jullie vinden opvoeding en familie belangrijker. Waarom?
- ...

- De docent probeert ook bij de nabespreking van een spreekopdracht dynamiek te creëren door snel te schakelen tussen groepjes en verschillende cursisten aan het woord te laten.
- Ze houdt de beurtverdeling onvoorspelbaar.
- Ze geeft niet alle cursisten een beurt (bij de nabespreking, natuurlijk wel in de hele les), maar zorgt wel dat iedereen elk moment de beurt kan krijgen en daardoor actief meedoet.
- Ze probeert een discussie te laten ontstaan door verschillende meningen tegenover elkaar te stellen.

Suggesties voor spreken en schrijven

Deze tekst leent zich goed voor discussie in kleine groepjes over vragen als ‘Welke dingen zijn belangrijk voor het geluk van kinderen?’ (Zie opdracht op p. 167), ‘Waarom zijn jongens gelukkiger dan meisjes? Zijn de dingen die in deze tekst worden genoemd ook voor volwassenen belangrijk?’ etc. Dit soort vragen kunt u ook gebruiken voor een schrijfopdracht. Ook kunt u een discussie of debat voeren aan de hand van enkele stellingen (Zie 5.4.5)

Een lesplan (Zie 4.3.1) en 4.9.2 (lesplannen van 1,2 of 3 uur)

Deelonderwerpen in deze les:

- jongens vs. meisjes
- huis/omgeving
- geld/vakantie
- onderwijs + fietsen
- opvoeding en vriendjes
- arme gezinnen
- vervelen

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit blokje gaat over 'zich'. U kunt met een paar voorbeelden mondeling oefenen (Ik verveel me, Orhan verveelt ...?) en vervolgens op het blokje wijzen. Let op: Bij 'Dat verbaast me' staat een loepje in de tekst, maar dat klopt niet. 'zich verbazen over' is wel wederkerend, maar hier is het niet wederkerend. Je zegt 'Dat verbaast hem' en niet 'Dat verbaast zich'. Natuurlijk is het niet nodig om slapende honden wakker te maken wat dit betreft, maar misschien krijgt u er een vraag over.

Vragen van de cursist

- cursist 1 r. 18: Wat betekent: 'houdt men rekening met de meningen en gevoelens van kinderen'.
- docent Wie weet wat dat betekent?
- cursist 2 Dat als een kind vindt iets vervelend dan ze doen dat niet.
- docent Ja, of ze proberen iets te doen zodat het kind het niet meer vervelend vindt.

Vragen van de docent

- docent In r. 7 staat: 'Elk kind mag vanaf vier jaar naar school.' Wat is het verschil tussen 'Hij mag naar school' en 'hij kan naar school'?
- cursist 3 Dat is hetzelfde?
- docent Nee, het heeft een andere betekenis. 'Hij kan naar school' betekent: Het is mogelijk voor hem om naar school te gaan. 'Hij mag naar school' betekent: Het is niet verboden. De overheid vindt het goed.

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 36 De twaalf provincies

Inleiding

In deze tekst worden alle provincies genoemd en van een aantal worden er een paar heel uiteenlopende eigenschappen genoemd. De informatie per provincie is heel beperkt, maar voldoende om een les mee te vullen. Extra informatie is niet nodig (Zie 4.8). Een kaart van Nederland kan wel handig zijn bij deze les.

U kunt natuurlijk vragen naar de provincie waar de cursisten wonen en welke Nederlandse provincies ze hebben bezocht. Bovendien kunt u vragen naar provincies in andere landen: welke provincie is geschikt voor vakantie, welke voor werk, zijn er provincies met een eigen taal etc.? Niet alle landen hebben provincies, maar dan kunnen cursisten praten over bijvoorbeeld regio's.

Sommige nieuwe woorden uit de tekst zullen bij zo'n gesprek niet automatisch gebruikt worden. Het is dus goed om na te denken over hoe u zo veel mogelijk woorden aan bod kunt laten komen zonder dat het een overhoring van de tekst wordt. De scenario's laten enkele manieren zien waarop u dat kunt doen.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Nederland heeft 11 provincies

- docent Nederland heeft 11 provincies.
cursisten Nee twaalf.
docent O, dom van me! Maar toen ik klein was had Nederland maar 11 provincies. Hoe kan dat?
cursist Flevoland is gemaakt van zee.
cursist 2 Ja, in 1985 is ontstaan.
docent Flevoland [*maakt gebaar*]
cursist 2 Flevoland bestaat pas vanaf 1985.
docent Wonen jullie in Flevoland?
cursist 3 Nee, in Noord-Holland.
docent Is daar veel leeg land?

- De docent stelt geen vraag, maar zegt iets dat niet klopt. Daardoor reageren cursisten onmiddellijk en vergeten sommige cursisten even dat ze in een lessituatie zitten.
- Bovendien is dit een mooie gelegenheid om een eerdere oneliner ('dom van me') te herhalen.
- De cursisten gebruiken niet alle nieuwe woorden in de tekst bij Flevoland. Daarom laat de docent het woord 'lege' terugkomen in een vraag over een andere provincie.

Scenario 2 - Storytelling

- docent Kennen jullie Amber en Daan Bakker nog?
- cursist 1 Ja, van eerste les.
- docent Waar woonden ze?
- cursist 2 In Delft.
- docent In welke provincie is dat?
- cursist 3 In Zuid-Holland.
- docent Hadden ze kinderen?
- cursist 3 Ja, een zoon en een dochter.
- docent Ze krijgen nu een derde kind en hun huis wordt te klein. Amber wil een groter huis. Misschien moeten ze in een andere provincie gaan wonen.
- cursist 4 In Flevoland. Dat is lege land.
- docent Ja, daar is veel LEEG land. Is dat een goed idee, Katja?
- cursist 5 Nee, Flevoland is niet mooi
- docent Flevoland is niet mooi, zegt Katja. Waarom dan Flevoland?
- ...

- De docent gebruikt storytelling om over de provincies te praten aan de hand van personages uit het boek (om tijd te sparen). Zo kan de docent allerlei provincies aan bod laten komen en voor- en nadelen bespreken (goedkoop wonen, leeg land, grond daalt en beweegt, werken bij bekende bedrijven etc.)
- De docent begint met vragen aan de hele groep, maar geeft op een gegeven moment een specifieke beurt aan een cursist die uit zichzelf weinig zegt (Katja). Zo zorgt de docent voor een goede balans tussen dynamiek en een eerlijke beurtverdeling.

Suggesties voor spreken en schrijven

De meeste opdrachten bij deze les (spreken op p. 171 van het tekstboek of B3 uit het oefenboek en varianten daarop) lenen zich zowel voor een spreekopdracht of presentatie als voor een schrijfoopdracht. Let er op dat opdracht B2 uit het oefenboek niet gedaan kan worden zonder de bijbehorende leestekst (B1).

Als u er zeker van wil zijn dat cursisten echt de woorden uit de tekst gebruiken, kunt u de opdracht wat meer sturen, bijvoorbeeld door het geven van steekwoorden. Hieronder ziet u een voorbeeld van zo'n opdracht:

Kies een land dat je goed kent (maar niet Nederland):

- Hoeveel provincies heeft dat land (ongeveer)?
- Zijn er nu meer (of minder) provincies dan 100 jaar geleden?
- Heeft elke provincie een eigen karakter? Kun je een paar voorbeelden geven?
- Uit welke provincie kom jij? Waarvoor is die provincie belangrijk?
- Zijn er provincies met:
 - een eigen taal of andere uitspraak?

- een echte vergaderstad?
- slimme bedrijven?
- gas of olie?
- mooie natuur?

Vertel!

U kunt bij deze tekst natuurlijk ook een uitspraakrondje houden (dat kan in principe bij elke tekst), waarbij u cursisten zinnen na laat zeggen (Zie 4.4.2). Het is een goed idee om daarbij ook aandacht te besteden aan de intonatie (Zie 5.7.5). Daarvoor is het belangrijk dat de zinnen niet te lang zijn. U kunt daarvoor delen van zinnen gebruiken of zinnen wat inkorten, bijvoorbeeld:

De kaart van Nederland
 Voor iedereen even ver weg
 Er zijn ook nog bergen
 In het zuiden ligt Limburg.
 In het Oosten ligt Gelderland.
 In dit lege land is veel ruimte.
 Grote verschillen in een klein land

Gas in de grond
 Technische en maatschappelijke problemen
 Fietsen in de mooie natuur
 In het noorden ligt Groningen.
 In het westen ligt Noord-Holland
 Men spreekt het Nederlands anders uit.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- de kaart, provincies
- Randstad, Zeeland (info uit eerdere teksten)
- Groningen, Friesland
- Flevoland
- Utrecht
- Brabant en Limburg
- gebieden met eigen taal of accent (Friesland, het zuiden)

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het verschil tussen liggen en zitten kunt u goed laten zien. Bijvoorbeeld door uw boek eerst op tafel te leggen (Het boek ligt op tafel) en dan rechtop neer te zetten (Het boek staat op tafel). Vervolgens stopt u bijvoorbeeld een pen in het boek en zegt: 'De pen zit IN het boek.' Vertel dat zitten meestal samen gaat met 'in' of 'bij'. Als uw cursisten dit lastig vinden kunt u nog een paar voorbeeldzinnen geven met woorden uit deze of eerdere teksten, bijvoorbeeld:

Mijn fiets staat tegen de muur.
 Het brood ligt naast de melk.
 Het geld zit in de automaat.

Vragen van de cursist

r. 21: 'Van een stuk zee werd land gemaakt. Dat begrijp ik niet.'

U kunt dit als docent uitleggen door het actief te maken. (De Nederlanders maakten land van een stuk zee).

r. 35: Zulke grote verschillen → Waarom niet zo'n grote verschillen?

U kunt op het bord schrijven:

zo'n groot verschil → zo een

zulke grote verschillen

U kunt dan uitleggen dat we 'zo'n' gebruiken voor één verschil/land/provincie etc. en 'zulke' voor meer dan één. Eventueel kunt u nog een of enkele voorbeelden geven:

Gelderland is zo'n mooie provincie!

Brabant en Limburg zijn zulke mooie provincies!

Vragen van de docent

Waar ligt Limburg? → Let op: het zuiden, het oosten, het zuidoosten

r. 7: eerdere, net als groot/klein/mooi. Dus: Die provincie is mooier, Dat is een ...

Welke taal is groter? Arabisch of Nederlands? Het Arabisch is een ...

Welk land is groter? China of Nederland? China is een ...

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 37 De gemeente

Inleiding

Deze tekst gaat over de gemeente en wat die allemaal voor ons doet: gegevens registreren, pasgeboren kinderen inschrijven, paspoort uitreiken, verkiezingen organiseren, (gemeente)belasting heffen, en over de burgemeester met zijn beperkte bevoegdheden. U kunt met uw cursisten gaan praten over hun ervaringen met de gemeente, en over de rol van de gemeente in andere landen – zo is registratie van gegevens elders vaak een taak van de politie. Ook over het ambt van burgemeester valt het een en ander te zeggen: die heeft elders vaak veel meer bevoegdheden, en wordt in veel landen direct door het volk gekozen. Deze tekst is ook heel geschikt voor rollenspellen in tweetallen (of plenair) waarbij de ene cursist bij de gemeente werkt en de ander een rijbewijs komt halen, de geboorte van zijn zoontje/dochtertje komt registreren enz. (Zie ook suggesties voor spreken en schrijven).

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Wat is een gemeente?

docent Waar woon je? In welke gemeente?
cursist 1 Eehhh ... ja, ik begrijp niet precies ... gemeente is gewoon stad? Volgens mij!
docent Maar de dorpen? We hebben ook dorpen!
cursist 2 Maar zijn klein. Geen gemeentes!
cursist 3 Gemeente is stad of drop of combinatie. Als orgaansatie.
docent Precies! Een stad, DORP of een combinatie van DORPEN, als or-ga-NI-satie.
cursist 3 organisatie
docent De gemeente is van belang voor iedereen. Waarom?
cursist 4 Voor rijbewijs. Voor rijbewijs moet je naar gemeente
docent Ja! Voor EEN rijbewijs moet je naar DE gemeente. Is dat gratis? [*docent kijkt rond en vervolgens naar cursist 5*]
cursist 5 Nee, je moet betalen. Is duur!
...

- De docent zorgt dat eerst voor iedereen duidelijk is wat we bedoelen met 'gemeente';
- daarbij laat hij cursisten helpen.
- Hij corrigeert de frequente verplaatsing van de r in een woord als dorp, wil alle lettergrepen in het woord organisatie kunnen horen en maakt door middel van een recast met nadruk duidelijk dat de woorden 'een' en 'de' ontbreken;
- Hij vraagt naar wat je kan doen bij de gemeente door een zin uit de tekst te gebruiken ('De gemeente is van belang voor iedereen.').

Scenario 2 - Rollenspel in de plenaire conversatie

docent Joana, jouw televisie is kapot. De gemeente verzamelt afval. Je belt de gemeente om te vragen wat je moet doen. Yumi, jij werkt bij de gemeente. Joana belt jou. *Tring.*

Yumi Hallo ik ben Yumi.

docent Wacht even. Wat zeg je als je bij de gemeente werkt? [*kijkt rond*] ...

cursist 3 Gemeente Delft. Goedemorgen. Waarmee kan ik u helpen? Docent wijst naar Yumi.

Yum Gemeente Delft. Goedemorgen. Wat kan ik doen voor u?

Joana Mijn televisie is kapot. Wat moet ik doen?

Yumi kijkt vragend...

docent Collega, help even.

cursist 4 Goedemorgen. Wat is het probleem?

docent probleEEm

cursist 4 Wat is het probleEEm?

Joana Mijn televisie is kapot. Waar moet ik brengen?

cursist 4 Kunt u uw televisie niet maken?

...

- De docent laat twee cursisten een situatie bij de gemeente naspelen over afval verzamelen. Dit kan tijdens de plenaire conversatie, als voorbereiding op een opdracht in tweetallen of bij de nabespreking van de rollenspellen in tweetallen.
- De docent legt het gesprek een enkele keer stil, in dit geval om te wijzen op conventies bij een telefoongesprek.
- Als de ene cursist er niet uit komt, roept de docent de hulp van een andere cursist in om zelf zo min mogelijk aan het woord te zijn en zo de spreektijd voor de cursisten te verhogen. Bovendien maakt dit dat iedereen alert moet zijn. Ze kunnen immers zomaar ineens de beurt krijgen (voor meer tips over dynamiek en beurtverdeling: zie 5.2.4).

Suggesties voor spreken en schrijven

Bij deze les is het nuttig en leuk om cursisten twee aan twee een rollenspel te laten doen, waarbij de ene cursist bij de gemeente werkt en de ander iets komt doen dat in de tekst wordt genoemd. U kunt hierbij differentiëren door verschillende cursisten verschillende opdrachten te geven. Een cursist die het allemaal heel moeilijk vindt kunt u bijvoorbeeld een verhuizing laten registreren of een rijbewijs laten ophalen. Een goede cursist die dat soort dingen snel saai vindt kunt u een grappige situatie geven, bv. 'Je moet hondenbelasting betalen, maar je hebt helemaal geen hond.' Of 'Je hebt gehoord dat de gemeente afval verzamelt. Je gaat met je kapotte televisie naar het gemeentehuis.' Bij een oneven aantal cursisten kunt u bijvoorbeeld twee cursisten de opdracht geven dat ze willen gaan trouwen en afspraken moeten maken voor het officiële gedeelte.

Andere suggesties:

- Je wilt een parkeervergunning. Je gaat naar de gemeente.
- Je hebt gisteren een zoontje gekregen. Je gaat naar de gemeente om hem te registreren.

- Sommige lichten in je straat doen het niet. Je belt de gemeente.
- Je wilt stemmen, maar je hebt geen stemkaart gekregen. Je gaat naar de gemeente.
- Je hebt gehoord dat de gemeente de zorg voor oude en zieke mensen regelt. Je buurvrouw heeft koorts. Je belt de gemeente en vraagt of ze naar haar toe kunnen komen

Voor een schrijfpdracht kunt u vragen stellen als: Wat doe jij als de lichten in je straat kapot zijn?; Wat doe je met groot afval, bijvoorbeeld een kapotte televisie of een oud bed?; Wil jij burgemeester zijn? Waarom (niet)? Wat vind je de belangrijkste taak van de gemeente? Waarom?

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- gemeente, stadsdelen
- burgemeester
- burgerzaken: geboorte, huwelijk, vergunning, paspoort, rijbewijs, verhuizing
- overige taken: afval, licht, scholen, zorg, uitkeringen
- belasting (voor afval, huis en hond)
- Waarom wil de gemeente zoveel van ons weten?

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Het grammaticablokje gaat over de tegenwoordige en verleden tijd in de passief. In veel talen kun je aan een onderdeel van het werkwoord zien dat het passief is. Dat maakt het lastig te vertalen. Wat ook verwarrend kan zijn voor veel cursisten (vooral cursisten die Engels spreken) is dat de vorm met 'is' verleden tijd is (in tegenstelling tot het Engels). U kunt dit goed duidelijk maken door een voorbeeld te geven met bouwen of maken. Eventueel kunt u er twee tekeningen bij maken of plaatjes laten zien van een huis dat af is en een huis dat niet af is.

Het huis wordt gebouwd. (Het is nog niet klaar)

Het huis is gebouwd. (Het is klaar)

Vragen van de cursist

cursist 1	r. 1 'zegt u het maar'. Ik begrijp niet. Waarom 'maar'?
docent	Dat maakt het aardiger. Als ik zeg 'zeg het!', dan is dat niet zo aardig. 'Zeg het maar' is aardiger. Hetzelfde voor 'kom' / 'kom maar', 'zit' / 'ga maar zitten'.
cursist 2	r. 27 Het enige wat ik kom doen. Ik begrijp niet.
docent	Welk deel begrijp je niet? (De docent vraagt dit om te voorkomen dat ze een uitleg gaat geven over iets wat de cursist wel begrijpt)

- cursist 2 Waarom ‘enige’?
docent Er is één ding dat ik kom doen. Dat is mijn verhuizing registreren. Dat is het enige.
- cursist 3 Maar waarom ‘WAT ik kom doen’? Kun je ook zeggen ‘het enige ik kom doen’?
docent Dat is geen goed Nederlands. We zeggen: ‘het enige wat ik kom doen’. Andere voorbeelden:
 Het leukste wat ik heb gelezen is ...
 Het lekkerste wat ik heb gegeten is ...

Vragen van de docent

- r. 19 Waarop staat onze naam? Waarmee geen we stemmen? Waarmee schrijf jij?
 Waarin lees jij? Waar moeten we naartoe voor geboorte of overlijden?
- r. 31 U heeft u paspoort bij u, ik heb m’n paspoort bij mij, zij heeft ...

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 38 Een beter klimaat begint bij jezelf

Inleiding

Deze tekst gaat over klimaatverandering en wat we daaraan kunnen doen. Een interessant onderwerp voor een goede discussie. Zoals deze tekst laat zien kun je hier al over praten op dit niveau, maar het kan ook te moeilijk worden als u of uw cursisten woorden gaan gebruiken die niet in deze of eerdere teksten voorkomen. Let daar dus goed op. Mocht het toch voorkomen dat een cursist die al meer woorden kent bv. materialen of oplossingen gaat noemen die voor de rest van de groep niet te begrijpen zijn, grijp dan in. U kunt dat bijvoorbeeld doen door de bijdrage te parafraseren met algemene woorden ('Dat is een materiaal uit de natuur. Het kost geen energie om dat te maken.') of iets te zeggen als 'Dit is nog te moeilijk. Dat komt in een volgende cursus. Heeft iemand nog een andere oplossing?'

Deze tekst gaat ervanuit dat het klimaat verandert en dat dat komt door de mens. Waarschijnlijk zijn de meeste cursisten het daarmee eens, maar wellicht zit er wel iemand in uw groep die hieraan twijfelt. Probeer dat te achterhalen. Dat is voer voor discussie. (Zie scenario 2)

Bij deze tekst staat een grafiek. Het is goed om uw cursisten af en toe te laten oefenen met woorden die nodig zijn voor het beschrijven van grafieken en het maken van vergelijkingen. Deze grafiek is wel best moeilijk te begrijpen. Een goede gelegenheid om een goede cursist aan de anderen uit te laten leggen wat er precies te zien is.

In deze tekst worden ook een aantal dingen genoemd die mensen zelf kunnen doen. U kunt daarop doorvragen door te vragen of cursisten deze dingen ook echt doen. Waarschijnlijk blijkt dan al snel dat sommige dingen toch best lastig zijn. Daarover praten is een manier om de conversatie natuurlijk, relevant en persoonlijk te maken. U kunt natuurlijk ook vragen of cursisten nog andere suggesties hebben.

Deze tekst heeft de vorm van een presentatie. Daar kunt u ook aandacht aan besteden. Zeker als uw cursisten zelf presentaties moeten geven (Zie 4.4.1) is het nuttig om het te hebben over kenmerken van een goede presentatie. In scenario 1 Ziet u een voorbeeld van hoe u dit aan de hand van deze tekst aan de orde kunt stellen.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 - Wat is een goede presentatie?

docent 'Deze tekst is een presentatie. Vinden jullie dit een goede presentatie?'

cursist 1 Ja

docent Ben jij het met haar eens?

cursist 2 ja

docent Waarom?

cursist 2 Deze man/vrouw spreekt veel goed.
 docent Hij/zij spreekt HEEL goed. Beter dan jullie?
 cursist heel beter
 docent VEEL beter? is dat het belangrijkste?
 cursist 3 Nee. De inhoud moet zijn goed.
 docent De inhoud moet ... (*gebaar*)
 cursist 3 De inhoud moet veel....heel goed zijn.
 cursist 4 moet interessant
 docent De inhoud moet goed en interessant zijn. Is dit een interessante presentatie?
 ...

- De docent wijst voor de verandering eens op de *vorm* van de tekst: een presentatie
- En vraagt de mening van cursisten daarover
- Staat even stil bij de veel voorkomende verwarring tussen *heel* en *veel*
- ...maar zonder theoretische uitleg!

Scenario 2 - Wat is het bewijs dat het klimaat verandert?

docent Het klimaat verandert. Is daarvoor genoeg bewijs?
 cursist 1 Ja, kijk maar, is heel warm vandaag.
 docent Het is heel warm vandaag. Inderdaad! Is dat bewijs dat het klimaat verandert?
 cursist 2 Nee, maar de zee stijgt. Dat is bewijs.
 docent Ah! En komt dat door de mens, Xia?
 Xia Ja, komt door de mens. We gebruiken veel energie.
 docent Xia zegt dat het door de mens komt. Wie is het daar niet mee eens?
 ...

- De docent probeert te achterhalen of iedereen het ermee eens is dat het klimaat verandert door de mens.
- Daarbij herhaalt hij gelijk de moeilijke constructie 'het ermee eens zijn'.
- Op de opmerking van Xia dat we veel energie gebruiken komt hij later terug.
- Hij geeft nu alleen even impliciet feedback om eerst de discussie een beetje op gang te laten komen.

Suggesties voor spreken en schrijven

Spreken en Schrijven

In het Oefenboek vindt u bij elke les een schrijfofdracht en een spreekopdracht. De spreekopdracht in het oefenboek bij deze les is gekoppeld aan leestekst B1. In de spreekopdracht in het tekstboek staan twee stellingen voor een presentatie. Die (en andere) stellingen kunt u ook gebruiken voor een schrijfofdracht of een discussie in twee teams of een paar kleinere groepen. In (5.4.5) staat beschreven hoe u dat kunt doen.

U kunt uw cursisten ook aan de hand van deze tekst in kleine groepjes laten praten over wat zij zelf doen voor het klimaat en wat ze lastig vinden en/of over de vraag wie het meest verantwoordelijk is: de overheid, bedrijven of de mensen?

Een lesplan (Zie 4.3.1) (lesplannen van 1,2 of 3 uur)

Deelonderwerpen in deze les:

- bewijs voor klimaatverandering
- gevolgen
- minder/duurzame energie + plaats van Nederland op de lijst
- wat we zelf kunnen bijdragen (kopen, vlees, bank, reizen, recycelen)
- bereidheid om zelf iets te doen

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Realiseren staat in de woordenlijst zonder 'zich'. Zorg dat uw cursisten begrijpen dat het 'zich realiseren' is en er dus altijd iets bij moet (zoals 'ons' in r. 5).

Grammaticablokje

In veel talen is er een aparte tijd voor de toekomst, in het Nederlands eigenlijk niet, ook al hebben we een tijd die officieel 'onvoltooid tegenwoordige toekomstige tijd' heet. Het werkwoord 'zullen' gebruiken we namelijk meer voor een voorspelling (Het zal niet lang meer duren) of een belofte (Ik zal wel afwassen) dan voor praten over de toekomst. De belangrijkste boodschap van dit blokje is dan ook dat je gewoon de tegenwoordige tijd (in combinatie met een tijdsbepaling) of 'gaan' kunt gebruiken om te praten over de toekomst. Dat is ook de boodschap die u uw cursisten kunt meegeven: Nederlands is makkelijk. U kunt eventueel met een paar zinnestukjes oefenen om te laten zien hoe makkelijk het is.

Vandaag hebben we les. → Volgende week ...

Nu regent het / Nu schijnt de zon. → Straks ...

Ik eet altijd aardappelen, maar vanavond ...

Vragen van de cursist

cursist 1 r. 5: Waarom ons?

docent Het is 'zich realiseren' net zo als: zich registreren, zich vervelen. Kijk in de grammatICA op p. 212. Dus: Ik realiseer me dat er een gevaarlijke toestand ontstaat. Jij realiseert ... [*laat de cursisten de zin afmaken*] Zij ...

cursist 2 Wat is het verschil tussen 'denken', 'nadenken' en 'bedenken'?

docent Waar zie je die woorden?

- cursist 2 In r.11: ‘Daarover moeten we nadenken’ en denken en bedenken in andere tekst.
- docent [*schrijft op het bord en zegt*]:
Ik denk aan het klimaat.
Ik denk dat er een gevaarlijke toestand ontstaat.
Ik denk na over de problemen voor het klimaat.
Ik bedenk een slimme oplossing / een product / een nieuwe methode (→ resultaat)
- cursist 2 Maar in de tekst staat: ‘we denken na over een oplossing.’ Waarom niet: ‘We bedenken een oplossing’?
- docent Dat is een heel goede vraag! Dat kan ook. Eerst denk je na over een oplossing en als dat goed gaat dan bedenk je een slimme oplossing. Dan heb je een resultaat. Maar soms denk je na over een oplossing, maar weet je niet wat de oplossing is.

Vragen van de docent

Wat betekent ‘daarover’ in r. 10? Over slimme oplossingen.

Waarover hebben we gepraat? We hebben gepraat over het klimaat. Daarover hebben we gepraat.

Van één kilo vlees kunnen mensen flink wat aardappelen eten. → Daarvan kunnen mensen flink wat aardappelen eten.

Welke materialen zijn gebruikt voor de kleren die je draagt? Welke materialen zijn daarvoor/ervoor gebruikt?

Wat betekent ‘toch’ in r. 30? → Ik denk dat jullie dat ook vinden, maar ik weet het niet helemaal zeker. (Als cursisten erg op het Engels leunen, maak dan duidelijk dat het niet altijd ‘isn’t it’ betekent, het kan in het Engels ook ‘don’t you/haven’t you’ etc. zijn). Het is handig om een paar voorbeelden te geven (in verschillende posities), bijvoorbeeld:

Jullie hebben de tekst goed geleerd, toch?

Jullie weten toch wanneer de eindtest is?

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 39 Politiek

Inleiding

Politiek is bij uitstek een onderwerp dat sommige cursisten vreselijk vinden en anderen heel interessant en dat voor sommigen gevoelig ligt. Bovendien verschilt de voorkennis die cursisten hebben over dit onderwerp ook enorm. Het is ook een belangrijk onderwerp in het kader van de inburgering. Het is dus belangrijk om ervoor te zorgen dat iedereen de grote lijnen van ons politieke systeem begrijpt zonder dat het saai wordt voor de cursisten die er al wat vanaf weten. U kunt die cursisten gebruiken om elementen van ons systeem uit te laten leggen, zodat u zelf zo min mogelijk aan het woord bent. Dat laatste is echt een aandachtspunt bij een tekst als deze. Een ander aandachtspunt is het vermijden van woorden die niet in de tekst staan, zoals zetel.

Dit is al met al een wat ander soort les/conversatie dan lessen over bijvoorbeeld reizen, waarin cursisten kunnen praten over hun eigen ervaring. Dit onderwerp leent zich er meer voor om met elkaar te reconstrueren hoe ons systeem werkt. Daarvoor kunt u prima het bord gebruiken. Ook kunt u bijvoorbeeld in een prezi of een powerpointpresentatie afbeeldingen laten zien van de koning, de regering en de Tweede Kamer.

U kunt het beste beginnen bij de verkiezingen. Wie mag er stemmen en waar stem je op? Voor veel cursisten is het verrassend dat we in Nederland stemmen op één persoon van één partij. Dan rijst natuurlijk de vraag welke partijen er zijn (u hoeft ze natuurlijk niet allemaal te noemen, laat staan te bespreken). Misschien kennen uw cursisten er wel een paar. En hebben andere landen ook een partij voor de dieren? En voor ouderen? Vinden ze dat een goed idee? Vervolgens komt het vormen van een regering. Hoe lastig dat is kunt u bijvoorbeeld duidelijk maken door de zetelverdeling van de laatste verkiezingen te laten zien. En dan is er natuurlijk nog de rol van de koning. We hebben geen gekozen staatshoofd. Is dat wel democratisch? En is een president altijd beter? En wat doet de koning eigenlijk? Tot slot kunt u het hebben over de taken van de regering en de Tweede en Eerste Kamer en vragen hoe de macht is verdeeld.

Als het Nederlandse systeem duidelijk is, kunt u ook praten over politiek in de landen waar uw cursisten vandaan komen. Dat is voor veel cursisten een gevoelig onderwerp, zeker voor vluchtelingen. Wees daar dus voorzichtig mee en besteedt extra aandacht aan een veilig klimaat in de groep. U kunt bijvoorbeeld ook vragen naar de VS. De meeste mensen weten daar wel iets vanaf en dat ligt waarschijnlijk minder gevoelig, tenzij u cursisten heeft uit landen waar de VS heeft gevochten. Denk bij de voorbereiding van deze les dus goed na over de achtergrond van uw cursisten en wat u wel en beter niet kunt vragen.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Scenario 1 (met een grapje Engels corrigeren)

docent We gaan vandaag praten over politiek. Vinden jullie dat een interessant onderwerp?

cursisten 1-4 docent Nee; Nee, ik *hate* politiek!; ja, het is heel interessant en heel belangrijk!; Nee! [tegen cursist 2] Jij heet politiek? Ik heet Sonja, jij heet politiek! Wat een fantastische naam!

cursist 2 Nee, dat is niet mijn naam. Ik – hoe zeg je in Nederlands – vind niet leuk politiek.

docent Je vindt politiek niet leuk, maar Emine zegt dat het heel belangrijk is. Ben jij het met haar eens?

cursist 2 Ja, is belangrijk, maar niet interessant.

docent Waarom is politiek belangrijk?

cursist 5 Hij beslist over onderwijs, gezond, alles!

docent over onderwijs, over gezond... [geeft met een gebaar aan dat cursist 5 het af moet maken]

cursist 5 [kijkt vragend]

cursist 1 gezondheid

docent Ja, over onderwijs, gezondheid, nog meer?

Emine Ja, de politiek beslist over ons geld en onze vrijheid!

- De docent peilt eerst even hoe de cursisten tegenover dit onderwerp staan en laat cursisten uitleggen waarom het belangrijk is.
- Als een cursist een Engels woord gebruikt, doet de docent net of ze dat niet begrijpt en maakt er een grapje van, waardoor op een grappige manier duidelijk wordt dat het woord niet klopt en in het Nederlands iets anders betekent.
- Als een cursist niet in staat is zichzelf te corrigeren schiet een andere cursist te hulp. Van daaruit pakt de docent de conversatie weer op.

Scenario 2 - Stem je op een partij of op een persoon?

docent We hebben in Nederland een parlement. Hoeveel leden heeft het parlement?

cursist 1 Ik weet niet. 100?

docent Wat staat er in de tekst?

cursist 2 150

docent En hoe komen die mensen in het parlement?

cursist 1 door verkiezingen

docent En wie mogen stemmen bij de verkiezingen? Mogen jullie stemmen?

cursist 3 Nee, alleen Nederlanders.

cursist 4 Ik mag stemmen. Ik heb Nederlands paspoort.

docent Ah, jij bent een Nederlander! En stem je op een partij of op een persoon?

cursist 2 op een partij

cursist 5 op een persoon

cursist 4 op een persoon van een partij

docent Ja je stemt op een persoon van een partij. Welke partijen kennen jullie?

Etc.

- De docent begint hier gelijk met vragen over het Nederlandse systeem.
- Als een cursist iets niet weet wat in de tekst staat (en niet moeilijk is om te begrijpen)

spreekt de docent de cursist daarop aan. Die probeert even later te laten zien dat hij iets anders wel weet.

- Bij de vraag ‘Stem je op een partij of op een persoon?’ laat de docent verschillende cursisten antwoord geven tot het juiste antwoord op tafel komt.

Suggesties voor spreken en schrijven

Bij deze tekst is het belangrijk dat iedereen het systeem begrijpt en dat kost best wat tijd. Als u tijd over heeft, of als u cursisten heeft voor wie dat niet zo moeilijk is, kunt u hen nog in groepjes laten praten aan de hand van vragen of stellingen. Wees daarbij voorzichtig met vragen of stellingen over de politieke situatie in het land waar uw cursisten vandaan komen. Het kan verstandig zijn om wat algemenere vragen of stellingen te gebruiken, bijvoorbeeld:

- Wat vindt u beter: twee partijen of tien partijen in het parlement?
- Wat is goedkoper, een koning(in) of een president?
- De leeftijd waarop jongeren mogen stemmen moet naar 16 jaar.
- Een partij voor de dieren: (g)een goed idee.

Dit soort vragen en stellingen lenen zich ook voor een schrijfpdracht. Bij een schrijfpdracht kunt u cursisten natuurlijk ook laten kiezen tussen een vraag over het land waar ze vandaan komen of een algemenere vraag/stelling.

U kunt uw cursisten - als u daar tijd voor heeft - ook in kleine groepjes van 3-4 cursisten zelf een nieuwe partij laten bedenken en de naam plus twee of drie belangrijkste punten laten presenteren.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- politieke partijen
- Hoe werken verkiezingen voor het parlement?
- Vorming nieuwe regering
- Taken regering, parlement
- Koninkrijk, staatshoofd

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit blokje gaat over (regelmatige en) onregelmatige/sterke werkwoorden. Voor de sterke/onregelmatige werkwoorden heeft het geen zin om regels of uitleg te geven, maar het is wel goed om te laten zien dat cursisten op p. 217 en verder zelf de juiste vorm op kunnen zoeken. Voor de regelmatige werkwoorden kennen cursisten de regels als het goed is al, maar het kan geen kwaad dit nog even te controleren, zeker omdat de meeste frequente werkwoorden onregelma-

tig/sterk zijn. Daardoor zijn cursisten verleden tijden (o.v.t. en v.t.t.) van regelmatige werkwoorden niet zoveel tegengekomen in het taalaanbod.

Dit kan bijvoorbeeld met de volgende zinnen:

Het parlement vormt de regering → Het parlement heeft de regering ...

De regering maakt het beleid → De regering ...

De kamer verliest het vertrouwen in de regering → in 20.. ...

Er zijn gisteren stevige debatten ... en de Kamer heeft felle kritiek ...

De minister ... de Kamer niet overtuigen.

Vragen van de cursist

r. 1: elke vier jaar: waarom 'elke' en niet 'elk'. Het is toch het jaar? → elke zegt hier iets over 'vier', niet over 'jaar'. Ander voorbeeld: al hun kinderen, maar: alle drie hun kinderen.

r. 9 Zijn ze het eens over ...: ik begrijp deze zin niet → Dit betekent: als ze het eens zijn over een politiek programma,

Ander voorbeeld:

Weigert de minister die wens te volgen, dan verliest de Kamer soms het vertrouwen in de minister. (Zie r. 20)

Het is een bijzondere constructie. Het kan niet bij elke zin met 'als'!

r. 23 haar taak → waarom haar? Blijkbaar is kamer een vrouwelijk (feminine) woord. Je mag ook zeggen: zijn taak.

r. 24 waarom politici → politicus - politici: dit is een speciale vorm, omdat het woord uit het Latijn komt. Deze vorm komt heel weinig voor.

Vragen van de docent

De eerste en derde vraag hierboven kunt u aan uw cursisten stellen, als ze daar zelf niet mee komen. De andere twee kunt u beter laten zitten, als cursisten er zelf niet mee komen. Aangezien dit constructies zijn die heel weinig voorkomen, is het in dit geval niet nodig om slapende honden wakker te maken.

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 40 De tijden zijn veranderd

Inleiding

Deze tekst over het recente verleden (van Nederland) en wat er is veranderd bevat allerlei onderwerpen, zowel serieuze als wat lichtere. U kunt met uw cursisten praten over keuze aan producten, eten, geld, reizen, televisie/telefoon/computers/internet, gezinnen, het huishouden, vrouwenrechten en jongerenprotesten. Daarbij kunt u kijken naar verschillen en overeenkomsten tussen vroeger en nu en tussen verschillende landen, bijvoorbeeld door te vragen wat hen verbaast.

U kunt vragen naar de eigen ervaring van cursisten (bv. over de straat op gaan en internet), maar ook van hun ouders of grootouders (afhankelijk van de leeftijd van uw cursisten). Daarbij kunt u ook vragen naar de generatiekloof. Kunnen uw cursisten zich voorstellen hoe hun opa's en oma's vroeger leefden? En kunnen hun opa's en oma's zich voorstellen hoe het is voor hen om nu te leven?

Mocht u cursisten hebben van wie de ouders of grootouders zijn overleden en liever niet over familie praten, dan kunt u het ook algemener houden en vragen hoe ... was in hun geboorteland in de zestiger/zeventiger jaren.

Inspiratie voor vragen voor een plenaire conversatie over de tekst, verdeeld in onderwerpjes kunt u vinden in het oefenboek.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Een aantal onderwerpen (bv. eten, reizen en het huishouden) zijn al eerder aan bod gekomen. Een goede gelegenheid om naast het oefenen van nieuwe woorden ook oude woorden te herhalen.

Scenario 1 - Leven jullie opa's en oma's nog?

- docent Leven jullie opa's en oma's nog?
cursist 1 Niet alles. Ik heb één opa en één oma.
docent En jij, [*korte pauze, docent kijkt rond*] ... Ana?
cursist 2 Ik heb alleen één opa nog.
docent Jij hebt MAAR één opa. Praat jij vaak met je opa over vroeger?
cursist 2 Ja, soms.
docent Wat vertelt jouw opa over vroeger?

- De docent gaat eerst na of cursisten nog opa's en oma's hebben, voordat hij vragen over hen stelt. Hij stelt deze vraag aan de hele groep, zodat niet iedereen hierop antwoord hoeft te geven.

- De docent gebruikt een vrij gesloten vraag als startvraag en vraagt daarop door met een heel open vraag.
- De docent gebruikt een heel korte vraag ('en jij?') om snel te schakelen van de ene cursist naar de andere. Als Ana wat uitgebreider over haar opa vertelt schakelt de docent tussendoor kort naar andere cursisten om vervolgens weer terug te komen bij Ana.
- Sommige fouten (bv. Alles) laat de docent hier even zitten om de conversatie op gang te krijgen. Hij/zij geeft alleen feedback op *alleen* d.m.v. een recast met nadruk.

Scenario 2 - Wat heeft jullie verbaasd in deze tekst?

docent Wat heeft jullie verbaasd in deze tekst?

cursist 1 Niets.

docent Niets?

cursist 1 Ik wist alles.

cursist 2 Ik was verbaasd over vrouwen. De tekst zegt dat vrouwen tot 1980 hun baan verliezen als ze zwanger eh ...

docent Zwanger? Kan iemand helpen?

cursist 3 werden

docent Ja, vrouwen konden hun baan verliezen als ze zwanger werden. Was dat in Rusland niet zo?

cursist 2 Nee, in Rusland na de Tweede Oorlog vrouwen moesten werken.

docent In Rusland [maakt handgebaar] ...

cursist 2 In Rusland moesten vrouwen werken, omdat mannen in de oorlog gestorven.

docent En in China?

- De docent bespreekt verschillen tussen Nederland en andere landen door te vragen wat cursisten verbaasde.
- Bij een heel kort antwoord vraagt de docent door en zegt daarbij zelf zo weinig mogelijk. (Zie 4.3.2 over vragen en doorvragen.)
- De docent geeft feedback op woordvolgorde door middel van een gebaar, zodat de cursist zichzelf moet verbeteren. Om de cursist niet te ontmoedigen laat hij een andere fout in diezelfde zin even zitten.
- De docent schakelt met een korte vraag ('En in China?') van de ene cursist naar de andere, zonder een naam te noemen.

Suggesties voor spreken en schrijven

Naast de spreekopdracht uit het boek over leven zonder internet kunt u cursisten ook laten vertellen over hoe hun ouders of grootouders hebben geleefd, bijvoorbeeld met de volgende instructie:

Vertel over hoe jullie ouders of opa's en oma's vroeger leefden.

Denk aan:

- keuze van producten/eten

- geld
- reizen
- televisie/telefoon/buiten spelen
- positie van mannen en vrouwen
- gezinnen en huishouden
- massale protesten (waartegen/waarvoor?)

Eventueel kunt u uw cursisten de les ervoor vragen om een foto mee te nemen (of bijv. op Padlet te zetten) van hun (groot)ouders of het land waar zij vandaan komen in de jaren '60 of '70. Deze opdracht kunt u in plaats van als spreekopdracht ook als schrijfoopdracht gebruiken.

Een andere optie is om u cursisten een discussie of debat te laten voeren aan de hand van stellingen zoals:

- Massaal de straat op gaan tegen wapens en geweld helpt (niet).
- De positie van mannen en vrouwen is nu gelijk/nog steeds niet gelijk
- Door internet is de wereld beter/slechter geworden

De stellingen kunt u ook gebruiken voor een schrijfoopdracht waarin cursisten een stelling mogen kiezen en moeten laten weten of ze voor of tegen die stelling zijn.

Voor suggesties voor het voeren van een discussie met de hele groep of debatten in twee- of viertallen: zie 5.4.5.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- geld, producten, reizen
- gezinnen, huishouden
- protesten vroeger en nu
- positie van vrouwen
- invloed van internet en mobiele telefoons
- generatiekloof

De tekst onder de loep (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Het werkwoord 'voorstellen' (komt voor in r. 2 en r. 34) staat in de woordenlijst vertaald zonder 'zich' erbij. Het is goed om uw cursisten erop te wijzen dat dit een vaste combinatie is (in deze betekenis). Zie *Vragen van de docent*.

Grammaticablokje

Als het goed is dit niet nieuw voor cursisten. U kunt het blokje gebruiken om te checken of ze het begrijpen en kunnen toepassen.

Vragen van de cursist

- cursist 1 r. 11 'als je contant geld op zondag op was.' Ik begrijp niet wat betekent deze zin.
docent Wat betekent: 'Je geld is op.' Wie weet dat?
- cursist 2 Je geld is op. Je hebt geen geld.
docent Dat klopt. Dus: 'als je contant geld op was' betekent: als je geen contant geld meer had op zondag. Waarom was dat alleen een probleem op zondag?
- cursist 3 Op zondag waren de banken dicht.
docent Begrijp je nu wat het betekent?
- cursist 1 Ja, nu begrijp ik.

Vragen van de docent

r. 26 'het internet op' → Wat is het verschil tussen 'op het internet' en 'het internet op'? → Hier kunt u bijvoorbeeld met behulp van gebaren, voordoen of een schematische tekening duidelijk maken dat het gaat om het verschil tussen in/op zijn en in/op gaan. U kunt hierbij bijvoorbeeld de volgende voorbeeldzinnen gebruiken:

Jullie zitten in de klas. ↔ Ik kom nu de klas in.
Ik sta op de trap. ↔ Ik loop de trap op.
Ik sta op de straat. ↔ Ik ga de straat op.

r. 34 'en dergelijke'. Hoe kan je dat ook zeggen? → enzovoort (les 37)

r.34/35 'Kun jij je nog een leven zonder internet voorstellen.' → Waarom jij je? Wat is 'je' in deze zin? → Wijs erop dat zich voorstellen een vaste combinatie is en oefen even met verschillende personen. Ik stel me een leven zonder internet voor. Wij stellen ... David stelt ... Zij [wijs naar een groepje cursisten terwijl u vragend naar een of meerdere andere cursisten kijkt].

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 41 Mijn leven in Nederland

Inleiding

Deze tekst gaat over cultuurverschillen. Door het in de vorm te gieten van een e-mail waarin iemand haar mening en ervaringen deelt, hebben we geprobeerd te voorkomen stereotypen over de Nederlander te presenteren. Ook in de les is het belangrijk om niet in die valkuil terecht te komen. Als u dat weet te vermijden kunt u met deze tekst een heel interessant, leuk en verrassend gesprek voeren over ervaringen van uw cursisten met Nederland en de Nederlanders, zeker als u cursisten heeft met een Nederlandse partner of Nederlandse vrienden. In dat laatste geval kunt u natuurlijk ook vragen waar die Nederlandse partners of vrienden zich over verbazen in de omgang met uw cursisten (of hun familie). Als cursisten geen Nederlandse partner hebben, kunt u vragen of ze een Nederlandse partner zouden willen en waarom (niet).

Een goede invalshoek bij het praten over cultuurverschillen kan zijn dat de meeste eigenschappen zowel voor- als nadelen hebben, zoals Selma in deze tekst benoemd waar het gaat over de Nederlandse directheid. U kunt uw cursisten bijvoorbeeld voor- en nadelen laten noemen van afspraken maken versus onverwachts langskomen, kritiek hebben en andere eigenschappen waar ze mee komen, die (mede) cultureel bepaald zijn.

Deze tekst heeft de vorm van een mail (of brief). Dat kunt u gebruiken om te praten over mailen, zowel inhoudelijk (stuur je vaak e-mails naar vrienden of familie?) als wat betreft de vorm (aanhef en afsluiting). U kunt het echter nog niet hebben over formele e-mails, want daarvoor hebben ze de woorden nog niet gehad.

Vorbereiding (Zie voorbereiding van de docent 4.3)

Let op: 'overall' wordt niet vertaald in combinatie met met/over/van (als 'alles'). Het is dus goed om even te controleren of uw cursisten dit begrijpen.

Scenario 1 - Hebben jullie vragen aan Omer over zijn schoonouders?

- docent Herinneren jullie je nog je eerste dag in Nederland?
- cursist 1 Ja, heel goed!
- docent Waren er dingen die je verbaasde?
- cursist 1 Ja, alle auto's waren zo schoon!
- docent Verbaasde dat jouw ook?
- cursist 2 Nee, maar wel de lange vrouwen!
- cursist 3 Ja, iedereen is lang hier!
- docent Iedereen?
- Omer Nee, niet iedereen. De moeder van mijn vrouw is klein!
- docent Ah, jij hebt Nederlandse schoonouders! Hebben jullie vragen aan Omer over zijn schoonouders?

cursist 5 Geven ze altijd hun mening?
Enz.

- De docent begint met een gesloten vraag om vervolgens door te vragen.
- De docent vraagt direct naar de eigen ervaring van cursisten.
- De docent begint met wat korte beurten waarbij ze snel schakelt tussen verschillende cursisten om dynamiek te creëren.
- De docent laat cursisten vragen stellen aan elkaar, zodat ze zelf zo min mogelijk aan het woord is en cursisten leren dat ze initiatief mogen nemen.

Scenario 2 - Wat zou jij schrijven aan een vriend die naar Nederland komt?

docent Deze tekst is een mail van Selma aan Karim. Waarom schrijft Selma een mail aan Karim?

cursist 1 Hij wil weten over Nederlandse cultuur!

docent Karim wil iets weten over [*gebaar dat er een woord mist*] ...

cursist 1 de Nederlandse cultuur

docent Waarom eigenlijk?

cursist 2 Weten wij niet, staat niet in de tekst.

docent Dat is waar, maar wat denk je? Woont Karim in Nederland?

cursist 3 Misschien. Of hij wil naar Nederland komen.

docent Wat zou jij schrijven aan een vriend die naar Nederland wil komen? [*geeft de beurt aan een andere cursist door rond te kijken en iemand aan te kijken of aan te wijzen*]

cursist 4 Je moet regenkleren kopen. Het regent altijd!

docent Wat schrijft Selma over Nederland?

cursist 5 De gebouwen zijn laag.

cursist 6 En de mensen hoog!

docent Zijn mensen hoog? Hoe zeggen we dat?

cursist 2 De mensen zijn lang.

cursist 4 En iedereen fietst!

docent Iedereen fietst? [*speelt verbazing*] Maar het regent altijd, zei jij!

cursist 6 Nederlanders fietsen altijd, ook als regent!

Etc.

- De docent begint met een vraag over de tekst, om van daaruit naar de eigen ervaring van cursisten te gaan.
- De docent speelt soms een rol, in dit geval door verbazing te veinzen.
- De docent geeft op verschillende manieren feedback, d.m.v. een gebaar bij een grammaticale fout en wat explicieter bij een semantische fout. De docent schakelt daarbij ook de andere cursisten in (Zie 5.3 voor meer over feedback).

Suggesties voor schrijven en spreken

U kunt als schrijfpdracht cursisten een mail terug laten schrijven aan Selma of vragen om een mail te schrijven aan een vriend/vriendin/familielid uit een ander land over hun ervaringen met Nederland en de Nederlanders.

Ook als spreekopdracht kunt u cursisten in twee- of drietallen laten praten over hun ervaringen met Nederland en Nederlanders aan de hand van vragen of een paar steekwoorden. Of u kunt cursisten laten praten of schrijven over wat veel Nederlanders misschien zou verbazen in hun land.

U kunt bij deze tekst uw cursisten ook antistereotypen laten formuleren (bv. Ik kom uit Nederland, maar ik houd niet van kaas). Dat kan zowel in de groep als in kleinere groepjes.

Een lesplan (Zie 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- e-mail (aan wie, conventies)
- eerste indruk bij aankomst in Nederland
- afspraken
- zwemmen
- je mening geven, klagen
- andere cultuurverschillen, voor- en nadelen, effecten in een multiculturele relatie

De tekst onder de loop (Zie ook 4.6.1 en 4.6.2)

Grammaticablokje

Dit onderwerp (plaats van het werkwoord in de bijzin) is al eerder aan bod gekomen in les 19. Als het goed is kennen uw cursisten inmiddels de regel, maar is het toepassen ervan nog lastig. De regel nog een keer uitleggen is dus waarschijnlijk niet nodig. U kunt eventueel uitleggen dat het om zinnen gaat die bestaan uit twee zinnen. Vermijd bij voorkeur terminologie zoals ‘bijzin’ en ‘voegwoord’ in uw uitleg. Het kan zijn dat cursisten niet precies weten bij welke woorden het werkwoord aan het eind van de zin komt. U kunt dan kort een paar zinnen laten afmaken met andere woorden dan in het blokje voorkomen, bijvoorbeeld ‘wanneer’, ‘hoewel’, ‘als’ en ‘die’. Als cursisten fouten maken, kunt u met een gebaar aangeven dat het werkwoord op de laatste plaats komt.

Vragen van de cursist

- cursist 1 r. 13: Kun je ook zeggen: ‘Ik herinner nog goed?’
docent Nee, dat kan niet, ‘zich herinneren’ is een vaste combinatie.
- cursist 2 r. 15: Wat betekent ‘pas’ in deze zin?
docent ‘pas’ betekent hier dat de persoon die het zegt (Selma) dat heel laat vindt. Ik kan

zeggen: Iedereen gaat in juli of augustus op vakantie, maar ik ga pas in september op vakantie. Of: Het pakje voor de burens is er al, maar mijn pakje komt pas volgende week.

cursist 3 r.25: Ik begrijp de zin niet. Wat betekent deze zin?

docent Het lijkt wel of Nederlanders een mening hebben over alles. 'overal over' betekent 'over alles'.

Vragen van de docent

Als de cursisten bovengenoemde vragen niet stellen, kunt u die aan uw cursisten stellen. Vooral de laatste vraag is erg belangrijk, omdat ze dat niet uit de woordenlijst kunnen halen.

Toets (Zie de diverse toetsen in 6.1-6.4)

LES 42 De laatste les

Inleiding

Dit is de laatste tekst van het boek, bedoeld voor de laatste les van de cursus. Een goede gelegenheid om te evalueren en vooruit te blikken. De tekst biedt daarvoor de woorden en onderwerpen. U kunt met uw cursisten praten over wat ze van de cursus en de Delftse methode vonden. Hebben ze veel geleerd? Zijn ze tevreden over de methode? Kostte het veel tijd? Welke onderwerpen vonden ze interessant? Etc.

De kans is groot dat er een of meerdere cursisten zijn die vinden dat ze te weinig grammatica hebben gehad. Er zijn verschillende manieren om daarmee om te gaan. U kunt cursisten bijvoorbeeld eerst wat uitgebreider laten uitleggen wat volgens hen het probleem is om daarna op te merken dat ze dat in mooie Nederlandse zinnen hebben uitgelegd, met toepassing van de grammaticaregels! Ook kunt u andere cursisten aan het woord laten die kunnen uitleggen dat je grammatica vooral leert door het te gebruiken. Een andere optie is om te vragen wat ze niet weten. Meestal blijkt dan al gauw dat ze de regels wel kennen, maar het moeilijk vinden om die toe te passen tijdens het spreken. Hier kunt u bijvoorbeeld een vergelijking maken met leren zwemmen (of dansen of fietsen). Als je leert zwemmen ga je gelijk het water in. Je krijgt een korte uitleg over hoe je je armen en benen moet bewegen, iemand doet het voor en vervolgens moet je vooral veel oefenen. De docent geeft feedback als je het niet goed doet en zo wordt je steeds beter. Zo gaat het ook met Nederlands leren.

Een ander belangrijk onderwerp in deze tekst is de toekomst: vooruitblikken naar de test en een volgende cursus en de plannen van uw cursisten. Willen ze in Nederland blijven? Zo ja, wat willen ze doen qua werk, opleiding of sociaal en wat moeten ze nog leren qua Nederlands om dat te kunnen? Genoeg stof voor een interessant gesprek!

Vorbereiding (Zie Deel B 4.3)

Scenario 1 - Herinner je je de eerste les nog?

docent Vandaag is de laatste les! Herinneren jullie je de eerste les nog?

cursist 1 Ja! Ik herinner nog goed!

docent Ik herinner [gebaar: docent wijst naar zichzelf]

cursist 1 Ah, ja ik herinner me nog goed.

docent Jij herinnert je de eerste les nog goed. En jij?

cursist 2 Ik ook. Ik kon bijna niks zeggen.

docent En nu?

cursist 2 Nu kan ik beetje Nederlands praten.

docent Waarover kunnen jullie nu praten?

cursisten: Over vakantie, over huishouden, over keskiedenis.

docent Jullie kunnen praten over [telt met de vingers] vakantie, over het huishouden, over GesCHiedenis [wrijft met vinger over de keel]

cursist 3 geschiedenis
docent Tjonge, wat spreek je mooi Nederlands! Spreken jullie nu overal Nederlands?
cursisten: Niet overal.
docent Waar spreek je geen Nederlands?
Etc.

- De docent herinnert cursisten aan de eerste les om te laten zien hoeveel ze hebben geleerd tijdens de cursus.
- Hij geeft op verschillende manieren feedback en beloont een goede uitspraak op een grappige manier met een variant op de one-liner uit les 13.
- Hij schakelt snel tussen cursisten en varieert tussen vragen aan de hele groep en vragen gericht aan een persoon voor een goede balans tussen dynamiek en een eerlijke beurtverdeling.
- Als meerdere cursisten tegelijk antwoorden neemt de docent de regie door samen te vatten en zich met feedback te richten tot één specifieke cursist.

Scenario 2 - Is kennis van de grammatica noodzakelijk?

docent (*na een korte evaluatie waarin veel positieve punten genoemd zijn*) Hebben jullie misschien ook nog iets gemist in deze cursus?

cursist 1 Ja, vrije tijd....

cursist 2 Nou, grammatica....

cursist 3 Ja, grammatica!

docent Wat bedoel je precies?

cursist 3 Grammatica, kennis van de grammatica. Ja wij hebben veel gepraat en geluisterd en ook in de les heb ik veel gepraat, maar ik ken niet alle regels van de taal, die heb ik nodig, dat is heel belangrijk om te weten om goed Nederlands te spreken!

docent Maar wacht eens, ik snap het niet, je maakte geen fouten in alles wat je net zei. Hoe kan dat, zonder regels en zonder grammatica???

cursist 3 Eh....

cursist4 Ja, ik vind niet meer grammatica. Veel praten en woorden leren en de combinaties leren, dat is goed middel om de taal te leren

cursist 2 Maar we moeten meer oefeningen en opdrachten en... want, zo leren we Frans op school.

docent Ah... Frans... Hoe heb je..

cursist 1 (*breekt in*) ja ik ook Frans, met regels, maar kan niet praten toen was in Parijs!

docent Je kon niet praten TOEN je in Parijs was?

cursist 1 Nee, maar ik leert wel heel veel regel van Frans, veel jaar ook, ik denk theorie.

docent Tja, jullie weten het: een taal leren is vooral een kwestie van.....?

cursist 4 ...doen. Ja. Maar wel heel veel werk ook.

docent Dat is waar. Niet normaal! Maar tjonge, jullie hebben wel leren praten!

- De docent vraagt na alle lof ook naar kritiekpunten over de cursus
- en krijgt die onmiddellijk (en voorspelbaar) opgediend: grammatica.

- De docent gaat eerst even mee met de cursist;
- maar wijst dan op de paradox dat iemand zonder veel regels toch goed kan spreken – waarvan acte!
- Dit scenario komt vaker voor dan u denkt, en is overtuigender dan een heel verhaal van de docent waarom we in de DM niet veel aan grammaticaoefeningen enz. doen.
- De docent laat cursisten elkaar uitleggen waarom kennis van grammatica niet helpt,
- weersprekt het vele werk niet en sluit opgewekt af.

Suggesties voor spreken en schrijven

Zo'n laatste les leent zich erg voor een groepsgesprek en bij lessen van een uur gaat de tijd meestal op aan mondeling en schriftelijk evalueren, vragen over de eindtest en eventueel nog laatste dringende vragen over grammatica. Mocht u meer tijd hebben of toch nog iets in kleine groepjes willen doen, dan kunt u cursisten elkaar complimenten en tips laten geven (Zie spreekopdracht op p. 201).

Als u een groep hebt die goed kan reflecteren, dan kunt u uw cursisten ook zelf evaluatievragen laten bedenken. Laat iedere cursist bijvoorbeeld twee vragen opschrijven over de cursus op een kaartje. Vervolgens laat u de cursisten rondlopen. Bij de eerste persoon die ze tegenkomen wisselen ze van kaart en beantwoorden ze één van de twee vragen van de ander. Hierna lopen ze door tot ze met een paar cursisten antwoorden hebben uitgewisseld. U kunt ook een paar vragen laten bedenken in tweetallen, die op laten schrijven en dan laten uitwisselen met een ander tweetal. In de nabespreking kunt u dan vragen naar de beste vragen en interessante antwoorden.

U kunt uw cursisten natuurlijk ook vragen iets te schrijven over hoe ze de cursus vonden. Houdt u er wel rekening mee dat dat niet anoniem is en dat cursisten daarom misschien niet het achterste van hun tong zullen laten zien, zeker als het beoordeeld wordt. Natuurlijk geldt dat ook voor een mondelinge evaluatie.

Een lesplan (Zie Deel B 4.3.1)

Deelonderwerpen in deze les:

- mening over de Delftse methode
- praten vs. grammaticakennis
- veel werk/tijd
- onderwerpen in de cursus
- toekomstplannen
- volgende cursus

De tekst onder de loep (Zie Deel B 4.6.1 en 4.6.2)

Aangezien dit de laatste les is, kunt u cursisten de gelegenheid geven om ook vragen te stellen over dingen die niet in deze tekst aan bod komen. Misschien komen er wel dingen naar boven naar aanleiding van het terugblikken op de cursus. Als cursisten aangeven dat ze grammatica moeilijk vinden of te weinig gehad hebben, kunt u vragen wat ze dan zo lastig vinden of niet weten. Probeer wel te voorkomen dat het te veel wordt of dat u gaat praten over onderwerpen die nog te moeilijk zijn voor dit niveau.

Grammaticablokje

Het belangrijkste doel van dit grammaticablokje is om duidelijk te maken dat je beide vormen kunt gebruiken om over vroeger te praten, in tegenstelling tot veel andere talen, waaronder het Engels. En dat je meestal allebei de vormen kunt gebruiken. Voor de meeste cursisten is dat op dit niveau voldoende om te weten. Mocht u cursisten hebben die graag het verschil willen begrijpen en dat al aankunnen, dan kunt u met een kort verhaal duidelijk maken dat we de o.v.t. (ging) meestal gebruiken voor achtergrondinformatie of in een verhaal en de v.t.t. (ben gegaan) om een antwoord te geven op een vraag of om een resultaat weer te geven. Voorbeeld:

Wat heb je gisteren gedaan?

- 1) Ik heb gewinkeld met een vriendin.
- 2) Nou, ik was in de stad met een vriendin. Het was heerlijk weer. De zon scheen. Er waren veel mensen. We gingen eerst lunchen en daarna hebben we samen gewinkeld.
- 3) Niks bijzonders. Ik was ziek.

Vragen van de cursist

Wat betekent 'eraan' in r. 10? → aan een taal leren (Nederlands leren)

r.17 Waarom 'de een'? Waarom niet 'een'? We zeggen 'één persoon, één vrouw, maar de een, de ander. Zo zeggen we dat nou eenmaal.

r.17 Waarom geen streepjes op 'een' → Dat kan ook. Het is allebei goed.

Vragen van de docent

Als cursisten er niet zelf mee komen: Wat betekent 'eraan' in r. 10? → aan een taal leren (Nederlands leren).

Wat is het verschil tussen 'sommige' en 'sommigen' (r. 26) → sommige mensen, sommige kinderen, sommige fietsen; sommigen = sommige mensen; ouderen = oudere mensen

Toets (Zie Deel B 6.1 - 6.4)

APPENDIX: in de scenario's gebruikte lesaspecten / onderwerpen + lesnummer

IN DE SCENARIO'S GEBRUIKTE ONDERWERPEN		
scenario-onderdeel	categorie opmerkingen	gebruikt in les(sen):
conversatie	eliciteren woordmateriaal	1, 2, 5, 6, 7, 15, 16, 17, 17, 29, 30, 31, 36, 37, 39, 10,11
	een woord uitleggen	37
	overgang reproductie van tekst naar eigen ervaring	2, 5, 6, 13, 15, 33, 34, 35, 36, 41
	open versus gesloten vragen	2, 29, 30, 40, 41
	vraag verduidelijken met mogelijke antwoorden	1
	doorvragen/inhaken op antwoorden	1, 3, 4, 8, 13, 34, 39, 40
	veelpraters/woorden buiten het boek indammen	1, 36
	cursisten rollen geven	5, 9, 18, 37
	docent herhaalt reactie van cursist	6, 42
	uitdrukkingen uit vorige lessen herhalen	31, 36, 38, 42
	uitlokken van discussie	32, 35, 36,
	zelf zo min mogelijk zeggen	9, 12, 40
	vragen over beladen onderwerp vermijden	14 , 10
	belang onderwerp duidelijk maken	12

IN DE SCENARIO'S GEBRUIKTE ONDERWERPEN

scenario-onderdeel	categorie opmerkingen	gebruikt in les(sen):
beurtverdeling	later terugkomen bij cursist	1, 5, 6, 8, 18, 29, 38, 39
	snel schakelen/korte vragen	1, 1, 2, 6, 6, 7, 8, 13, 14, 19, 31, 35, 37, 40, 41, 42
	Andere cursisten laten helpen	4, 6, 7, 8, 12, 18, 31, 37, 37, 39, 41
	non-verbale uitnodiging van docent	1, 6, 8, 8, 29, 30, 40
	doorgeefronde / cursisten elkaar laten bevragen	1, 1, 5, 14, 33, 41
	beurt hele groep versus specifieke cursist	8, 14, 31, 32, 36, 39, 40, 42
	beurt bepalen na kort inventariseren	12, 14
rollen	van den domme houden	2, 4, 8, 8, 9, 15, 15, 19, 39
	verbazing veinzen	5, 6, 8, 29, 32, 41
	Plagen	1, 3, 5, 5, 6, 39
feedback	fouten laten zitten/selectief corrigeren	1, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 15, 15, 17, 19, 32, 35, 40
	positieve reactie	1, 5, 38, 42
	non-verbale feedback	9, 30, 31, 40, 41
	correctie op grammatica en uitspraak	1, 2, 5, 5, 6, 6, 8, 15, 16, 17, 17, 18, 30, 32, 33, 34, 34, 37, 41
	correctie laten herhalen	1, 1, 2, 4, 6, 9, 15
	afwisseling tussen verschillende vormen feedback	12, 14
andere werkvormen	presentatie nabespreken	34
	spel in teams (inclusief instructie)	9

IN DE SCENARIO'S GEBRUIKTE ONDERWERPEN

scenario-onderdeel	categorie opmerkingen	gebruikt in les(sen):
problemen	niveau cursist is te laag/hoog voor de groep	1,9
	cursist heeft geen huiswerk gemaakt/kent de tekst niet goed	1, 9, 13